

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TÜRK KAMU DİPLOMASİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE BURSLARI ÖRNEĞİ

**Ahmet EJDER
157207018**

**Enstitü Anabilim Dalı: Uluslararası İlişkiler
Enstitü Bilim Dalı: Uluslararası İlişkiler**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali UĞUR

EKİM 2019

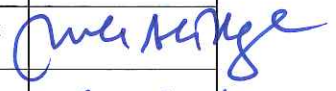
T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRK KAMU DİPLOMASİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE BURSLARI
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Ahmet EJDER (157207018)

Enstitü Anabilim Dalı: ULUSLARARASI İLİŞKİLER
Enstitü Bilim Dalı: ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Bu tez 01/10/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Adı SOYADI	Kanaati			İmza
Jüri Başkanı (Danışman)	Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Ali UĞUR	☒ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	
Jüri Üyesi	Dr.Öğr.Üyesi Necibe Nevra ESENTÜRK	☒ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	
Jüri Üyesi	Dr.Öğr.Üyesi Özlem YÜCEL	☒ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU
BEYAN BELGESİ

Tez Başlığı: Türk Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye Bursları Örneği

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın toplam 181 sayfalık kısmına ilişkin aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve 25/09/2019 tarihinde aşağıda ismi yazılı araştırma görevlisi tarafından şahsıma iletilen iThenticate intihal tespit programı raporuna göre tezimin benzerlik oranı %6'dır.

Uygulanan filtrelemeler:

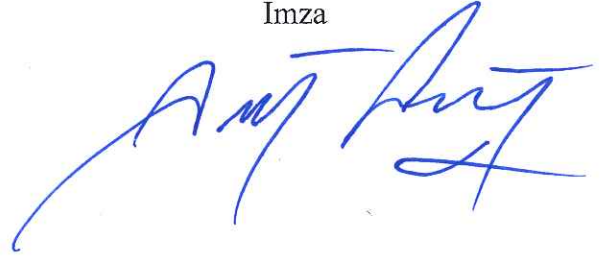
1. Kaynakça hariç,
2. Alıntılar dâhil,
3. 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Bu bilgiler doğrultusunda tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

İmza

Adı SOYADI : Ahmet EJDER
Öğrenci Numarası : 157207018
Ana Bilim Dalı : Uluslararası İlişkiler
Programı : Uluslararası İlişkiler
Türü : () Proje (X) Yüksek Lisans Tezi () Doktora Tezi

Ars. Gör. Ahmet Safa YILDIRIM

Danışman

09.2019

Mehmet Ali UĞUR

Dr.Öğr.Üyesi

ÖNSÖZ

Demokratikleşme ve teknolojik gelişmelerin sunduğu imkanlarla birlikte kamuoyu, içinde var olduğu ülkesine ve uluslararası topluma yönelik görüşlerini, öneri ve eleştirilerini daha rahat ve etkili bir şekilde açıklayabilen, bu nedenle de karar alıcılar üzerinde etkinliği artan bir unsur haline gelmiştir. Kamuoyunun artan önemi ve etki gücü, devletlerin dış politika yapıcılarında, kamuoyunu önceleyen faaliyetlerin ve doğrudan kamuoyunu hedef alan politikaların geliştirilmesine ve uygulanmasına yönelik girişimlerde bulunmanın gerekliliğini ön plana çıkarmıştır. Bu politikalar, aynı zamanda yeni bir diplomasi anlayışı olarak da ifade edilen, kamu diplomasisi politikaları olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde çoğu ülkede hükümetler, kendi tezlerini savunmak, dış politikadaki hedeflerinin ve girişimlerinin meşruluğunu uluslararası topluma anlatmak, kendi kültürünü ve değerlerini dış dünyaya tanıtmak ve bu anlamda uluslararası ortamda prestijini yükseltmek ve kendi ülkesine karşı bir sempati oluşturmak adına, kamuoyunu etkilemeye yönelik politikalarla kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirmektedirler.

Daha çok tanıtım ve kültürel faaliyetlerle ön plana çıkan kamu diplomasisi uygulamaları, günümüzde farklı kurumlar aracılığıyla yürütülen çeşitli programlar yoluyla sürdürülmektedir. Bu programlar içerisinde uluslararası öğrencilere yönelik olarak uygulanan burs ve değişim programları önemli bir yer tutmaktadır. Dünyada sayıları her geçen yıl artan uluslararası öğrencilere yönelik uygulamalar, devletlerin kendilerine karşı olumlu bir algı oluşturmak ve yumuşak gücünü artırmak için yürüttüğü önemli kamu diplomasisi faaliyetleridir. Burs desteği ile başka bir ülkede belirli süre eğitim alan öğrencilerin, bu ülkeye ve kültürüne karşı yakınlık hissedeceğini beklenmek bu anlamda mümkün görünmektedir. Bir dönem değişim programlarından yararlanan ve burs desteği ile bir süre Polonya'da eğitim alan birisi olarak, değişim programlarının kişiler üzerindeki etkisini bizzat tecrübe etme şansı buldum. Bu tez çalışmasının fikri de uluslararası öğrencilik tecrübelerimin ışında doğdu. Tez çalışması bu anlamda, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından uygulanan ve uluslararası öğrencilere yönelik bir program olan Türkiye Bursları'nın, programa dahil olan 12 öğrenci ile yüz yüze gerçekleştirdiğim mülakatlar sonucunda, Türkiye'nin önemli bir kamu diplomasisi uygulaması olduğu ve Türkiye'nin yumuşak gücüne olumlu katkılar yapma potansiyeline sahip olduğu hipotezi üzerine kurulmuştur. Bu nedenle, çalışmada Türkiye Bursları programı detaylı olarak incelenerek, Türk kamu diplomasisi çalışmalarındaki yeri ifade edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın teorik alt yapısının ve teknik düzenlenmesinin oluşturulması ve çalışmanın akademik usullere uygun bir şekilde sunulabilmesi adına tüm yoğunluğuna rağmen bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan tez danışmanım sayın Mehmet Ali UĞUR'a ve eğitim hayatımın her döneminde beni her zaman sabır ve inanca destekleyen ve bu anlamda cesaret kaynağım olan EJDER ailesine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet EJDER

10/09/2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vi
TABLOLAR.....	vii
GRAFİKLER	viii
ÖZET	ix
GİRİŞ.....	1
Çalışmanın Konusu	4
Çalışmanın Önemi.....	5
Literatür İncelemesi.....	6
Çalışmanın Amacı ve Yöntemi.....	9
1.1. Teorik Çerçeve: Güç Kavramı ve Tanımlamaları	10
1.1.1. Uluslararası İlişkiler Disiplininde Realist Gelenek ve Güç Faktörü	13
1.1.2. Liberalizm ve Gücün Araçsallığı	14
1.1.3. Gücün Sosyal İnşası.....	16
1.2. Yumuşak Güç	18
1.2.1. Yumuşak Güç Kavramının Tanımı ve Ortaya Çıkışı	18
1.2.2. Sert Güç ve Yumuşak Güç İlişkisi	20
1.2.3. Yumuşak Gücün Kaynakları	23
1.3. Türkiye'nin Yumuşak Gücü	27
1.3.1. Türkiye'nin Yumuşak Güç Kaynakları.....	27
1.3.1.1. Siyasi Değerler	28
1.3.1.2. Kültür	29
1.3.1.3. Dış Politika.....	31
2.1. Kamu Diplomasisi Kavramı ve Kamu Diplomasisi Faaliyetleri	34
2.1.1. Kamu Diplomasisi Tanımı	34
2.1.2. Kamu Diplomasisinin Diğer Kavramlarla ve Uygulamalarla İlişkisi	41
2.1.2.1. Kamu Diplomasisi ve Propaganda	41
2.1.2.2. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler	42
2.1.2.3. Kamu Diplomasisi ve Ulus Markalama.....	43
2.2. Kamu Diplomasisinin Temel Vasıtaları.....	44
2.2.1. Dinleme.....	45
2.2.2. Savunuculuk	45
2.2.3. Kültürel Diplomasi	47
2.2.4. Değişim Diplomasisi	47

2.2.5. Uluslararası Yayımcılık	49
2.3. Dünya'daki Kamu Diplomasisi Uygulamaları	50
2.3.1. Amerika Birleşik Devletleri	51
2.3.2. İngiltere	55
2.3.3. Çin	57
2.4. Türk Kamu Diplomasisi.....	58
3.1. Türk Kamu Diplomasisi Uygulamaları	63
3.1.1. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı	63
3.1.2. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA).....	65
3.1.3. Yunus Emre Enstitüsü	70
3.1.4. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı	74
3.2. Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Burs Programları	78
3.2.1. Uluslararası Öğrenci Hareketliliğine Genel Bakış	78
3.2.2. Dünyadaki Uluslararası Öğrenci Programları.....	82
3.2.2.1. ABD ve Fulbright Burs Programı	82
3.2.2.2. İngiltere ve Chevening Burs Programı.....	83
3.2.2.3. Almanya ve DAAD Burs Programı	84
3.2.2.4. Fransa ve Eiffel Burs Programı.....	85
3.3. Türk Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye Bursları Programı	86
3.3.1. Türkiye'deki Uluslararası Öğrenciler.....	86
3.3.2. Türkiye'de Uluslararası Öğrencilere Yönelik Uygulanan Burs Programları	89
3.3.2.1. Büyük Öğrenci Projesi	89
3.3.3. Türkiye Bursları Programı	92
3.3.3.1. Türkiye'deki Mezun Çalışmaları	96
3.3.3.1.1. Mezun Buluşmaları	96
3.3.3.1.2. Mezuniyet Programları.....	98
3.3.4. Türkiye Bursları Programı'nın Türkiye'nin Yumuşak Gücüne Etkisi	99
3.3.5. Bulgular	101
3.3.5.1. Uluslararası Öğrencilerin Gözünden Türkiye.....	101
3.3.5.2. Uluslararası Öğrencilerin YTB ile İlişkileri ve Türkiye Bursları	103
3.3.5.3. Uluslararası Öğrenciler Türkiye Burslarını Nasıl Değerlendiriyor?	105
3.3.5.4. Uluslararası Öğrencilerin Türkiye Algısı	107
SONUÇ VE ÖNERİLER	110
KAYNAKÇA.....	116
EKLER	127

ÖZGEÇMİŞ	171
----------------	-----

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	: T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BBC	: British Broadcasting Corporation (İngiliz Yayıncılık Kurumu)
BM	: Birleşmiş Milletler
BÖB	: Büyük Öğrenci Projesi
CCTV	: China Central Television (Çin Merkez Televizyonu)
CİB	: T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı
CNN	: Cable News Network (Amerika Haber Ajansı)
DAAD	: Deutscher Akademischer Austauschdienst (Alman Akademik Değişim Servisi)
E.T.	: Erişim Tarihi
NATO	: North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
t.y.	: Tarih yok
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TÖMER	: Türkçe Öğretimi ve Uygulama Merkezi
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TÜRKSOY	: Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı
USIA	: U.S Information Agency (Birleşik Devletler Bilgilendirme Ajansı)
USIAD	: U.S Agency of International Development (Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Ajansı)
vd	: ve diğerleri
VOA	: Voice Of Amerika (Amerika'nın Sesi)
YEE	: Yunus Emre Enstitüsü
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YTB	: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

TABLÖLER

Tablo 1. Sert Güç ve Yumuşak Güç Kaynakları	20
Tablo 2. Sert Güç ve Yumuşak Güç Karşılaştırması	21
Tablo 3. Gücün Üç Biçimi	22
Tablo 4. Yumuşak Gücün Temelleri	25
Tablo 5. Kamu / Diplomasi Ayrımı	36
Tablo 6. Geleneksel ve 21.Yüzyıl Kamu Diplomasisi Karşılaştırması	37
Tablo 7. Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi	38
Tablo 8. Kamu Diplomasisi ve Psikolojik Savaşta Zaman Taksonomisi/ Bilgi Akışı/Altyapı	46
Tablo 9. Kamu Diplomasisinin Oluşum ve Uygulama Basamakları	51
Tablo 10. TİKA Teşkilat Şeması	67
Tablo 11. Türkiye'nin İki Taraflı Resmi Yardımlarından En Çok Yararlanan Ülkeler (2017)	68
Tablo 12. TİKA'nın Sektöre Göre Proje ve Faaliyetleri (2018)	69
Tablo 13. Yunus Emre Enstitüleri'nin Bölgelere Göre Dağılımı	71
Tablo 14. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) Teşkilat Şeması ..	74
Tablo 15. Uluslararası Öğrencilerin Tercih Ettikleri Ülkeler (2016)	80
Tablo 16. En Çok Uluslararası Öğrenci Gönderen Ülkeler (2016)	81
Tablo 17. Dünyada Chevening Mezunu Olan Siyasi Liderler	84
Tablo 18. BÖP Kapsamında Gelen Uluslararası Öğrencilerin İstatistikleri (1992-2010).91	
Tablo 19. Türkiye Bursları Burs Miktarları (TL)	93

GRAFİKLER

Grafik 1. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Kursiyer Sayısı.....	72
Grafik 2. Yunus Emre Enstitüsü Bölgelere Göre Kursiyer Dağılımı (2017)	72
Grafik 3. Dünya Genelindeki Uluslararası Öğrenci Sayıları (2012-2017).....	79
Grafik 4. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Uluslararası Öğrenciler (2016).....	83
Grafik 5. Türkiye'deki Uluslararası Öğrenciler (2016)	87
Grafik 6. Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılımı (2016)	88
Grafik 7. Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Yıllara Göre Dağılımı (2012-2016) ..	92
Grafik 8. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Üniversitelere ve Cinsiyete Göre Dağılımı (2017-2018)	98

ÖZET

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Türk Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye Bursları Örneği	
Tezin Yazarı: Ahmet EJDER	Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali UĞUR
Kabul Tarihi: 23.07.2019	Sayfa Sayısı: viii (ön kısım) + 171 (tez)
Anabilim Dalı: Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı: Uluslararası İlişkiler	
Uluslararası ilişkilerde güç kavramı, uluslararası ortamda oluşan teknolojik gelişmeler, demokratikleşme ve küreselleşmenin etkisiyle değişime uğramaktadır. Bu değişimler, gücün yeni bir boyutu olarak değerlendirilen yumuşak güç kavramını ortaya çıkarmıştır. Hedef kitleyi zorlamadan ve tehdit etmeden ikna etmeye yönelik olan yumuşak güç, 21. yüzyılın dış politikasında önemli bir araç haline gelmektedir. Devletler bu nedenle, hedef kitlede olumlu bir etki yaratmak amacıyla yumuşak güçlerini kullanmak ve geliştirmek arzusundadır. Bu amaçla uygulanan politikalar da kamu diplomasisi olarak adlandırılmaktadır. Kamu diplomasisi de genel itibariyle ülkelerin uluslararası kamuoyunu kendi lehine yönlendirebilme ve ülkelere dair olumlu bir algı inşa etmek amaçlı faaliyetler olarak değerlendirilmektedir. Kamu diplomasisi uygulamaları, ülkelerin dış dünyayla olumlu bir iletişim kurması açısından oldukça önemlidir. İletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte uluslararası ortamda artan haberleşme, devletlerin dış politikalarını anlatmak ve bu politikalara yönelik uluslararası kamuoyunu ikna edebilmek açısından önemli hale gelmektedir. Türkiye'nin de 2000'li yıllardan itibaren kamu diplomasisi çalışmalarına hız kazandırdığı görülmektedir. Türk kamu diplomasisi faaliyetleri çeşitli kuruluşların koordinasyonu ile yürütülmektedir. Bu kurumlardan birisi de Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'dır (YTB). Kurum, yurtdışında yaşayan Türk ve akraba topluluklara yönelik kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir. Bu çalışma, YTB'nin uluslararası öğrencilere yönelik uyguladığı Türkiye Bursları programını konu almaktadır. Türkiye Bursları, uluslararası öğrencilere burs desteği sağlamayı ve bu öğrenciler üzerinden, öğrencilerin kültürleri ve ülkeleriyle Türkiye arasında iyi ilişkiler inşa etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, uluslararası ilişkiler literatürdeki kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramlarını incelemekte ve Türkiye Bursları'nın, Türk kamu diplomasisi uygulamaları içerisindeki yerini ve Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etki etme potansiyelini öğrenci mülakatları üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma bu nedenle, Türkiye Bursları programını uluslararası ilişkiler disiplininin sosyal inşacı yaklaşımı ile ele almaktadır.	
Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Yumuşak Güç, YTB, Uluslararası Öğrenciler, Türkiye Bursları	

Yalova University Institute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title: The Example of Turkey Scholarship Programme in the Context of Turkish Public Diplomacy	
Thesis Author: Ahmet EJDER	Advisor: Assist. Prof. Mehmet Ali UĞUR
Date of Acceptance: 23.07.2019	Total Number of Pages: viii(pre text) + 171 (main body)
Department: International Relations Field of Study: International Relations	
The concept of power in international relations is being transformed by many factors including technological developments in international environment, democratization, and globalization. This transformation welcomed new concepts such as soft power, which is regarded as the new dimension of power. The concept of soft power, which aims to persuade the target audience rather than applying pressure or threat, is becoming an important tool of foreign policy in the 21st century. States, therefore, desire to accumulate and utilize soft power in order to create a positive impact on the target audience. The policies implemented for this purpose are usually called ‘public diplomacy’. Public diplomacy is generally considered as sort of activities aimed at directing the international public opinion in their favor, and building a positive perception about their countries. Public diplomacy practices are of crucial importance for countries in order to establish positive communication channels with the outside world. With the advancement of communication technologies, the increasing communication in the international environment becomes an important policy tool in order to explain the foreign policies of the states and to convince the international public opinion towards these policies. It is usually stated in academic circles that Turkey has stepped up its public diplomacy efforts since the 2000s. Public diplomacy policies are implemented with the coordination of various agencies in Turkey. One of these institutions is the Presidency for Turks Abroad and Related Communities (YTB). This agency carries out public diplomacy activities for Turks and all related communities living abroad. Specifically, the subject of this study is Turkey Scholarship Program that is implemented for funding the education of international students by YTB. Turkey Scholarship aims to providing scholarship support for international students and to build good relations through these students between Turkey and countries and cultures that they represent. This study examines the relationship between public diplomacy and soft power concepts in international relations, and the role of Turkey Sholarship Program in Turkish public diplomacy practices. The study further aims to evaluate the impact of Turkey Scholarship in terms of its soft power potential for Turkey through student interviews. For this purpose, the research utilizes the social constructionist approach of the international relations theory.	
Keywords: Public Diplomacy, Soft Power, YTB, International Students, Turkey Scholarship	

GİRİŞ

Dünya genelinde küreselleşmenin de etkisiyle hızla yayılan teknolojik gelişmeler, farklı coğrafyalara dair bilgi edinme, bu coğrafyalara seyahat edebilme ve farklı ülkelerde yaşayan insanlarla iletişim kurabilme imkanlarını artırmıştır. İnternet altyapısının gelişmesi ve yaygınlaşması sayesinde artan internet kullanımı başta olmak üzere, iletişim teknolojilerinin gelişerek tüm dünyada hızla yayılmaya başlaması, ülke vatandaşlarının dış dünyaya dair ilgilerini de artırmaya başlamıştır. Bugün Kanada’da yaşayan bir kişi Haiti’de yaşanan bir doğal afetin bilgisini eskiye oranla çok daha hızlı ve kolay bir şekilde öğrenme imkanına sahip olabilmektedir. Benzer şekilde, Katar’da yaşayan bir kimsenin, günümüzde Venezuela’da yaşanmakta olan siyasi krizin nedenleri ve seyri hakkında bilgi sahibi olma imkanına sahip olduğu söylenebilir. Bu imkanlar bir yönüyle, bilginin uluslararasılaşmasını sağlamakta ve bir yönüyle de bazı ülke ve kültürlerle karşı var olan kalıplaşmış ön yargıların kırılabilmesi ve bu anlamda yeni ilişkiler inşa edilebilmesi adına önemli fırsatlar sunmaktadır.

Dünyada hızla gelişen iletişim, ülkelerinin politikalarını ve kültürlerini dış dünyaya doğru bir şekilde anlatabilme, ülke imajını dış dünyada artırabilme ve bu sayede ekonomik ve siyasal kazanç elde edebilme gibi çeşitli olanaklar sağlamaktadır. Birçok ülke, hükümetleri aracılığıyla, belirli bir amaç doğrultusunda, sistematik politikalar üreterek bu imkanlardan yararlanabilme adına çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Ülkelerin kendi tezlerini dünyaya anlatmak, uluslararası topluma kültürünü, inançlarını, uluslararası politikaya dair düşüncelerini ve toplumsal değerlerini tanıtmak ve bu sayede uluslararası toplumda kendi lehine bir algı inşa etmek için uyguladıkları politikalar ve bu amaçla sürdürülen çok yönlü iletişim, ‘kamu diplomasisi’ olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, kamu diplomasisinin uluslararası ilişkiler açısından 21. yüzyılın dış politika uygulamalarında artan bir ilgi ve değere sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Kamu diplomasisinde bir ülke, kültürünü, değerlerini ve savunduğu politikalarını diğer ülkelerin halklarına anlatabilmek ve diğerleri üzerinde olumlu bir algı inşa edebilmek adına sahip olduğu çeşitli kaynakları kullanmaktadır. Bu kaynaklardan en önemlisi de ülkelerin yumuşak güç kapasiteleridir. Uluslararası ilişkilerde meydana gelen değişimler, güç kavramının ihtiva ettiği anlamı da çeşitlendirerek, gücün yeni boyutlarıyla değerlendirilmesine neden olmuştur. Klasik anlamda uluslararası ilişkilerde sözü edilen güç unsuru, daha çok konvansiyonel ve ekonomik boyutlarıyla değerlendirilmiştir. Ancak, uluslararası ortamda meydana gelen iki büyük savaş ve oluşan çatışma ortamının dünya genelinde büyük yıkımlara neden olduğu, uluslararası toplumun acı tecrübeleriyle göz önüne çıkmıştır. Bu durum, Amerikalı akademisyen Joseph Nye’in tehdit ve zorlama olmadan da diğerleri üzerinde etki etmenin ve güç biriktirmenin mümkün olabileceğini ifade ettiği ve literatüre kazandırdığı ‘yumuşak güç’ kavramının önemi de artırmıştır. Yumuşak güç, sert güç unsurlarından farklı olarak baskı ve zorlama olmadan, karşı tarafı cezbederek, gönlünü kazanmak ve karşı tarafı ikna etmek olarak değerlendirilmektedir (Nye, 2017:24). Kamu diplomasisi uygulamaları da ülkelerin sahip olduğu yumuşak gücün kullanılarak, dış kamuoyu odaklı faaliyetler yürütülmesi olarak ifade edilebilir.

Günümüzde birçok ülkenin, kamu diplomasisinin önemi ve gerekliliğini kabul etmekte, bu anlamda etkin bir kamu diplomasisi uygulamaya çalışmakta olduğu görülmektedir. Kamu diplomasisi, dış kamuoyu üzerinde olumlu bir algı inşa etmek amacıyla ülkelerin çeşitli alanlarda gösterdikleri faaliyetlerin ve uygulamaların bütünü olarak da ifade edilebilir. Bu uygulamaları gerçekleştirmek için ülkeler birçok kamu kurumu ihdas etmekte ve bu kurumları aracılığıyla çeşitli alanlarda kamu diplomasisi çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmalar, bir kısmı dünyanın çeşitli bölgelerinde hizmet veren ofisleriyle ve uzman personelleriyle kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik faaliyetler gösteren uluslararası yayımcı kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Bununla birlikte, birçok ülke uluslararası alanda hizmet veren kültür merkezleri aracılığıyla, o ülkeye ait dili, kültürü, edebiyatı, sinemayı, kısaca toplumsal değerlerini tanıtmaya faaliyetleri yürütmektedir. Öte yandan insani yardımlar, kamu diplomasisi çalışmalarının başka bir örneğini oluşturmaktadır. Dünyada, meydana gelen savaşlar, doğal afetler, açlık ve terörizm gibi tehditler altında bulunan çok sayıda insanın olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, bazı ülkeler uluslararası toplumun ihtiyaçlarına karşı kayıtsız kalmadıklarını, insani yardımlar konusunda çeşitli faaliyetler gösteren yardım kuruluşları aracılığıyla göstermektedir. Bu anlamda birçok ülke, insani yardım faaliyetleriyle, yiyecek, giyecek, teknik altyapı, ulaşım, kalkınma destekleri gibi çeşitli alanlarda uluslararası çalışmalar yürüterek, dış politikalarında barışçıl olduklarını ve uluslararası barışa hizmet ettiklerini dış dünyaya göstermeye çalışmaktadırlar. Bununla birlikte, dış yardımların aynı zamanda ülkelerin bir anlamda güç gösterisinde bulundukları yönünde görüşler de mevcuttur (Kalaycı ve Koca, 2015:176). Nihayetinde, dış yardımların gerçekleştirilebilmesi için ekonomik ve teknik açıdan yeterlilik gerektiği belirtilebilir. Yine de kamu diplomasisi faaliyeti olarak değerlendirilebilen insani yardımların ve ihtiyaç durumunda hızlı bir müdahaleyi içeren acil yardımların, dış kamuoyunda, yardımları gerçekleştiren ülkelere karşı olumlu bir imajın oluşmasına katkıda bulunacağını beklenmek mümkün görünmektedir. Kamu diplomasisi faaliyetleri bu nedenle, bazen oluşan yeni koşullara karşı hızlı bir girişimi bazen de sonuçları uzun vadede görülebilecek kalkınma desteği programlarını içermektedir. Bu özelliği ile kamu diplomasisinin aslında uzun zamandır var olan birçok faaliyeti bünyesinde barındırmakta olduğu görülmektedir. Bu nedenledir ki Melissen kamu diplomasisinin ‘yeni şişelere doldurulmuş eski şarap’ gibi olduğunu belirtmektedir (2005:3). Netice itibarıyla, kamu diplomasisinin, uzun yıllardır var olan birtakım faaliyetleri içermekle birlikte, kavrama yüklenen anlamın ve uygulama yöntemlerinin zamanın gerekleriyle yeniden şekillenmekte olduğu görülmektedir.

Kamu diplomasisinin uzun vadeli sonuçlar doğuran en önemli uygulamalarından bir diğeri de uluslararası öğrenci hareketliliğine yönelik olarak gerçekleştirilen, devlet kaynaklı burs destekleri ve değişim programlarıdır. Hızlanan küreselleşmeyle birlikte yaygınlaşan uluslararası iletişim, eğitimin de uluslararasılaşmasını sağlamaktadır. Dünya genelinde çok sayıda öğrenci, başka ülkelerde eğitimlerini sürdürerek akademik tecrübeler elde etmeyi amaçlamaktadır. Her geçen yıl daha fazla öğrencinin eğitim amaçlı olarak uluslararası bir hareketliliğin içerisinde bulunmaları da bu durumu açıklar niteliktedir. Uluslararası öğrencilerin oluşturduğu bu hareketliliğin, birçok ülke için kamu diplomasisi uygulamaları açısından önemli bir potansiyel olarak görülmekte olduğu söylenilebilir. Bu anlamda, çoğu

ülkenin, uluslararası öğrencilerin coğrafi tercihlerinde alternatif olabilmek adına çeşitli burs ve değişim programları oluşturmakta olduğu görülmektedir. Farklı coğrafyalarda dış kamuoyunu etkileme amaçlı faaliyetler uygulayan ülkelerin, çeşitli ülkelere katılımla oluşan uluslararası öğrencilere ev sahipliği yaparak, bu durumu dış dünyada yumuşak gücünü artırma maksadıyla bir fırsata çevirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle, birçok ülke çeşitli burs programlarıyla, uluslararası öğrencileri kendi ülkelerine çekmeye çalışmaktadır. Öte yandan, uluslararası öğrenciler de burs destekleri sayesinde, ekonomik imkanları yeterli olmasa da farklı ülkelere daha iyi eğitim alma ve bu ülkelere çeşitli tecrübeler kazanma şansına sahip olmaktadır. Uluslararası öğrenciler, burs programlarının öngördüğü süre boyunca, bulundukları ülkelere zaman geçirerek aynı zamanda bu ülkelerin dili ve kültürünü de öğrenme imkanına sahip olabilmektedirler. Uluslararası öğrenciler bu anlamda, burs destekleriyle sadece üniversite ve çeşitli akademik kurumlarda zaman geçirmemekte, aynı zamanda bulundukları ülkedeki sosyal yaşamın da bir parçası olmaktadır. Bu durum, uluslararası öğrencilerle burs desteği sağlayan ülkeler arasında doğrudan bir ilişkinin kurulmasına ve karşılıklı olarak kültürel alışverişin gerçekleşmesine olanak tanımaktadır. Netice itibarıyla, ev sahipliği yaptıkları uluslararası öğrencilere çeşitli imkanlar sunan ülkeler, uluslararası öğrencilerin kendi ülkelerine memnuniyet içerisinde dönmelerini gerçekleştirebildikleri ölçüde, bu öğrenciler vasıtasıyla yumuşak güçlerini de farklı coğrafyalarda hissedilebilir kılma şansına sahip olabilmektedirler. Bu nedenle, burs faaliyetleri oldukça önemli bir kamu diplomasisi uygulaması olarak değerlendirilebilir.

Türkiye, özellikle 2000'li yıllar itibarıyla, uluslararası kamuoyuna yönelik çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Türkiye'nin, zengin kültürü, medeniyetler arası iletişime olanak sağlayan uluslararası alandaki stratejik konumu, uluslararası ittifaklara olan üyelikleri ve demokratik bir ülke olarak uluslararası normlarla uyumlu siyasal yapısıyla önemli yumuşak güç kaynaklarına sahip olduğu söylenebilir. Öte yandan Türkiye'nin, dünyadaki en büyük 20 ekonomisi tarafından oluşturulan G20'nin ve konvansiyonel bir güç olan NATO'nun bir üyesi olarak, aynı zamanda askeri ve ekonomik güç kaynaklarına da sahip olduğu söylenebilir. Türkiye'nin, sahip olduğu imkanlarını kullanarak, uluslararası alanda daha aktif bir ülke olmak; dilini, kültürünü ve değerlerini dış dünyaya tanıtmak; kendi tezlerini ve politikalarını kendi söylemleriyle uluslararası topluma iletmek ve uluslararası kamuoyunu yanına çekebilmek amacıyla etkin bir kamu diplomasisi uygulama çabası içerisinde olduğu değerlendirilebilir. 2002 yılından bu yana ülke yönetiminde söz sahibi olan Ak Parti iktidarlarının dış politikadaki, dış dünyaya açılma vizyonu ile birlikte, kamu diplomasisi faaliyetlerinin Türkiye'de artmakta olduğu görülmektedir. Türkiye, mevcut kurumlarına ek olarak, kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren çeşitli kurumlar oluşturmakta ve bu alanda faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu kurumlara ve faaliyetlere örnek olarak, Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB), Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (CİB), Türk Kızılayı, Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) gibi kurumlar ve bu kurumların uluslararası alanda gerçekleştirdiği dış kamuoyu odaklı faaliyetler gösterilebilir.

Türkiye, kamu diplomasisi alanında oluşturduğu çeşitli kurumları aracılığıyla pek çok faaliyet gerçekleştirmektedir. Bu faaliyetler başlıca insani yardım, kalkınma destekleri, uluslararası kültürel faaliyetler, bilgilendirme ve burs programları gibi farklı alanlarda sürdürülen çalışmalardır. Bu çalışmalarla, Türkiye'nin uluslararası alandaki algı ve prestijinin geliştirilmesi ve uluslararası kamuoyunun Türkiye'ye karşı olumlu bir tutum benimsemesi hedeflenmektedir. Bu çalışmalar içerisinde Türkiye'nin kamu diplomasisi alanındaki hedeflerine yönelik uzun vadeli ilişkiler inşa etmesine imkân tanıyacak olan uluslararası öğrencilere yönelik burs programları oldukça önemli bir konumdadır.

Çalışmanın Konusu

Ülkelerin eğitim alanında yürüttüğü değişim programları ve burs imkanları gibi kimi faaliyetlerinin kamu diplomasisi içerisinde değerlendirildiği ve bu ülkelerin yumuşak gücüne katkıda bulunduğu çeşitli yazarlarca değerlendirilmektedir. Örneğin Nye, yumuşak güç adlı eserinde üst kültür olarak değerlendirdiği eğitim faaliyetlerinde akademik ve bilimsel değişim programlarının ABD'nin yumuşak gücünü arttırdığını belirtmektedir (2017:74). Nye, aynı zamanda burs faaliyetlerini kamu diplomasisinin üçüncü boyutu olarak değerlendirmektedir (2017:156,157). Smith ise, II. Dünya Savaşı sonrasında Almanya ve Fransa ilişkilerinin normalleşmesinde değişim programlarının etkili olduğunu iddia etmektedir (2009:50). Bununla birlikte Nye'nin, 2005 yılında Harvard Üniversitesi'nde yayımlanan "Soft Power and Higher Education", Amirbek ve Ydyrys'in (2014) "Education and Soft Power: Analysis as an Instrument of Foreign Policy" ve Wojciuk'un (2018) "Higher Education as a Soft Power in International Relations" adlı makaleleri yüksek eğitimin yumuşak güce olan etkilerini incelemektedir. Görüleceği gibi, yüksek eğitim alanında gerçekleştirilen faaliyetleri akademik olarak yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramlarıyla birlikte inceleyen çeşitli çalışmalar mevcuttur. Bu çalışma da yüksek eğitim faaliyeti olarak YTB tarafından 2012 yılından beri yürütülen Türkiye Bursları programının içeriğini, programın hangi gerekçelerle oluşturulduğunu, Türk kamu diplomasisi uygulamaları içerisindeki yerini ve Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etkisini incelemektedir. Bu Çalışmada, programın Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etkisi Türkiye Bursları programı ile Yalova Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi ve Eskişehir Teknik Üniversitesi'nde eğitimini sürdüren ve bu okullardan mezun olan 12 öğrenci ile yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilen derinlemesine mülakatlar neticesinde anlaşılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada Türkiye Bursları, Türkiye'nin uluslararası öğrencilere yönelik oluşturduğu kamu diplomasisi uygulaması olarak ele alınmaktadır. Çalışmada, Türkiye Bursları'nın bir kamu diplomasisi uygulaması olarak değerlendirilmesi ve Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etkisinin incelenmesi, çalışmanın bağımsız değişkenleri olan kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramlarının uluslararası ilişkiler disiplini içerisindeki yeri ve önemini açıklamayı da gerekli kılmaktadır. Bu nedenle, çalışmanın ilk bölümünde güç kavramının uluslararası ilişkiler disiplini içerisindeki yeri ve bu kavramın literatürdeki tanımları incelenmektedir. Çalışmanın birinci bölümünde ilk olarak, güç kavramının uluslararası ilişkiler literatüründe nasıl ele alındığı, güç kavramının boyutlarının neler olduğu ve güç

unsurlarının zamanla nasıl çeşitlendiği açıklanmaya çalışılmaktadır. Bununla birlikte, uluslararası ilişkiler teorilerinden realist, neoliberal ve sosyal inşacı düşüncenin güç kavramını nasıl ele aldıkları incelenerek, bu kavram hakkında literatürde yer alan farklı görüşler değerlendirilmektedir. Daha sonra yumuşak güç kavramının uluslararası ilişkiler literatüründe nasıl ortaya çıktığı, kavramın uluslararası ilişkilerdeki klasik güç tanımlamalarıyla ne gibi benzerlik ve farklılıklar taşıdığı açıklanmaktadır. Birinci bölümünün son kısmında ise Türkiye'nin yumuşak güç kaynakları ve Türkiye'nin yumuşak güç potansiyeli incelenmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, kamu diplomasisi kavramının ortaya çıkışı, boyutları, nasıl uygulandığı, dünyadaki örnek kamu diplomasisi uygulamaları tanımlanarak, kamu diplomasisinin uluslararası ilişkiler literatüründeki yeri, sosyal inşacı düşünce perspektifinden açıklanmaya çalışılmaktadır. İkinci bölümün devamında ise Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları ele alınmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamaları, bu alanda faaliyetler gösteren kurumları üzerinden açıklanmaktadır. Çalışmanın ana çalışma sahası olan Türkiye Bursları, dünyadaki uluslararası öğrenci hareketliliği ve bu hareketliliğe yönelik farklı ülkelerdeki uygulama örnekleri açıklandıktan sonra, detaylı olarak incelenmekte ve gerçekleştirilen öğrenci mülakatlarıyla programın etkisi ölçülmeye çalışılmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde, Türkiye Bursları'nın nasıl oluştuğu, hangi gerekçelerle uygulanmaya başladığı ve Türkiye'nin yumuşak gücü açısından nasıl bir etki doğurduğu tartışılmaktadır.

Çalışmanın Önemi

Uluslararası öğrencilere yönelik faaliyetler, ülkelerin farklı coğrafyalardan gelen öğrencilerle doğrudan iletişim kurabilmesine imkân tanımaktadır. Dolayısıyla, burs faaliyetleri insan odaklı faaliyetler olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle burs programları, burs desteği sağlayan ülkeler açısından ekonomik bir süreç olarak değerlendirilebilse dahi, sonuçları uzun vadeli olarak ortaya çıkan, bu nedenle de karşılıklı iletişim boyutu olan bir faaliyet olarak ifade edilebilir. Bu yönüyle burs programlarını, ülkelerin ve halkların uluslararası öğrenciler vasıtasıyla kültürel iletişimde bulunabildikleri bir uluslararası halkla ilişkiler olarak da değerlendirmek mümkün olabilir. Bir başka ifadeyle uluslararası burs programları, ülkelerin bu programlardan faydalanan öğrenciler vasıtasıyla birbirlerinin kültürlerini, dillerini, yaşam alışkanlıklarını kısaca kimliklerini tanıdıkları ve bu anlamda uluslararası boyutta yeni bir ilişki inşa ettikleri bir süreç olarak da değerlendirilebilir. Bu nedenle, çalışmada Türkiye Bursları, uluslararası ilişkiler disiplininin temel kuramlarından biri olan sosyal inşacı yaklaşımla ele alınmaktadır. Çalışma bu anlamda, Türk kamu diplomasisi uygulamalarını ve Türkiye Bursları programını sosyal inşacı yaklaşımla ele alarak, Türkiye Bursları programının Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı sağlama potansiyeline sahip olduğu hipotezi üzerine kurulmuştur. Çalışmadaki bu ana hipotezin iki alt hipotezle desteklemesi yararlı olacaktır. Bu nedenle, çalışmanın alt hipotezlerinden bir tanesi, kamu diplomasisi uygulamalarının Türkiye'nin yumuşak güç alanı içerisinde ön

plana çıkmaya başladığı, bu anlamda ikinci alt hipotezin de Türkiye Bursları programının aslında bir kamu diplomasisi faaliyeti olduğu olarak ifade edilmektedir.

Literatür İncelemesi

Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları ve yumuşak gücüyle ilgili olarak, literatürde çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların bir kısmını Türk kamu diplomasisi çalışmalarını bütüncül akademik bir saikten ziyade ilgili kurumlar ve gerçekleştirilen faaliyetler yönünden birbirinden bağımsız olarak inceleyen makalelerden oluşan derleme eserlerin oluşturduğu görülmektedir. Abdullah Özkan ve Tuğçe Ersoy'un 2012 yılında yayınladıkları *Kamu Diplomasisi* ile Senem Çevik ve Mehmet Şahin'in editörlüğünü üstlendiği 2015 yılında yayınlanan *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* adlı eserler bu tür çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. Bu eserlerde farklı akademisyenler tarafından kaleme alınan ve kamu diplomasisi kavramını çeşitli kurumların uygulamaları üzerinden inceleyen değerlendirmeler yer almaktadır.

Uluslararası akademik camiada ise konunun Türkiye'den daha erken dönemlerde çalışılmaya başladığını bilinmektedir. Türkiye'de yapılan yukarıda bahsedilen çalışmalarla aynı döneme bakıldığında uluslararası akademik alandaki eserlerde teorik altyapının daha erken oluşmaya başladığı görülmekte, bu anlamda konu ile ilgili alt başlıkların sınıflandırılmasının yapıldığı göze çarpmaktadır. Jan Melissen'in 2005 yılında editörlüğünü üstlendiği *The New Public Diplomacy* kitabı ile Nancy Snow ve Philip M. Taylor'ın 2009 yılında yayınladıkları *Routledge Handbook of Public Diplomacy* adlı eserler çeşitli yazarlar tarafından kaleme alınan çok sayıda makalenin bir araya getirilmesiyle oluşmuş, kamu diplomasisi alanında literatürdeki önemli çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. Genel hatlarıyla 2000li yılları kamu diplomasisi alanında daha sonra referans niteliği taşıyacak temel eserlerin ortaya çıktığı ve çalışma sahasının sınırlarının çizildiği dönem olarak adlandırabiliriz.

Derleme olarak karşımıza çıkan eserlerin yanında kamu diplomasisi çalışmalarını bireysel olarak teori, pratik ve tavsiye yönüyle farklı boyutlarıyla inceleyen çalışmaların da mevcut olduğu görülmektedir. Bu anlamda, Türkiye'de yapılan çalışmalara örnek olarak Haluk Özdemir'in (2008) *Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme*; Emine Akçadağ'ın *Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi*; Bekir Aydoğan'ın (2011) *Rapor: Güç Kavramı ve Kamu Diplomasisi*; Aslı Gaye Sancar'ın (2012) *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*; Aslı Yağmurlu'nun (2007) *Halkla İlişkiler Yönetimi Olarak Kamu Diplomasisi*; Meltem Ünal Erzen'in (2014) *Kamu Diplomasisi ve Haluk Karadağ'ın (2016) Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi* adlı eserleri gibi çeşitli çalışmalar gösterilebilir. Bunun yanında, 2000'li yıllar itibariyle kamu diplomasisi kavramının Türkiye'deki üniversitelerinin ilgili birimlerinin dikkatini çekmeye başladığı ifade edilebilir. Nitekim, son yıllarda bu alanda lisansüstü ve doktora seviyesindeki çalışmaların yapılmakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmalara örnek olarak da Muharrem Ekşi'nin 2014 yılında doktora tezi olarak sunduğu ve ardından kitaplaştırdığı *Kamu*

Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası adlı çalışma gösterilebilir. Bu çalışmalarda yazarların kamu diplomasisi kavramını tanımlamakla birlikte uluslararası ilişkiler disiplini içerisindeki farklı yaklaşımlarla bu kavramı inceledikleri görülmektedir. Örneğin, Sancar (2012), kamu diplomasisi kavramını uluslararası halkla ilişkiler olarak tanımlamakta ve kavramın normatif yönünü ön plana çıkartmaktadır. Benzer şekilde Yağmurlu'da (2007) kamu diplomasisi faaliyetlerini halkla ilişkiler perspektifinden ele almaktadır. Ekşi (2014a) ise, kamu diplomasisinin normatif unsurlarına vurgu yapmakla birlikte kavramı sosyal inşacı yaklaşımla ele almaktadır. Diğer taraftan Karadağ ise, kamu diplomasisi uygulamalarında devletin rolünün önemini vurgulayarak, kavramın realist perspektife ait olduğunu iddia etmektedir (2016:77).

Uluslararası akademi camiasında kamu diplomasisi kavramının ilk olarak daha çok Batı Avrupa ve Amerika'da karşılık bulduğu, son yıllarda ise farklı coğrafyalarda da incelenmekte olduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Bu çalışmalara örnek olarak İngiliz akademisyen Mark Leonard 2002 yılında yayınlanan *Public Diplomacy* adlı eserinde kamu diplomasisinin boyutlarını incelemektedir. Başka bir İngiliz akademisyen Nicholas Cull da 2009 yılında yayınlanan *Public Diplomacy: Lesson From The Past* adlı eserinde kamu diplomasisinin boyutlarını çeşitli örnek olaylar üzerinden incelemektedir. Yakın zamanda ise Güney Koreli diplomat ve akademisyen Kwang-jin Choi (2019) Güney Kaliforniya Üniversitesi Kamu Diplomasisi Merkezi tarafından yayınlanan kitabında Kore'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini tarihsel dönemlere ayırarak incelemektedir. Aynı merkezde kitabı yayınlanan Slovak diplomat Barbora Maronkova (2018) ise kamu diplomasisinin etkinliğini NATO örneği üzerinde incelemektedir. Görüleceği gibi, kamu diplomasisi çalışmalarında ABD ve Batı Avrupa halen merkezi konumda yer almasına rağmen, kavramı inceleyen yazarların ve kamu diplomasisi inceleme alanının giderek genişlemekte ve çeşitlenmekte olduğu anlaşılmaktadır.

Yumuşak güç kavramıyla ilgili olarak ise Türk akademi literatüründeki kavramı konu alan çalışmalarda genel olarak, Türk dış politikasında AK Parti hükümetleri ile başlayan değişimin ve gerçekleştirilen kültürel faaliyetlerin Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etkisinin ön plana çıktığı görülmektedir. Tarık Oğuzoğlu'nun (2007) *Soft Power in Turkish Foreign Policy*, İbrahim Kalın'ın (2011) *Soft Power and Public Diplomacy in Turkey*, Altunışık'ın (2011) Türkiye'nin Ortadoğu'daki yumuşak gücünü incelediği *Challenges to Turkey's Soft Power in Middle East* adlı incelemesi, Zülfikar Bayraktar'ın (2012) *Türkiye'nin Balkanlar'daki Yumuşak Gücü Türk Kültürü*; Tuğba Çavuş'un (2012) *Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç*; Kadir Sancak'ın (2016) *Yumuşak Güç Kaynağı Olarak Kültür ve Türkiye'nin Yumuşak Gücünde Kültür Faktörü*; Cengiz Özel'in (2018) *Yumuşak Güce Bütünsel Bakış* adlı eserleri bu çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. Arda. G. Yatağan ise (2018) *Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri* adlı eserlerinde sert güç unsurlarının da yumuşak güç etkisi doğurabileceğini ifade etmektedir. Görüleceği gibi, kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramları Türk akademi camiasında son yıllarda giderek genişleyen bir alan bulmuştur. Bu durum, uluslararası akademik çevrelerde bu kavramlara yönelik artan ilginin Türkiye'de de karşılık bulmaya başladığı şeklinde değerlendirilebilir.

Bu eserlerin yanında Türkiye’de, bu çalışmanın ana sahasını oluşturan uluslararası öğrenci hareketliliği ve Türkiye’deki uluslararası öğrencileri konu alan çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmalara örnek olarak Gündüz (2012), Ercan (2012), Özoğlu, Gür ve Coşkun (2012), Budak (2012), Top (2014), Kaya (2014) ve Bulut’un (2019) çalışmalarından bahsedilebilir. Bu çalışmaların büyük bir kısmı, burs programını organize eden ve Türkiye Bursları programını sürdüren YTB’nin personelleri tarafından kaleme alınan uzmanlık tezlerinden oluşmaktadır. Bu çalışmalarda uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki beklentileri, Türkiye hakkındaki algıları ve yaşadıkları sorunlar başta olmak üzere çeşitli konular işlenmiştir. Bu çalışmalardan farklı olarak doğrudan Türkiye Bursları’nı konu alan yakın tarihli bir çalışmadan da bahsedilebilir. Aras ve Mohammed’in 2018 yılında yayınladıkları “*The Turkish Governmental Scholarship Program As A Soft Power Tool*” adlı makalede Türkiye Bursları, Türkiye’nin yumuşak güç aracı olarak ifade edilmiş ve bu konuda burslu öğrencilerle anket ve yüz yüze görüşmeler yapılarak, Türkiye’deki yüksek eğitim kurumlarının burs programları vasıtasıyla Türkiye’nin tercih edilmesine ve yumuşak güç kapasitesine ne şekilde etki doğurduğu incelenmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye’deki akademik çalışmalarda uluslararası öğrencileri konu alan çalışmaların yeni ve sayıca az olduğu, bu nedenle de bu alanda yeterli bir literatürün oluşmadığı söylenilebilir. Uluslararası öğrencileri konu alan çalışmaların büyük bir kısmının YTB tarafından yayınlanmış olduğu ve bu kurum dışında yapılan akademik çalışmaların sayıca yetersiz olduğu, doğrudan Türkiye Bursları programını konu alan çalışmaların ise henüz çok yeni olduğu görülmektedir. Programın 2012 yılında başladığı göz önüne alındığında, bu durumun oluşmasında bu alanda akademik çalışma yapmaya olanak tanıyacak yeterli verilerin elde edilememesinin ve programın yeni olması nedeniyle içeriğinin tam olarak bilinmemesinin etkili olduğu ifade edilebilir. Ancak günümüzde programın başladığı tarih itibarıyla Türkiye Bursları ile eğitim desteği alarak Türkiye’de bulunan öğrencilerin bir kısmının mezun olduğu ve her yıl daha fazla sayıda yeni öğrencinin programa dahil olduğu bilinmektedir. Bu durumda programın başladığı tarih itibarıyla nasıl bir seyir izlediği, programın ne gibi aksaklıklarının olduğu, Türkiye’de eğitim alarak mezun olmuş öğrenciler üzerinde ne gibi etkiler bıraktığı ve günümüzde Türkiye’de eğitim alan burslu öğrencilerle programın başladığı ilk yıllarda Türkiye’ye gelen öğrencilerin sahip olduğu şartların kıyaslanmasına imkân tanıyacak koşulların oluşmaya başladığı söylenebilir. Bu çalışmada, Türkiye Bursları desteği alarak mezun olmuş ve eğitim desteği almaya devam eden 12 uluslararası öğrenciyle yüz yüze görüşmeler yapılarak programın etkisini incelenmektedir. Türkiye Bursları programıyla eğitim desteği alan öğrencilerle yapılan görüşmeler çalışmanın üçüncü bölümünde bulgular başlığıyla yorumlanmaktadır. İlgili bölümde öğrencilerin ifadelerine de yer verilmektedir. Ancak öğrencilerin isimleri, etik kuralları ve kişilik hakları gereği saklı tutularak isimlerinin baş harfleri kodlama yapılarak çalışmada yer verilmiştir.

Çalışmanın Amacı ve Yöntemi

Çalışma, Türkiye Bursları faaliyetinin teorik zeminini oluşturan yumuşak güç ve kamu diplomasisi alanında literatürü inceleyerek, yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramlarının var olan tanımlamaları ve tartışmalarını değerlendirmektedir. Çalışmanın ana hipotezini oluşturan Türkiye Bursları programının Türkiye'nin yumuşak gücüne kayda değer katkılar sağlayacağı varsayımı, yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramlarının literatürdeki karşılıkları üzerine inşa edilmeye çalışılmaktadır. Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin dağılımı ve Türkiye Bursları'nın değerlendirilmesine yardımcı olacak verilerin literatürde bu alanda yapılacak çalışmaları destekleyecek şekilde yeterli düzeyde yer almaması, çalışmanın bu anlamda karşılaştığı kısıtlılıklar olarak ifade edilebilir. Bu nedenle, çalışmada sınırlı da olsa, YÖK ve YTB'nin yayın organları tarafından paylaşılan veriler ve ilgili alanda yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. Bununla birlikte, çalışmada çeşitli kısıtlılıklarla karşılaşmış olursa da eser sayıda öğrenci ile görüşmeler yapılmasının, Türkiye Bursları programının uluslararası öğrenciler üzerindeki etkilerinin anlaşılabilmesi adına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, çalışmada Yalova Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Kocaeli Üniversitesi'nde eğitim alan 12 Türkiye Bursları yararlanıcısı öğrenciyle derinlemesine mülakatlar yapılarak programın Türkiye'nin yumuşak gücüne ne gibi etkileri olduğu incelenmektedir.

Sonuç olarak, 21. yüzyılla birlikte kamu diplomasisinin, literatürdeki çalışmalarda ve ülkelerin dış politikaları içerisindeki uygulamalarıyla hem teorik hem de pratik alanda daha çok ön plana çıktığı, Türkiye'nin de özellikle 2000li yıllar sonrasında daha fazla kamu diplomasisi odaklı faaliyetler gerçekleştirdiği görülmektedir. Çalışma bu anlamda, genelde Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamalarını, kamu diplomasisi kavramının boyutları içerisinde incelemek, özelde ise Türkiye Burslarının Türk Kamu diplomasisi uygulamaları içerisindeki önemine vurgu yaparak, Türkiye Bursları programının literatürde daha fazla tartışılmasına ve bu alanda yapılacak çalışmalara katkıda bulunmak adına mütevazı bir amaç edinmiştir.

BÖLÜM:1

ULUSLARARASI İLİŞKİLER DİSİPLİNİNDE GÜÇ KAVRAMI VE YUMUŞAK GÜÇ

1.1. Teorik Çerçeve: Güç Kavramı ve Tanımlamaları

Devletlerin dış politika uygulamaları içerisinde önemli bir araç haline gelen kamu diplomasisi kavramı, özellikle 11 Eylül saldırıları sonrası başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, devletlerin dış politika yapıcıları ve uluslararası akademik camiada üzerinde daha sık tartışılan kavramlardan biri haline gelmiştir. Kamu diplomasisinin sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerinde, özellikle de uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde son yıllarda yayımlanan kitap ve makalelerde daha fazla yer almaya başladığı görülmektedir. Türkiye’deki uluslararası ilişkiler çalışmaları da kamu diplomasisinin artan popülerliğine karşı kayıtsız kalmamakta, kurumsal ve akademik düzeyde kamu diplomasisi çalışmaları hız kazanmaktadır. Bu çalışma da bu anlamda kamu diplomasisi temeli üzerinde şekillenecek ve Türkiye Bursları programının, Türk kamu diplomasisi çalışmaları içerisindeki konumu üzerinde yoğunlaşacaktır.

Bu bölümde çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmaya ve çalışmanın uluslararası ilişkiler disiplini içerisindeki yerinin tespitine çalışılacaktır. Çalışmanın temelini oluşturan kamu diplomasisi kavramını uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde doğru bir şekilde konumlandırabilmek adına yaralandığı ‘güç’ ve ‘yumuşak güç’ (*soft power*) kavramlarının da tartışılması önem arz etmektedir. Bu nedenle, tezin kavramsal çerçevesinin birinci düzeyi olarak güç kavramı analiz edilecek, ardından ana akım uluslararası ilişkiler teorilerinin güç kavramını nasıl ele aldıkları ve yorumladıkları incelenecektir. Bölümün son kısmında ise kamu diplomasisi uygulamalarına kaynaklık eden en önemli unsurlardan biri olan yumuşak güç kavramı incelenecek ve çalışmanın bağımsız değişkenlerini şekillendiren bölümlerinin teorik zemini oluşturulmaya çalışılacaktır.

Devletlerin etkin birer aktör olarak dünya sahnesinde rol almaya başlamalarından itibaren birbirleriyle olan askeri ve ticari ilişkilerinde güç unsuru, bazen etkin bir araç olmuş, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde görüleceği üzere, bazen de temel amaç haline gelmiştir. Güç, devletlerin bir diğer devleti kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirme, diğer devlet ya da devletlerin politikalarını etkileyebilmek adına giriştiği eylemlerde ve daha genel ifade edecek olursak savaş ve barış durumlarında başvurulmuş ve ihtiyaç duyulan en önemli kavramlardan biri olmuştur. Bu nedenle, temel uluslararası ilişkiler teorilerinin ortaya çıkışında ve uluslararası ilişkiler disiplininin şekillenmesinde güç, üzerinde oldukça tartışılan bir kavram olarak yer almaktadır.

Uluslararası ilişkiler çalışmalarında klasik hale gelen gücün ne olduğu sorusuna karşılık farklı cevaplar verildiği, bu sayede de kavramın içeriğinin zenginleştiği görülmektedir. Gücü kavramsal olarak ele alarak literatürdeki tanımlamalara olan katkısı nedeniyle çokça referans gösterilen Robert Dahl, 1957 yılında yayımlanan “*The Concept of Power*” adlı

makalesinde gücü iki aktör üzerinden tanımlamıştır. Dahl'a göre, bir A aktörünün diğer aktör olan B'ye, yapmak istemediği bir şeyi yaptırabilmesi A aktörünün B aktörü üzerinde güç sahibi olduğunu göstermektedir (1957: 203). En basit tanıma göre güç, bir aktörün diğer aktör üzerinde etki yaratabilmesine bağlıdır. Diğer bir ifadeyle B'nin eylemi A'nin etkisine bağlı olarak şekillenmektedir. Dahl, bu tanımını bir varsayım ile örneklendirmektedir. Dahl'a göre bir yolun kenarında durarak sağa dönmekte olan araçlara bu eylemi yapmalarına sizin talimat verdiğinizizi düşünmeniz, sizin sürücüler üzerinde güç sahibi olduğunuzu göstermez. Ancak aynı köşede bir polis memurunun durduğunu ve bu polis memurunun araçları kendi belirlediği bir yöne gitmeleri konusunda uyardığını düşündüğünüzde sürücüler, kendi seyahat planları doğrultusunda ayrı yönlere gitmek isteseler bile polis memurunun talimatına uyacaklardır. Bu durumda polis memuru, güce sahip olan taraf olacaktır (Dahl, 1957: 202). Tıpkı A ve B aktörlerinde olduğu gibi, polis memuru, sürücülerin eylemleri üzerinde bir yaptırıma sahiptir. Bu anlamda Dahl'ın güç tanımı aktörler arasındaki etki ve yaptırıma bağlıdır. Bu nedenle de aktör düzeyli olarak değerlendirilebilmektedir. Dahl'ın tanımına karşılık olarak Bachrach ve Baratz "*Two Faces of Power*" adlı makalelerinde, gücün yalnızca gözlemlenebilir yönlerinin ve aktörler üzerinde doğrudan etki yapan açık karar alma süreçlerinin yerine, tanımladıkları '*gücün ikinci boyutu*'na vurgu yapmaktadırlar. Bachrach ve Baratz'a göre gündem oluşturma ve gündem belirleme gibi doğrudan ve kolaylıkla gözlemlenemeyen yönleri, gücün ikinci boyutunu oluşturmaktadır (1962: 947-952).

Gücün boyutlarıyla birlikte kullanımına ve kapsamına vurgu yapan Baldwin'e göre, bir poker oyununda iyi bir ele sahip olmanız oyunu kazanacağınızı garanti etmez. Elinizdeki kartları doğru kullanamazsanız oyunu kaybedersiniz (Baldwin, 1979: 164). Dolayısıyla Baldwin'e göre güce sahip olmak tek başına yeterli değildir. Diğer taraftan, güçle ilgili önemli öğelerden biri de gücü doğru bir şekilde kullanabilme kabiliyetidir.

Dahl'tan bu yana güç kavramının tanımı çok daha karmaşık ve kapsamı genişleyen bir hale gelmiştir. Bu anlamda, gücün ne olduğu sorusunun yanında gücün içeriği de tartışılmaya başlanmıştır. Baldwin, "*Power and International Relations*" adlı makalesinde gücün boyutlarını tanımlamıştır. Baldwin'e göre gücün boyutları, aktörlerin sahip oldukları imkanlara göre değişiklik gösterebilen kapsam (*scope*), bir aktörün etkisine ve büyüklüğüne göre şekillenebilen alan (*domain*), diğer aktör ya da aktörleri etkileme olasılığını belirleyen ağırlık (*weight*), gücün etkisinin belirlenebilmesi için gerekli olan maliyetler (*costs*) ile sembolik, askeri, ekonomik ve diplomatik araçlardır (*means*) (2013: 273-297). Çalışmanın ilerleyen kısımlarında değineceğimiz üzere Morgenthau'da politikayı güç mücadelesi (Arı, 2009: 136) ve uluslararası politikadaki temel amaç ve amaca yönelik bir araç olarak tanımlamıştır (Aydoğan, 2011: 3). Nihayetinde güç, farklı unsurların bir araya gelmesiyle oluşan çok boyutlu bir kavram olmakla birlikte, belirli bir amaca yönelik kullanıma ilişkindir. Özdemir'in "*Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme*" adlı makalesinde belirttiği gibi, gücün varlığından söz edilebilmesi için, gücü meydana getiren unsurların istenilen sonuçları doğurabilecek şekilde kullanılması gerekmektedir. Aksi halde, istenilen sonuçların ortaya çıkmaması ya da kullanılmaması, gerekli unsurlara sahip olunsu bile gücün varlığını ortaya

çıkartmamaktadır (2008:117). Baldwin’de olduğu gibi Özdemir’de bu anlamda gücün kullanımına ve oluşturduğu sonuçlar itibariyle yaptırımına vurgu yapmaktadır.

Joseph Nye ise, 1990 yılında yayımlanan “*The Changing Nature Of The World Power*” adlı makalesinde oldukça farklı güç tanımları yapmaktadır. Nye’a göre güç, hemen herkesin üzerinde konuştuğu ancak çok azının bilebildiği hava durumu gibidir. Bu nedenle, gücü deneyimlemek, tıpkı aşk gibi, onu ölçmekten ve tanımlamaktan daha kolaydır. (Nye, 1990:177). Nye, Baldwin’de olduğu gibi, gücün sahip olan aktör tarafından deneyimlenmesinin önemini vurgulamaktadır. Ancak gücün deneyimlenmesi de tek başına yeterli değildir. Nye, gücü daha geniş bir çerçevede değerlendirmektedir. Klasik anlamda, baskı ve zorlama ile diğeri ya da diğerleri üzerinde yaptırım oluşturan tanımlamaların dar çerçevede olduğunu düşünmektedir. Nye, tarafların tercihlerinin de gücün etkisinin anlaşılmasında önemli olduğunu vurgulamaktadır. Nye’a göre, birisine komut verdiğinizde karşınızdaki bu komutu uygulamaya istekli olabilir. Bu durum, sizin karşınızdakini etkilemenizden ziyade karşınızdakinin tercihinine bağlı olarak şekillenebilir. Bu noktada gücün olduğu şartlar ve tarafların tercihleri önemlidir. Aksi takdirde, gücün etkisini belirlemede yanılgıya düşülebilir (2017:20). Dolayısıyla Nye’in ifadelerinden yola çıkarak, istenilen sonuçlara ulaşmanın, her zaman diğeri üzerindeki bir yaptırımın sonucu olarak ortaya çıkmadığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, istenilen sonuca ulaşmak her zaman tek taraflı bir tercihin ya da yaptırımın sonucu olmayabilir. Bununla beraber, tarafların tercihleri, yalnızca etkilenmek istenen taraf için değil, güce sahip olan taraf için de geçerlidir. Farklı güç kaynaklarına sahip olmanız önemli olmakla birlikte karşı tarafı etkileme noktasında yeterli olmayabilir. Tayyar Arı’nın “*Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*” adlı eserinde örneklediği gibi, bir banka soyguncusunun yanında silahının olmasına rağmen bu silahını veznedara doğrultmaması durumunda veznedar, soyguncunun isteklerini yerine getirmekten kaçınabilir. Ancak soyguncu silahını gösterdiğinde, veznedarın çok fazla seçeneği kalmayacak ve soyguncunun isteklerini, istemeyerek de olsa, yerine getirmek zorunda kalacaktır (Arı, 2009: 137). Bu örnekten de anlaşılacağı gibi, gücün etkisinin analizinde yaptırım uygulanan aktörün tercihleri kadar, güce sahip olan aktörün gücünü kullanması ya da gerektiğinde kullanabileceğini karşı tarafa hissettirmesi de önemlidir. Sait Yılmaz’ın “*Güç ve Politika*” adlı eserinde belirttiği gibi politikanın bir aracı olarak kullanılmayan ve kullanılma becerisi gösterilmeyen yetenekler güç olarak değerlendirilemez. Nihayetinde güç, kullanılabilirse güç’tür (Yılmaz, 2008:43).

Önceki paragraflarda bahsedilmeye çalışıldığı üzere yazarların farklı güç tanımları mevcuttur. Bu durum, güç kavramının akademik manada içeriğinin zenginleşmesine neden olmakla birlikte gücün tanımını da çeşitlendirmiştir. Bu nedenle, tek ve genel kabul gören bir güç tanımı yapmak oldukça zor ve iddialı bir girişim olacaktır. Sonuç olarak gücün, uygulandığı dönemin şartlarına, tarafların tercihlerine, uygulayıcının imkân ve kabiliyetlerine, gücü oluşturan kaynaklara, gücün kapasitesine ve kullanım amacına göre çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Kısaca gücün, Dahl’ın tanımladığı etkiye, Baldwin’in incelediği boyutlara, Nye’in vurguladığı tercihlere, bununla birlikte ortaya çıktığı şartlara, amacına, kullanılabilir becerisine ve nihayetinde kullanılmasına bağlı olarak şekillendiği söylenilebilir.

1.1.1. Uluslararası İlişkiler Disiplininde Realist Gelenek ve Güç Faktörü

Yazarların çeşitli çalışmalarıyla katkı sağladıkları güç kavramı, uygulandığı uluslararası politikanın ve uluslararası ilişkiler disiplininin de ana çalışma sahalarından birini oluşturmaktadır. Gücü çeşitli boyutları ile ele alan ve bu anlamda çalışmalar yapan yazarların güç hakkındaki farklı tanımlamaları, uluslararası ilişkiler disiplininin yorumlanması ve teorik çalışmalarının çeşitlenmesinde de oldukça etkili olmuştur. Bu nedenle, güç kavramının uluslararası ilişkiler disiplinindeki yerinin ve öneminin tespit edilebilmesi amacıyla, çalışmanın devamında ana akım uluslararası ilişkiler teorilerinin gücü nasıl inceledikleri ve yorumladıkları genel hatlarıyla incelenecektir.

Uluslararası ilişkiler teorileri içerisinde güce en çok vurgu yapan ekollerden biri realizmdir. Realizmde siyaset, güç için yapılan bir mücadeledir. Dolayısıyla, güç mücadelesi devletler açısından hayati bir önem taşımaktadır. Bu nedenle, devletlerin güç kapasitelerini geliştirmesi, iç ve dış politikalarında öncelikli bir konumda yer almaktadır (Kardaş ve Balcı, 2017: 131). Realizme göre, güç mücadelesinin hâkim olduğu uluslararası yapı, tüm devletler tarafından kabul edilen bir merkezi otoriteden yoksundur. Bu nedenle uluslararası sistem anarşik yapıdır (Arı, 2009: 110). Klasik realizmin öncü teorisyenlerinden kabul edilen Morgenthau *“Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace”* adlı çalışmasında siyasal realizmin altı temel ilkesinden söz etmektedir. Morgenthau’ya göre uluslararası siyasetin temeli güç olarak ifade edilen çıkar kavramıdır (1978:4-15). Devlet adamı güç olarak tanımlanan çıkar temelinde düşünür ve hareket eder (Kardaş ve Balcı, 2017:130). Morgenthau’ya göre güç, kısaca bir kişinin başkası üzerindeki kontrolünü sağlayan her şeydir, dolayısıyla sosyal ilişkileri de içermektedir (1978: 4-15). Morgenthau’nun değindiği sosyal ilişkiler, gücün yalnızca materyal bir olgu olmadığını da göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, Morgenthau gücün materyal olmayan unsurlarına da değinmektedir. Bu nedenle, Muharrem Ekşi, *“Türkiye’de Kamu Diplomasisi: Ortaya Çıkışı, Kuramsal İnşaa Süreci ve Uygulanışı”* adlı eserinde, henüz o dönem için kavramlar olgunlaşmamış olsa da klasik realizmde kamu diplomasisi ve yumuşak güç anlayışının var olduğunu iddia etmektedir (2014a:35).

Güç, realist yazarlar arasında oldukça önemli bir kavram olmakla beraber, gücün kavramsallaştırılması noktasında farklı fikirler de mevcuttur. Bu farklılaşmanın realist teorinin kendi içerisinde zamanla yaşanan farklılaşmayla da yakından ilgili olduğu ifade edilmektedir (Ekşi, 2014a:34). Morgenthau gibi gücü devletler için daha çok amaç olarak kabul eden klasik realist teorisyenler olduğu gibi, Neorealist kuramın öncülerinden kabul edilen Kenneth Waltz gibi gücü, devletlerin amaçlarına ulaşmada kullandıkları bir araç olarak gören realist düşünürler de mevcuttur (Ersoy, 2016:164). Klasik realist görüş, güç mücadelesinin insan doğası gereği güç edinme isteğinden kaynaklandığını savunurken; neorealist yaklaşım, güç mücadelesinin uluslararası sistemin yapısından kaynaklandığını savunmaktadır (Bozdağlıoğlu ve Özen, 2004:62). Waltz’a göre devletlerin olağanüstü durumlardaki endişesi güçten ziyade güvenlidir (Arı, 2013:160). Bu nedenle, devletler güvenliklerini tehlikeye atabilecek bir güç mücadelesine girmekten kaçınılmaktadırlar (Özdemir, 2008:131). Sonuç olarak, klasik realist kuram, güç mücadelesi ve çıkar

maksimizasyonu üzerine yoğunlaşırken, neorealist kuram devletler için güvenliğini önceleyerek uluslararası sistemin anarşik yapısına odaklanmaktadır (Arı, 2013:161). Realist teori genel hatlarıyla güç kavramını, güvenlik ve caydırıcılık ekseninde ele aldığından, ifade edilen güç kavramı realizmin her iki yaklaşımında da daha çok devletlerin askeri güç kapasitelerine gönderme yapmaktadır. Sonuç olarak, realist düşüncede gücün tanımı, kullanımı, ifade ettiği anlam, uluslararası ortamın oluşumu ve analiz düzeyi gibi, güç kavramı ve uluslararası ilişkiler üzerine farklı yorumların var olduğu görülmektedir. Bu nedenle, her ne kadar güç tanımı üzerine ortak bir tutum ya da tanım oluşmasa da güç unsuru, realist teoride merkezi bir noktada konumlandırılmaktadır.

1.1.2. Liberalizm ve Gücün Araçsallığı

Uluslararası ilişkiler disiplinin bir diğer temel teorik ekolü olan neoliberal yaklaşım, realist teorinin aksine uluslararası ilişkileri, savaşın kaçınılmaz olduğu bir güç mücadelesi olarak değil, potansiyel bir ilerleme olarak görmektedir (Griffiths vd, 2009:65). Bu nedenle, uluslararası ilişkiler disiplininde neoliberalizm, uluslararası ilişkilerde çatışma yerine barış ve iş birliği kavramları üzerinde yoğunlaşmaktadır (Arı, 2013:306). Bununla birlikte, realist teoride olduğu gibi neoliberal teori de devletlerin uluslararası ilişkilerde temel aktör olduğunu kabul etmektedir. Ancak neoliberallere göre devlet, realist düşüncede olduğu gibi tek aktör değildir. Başta devlet olmakla beraber, uluslararası politikada uluslararası örgütler, bireyler, sivil toplum örgütleri ve çok uluslu şirketler gibi devlet dışı aktörler de yer almaktadır (Ekşi, 2014a:37). Dolayısıyla neoliberal teori, aktörler açısından çoğulcudur (Kardaş ve Balcı, 2017:151).

Bireysel özgürlükler liberal teoride oldukça önemlidir. Bu nedenle, devletlerin gücü, demokrasi gereği olarak vatandaşlarına karşı hesap verebilirliği, piyasa talepleri ve hukuk kurallarıyla kısıtlanmaktadır (Griffiths vd, 2009:65). Liberal teoriye göre devletlerin görevi, bireyler, yani vatandaşlar üzerinde irade sahibi olmak değil, bireylerinin haklarına zarar vermeden, onların özgürce yaşamalarını sağlamaktır. Bu anlamda devlet, insan hakları temelinde bireylerin uyum içerisinde yaşamalarını garanti etmeli ve bu uyuma zarar verebilecek bir durum oluştuğunda ortaya çıkarak, adete bir gece bekçisi görevi görmelidir (Kardaş ve Balcı, 2017:149). Liberal görüş, bu anlamda demokrasi kavramına vurgu yaparak realist düşünceden farklı olarak, devletin vatandaşları üzerindeki etkinliğinin ya da gücünün bir anlamda kısıtlanması gerektiğini ifade etmektedir.

Güç kavramı özelinde karşılaştırıldığında liberallerin, realistlerden farklı olarak askeri güce değil, ekonomik güce vurgu yaptıkları görülmektedir (Arı, 2013:308). Daha önce değinildiği üzere, realist düşünürler anarşik olarak kabul ettikleri uluslararası ilişkilerde güç mücadelesini ve bu mücadele sonucunda ortaya çıkabilecek bir savaşı, insanın güç peşinde koşan doğasının bir sonucu olarak görmektedirler. Liberal düşünürler ise, uluslararası ilişkilerin anarşik yapısını, dolayısıyla da üst otorite yokluğunu kabul etmekle beraber, bu ortamın devletleri iş birliğine yöneltebileceğini vurgulamaktadırlar (Arı, 2013:309). Bu anlamda, neoliberal düşünürler göre, uluslararası ilişkilerin anarşik yapısı devletlerin iş birliği yapmalarını engellememektedir. Çünkü devletler, ortak çıkarları doğrultusunda iş birliğine gidebilmektedirler (Kardaş ve Balcı, 2017:153). Liberal

ekonomik teorinin öncülerinden olan David Ricardo'nun devletlerin en iyi rekabet edebilecekleri malları üreterek ticaret yapabilmelerini öngören göreceli avantajlar (*comparative advantage*) kuramında olduğu gibi, devletler karşılıklı bağımlılık odaklı bir ilişki kurarak daha fazla kazanç sağlayabilirler (Gilpin, 2011:217). Bu nedenle de devletler, söz konusu ilişkinin bozulmasından kaçınabilmektedirler (Kardaş ve Balcı, 2017:158).

Neoliberallerin sıklıkla vurguladığı karşılıklı bağımlılık teoremi, uluslararası bürokratik koalisyonlar ve hükümet dışı organizasyonlar gibi devlet dışı aktörlerin de devletlerin karar alma süreçlerinde önemli faktörler olacaklarını ileri sürmektedir (Griffiths vd, 2009:107). Bundan dolayı, neoliberal yaklaşıma göre devletler, savaş yapmak yerine karşılıklı kazanç sağlayabilecekleri bölgesel ve küresel örgütlenme yolunu tercih edebilmektedirler. Nitekim dünya tarihinin en yıkıcı savaşlarından biri olan II. Dünya Savaşı sonrası, savaşan devletlerin Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler gibi çok uluslu örgütlenmeler kurarak benzer ölçekte savaşların tekrarına engel olma çabaları, bu duruma örnek gösterilebilir.

Realizmin devletlerin dış politikalarında sıfır toplamı ya da kazan-kaybet mantığı ile hareket ettikleri varsayımına karşılık, neoliberal düşünce, devletlerin sonuç odaklı hareket ettiklerini, dolayısıyla da iş birliği ile kazan-kazan modelini benimsediklerini iddia etmektedir (Kardaş ve Balcı, 2017:153). Bu durum, realist ve neoliberal yaklaşımın güç kavramı konusunda ayrıldığı diğer bir noktaya örnek gösterilebilmektedir. Neoliberal teorinin devletlerin uluslararası ortamda mutlak kazanç sağlayacakları ve bu durumun da devletleri iş birliğine yönelteceği yaklaşımına karşılık, realist düşünce, devletlerin nisbi kazançlara odaklanacaklarını, diğer devletlerin de kazançlı çıkacağı bir iş birliğine gitmeyeceklerini öngörmektedir (Arı, 2013: 310).

Sonuç olarak, uluslararası politikayı sıfır toplamı bir güç mücadelesi olarak görmeyen liberal/neoliberal yaklaşım, uluslararası hukuk, demokrasi, bireysel özgürlükler, kamuoyu, uluslararası örgütler gibi devlet dışı aktörlerin etkilerini önemsemektedir. Bu anlamda, devletlerin dış politika anlayışında realizmden farklı olarak neoliberal görüş, çalışmanın devamında incelenecek olan 'yumuşak güç' unsurlarını ön planda tutmaktadır (Kardaş ve Balcı, 2017:153). Bu nedenle, neoliberal teorinin normatif değerler vurgusu, bu yönüyle çalışmanın teorik çerçevesinin ikinci düzeyi olan yumuşak güç kavramına da kaynaklık etmektedir.

Küresel sistemde zaman içinde patlak veren savaşlar ve krizler sonrasında birtakım siyasi, ekonomik ve teknolojik değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimler ve gelişmeler, oluşan yeni koşulları anlamlandırabilmek ve açıklayabilmek adına uluslararası ilişkiler çalışmalarını farklı değişkenler üzerinde tartışmaya yöneltmiştir. Bu tartışmalar, 1930'lu ve 1940'lı yıllarda süregelen realizm-idealizm, 1960'lı yıllarda gelenekselcilik-davranışsalcılık, daha sonra da hâkim olan rasyonalistlerle eleştirel teoriler arasındaki tartışmalardır (Arı, 2013: 502). Çalışmanın teorik çerçevesi oluşturulurken yararlanılacak bir diğer teorik yaklaşım olan 'sosyal inşacılık' (*social constructivism*), temel uluslararası ilişkiler teorik ekollerine bir eleştiri mahiyetinde 1980'lerde hâkim olan rasyonalist

teorilerle eleştirel teoriler arasındaki “üçüncü tartışma” ekseninde şekillenmeye başlamıştır (Arı, 2013:502).

1.1.3. Gücün Sosyal İnşası

Sosyal inşacılık, dünya siyasetindeki aktörlerin sosyal etkileşimine odaklanan bir kuramdır (Griffiths vd, 2009:123). Uluslararası ilişkiler disiplininde inşacılığı literatüre ilk taşıyan Nicholas Onuf, uluslararası ilişkilerin inşasının insanlar tarafından gerçekleştirilebileceğini vurgulayarak literatüre önemli bir katkı sağlamıştır (Kardaş ve Balcı, 2017:169). Sosyal inşacılık, uluslararası sistemin ve diğer temel kavramların aslında bir veri değil bir süreç içerisinde adete inşa edildiği varsayımından hareket etmektedir. Bu çerçevede inşacılığın temel özelliği, aktörlerin kimlik ve çıkarlarının toplumsal olarak inşa edildiği, bunun da devletlerin çıkarlarını, dolayısıyla da dış politikalarını etkilediği varsayımdır (Arı,2013:500). Sosyal inşacı yaklaşıma göre, uluslararası toplum da devletlerin güvenlik algılamaları, çıkarları, politik eylem tercihleri, rejimleri, vb. ile normatif yapıları, kısaca kimlikleri ile karşılıklı olarak birbirlerini üretmekte ve etkilemektedir (Arı,2013:502).

Sosyal inşacı düşüncenin en önemli temsilcilerinde kabul edilen Wendt’e göre (1992:398) kimlikler çıkarların temelidir. Bu nedenle, devletlerin çıkarlarını belirleme süreci, üstlendikleri rollerle dolayısıyla da kimlikleriyle karşılıklı ilişki halindedir. Bu anlamda klasik realist gelenekte maddi güç unsurları ile ilişkilendirilen çıkar kavramının, sosyal inşacı yaklaşımda, fikirler, kanılar ve algılamalar neticesi olarak oluştuğu değerlendirilmektedir (Özdemir,2008:134). Özetle inşacı yaklaşım, devletlerin dış politika tercihlerinin şekillenmesinde ‘normatif unsurların’ etkisine vurgu yapmaktadır.

Sosyal inşacı yaklaşımın üzerinde durduğu diğer kavramlar ‘güç dağılımı’ ve ‘anarşi’dir. Wendt, 1992 yılında yayımlanan “*Anarchy is What States Make Of It: The Social Construction of Power Politics*” adlı makalesinde, anarşi ve güç dağılımı kavramlarının devletlerin davranışlarını açıklamakta yetersiz kaldığını iddia etmektedir. Çünkü Wendt’e göre devletler, tehdit edici olarak gördükleri düşmanlarına karşı, dostlarına olduğundan farklı davranmaktadırlar (1992:397). Wendt bu durumu, Amerikan askeri gücünün, (ABD ile farklı siyasi ilişkilere sahip oldukları göz önüne alındığında) Kanada ve Küba için farklı önemlere sahip olduğu görüşüyle örneklemiştir. Bu nedenle, Wendt’e göre (1992:397) güç dağılımı, devletlerin hesaplamalarını etkileyebilir; ancak bunun nasıl şekilleneceği devletlerin kendileri ve diğerleri hakkındaki düşüncelerini etkileyen ‘öznelerarası’ anlayışlara ve beklentilere bağlıdır.

Realistlerin aksine Wendt, “*sosyal tehditler inşa edilmiştir, doğal değildir*” ifadesiyle (1992:405) güç mücadelesi ve tehdit algılamalarının karşılıklı eylemler tarafından belirlendiği, dolayısıyla da doğal ve değişmez olduğu varsayımının karşısında yer almaktadır. Wendt’in, kaleme aldığı yıllarda literatürde çok ses getiren makalesinde bu konu hakkında verdiği örnek etkileyicidir. Wendt’e göre, uzaylı bir uygarlıkla tanıştığımızda ilk olarak vereceğimiz tepki, uzaylıların eylemlerine ve bizim bu eylemleri nasıl algıladığımıza bağlı olarak şekillenecektir. İlk iletişimimizde uzaylılar barışçıl tutum sergilerse bizler de karşılığında benzer bir karşılık verebiliriz. Dolayısıyla, ilk iletişimimiz

olan sinyalleşme (*signaling*) ile karşı tarafın olası eylemleri üzerinde bir yorumlamada (*interpreting*) bulunuruz ve bunun sonucunda nasıl cevap vereceğimiz (*responding*) şekillenir. Bu sürecin neticesinde Wendt'in belirttiği üzere 'sosyal eylem' tamamlanır ve tarafların karşılıklı anlam oluşturma süreci başlar (Wendt,1992:405). Wendt'in ifadelerinden yola çıkarak sosyal inşacı yaklaşımda, çıkarların sabit bir veri olarak ortaya çıkmadığı, devletlerin uluslararası sistemde üstlendikleri rollerle, çevre ülkeler ve uluslararası toplumla olan ilişkileriyle ve uluslararası ortama dair oluşturdukları fikir, edindikleri izlenim ve çıkar algılamalarıyla şekillendiği ifade edilebilir. Maddi güç unsurları da Özdemir'in (2008:134) belirttiği gibi, bu çıkar algılamaları neticesinde bir anlam ifade etmektedir.

Netice itibariyle, sosyal inşacı kuram devletlerin üstünde bir otorite bulunmadığından uluslararası politikanın anarşik yapısını kabul etmekte ve bu kabulde yetinmeyerek anarşinin sosyal içeriği ve yorumu üzerinde durmaktadır (Kardaş ve Balcı, 2017:171). Bununla beraber inşacı kuram, uluslararası ilişkilerde devletlerin dış politikalarını belirlemelerinde, realistlerin güç mücadelesi ve neoliberallerin mutlak kazanç yaklaşımlarından farklı olarak, devletlerin karşılıklı etkileşimlerinin, birbirlerini nasıl algıladıklarının ve nihayetinde uluslararası yapıyla karşılıklı olarak şekillenen kimliklerinin etkili olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, inşacı kuram daha önce de belirtildiği üzere devletlerin davranışlarında normatif unsurların etkisine ve uluslararası yapının sosyal inşasına vurgu yapmaktadır.

Uluslararası ilişkilerde güç kavramı oldukça önemli bir konumda yer almaktadır. Devletlerin dış politikalarında ve uluslararası ilişkilerin temel teorik yaklaşımlarında güç kavramı, devletlerin güce başvurma isteği ve gücün kullanım yöntemleri, genel tartışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Soğuk Savaş'ın bitmesiyle hız kazanan küreselleşme, teknolojik yenilikler, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve sosyal medya gibi yeni iletişim araçlarının ortaya çıkması ve gelişmesi, siyasal yönetimlerde demokrasinin gelişmesi ve yaygınlaşması, uluslararası ilişkilerde devlet dışı aktörlerin etkisini de artırmaktadır. Uluslararası sistemde meydana gelen bu değişimler ve oluşan yeni şartlar, güç kavramının ihtiva ettiği anlam ve kullanımı konusunda da birtakım yenilikleri beraberinde getirmiştir. Uluslararası ortamda meydana gelen bu değişimler ve yenilikler, devletlerin dış politika oluşturmalarında ve gücün kullanımı konusunda karar alıcıları etkileme gücü bulunan kamuoyunun önemini artırmaktadır. Bu durum, ulusal gücü oluşturan temel bileşenlerin/unsurların daha da çeşitlendiği gerçeğini ifade etmektedir. Örnek olarak, 2008 yılında yayımlanan makalesinde Özdemir (2008:136), uluslararası iletişimin artışıyla birlikte oluşan yeni dönemde bilginin kontrolünün ve kamuoyunu yönlendirme yeteneğinin askeri ya da ekonomik kapasitelerden daha önemli hale geldiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak güç kavramı, uluslararası ortamda meydana gelen bu değişimlerden ve yeni gelişmelerden etkilenmiştir. Tarihsel süreç içerisinde devletlerin istediklerini elde edebilmek amacıyla, askeri güç ve ekonomik yaptırım yoluyla gücün maddi unsurlarına erişebilmeyi öncelikli bulduğu ve bu amaçla politikalar ürettiği görülmüştür. Bu durumun

klasik realist düşüncenin sıklıkla vurguladığı çatışma ortamını ve savaşları kaçınılmaz hale getirdiği varsayımını desteklediği söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, klasik realist yaklaşımın öncelik verdiği askeri güç kapasitesi, sanayi devrimine kadar temel güç unsuru haline gelmiştir (Özdemir,2008:135). Ancak günümüz dünyasında sert gücün (*hard power*) etkin bir biçimde kullanılması ve olası bir savaş durumu, liberal ekolün de öngördüğü üzere uluslararası normların gelişmesi ve karşılıklı bağımlılığın artmasıyla devletler tarafından daha az tercih edilir hale gelmektedir. Tercih edilmesi durumunda ortaya çıkabilecek çok sıkı yaptırımlar ve maliyetler de devletleri sert gücün kullanımı noktasında sınırlamaktadır. Bununla beraber, uluslararası toplumda devlet dışı aktörlerin daha etkin hale gelmesi, demokratik kültürün yaygınlaşması ve teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, kamuoyunun karar vericiler üzerindeki etkinliğini de arttırmaktadır. Bu durum, devletleri dış politikalarını oluştururken gücün kullanımı noktasında, uluslararası toplumun ve kamuoyunun isteklerine ya da olası tepkilerine karşı daha duyarlı olmaya yöneltmektedir. Bu nedenle, uluslararası sistem içerisinde devletler, dış politikalarını kurgularken oluşan yeni koşulları göz önünde bulundurma ihtiyacı içerisine girmektedirler. Nihayetinde, devletlerin güç odaklı politikaları da çeşitlenmekte, diğer bir ifadeyle yeni güç tanımları ortaya çıkmaktadır. 20. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan ‘yumuşak güç’ (*soft power*) kavramı da bu gelişmeler ışığında şekillenmeye başlamıştır.

1.2. Yumuşak Güç

1.2.1.Yumuşak Güç Kavramının Tanımı ve Ortaya Çıkışı

Güç kavramı, tarihsel süreç içerisinde uluslararası ilişkilerde meydana gelen siyasi, ekonomik ve teknolojik değişimlerden etkilenmiş, bu durum güç kavramının boyutlarının ve içeriğinin de çeşitlenmesine neden olmuştur. Bu değişimler, Soğuk Savaş’ın bitimi ile yaygınlaşan demokratikleşme, teknolojik gelişmeler, toplumlararası iletişimi sağlayan kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, bilgiye erişim imkanlarının çoğalması ve devletlerarası iş birliğinin daha rahat sürdürülebilir hale gelmesi olarak örneklendirilebilir. Yaşanan bu gelişmeler, özellikle demokratik yönetimlerin olduğu devletlerde, siyasi liderlerin karar alma süreçlerinde ulusal ve uluslararası kamuoyunun desteğine olan ihtiyacını ve alınan kararların uluslararası hukuk normlarına uygunluğunun gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bu nedenle, Soğuk Savaş’ın sona ermesine kadar olan süreçte daha çok askeri kapasiteye ve yetkinliğe karşılık olarak kullanılan güç kavramı, günümüzde kamuoyunu yönlendirme ve ikna edebilme yeteneği olarak değerlendirilmektedir (Özdemir,2008;136). Nitekim, akademik çalışmalarda gücün askeri ve ekonomik kapasite boyutunun yanında yeni bir boyutu olarak değerlendirilen yumuşak güç kavramının ortaya çıkışı ve kavramsallaşması Soğuk Savaş sonrası döneme denk gelmektedir.

Yumuşak güç kavramının yaratıcısı çoğu akademisyen tarafından Joseph J. Nye olarak kabul edilmektedir. Nye, yumuşak güç kavramını ilk kez Peter Bachrach ve Morton Baratz’ın ‘gücün ikinci yüzü’ olarak tanımladıkları kavrama dayandırarak, 1990 yılında yayınlanan “*Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*” adlı kitabının ikinci bölümünde kullanmıştır. Nye, literatüre kazandırdığı yumuşak güç kavramını “*Soft*

Power” (1990), “*The Paradox of American Power*” (2002), “*The Powers to Lead*” (2008), “*The Future of Power*” (2011) adlı eserlerinde ve katıldığı söyleşilerde geliştirmiştir. Bir dönem ABD Savunma Bakan Yardımcılığı görevini de üstlenmiş olan Nye, yumuşak güç kavramını, Amerika örneği üzerinde temellendirmiş ve ABD gücünün zayıfladığı eleştirilerine karşı olarak geliştirmiştir (Ekşi, 2014a:35).

Nye, uluslararası ilişkilerde aşına olunan konvansiyonel güç unsurlarından farklı olarak geliştirdiği yumuşak güç kavramıyla, literatüre önemli bir katkı sağlamıştır. Nye’a göre (2017:24) yumuşak güç, askeri ya da ekonomik yaptırım tehdidi olmadan diğer bir aktörü ya da aktörleri cezbederek, istekleriniz doğrultusunda hareket etmeye ikna edebilme kabiliyeti olarak ifade edilmektedir. Başka bir ifadeyle yumuşak güç, istenilen sonuçların elde edilmesi için askeri güç ya da ekonomik yaptırım gibi sert güç unsurların yerine, yani baskı ve tehdit unsurları olmadan, karşı tarafı isteklerinizi yerine getirmeye ikna edebilme potansiyelidir. Burada ifade edilen ikna yöntemi karşı tarafı kandırmak şeklinde anlaşılmamalıdır. Öyle ki, politikalarınızın karşı tarafta inandırıcılığının olması gerekmektedir. Bu nedenle, yumuşak güç inandırıcı ve tutarlı bir şekilde kullanılmalıdır (Yılmaz, 2008:57).

Yumuşak gücü aynı zamanda cezbetme becerisi olarak tanımlayan Nye (2017:25), cazibenin sosyal ilişkilerde ve iş dünyasındaki etkisinin siyasi liderler tarafından da fark edildiğini belirtmiştir. Cezbetme, tehdit ya da teşvik unsurlarına gerek olmadan düşüncelerinizin ve değerlerinizin diğerleri tarafından kabullenilmesini sağlayabilen önemli bir unsurdur. Bu nedenle Nye, otoriter ülkelerin sert güç kaynaklarını tercih etmelerine karşılık, demokratik ülkelerde siyasi liderlerin cezbetme ve ikna yoluna daha fazla başvurmak zorunda olduğunu ifade etmektedir. Çünkü yumuşak güç Nye’a göre gündelik siyasetin ana unsuru haline gelmiştir (2017:25).

Nye ile birlikte benzer fikri genişlemenin yaşandığı özellikle Amerikan akademik çevrelerinde kavramın daha da farklı şekilde ifade edildiği gözlemlenmektedir. Örneğin dünya liderliğini bir ‘ikna etme sanatı’ olarak gören kimi akademisyenlere göre, Amerikan liderliğini aslında meşru zeminde kalma, problemlere zarif ve/veya şık çözüm önerileri getirebilme, makul olabilme, söz verebilme ve sözünün eri olabilme gibi yeni yöntemlerle tanımlamak mümkün olmalıdır (Fisher, 1999). Dikkat edileceği üzere bu kavramlar Soğuk Savaş’ın klasik parametrelerinin tamamen dışındadır ve ancak 1990ların yeni konjonktürü içinde anlam kazanmaktadır.

Yumuşak güç kavramsallaşması, dünya akademik çevrelerinde oldukça etkili olmuştur. Nitekim, aynı etkiyi Türkiye’de de görmek mümkündür. Örneğin İbrahim Kalın, ‘ince güç’ olarak adlandırdığı yumuşak gücü içerdiği kültür, eğitim, sanat, edebiyat, yazılı ve görsel medya, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, bilimsel ve teknolojik altyapı, turizm, ekonomik iş birliği platformları vb. unsurlar nedeniyle, bir ülkenin sosyal sermayesi olarak tanımlamaktadır (Kalın, www.kamudiplomasisi.org). Kalın’ın tanımından yola çıkılarak, yumuşak güç, bir ülkenin ürettiği, geliştirdiği ya da miras aldığı değerlerin, diğer ülkelere karşı oluşturduğu cezbedici gücü olarak değerlendirilebilir. Bu anlamda, bir ülkenin

değerlerinin ve amaçlarının baskı ve tehdit unsuru olmadan karşı tarafta soyut bir cazibe oluşturması, o ülkede yumuşak gücün etkin olduğunun bir göstergesidir (Nye,2005:27).

1.2.2. Sert Güç ve Yumuşak Güç İlişkisi

Joseph Nye yumuşak gücü tanımlarken gücü, bu çalışmanın teorik çerçevesinin oluşturulduğu bir önceki bölümünde ifade edilen Dahl'ın klasikleşen (bir aktörün diğer bir aktöre yapmak istemediği bir şeyi yaptırabilme yetisi) tanımından ayırmış, karşı tarafın zorlanarak değil, ikna edilerek sizin isteklerinizi yapmaya gönüllü olabileceğini ifade etmiştir (2005:20). Nye'ın "*Yumuşak Güç Dünya Siyasetinde Başarının Araçları*" adlı kitabında yer alan Tablo 1.'de görüleceği üzere, yumuşak güç ve sert güç kavramları muhtemel kaynakları ve davranışları yönünden ayrılmıştır. Tablo 1. incelendiğinde, sert gücün davranış yelpazesinin teşvik ve zorlama yoluyla komut verme yönünde hareket ettiği görülmektedir. Bunun anlamı, ekonomik teşvikler ya da askeri kapasite ile karşı tarafa baskı yapılması ve zorlanması, bu sayede de karşı tarafın istenilen (yani komut verilen) yönde hareket etmesinin sağlanmasıdır. Yumuşak gücün ise, kurumlar aracılığıyla gündem belirleme ve sahip olunan kültür, değerler ve politikalarla karşı tarafı cezbederek, ikna etme yolunu izlediği görülmektedir.

Tablo 1. Sert Güç ve Yumuşak Güç Kaynakları

	Sert	Yumuşak
Davranış Yelpazesi	Komut verme zorlama teşvik gündem belirleme cazibe İkna etme 	
En Muhtemel Kaynaklar	baskı yaptırımlar karşılıklar rüşvet kurumlar	değerler kültür politikalar

Kaynak: Nye (2017:28)

Yumuşak güç ve sert güç yukarıda ifade edildiği gibi, farklı kaynaklardan beslenmekte ve farklı yöntemleri uygulamaktadır. Ancak bu durum, yumuşak güç ve sert güç unsurlarının ilişkili olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Yumuşak güç ve sert güç, Tablo 2.'de görüleceği gibi farklılıklara sahip olmakla birlikte, amaçları doğrultusunda benzerdir. Her iki güç unsuru da karşı tarafı kendi istekleri doğrultusunda yönlendirme amacını taşımaktadır. Ancak kullandığı yöntemler birbirinden farklıdır. Dolayısıyla, yumuşak güç kavramı, konvansiyonel güç unsurlarına bir alternatif getirmek ve bu sayede öncekini işlevsizleştirmek amacına yönelik olarak anlaşılmamalıdır. Aksine, devletin elinde bulunan güç unsurlarının çeşitlendirilmesi, gittikçe daha da karmaşıklaşan ve uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde sınırlandırılan konvansiyonel güç kullanımının yanında, farklı opsiyonların eklenmesi şeklinde düşünülmelidir.

Tablo 2. Sert Güç ve Yumuşak Güç Karşılaştırması

Sert Güç	Yumuşak Güç
Zorlama	İkna, ideoloji
Somut gerçeklik	İmaj, semboller
Ekonomik, askeri	Kültür, değerler
Dış Kontrol	Kendi kendini kontrol
Bilgi	Güvenilirlik, saygınlık
Hükümet	Toplum
Doğrudan (hükümet tarafından kontrollü)	Dolaylı
Kasıtlı	Kasıtlı değil

Kaynak: Noya (2005:4)

Sert güç ve yumuşak güç ilişkisi hususunda, sert güç ve yumuşak gücün bazı durumlarda birbirlerini desteklediğini, bazense birbirlerini engellediğini vurgulanmaktadır (Nye:2017:49). Nye, askeri gücün yalnızca sert güç etkisi üretmediği, kahramanlık ve yenilmezlik algısının da ülkeleri cezbedebileceğini ifade etmiştir. Buna örnek olarak SSCB'nin bir dönem önemli ölçüde yumuşak güce sahip olduğunu belirtmiştir. Ancak Nye'a göre Sovyetler, Macaristan ve Çekoslovakya işgali sonrası bu cazibesini büyük ölçüde yitirmiştir (2017:30). Benzer bir durumun ABD için de gerçekleştiğini belirten Nye, ABD'nin cazibesinin Irak işgali ile 2003 sonrası hızlı bir düşüş yaşadığını belirtmiştir. Bununla birlikte Nye, 1956'da yaşanan Süveyş Krizi, 70'lerin başındaki Vietnam Savaşı ve Soğuk Savaş döneminde Almanya'ya orta menzilli nükleer füzelerin yerleştirilmesi olayları sonrası da ABD imajının diğer ülkelerdeki cazibesinin azaldığına dikkat çekmiştir (2017:61,62). Buradan da anlaşılacağı gibi, eğer klasik güç unsurları bir devleti mutlak anlamda güçlü kılıyor olsaydı Amerikan gücünün tartışılıyor olmaması gerekirdi. Bu anlamda, ABD açısından konvansiyonel güç unsurlarındaki artışın ABD'yi politik hedeflerine daha kolay erişilebilir kılmadığı, aksine Amerikan imajına olumsuz yönde bir etkide de bulunabileceği görülmüştür. Bu nedenle, güç unsurlarının çeşitlenmesinin ve farklı bir güç unsuru olarak yumuşak güç kaynaklarının kullanılmasının, Amerikan dış politikası için de önemli bir unsur haline geldiği söylenebilir.

Sert güç unsurlarının aşırı kullanımı sonrasında bu yöntemi uygulayan ülkelerin cazibesinin uluslararası kamuoyu ve diğer ülkeler nezdinde azaldığı gibi, tersi durumların olduğu örnekler de mevcuttur. Öyle ki, bir devletin sert güç kaynaklarını, yumuşak güç aracı olarak da kullanabilmesi mümkündür. Ekonomik açıdan güçlü bir ülke diğer ülkeleri yaptırımlar yerine ekonomik yardımlar yoluyla cezbedebilmektedir (Nye,2017:28). Bu duruma örnek olarak, ekonomik kaynaklar temelinde gerçekleştirilen insani yardımlar gösterilebilir. Bu alanda her yıl insani yardımlar haritası çıkaran Kalkınma İnisiyatifleri Örgütü'nün (Development Initiatives) 2018 yılındaki Küresel İnsani Yardım Raporu'na göre, 2017 yılında 27,3 milyar dolar insani yardım yapılmıştır. Bu yardımlarda Türkiye 8,070 milyar dolarlık yardımıyla, ilk sırada yer almış, Türkiye'yi ABD, Almanya ve İngiltere takip etmiştir (Global Humanitarian Assistance Report 2018, www.devinit.org). Yumuşak güç bağlamında incelendiğinde, G20 ve NATO üyesi olan bu ülkeler, sert güçlerini insani yardımlar yönünde de kullanmaktadırlar. Bu durumun, yardım yapan ülkelerin uluslararası

kamuoyunda, özellikle de yardım alan ülkelerde cazibelerini artırmasını sağlayacağı beklenebilir. Yakın dönemde devletlerin dış yardımlarının özellikle altının çizilmesi bu durumun önemli bir göstergesidir.

İnsani yardımlar bazı durumlarda ekonomik ve askeri gücün birlikte kullanılması sonucu da gerçekleşebilir. Birçok ülke, savaş ya da doğal afetler sonucu zarar görmüş bölgelere insani yardımlarını askeri unsurlarının desteğiyle gerçekleştirmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), 2018 yılında YPG/PKK ve DEAŞ terör örgütlerine yönelik olarak yürüttüğü Zeytin Dalı Harekâtı sonrası, terörden arındırılan bölgelere insani ve ilk yardım malzemeleri ulaştırmıştır (www.hurriyet.com.tr, 2018, 11 Mart). Benzer bir örnek olarak, Rus ordusunda görevli askerlerin farklı zamanlarda Suriye'deki çocuklara yiyecek ve oyuncak dağıttıkları, haber ajansları tarafından duyurulmuş ve ilgili görüntüler uluslararası kamuoyuyla paylaşılmıştır (www.sputniknews.com, 2017,24 Şubat).

Tablo 3. Gücün Üç Biçimi

	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
Askeri Güç	Zorlama Caydırma Koruma	Tehdit Baskı	Zorlayıcı diplomasi Savaş İttifak
Ekonomik Güç	Teşvik Zorlama	Karşılıklar Yaptırımlar	Yardım Rüşvetler Yaptırımlar
Yumuşak Güç	Cazibe Günde belirleme	Değerler Kültür Politikalar Kurumlar	Kamu diplomasisi İki taraflı ve çok taraflı diplomasi

Kaynak: Nye (2017:57)

Sert gücün en önemli unsurlarından biri olan askeri güç ve bu gücü oluşturan silahlı kuvvetler, günümüzde pek çok ülkede yumuşak gücün birer unsuru haline gelmektedirler. (Yılmaz, 2008:55). Silahlı kuvvetlerin, yumuşak güce açık ya da örtülü bir şekilde katkı sağladığı çeşitli durumlar olduğu belirtilmektedir. Yatağan'a göre (2018:79,80) silahlı kuvvetlerin katılım sağladığı uluslararası askeri ortaklıklar, tatbikatlar, eğitimler, törenler ve uluslararası sempozyumlar, sert gücün yumuşak güç algısı oluşturma yollarıdır. Operasyonlara giden askeri birliklerin yanlarında şeker, çikolata oyuncak gibi küçük hediyeler taşımaları bu duruma bir örnektir. Bu durum, aynı zamanda başka toplumlara devletin üniformasının sevdirelmesi yönünde bir faaliyet olarak da gösterilebilir. Bununla beraber, ülkelerin silahlı kuvvetleriyle dahil oldukları barış operasyonları ve bu operasyonlarda sergiledikleri tutumları, operasyonlara katılan ordu mensuplarına karşı, operasyonun gerçekleştiği ülkelerdeki insanlarda olumlu bir imaj yaratabilir. Yatağan'a göre olumlu bir imajın yaratılması oldukça önemlidir. Çünkü bu durum, yani kalpleri kazanmış bir ordu, ülkesine politikada da kolaylıklar sağlamaktadır (Yatağan, 2018:80). Diğer bir ifadeyle, silahlı kuvvetleriyle çeşitli bölgelerde barışa hizmet eden ülkeler, bu bölgelerdeki insanların gönüllerini kazanabilirler. Bu durumun, barış operasyonlarına destek veren ülkelerin yumuşak gücüne katkı saylayacağı öngörülebilmektedir.

Joseph Nye'in gücün üç biçimi olarak ifade ettiği (Tablo 3) askeri, ekonomik ve yumuşak güç unsurları, çeşitli politikalar ve araçlarla, farklı davranış şekilleri göstermektedir. Bununla birlikte bu güç unsurları, yukarıda da ifade edildiği gibi, birbirleriyle ilişkilidir. Son yıllarda birçok devletin dış politikalarında yumuşak güç kavramının etkisini fark ederek bu alanda çalışmalar yapmaları, sert güç kaynaklarının önemsiz hale geldiği ya da kullanılmayacağı anlamına gelmemektedir. Nitekim, yumuşak gücü etkin olarak kullanan devletlerin birçoğunun, önemli ölçüde sert güç kaynaklarına sahip oldukları ve gerektiğinde sert güç kaynaklarını kullanmaktan çekinmedikleri görölmektedir. Bu nedenlerle devletlerin dış politikalarında sert güç ve yumuşak güç unsurlarını birlikte kullanmalarının gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Joseph Nye bu anlamda, akıllı stratejiler oluşturulabilmesi için sert güç ve yumuşak güç araçlarının birleştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Nye, bu nedenle dış politikada yalnızca yumuşak gücün etkili olabileceği algısına karşı olarak, 'akıllı güç' (*smart power*) kavramını geliştirdiğini ifade etmiştir (Nye, 2009, www.foreignaffairs.com). Nye, akıllı gücü daha çok Amerikan dış politikası için tartışmış, ABD'nin terörle mücadele konusunda akıllı gücü etkin bir şekilde kullanmasının hayati olduğunu vurgulamıştır (2006, www.radikal.com.tr). Dolayısıyla, kısaca sert güç ve yumuşak güç unsurlarının etkin bir şekilde birleştirilmesi anlamına gelen akıllı güç, ABD'nin hedeflerine ulaşmak için kullandığı stratejilerini de etkilemektedir (Akçadağ,t.y:3). Bu nedenle, Amerikan dış politikası günümüzde sert güç ve yumuşak güç araçlarının birleşimi olarak değerlendirilmektedir (Ivanchenko vd,2007:5).

Akıllı gücün kullanımına daha genel bir örnek olarak eğitim politikaları gösterilebilir. Daha çok yumuşak güç unsuru olarak değerlendirilen eğitim politikaları ve burs programları, hitap ettiği insan sermayesiyle devletlere ekonomik bir kazanç sağlamakla kalmayıp uzun vadede ülkenin dünya kamuoyunda popörlüğinin yükselmesine de katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, eğitim politikaları, akıllı gücün önemli bir unsuru olarak yorumlanmaktadır (Raimzhanova, 2015:15,16). Sonuç olarak akıllı güç, yukarıda ifade edildiği gibi sert güç ve yumuşak güç unsurlarının ilişkisiyle ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Bu anlamıyla sert ve yumuşak gücü bünyesinde barındıran akıllı güç, aynı zamanda çalışmanın ana sahasını oluşturan kamu diplomasisi kavramına da kaynaklık etmektedir.

1.2.3. Yumuşak Gücün Kaynakları

Yumuşak güç kavramı, uluslararası ortamda meydana gelen siyasal ve toplumsal gelişmeler sonrası güç kavramının anlamı ve kullanımı konusunda ortaya çıkan değişiklikler ve yeni tanımlamalar doğrultusunda şekillenmeye başlamıştır. Uluslararası ilişkiler alanındaki çalışmaların birçoğunun, uzun yıllar devletlerin gücünü sahip oldukları sert güç kaynakları olan askeri ve ekonomik kapasiteleri üzerinden tanımlama yolunu izlediği görölmüştür. Ancak, devletlerin uzun vadeli politikalar oluşturmalarında ve politikalarının diğer devletler ve uluslararası toplum tarafından kabulü konusunda, sert güç unsurlarının her zaman istenilen etkiyi sağlayamadığı da bir gerçektir. Sert güce dayalı baskı ve tehdit unsurlarından farklı olarak cezbetme ve ikna yolunu kullanan yumuşak güç kavramının, bir anlamda mevcut olan bir durumun tanımlanması ihtiyaçı sonucu olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

20. yüzyılın hikayesinin önemli bileşenlerinden birinin savaşın muhtevasının değişmesi olduğu bir gerçektir. Uluslararası toplum, I. Dünya Savaşı sonundan itibaren siyasi örgütlenmenin derinleşmesine paralel olarak, savaşın meşru sınırlarını prensipte de olsa, gittikçe daraltma yönünde bir eğilim içerisinde olmuştur. Devletin geleneksel gücünü gösterdiği en önemli faaliyet olan savaşın meşru alanında yaşanan bu daralma, elbette uluslararası toplumda da savaşa bakışın değişmesine neden olmuş, derhal silaha sarılma bir zamanlar makul iken daha sonraları konvansiyonel savaş daha az başvurulmuş bir güç gösterisi haline evrilmiştir. Uluslararası camianın 20.yüzyılda yaşadığı iki büyük savaş ve bu savaşların yıkıcı etkilerinin dünya genelinde tecrübe edilmiş olması, sert güç kaynaklarını aşırı ya da gereksiz kullanan devletlere karşı, uluslararası toplumun tepkisine yol açmıştır. Nitekim sert güç kaynaklarının etkin bir şekilde kullanımı, bazı durumlarda bu güce başvuran devletlerin cazibesini kaybetmelerine yol açmaktadır. Bu duruma örnek olarak Irak işgali ve benzer uygulamaların ABD'nin prestij kaybı yaşamasına ve Amerikan karşıtlığının artmasına neden olduğu gösterilebilir (Nye, 2017:62). Nye, bu örnekleri yumuşak gücün kullanımı ve yumuşak güç kaynaklarının geliştirilmesi gerekliliğini vurgulamak için kullanmıştır. Bu anlamda, bir devletin diğer bir devleti ya da kurumu tehdit ya da zorlama olmadan ikna edebilecek, kendi politikalarının diğerleri tarafından benimsenmesini sağlayacak kaynakları, o devletin yumuşak güç kaynaklarını ve kapasitesini oluşturmaktadır. Kalın'ın (2011:9) ifadesiyle, bir devletin politikalarının diğer devletler tarafından meşru kabul edilmesi o ülkenin yumuşak güç kapasitesini tanımlamaktadır. Yumuşak güç bu anlamda, devletlerin politikalarını oluştururken uluslararası toplumu kendi tercihleri doğrultusunda yönlendirerek ve uluslararası toplumu cezbederek, politikalarının meşruluğunu ve sürdürülebilirliğini sağlayabilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle, yumuşak güç kavramı, günümüzde devletlerin dış politikalarını ve bu politikaların uygulanma yöntemlerini etkileyen önemli bir unsur haline gelmektedir.

Joseph Nye, devletlerin yumuşak gücünün başlıca üç kaynağa dayandığını ifade etmektedir. Bunlar; devletin kültürü, siyasi değerleri ve dış politikalarıdır. Bir devletin kültürü başkalarına çekici geldiğinde, siyasi değerleri bu değerlere yurt içi ve yurt dışında bağlı kalındığı durumlarda ve dış politikaları, bu politikalar meşru ve ahlaki otoriteye uygun görüldüğünde, o devletin yumuşak güç kaynaklarını oluşturmaktadır (Nye,2017:32). Bu anlamda Nye, kültürün, siyasi değerlerin ve dış politikaların etkileri ve içeriği yönünde yumuşak güce kaynaklık edebileceğini değerlendirmiştir. Dolayısıyla, her türlü kültürün, siyasi değerlerin ve dış politikaların yumuşak güç kaynağı olmadığı anlaşılmaktadır. Örneğin, geleneksel güç unsurlarına dayanarak açık ya da gizli tehdit yoluyla uluslararası sistemde kural koyma meşru görülmezken, değerleri meşru görülen bir devletin kural koyması makul olarak değerlendirilebilir ve ortaya çıkan kuralların meşruluğu büyük oranda tartışma konusu olmayabilir. Yumuşak gücün kaynakları konusunda Gallarotti (2011:20), yumuşak gücün sistematik olarak uluslararası ve yerel olmak üzere iki ana kaynak ve bu kaynakları besleyen alt kaynaklardan meydana geldiğini belirtmektedir. Geun Lee ise yumuşak gücü 5 kategoriye ayırarak incelediği makalesinde yumuşak gücün

kaynaklarının değerler, gelenekler, eğitim, kültür, bilgi, söylev, ulusal ve küresel semboller gibi yumuşak kaynaklar olduğunu belirtmiştir (Lee, 2011).

Tablo 4. Yumuşak Gücün Temelleri

Uluslararası Kaynaklar	Yerel Kaynaklar
Uluslararası hukukta, değerlere ve kurumlara saygı	Kültür
Çok taraflılığa temel güven ve aşırı tek taraflılığa karşı eğilim	-Belirgin sosyal uyum -Yüksek yaşam kalitesi -Özgürlük -Yeterli imkanlar -Hoşgörü -Cazip yaşam tarzı
Uluslararası anlaşmalara ve ittifak taahhütlerine saygı gösterme	Siyasal Kurumlar
Ortak faydaya katkıda bulunabilmek için kısa vadeli çıkarları feda etmeye istekli olma	-Demokrasi -Meşruiyet -Liberalizm/Çoğulculuk -İyi işleyen bir hükümet bürokrasisi
Liberal dış ekonomik politikalar	

Kaynak: Gallarotti (2011:23)

Yumuşak gücün kaynakları, daha önce tanımlandığı şekliyle bu gücü oluşturan ya da yumuşak gücü arttıran çeşitli unsurların (hatta kimi zaman da sert güç kaynaklarının) etkisiyle farklı yazarlar tarafından çeşitlendirilmektedir. Bu durumun, yumuşak güç kavramına karşı literatürde artan ilginin ve bu alanda yapılan çeşitli çalışmaların doğal bir sonucu olduğu söylenebilir.

Yumuşak gücün çeşitli kaynakları olduğu birçok yazar tarafından dile getirilmekle birlikte, ortak bir şekilde vurgu yapılan en önemli kaynaklardan biri kültür olmuştur. Nye, bir toplum için anlam yaratan değerler ve uygulamalar bütünü olarak tanımladığı kültürü, popüler kültür ve üst kültür olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Nye’a göre seçkinlere hitap eden edebiyat, sanat, eğitim üst kültürü; kitlesel eğlenceye dayalı unsurlar ise popüler kültürü oluşturmaktadır. Nye’a göre bir ülkenin kültürü evrensel değerler içerdiğinde ve politikalarıyla diğer ülkelerle ortak değerleri ve çıkarları desteklediğinde sorumluluk ve cazibe yaratır. Bu durum, o ülke için istenilen sonuçların elde edilme olasılığını, yani yumuşak gücünü artırır. Buna karşılık, dar kapsamlı ve sınırlı kültürlerin yumuşak güç üretme ihtimalleri düşüktür (Nye,2017:32). Diğer bir ifadeyle, kültürün tüm yönleri herkes için cezbedici değildir (Kohene ve Nye, 1998:87).

Kültürün yumuşak güce olan etkisini daha çok Amerikan popüler kültürü üzerinden inceleyen Nye, bu anlamda Hollywood sinemasının etkisine değinmiştir. Nye, Amerikan kültürünü sinema ile dünyaya yayan Hollywood filmlerinin her zaman cazibe yaratmadığı, bazen İran ve Çin örneğinde olduğu gibi, aynı ülkedeki farklı gruplar tarafından hem cezbedici hem de itici bulunabileceğini belirtmiştir (2017:34). Bununla birlikte televizyon,

sinema ve elektronik iletişim araçlarıyla bilginin ve Amerikan popüler kültürünün yayılmasının, genel olarak Amerikan fikir ve değerlerine ilişkin küresel farkındalığını arttırdığı belirtilmiştir (Kohene ve Nye, 1998:87). Hollywood'un, filmlerinde kullanılan müzikler, simgeler, kıyafetler, ifadeler ve benzeri görsel ve işitsel araçlar vasıtasıyla demokrasi, insan hakları, adalet, özgürlük, şeffaflık, yüksek yaşam kalitesi gibi Amerikan değerleri olduğu iddia edilen kitle kültürünü yansıttığı söylenebilir. Bununla birlikte, Hollywood aynı zamanda, ABD'nin de iç ve dış politikalarında bu değerler doğrultusunda hareket ettiği izlenimini diğer ülke halklarına ilettiği önemli bir araç konumundadır. Örnek olarak, bazı filmlerin ABD'nin güncel dış politikasıyla paralellik gösteren (Kuzey Kore ve Ortadoğu kökenli terör gruplarına karşı yürütülen mücadeleler gibi) farklı konular üzerine kurgulandığı ve bu yolla ABD'nin belirli bölgelerde sürdürdüğü ya da sürdürebileceği askeri operasyonların haklı gerekçelere dayandığının izleyicilere aksettirmeye çalışıldığı şeklinde yorumlanmaktadır (Pınar, 2017). Hollywood örneğinde olduğu gibi, filmlerin ülkelerin kültürünü ve değerlerini diğer ülkelerle buluşturma gücü, farklı ülkeler tarafından da keşfedilmiştir. Bunun en güçlü örneklerinden biri olarak dansları, müziği ve geleneksel kıyafetleriyle Hint kültürünü dünyayla buluşturan Bollywood sineması gösterilebilir.

Bir ülkenin diğer ülkelerde hayranlık uyandırabileceği varsayılan edebiyat, sinema, sanat, yazılı ve görsel medya, eğitim gibi kültürel değerlerinin yanında, uluslararası ortamda yaşanan siyasal, ekonomik ve sosyal alanlardaki gelişmeler sonucu, zamanla inşa edilen değerler ve kavramlar olarak demokratik, şeffaf, insan haklarına saygılı, çoğulcu demokratik yapıları ve evrensel değerlere saygılı dış politikalarının, o ülkenin yumuşak güç kaynaklarını oluşturduğu söylenebilir. Bir ülkenin kültürünün bu ve benzeri değerlerle diğerleri üzerinde çekici niteliklere sahip olması durumu, o ülkeye duyulan hayranlığı arttıracakı düşünüldüğünden, uluslararası politikada diğer ülkeler tarafından izlenmesine olanak tanımaktadır (Pınar,2017:256). Bunun yanında Gallarotti'ye göre bir devletin uluslararası hukuka, değerlere ve kurumlara saygı duyacağını taahhüt etmesi yumuşak gücün temel kaynağını oluşturmaktadır (2011:20). Benzer şekilde Fisher, bilgi ve yetenek, iyi ilişkiler kurma, müzakereye iyi bir alternatif olma, zarif çözüm, gücün meşruluğu ve gücün taahhüdü gibi gücü altı kategoriye ayırarak incelemektedir (Fisher,1999). Genel olarak bir ülkenin barışçıl, insan haklarına, evrensel hukuk yasalarına, uluslararası değerlere ve inanç özgürlüğüne saygılı, diyaloga açık, şeffaf ve diğer ülkeler tarafından meşru ve hayranlık uyandırıcı görülen dış politikasının da o ülkenin yumuşak güç kaynaklarını oluşturduğu ifade edilebilir.

Yumuşak gücün kültür alanındaki önemli kaynaklarından birisi de Nye'nin (2017:32) üst kültür tanımı içerisinde bahsettiği ve bu çalışmanın ana hipotezine kaynaklık eden eğitim faaliyetleridir. Eğitim alanında oluşturulan burs programları, farklı ülkelerdeki öğrencilere programı sağlayan ülkede eğitim alma imkanını sağlamakla sınırlı değildir. Bu ülkeler aynı zamanda ev sahipliği yaptıkları öğrencilere kendi dilini ve kültürünü öğretme imkanına da sahiptirler (Sancak,2016:19). Eğitim faaliyetleri geniş kapsamlı olarak analiz edildiğinde görüleceği üzere, bir devletin kültürünün, değerlerinin ve politikalarının meşru, evrensel ve cazip olduğunu diğer toplumlara anlatabilmesi, ev sahipliği yaptığı öğrencileri, kendi kültürel değerleriyle buluşturabilmesi ile daha kolay bir hale gelmektedir. Diğer bir

ifadeyle, kendi değerlerinin diğer toplumlardaki inşa süreci, burs faaliyetleri sayesinde daha hızlı bir biçimde gerçekleşebilir. Bir devletin ya da toplumun değerlerini, dolaylı yünden öğrenmek o topluma dair doğru bilgileri edinmeyi, dolayısıyla da o devlete ya da topluma karşı olumlu bir izlenime sahip olmayı zorlaştırabilir. Ancak, kısa süreliğine de olsa, burs faaliyetleri kapsamında belirli bir süre bulunduğu ülkenin bir ferdi gibi yaşayan bireyler, içinde bulundukları toplumun bir parçasıymış gibi, o toplumun değerlerini yakından tanıma şansına sahip olmaktadır. Bu durum bireylerin, içinde bulundukları topluma dair varsa önyargılarının kırılmasını, hatta bu toplumun olumlu yönlerini ön plana çıkararak değerlerine ve insanlarına karşı hayranlık duymalarını sağlayabilir. Şüphesiz öğrencilerin burs süresinde yaşadıkları tecrübeler, tersi durumların da oluşmasını mümkün kılmakla birlikte, ilk olasılığın gerçekleşme ihtimalinin daha yüksek olacağı beklenebilir. Bu anlamda burs faaliyetlerinin, ülkelerin cazibesini arttırarak yumuşak gücüne katkı sağladığını gösteren birçok örnek bulunmaktadır.

Nihayetinde, bir ülkenin yumuşak gücü, diğer ülkeler tarafından hayranlık duyulan, kültürel ve siyasi değerleri ile bu çizgideki dış politikalarıyla oluşmaktadır. Bu nedenle, birçok ülke sahip olduğu yumuşak güç kaynaklarını geliştirme ve etkin bir şekilde kullanma yolunu izlemektedir. Çünkü, bir ülke eğer gücünü başkalarının gözünde meşru hale getirebilir ve bunu teşvik eden uluslararası kurumlar oluşturabilirse, daha maliyetli olan ekonomik ve askeri kaynakları harcamama yolunu seçebilir (Kohene ve Nye,1998:86). Hint yazar ve siyaset adamı Shashi Tharoor'un 2009 yılındaki Ted¹ sunumunda ifade ettiği gibi *“bugünün dünyasının hissiyatı, kazanan ordunun büyüklüğü değil; etkili olacak en iyi hikâyeyi anlatan ülkedir”* (www.ted.com). Tharoor'un ifadesinden yola çıkarak yumuşak güç, bir ülke için, diğerleri tarafından kabul gören ve hayranlık uyandıran bir hikâyeye sahip olmak ve bunu en iyi şekilde anlatabilmek olarak ifade edilebilir. Bu hikâyeyi, oluşturan tüm değerler de yumuşak gücün kaynaklarını oluşturmaktadır. Ülkelerin kendi sıradan gibi görünen hikayesini diğerlerine karşı nasıl cezbedici bir şekilde sunduğu ise, o toplumların yumuşak gücünün bir göstergesidir. Aksi halde, her hikâye tanınırlığı olmadığı müddetçe sıradan olarak kalmaya ve nihayetinde unutulmaya mahkûm olabilir.

1.3. Türkiye'nin Yumuşak Gücü

1.3.1. Türkiye'nin Yumuşak Güç Kaynakları

Yumuşak güç, bir ülkenin izlediği politikaların uluslararası kamuoyu ve diğer devletler tarafından kabul edilmesi, meşru görülmesi ve desteklenmesi noktasında oldukça önemli bir unsur haline gelmektedir. Bu nedenle, birçok ülkenin uluslararası alanda prestij kazanmak ve etki oluşturabilmek için yumuşak güç kaynaklarını çeşitlendirme ve mevcut yumuşak güç kaynaklarını etkin bir şekilde kullanma arzusuyla hareket ettiği görülmektedir. Kalın'a göre bir ülkenin yumuşak gücü kültür, eğitim, sanat, yazılı ve görsel medya, film, şiir, edebiyat, mimari, üniversiteler, sivil toplum örgütleri, bilim ve teknoloji, yenilikçilik kapasitesi, turizm, ekonomik iş birliği ve diplomasi gibi çeşitli unsurları

¹ TED, 1984 yılında teknoloji, eğlence ve tasarımın birleştiği kâr amacı gütmeyen bir konferans olarak başlayıp, günümüzde bilimden küresel konulara kadar pek çok alanda çeşitli konuları ele alan bir platform halini almıştır Bknz <https://www.ted.com/about/our-organization> (E.T.09.09.2019).

içermektedir. Bu unsurların birleşmesi sonucunda ortaya çıkan yumuşak güç aynı zamanda o ülkenin kültürel zenginliği ve sosyal sermayesi hakkında da fikir vermektedir (Kalin, 2011:9). Türkiye'nin de bu anlamda, jeopolitik konumu, zengin kültürü ve tarihi, demokrasi tecrübesi, ekonomik büyüklüğü, askeri gücü ve uluslararası normlarla örtüşen değerleri ile zengin yumuşak güç kaynaklarına sahip olduğu değerlendirilmektedir (Çavuş, 2012: 28).

1.3.1.1. Siyasi Değerler

Bir ülkenin sahip olduğu ve temsil ettiği siyasi değerleri, o ülkenin vizyonu ve toplumsal yapısı hakkında birtakım bilgiler vermektedir. Nye'a göre siyasi değerler, yurt içinde ve yurt dışında bu değerlere bağlı kalındığında, bir ülke için başlıca yumuşak güç kaynaklarından birini oluşturmaktadır (2017:32). Bu nedenle siyasi değerler, bu değerlerin diğer ülkeler ve toplumlarca nasıl algılandığı ile ilgili olarak yumuşak güç kaynağı olabilmektedir. Bu anlamda, Türkiye'nin de yumuşak güç kaynaklarından birisinin, sahip olduğu ve temsil ettiği siyasi değerleri olduğu söylenebilir.

Bir dönem Başbakanlık kamu diplomasisi koordinatörlüğü görevini üstlenmiş olan İbrahim Kalın'a göre, bir ülkenin yumuşak güç kapasitesini belirleyen ve onu cazibe merkezi haline getiren önemli unsurlardan biri, o ülkenin özgürlüklerin önünü açan adil, şeffaf ve demokratik siyasal yapısıdır. Bu anlamda Kalın, Türkiye'nin yumuşak gücünün ana dayanaklarından birinin onun demokrasi tecrübesi olduğunu ifade etmiştir (Kalin, 2011:9). Davutoğlu ise, 2007 yılında Türkiye'nin dış politika vizyonunu açıkladığı makalesinde benzer şekilde, Türkiye'deki özgürlüklerin terörle etkin mücadele edildiği dönemlerde dahi kısıtlanmadığını ve seçimlerin demokratik bir şekilde gerçekleştiğini belirterek, demokrasisinin Türkiye'nin en önemli yumuşak gücü olduğunu vurgulamıştır (Davutoğlu, 2008:80). Bu duruma örnek teşkil eden çalışmalardan biri olarak TESEV'in "*Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2013*" çalışması Ortadoğu'da Türkiye'yi örnek bir model olarak görenlerin en çok Türkiye'nin ekonomisini ve demokrasisini işaret ettiğini göstermektedir (Akgün ve Gündoğar, 2013:6). Bu durum, Türkiye'deki demokratik rejimin Ortadoğu halkları üzerinde cazibe yarattığı şeklinde yorumlanabilir. Oğuzlu, bu anlamda bir dönem Batılı ülkeler tarafından da desteklenen ve bölge ülkelerine 'rol model' olarak örnek gösterilen liberal demokrasisinin, Türkiye'nin cazibesini arttırdığını ve yumuşak gücüne olumlu katkı sağladığını belirtmiştir (Oğuzlu,2007:90).

Türkiye'nin sınırlı da olsa farklı siyasi görüşlerin ifade bulduğu bir siyasi ortama sahip olduğu ifade edilebilir. Her ne kadar meclis çatısı altında Cumhuriyetçi, Milliyetçi ve Muhafazakâr gibi geleneksel siyasi akımların dışındaki siyasi görüşlerin temsil imkânı bulamadığından, dolayısıyla da siyasal çeşitliliğin yeterli düzeyde olmadığından bahsedilebilse de mevcut siyasal yapı en azından seçimler yoluyla iktidarın el değiştirmesine imkân tanımaktadır. Yine de Türkiye'de geleneksel siyasi akımlardan farklı olarak çeşitli siyasi görüşlerin meclis çatısı altında temsil edilemiyor olmasına yönelik eleştiriler, kimi zaman siyasi gündemi meşgul eden tartışmaları doğurmaktadır. Bu tartışmalarda ise geçmiş dönemde daha çok ön plana çıkanın siyasi partilerin mecliste temsiliyet imkanının %10'luk bir baraj aşımının mecbur kılınmasına yönelik olduğu

görülmektedir. Bununla birlikte, demokratikleşme, insan hakları, basın özgürlüğü ve özellikle de siyasal yapıda meydana gelen aksaklıklar yakın dönemde siyasal sistemin değişmesi ya da yenilenmesi tartışmalarını da gündeme getirmiştir. 16 Nisan 2017 yılında gerçekleştirilen anayasa referandumu ile Türkiye, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi modelini uygulamaya başlamıştır. Ancak, referandum sonrasında da yeni sistemin eleştirilerle karşılaştığı görülmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, mevcut sorunların yeni sistemden değil uygulamadaki eksikliklerden kaynaklandığını, dolayısıyla da sistemden dönüşün olmayacağını vurgulamaktadır (5 Eylül, 2019, www.aa.com.tr). Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Bahçeli de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ni destekleyerek, sistemin Türkiye'nin kurucu ruhuna uygun olduğunu ve bu nedenle Türkiye'nin umudu olduğunu ifade etmektedir (13 Temmuz 2019, www.aa.com.tr). Diğer taraftan muhalefet partisi liderlerinin sistemi eleştirmekte oldukları görülmektedir. Örneğin ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kılıçdaroğlu, yeni sistemin tek adam rejimini doğurduğunu, bu nedenle de daha güçlü demokratik bir sistem kurmak adına yeni bir referandum yapılması gerektiğini ifade etmiştir (26 Haziran 2019, www.milliyet.com.tr). Bununla birlikte, yeni sistemle ilgili olarak, meclisin yetkilerinin daraltıldığı, demokratik yönetimlerde çok önemli bir konumda bulunan kuvvetler ayrılığı ilkesinin yıpratıldığı, hükümetin denetlenmesinin zorlaştığına yönelik eleştiriler de mevcuttur (Akyol, 23 Temmuz 2019, www.karar.com). Görüleceği gibi, yeni sistemle birlikte de Türkiye'de yer alan demokratikleşme ve siyasal sistem üzerindeki tartışmalar varlığını sürdürmektedir.

Sistem tartışmalarının yanında demokratikleşmeyle ilgili olarak Türkiye'nin karşılaştığı eleştirilerden bir diğeri de basın özgürlüğü ihlalleri konusundadır. Freedom House tarafından ohazırlanan 2019 yılı raporuna göre dünyada basın özgürlüğü ve bireysel haklar konusunda bir gerileme görülmektedir. Raporda Türkiye 100 taban puan hesabı üzerinden 31 puanda gösterilerek özgür olmayan ülkeler kategorisinde değerlendirilmektedir (Freedom In The World 2019, www.freedomhouse.org). Bu durumun, Türkiye'deki basın özgürlüğüne yönelik eleştirileri desteklemekle birlikte Türkiye'nin dış dünyadaki imajı konusunda olumsuz bir etkiye sahip olduğu değerlendirilebilir.

Genel itibarıyla bakılacak olursa, bu tartışmaların Türkiye'nin anayasal kurumlarının ve demokratik yapısının varlığını tartışılabilir kılmamakta, mevcut problemlerin çözümünü, yine demokratik yollarla sağlayabilecek imkanların Türk siyasal yapısı içerisinde var olduğu bilinmektedir. Yine de yumuşak güç konusunda önemli bir etkiye sahip olan demokratik yapısının güçlendirilmesinin Türkiye açısından önemli ve gerekli olduğu ifade edilebilir.

1.3.1.2. Kültür

Nüfusunun hemen hemen tamamı Müslüman olmakla beraber, Arap ülkelerinin çoğundan farklı olarak seküler bir yapıya sahip olması, Türkiye'nin ayırt edici ve cezbedici özelliklerinden bir diğeridir. Bunun yanında, Türkiye'nin nüfusunun büyük bir çoğunluğunun Müslüman olması, İslam ortak paydası sayesinde Müslüman halklarla arasında bir bağ oluşturarak Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı sağlamaktadır

(Sancak,2016:22). Bununla birlikte, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Anadolu'da, Asya ve Avrupa kıtaları ile Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgeleri arasında bulunan konumuyla Türkiye, aynı zamanda medeniyetlerin buluştuğu çok özel bir coğrafyaya sahiptir. Bu coğrafya, Türkiye'nin kültürel havzasının derinliğini ve çeşitliliğini oluşturmaktadır. Kalın'a göre, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesi, askeri ya da teknolojik üstünlükten ziyade Balkanlardan başlayıp Orta Asya'nın içlerine kadar uzanan bu kültürel ve tarihi derinliğinden kaynaklanmaktadır. Türkiye'nin bu bölgede temsil ettiği değerleri, tarihi birikimi ve kültürel derinliği bölge dinamiklerini harekete geçirmekle birlikte, yeni etkileşim alanlarının doğmasına da imkân hazırlamaktadır (Kalın, 2011:10). Bu nedenle, sahip olduğu ve temsil ettiği kültürü, Türkiye'nin önemli yumuşak güç kaynaklarından biridir.

Dünya tarihinde etkin bir güç olarak altı yüzyıla aşkın bir süre hüküm sürmüş olan Osmanlı Devleti, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının kesişme noktasında önemli bir coğrafyaya hâkim olmuş ve sahip olduğu kültürü egemen olduğu topraklara ve komşu olan diğer ülkelere taşımış (Sancak,2016:20) ve diğer kültürlerden de etkilenecek derin bir kültürel mirasa ev sahipliği yapmıştır. Bugün ise Türkiye, bu mirasın merkez coğrafyasını temsil etmektedir (Kalın,2011:10). Bu nedenle, Türkiye, uzun yıllar Osmanlı Devleti'nin egemen olduğu geniş bir coğrafyayla kültürel ve tarihi bağlara sahiptir.

Uzun bir dönem Osmanlı hakimiyetinde olan Balkanlar ve Osmanlı Devleti'nin hoşgörüsü ve kimliğiyle bölge halklarıyla kurduğu derin bağları, günümüzde Türkiye için önemli bir yumuşak güç sahasını oluşturmaktadır. Türkiye'nin bölgeyle olan ilişkileri, derin bir tarihsel ve kültürel ortaklığın sonucu oluşan akrabalık bağlarıyla günümüzde de canlılığını korumaktadır. Zülfıkar Bayraktar, *"Türkiye'nin Balkanlar'daki Yumuşak Gücü"* adlı makalesinde Türkiye'nin bölgedeki en tesirli yumuşak gücünün, asırlardır bölgeye damgasını vurmuş olan Türk kültürü olduğunu belirtmektedir (2012:186). Bayraktar'a göre bölgede Türkiye'ye ve Türk kültürüne olan ilgi giderek artmaktadır. Balkanlardan Türkiye'ye gelen turist sayılarının artması ve Türk dizilerine olan ilgi de bunun bir göstergesidir (2012:187).

Türk dizilerinin son yıllarda Türkiye'nin bir yumuşak güç unsuru olarak ortaya çıktığına yönelik çeşitli çalışmalar mevcuttur. Elif Nuroğlu'nun² Türk dizilerinin yurtdışındaki etkisiyle ilgili yaptığı çalışma bu anlamda önemli bir örnek teşkil etmektedir. Nuroğlu, 2013 yılında yayınlanan makalesinde, Ortadoğu ve Balkanlar'dan Türkiye'yi ziyarete gelen turistlerin kararlarında Türk dizilerinin etkisini incelemiştir. Nuroğlu, Türk dizilerinin Balkan coğrafyasında zengin ve modern bir imaj çizdiğini, bu durumun da Türkiye hayranlığı yarattığını belirtmiştir (Nuroğlu, 2013:8). Nuroğlu'nun bu çalışması Türkiye'nin

² Nuroğlu, Ortadoğu ve Balkanlar'dan çoğunluğu İstanbul olmak üzere, Bursa ve Trabzon'a gelen 88 kişiyle bir anket çalışması yapmış ve katılımcıların Türkiye'yi tercih etmelerinde Türk dizilerinin etkisini araştırmıştır. Anket sonuçları bu anlamda oldukça çarpıcıdır. Ankete katılan turistlerin 67'si Balkan ülkelerinden, 21'i ise Arap ülkelerinden Türkiye'ye gelmişlerdir. Ankete göre göre Balkanlar'dan gelen 67 kişinin 52'si Türk dizilerini izlemektedir. Balkanlı turistler arasında ise Türk dizilerini izleme oranı en yüksek olan ülke %66 ile Bosna- Hersek olmuştur. Ankete katılan 88 kişinin 27'si Türkiye'ye gelmenizde hangisi etkili oldu sorusuna Türk dizileri cevabını vermiştir (Nuroğlu, 2013:8-9).

Balkanlar'daki etkisinin yanında, Türk dizilerinin Türkiye'nin yumuşak gücüne olan katkısını göstermesi açısından oldukça önemlidir. Türk dizilerinin bu başarısının dış basının da ilgisini çektiği görülmektedir. İngiliz haber kanalı BBC'de yayımlanan bir makalede, birçok ülkede yayınlanan Türk dizilerinin, Türkiye'ye büyük bir gelir getirdiği ve Türkiye'nin imajına olumlu katkılar yaptığı belirtilmiştir. Makaleye göre 47 ülkede yayımlanan “Muhteşem Yüzyıl” dizisi Türkiye'ye 2012 yılında 130 milyon dolar kazandırmıştır (2013,www.bbc.com). 2015 yılına gelindiğinde ise Türk dizileri, Türkiye'ye 250 milyon dolar kazandırmıştır (www.hurriyet.com.tr, 2016, 13 Ocak). Sonuç olarak, Türk dizilerinin, Türkiye'nin kültürünü dış dünyaya tanıtırak Türk imajına olumlu katkı yapmakla birlikte, dizi satışları ve Nuroğlu'nun çalışmasında belirttiği gibi, turizme olan etkisiyle, Türk ekonomisine de katkı sağladığı görülmektedir.

Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarından bir diğeri de Nye'nin belirttiği üst kültürüdür (2014:32). Seçkin kitleye hitap eden edebiyat, sanat, eğitim alanlarındaki başarıları içeren üst kültür konusunda, Türkiye'nin de başarılı örneklerle sahip olduğu bilinmektedir. 2006 yılında Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanması ve Türk yazarların kitaplarının farklı dillere çevrilen eserlerinin artması, uluslararası festivallerde sinema ve diğer sanat dallarında ödüllerin alınması, Türkiye'nin üst kültür bağlamında uluslararası itibarına katkı sağlamaktadır (Sancak:2016:23). Bununla birlikte, bilim dünyasındaki başarıların da üst kültür olarak Türkiye'nin cazibesine katkı sağladığı belirtilebilir. 2015 yılında Nobel Kimya Ödülü'nü kazanan Aziz Sancar gibi, uluslararası alanda önemli başarılarla imza atan Türk bilim insanları da Türkiye'nin imajına olumlu katkılar yapmaktadırlar.

1.3.1.3. Dış Politika

Joseph Nye'a göre ülkelerin meşru ve ahlaki otoriteye uygun görünen dış politikaları da yumuşak gücün başlıca kaynakları arasında yer almaktadır (2017:32). Nye, dış politikaların yumuşak güce olumlu ve olumsuz etkileri olabileceğini belirtmektedir. Nye'a göre ülkelerin diğerleri tarafından ikiye bölünmüş, kibirli, duyarsız ya da uluslararası menfaatlere ilişkin dar ufuklu görünen politikaları, yumuşak güce zarar vermektedir (Nye,2017:35). Başka bir deyişle, devletlerin dış politikaları barışçıl, uluslararası normlara uygun, meşru ve ahlaki değerlere sahip olduğu müddetçe yumuşak güç kaynağı olarak değerlendirilebilmektedir. Türkiye'nin de bu anlamda dış politikaları ve dış politik söylemleri önemli bir yumuşak güç kaynağı olarak değerlendirilebilir.

Demokratik bir hukuk devleti olan Türkiye'nin, uluslararası değerlere ve uluslararası barışa olan inancının ve isteğinin en önemli örneklerinden biri, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün “Yurtta barış dünyada barış” ilkesi temelinde şekillenen dış politikasıdır. Her ne kadar farklı siyasi ekoller kurucu iradenin bu sloganını farklı yorumlasa da günümüzde, Türkiye'nin sınır dışında gerçekleştirdiği askeri operasyonlarının temel dayanak noktası, ülkenin güvenliğine tehdit oluşturan unsurlara karşı yürütülen haklı bir mücadele olduğu savı ile desteklenmektedir. Türkiye'de barış ve güven ortamının sağlanabilmesi için çevre ülkelerde de barışın ve istikrarın olması gerekliliği, bu anlamda Türk siyasiler tarafından sıklıkla dile getirilmektedir. Bunun

yanında son yıllarda Türkiye'nin dış politikada sürdürdüğü insani yardım faaliyetleri ve uyumsuzlukların çözümünü için sorumluluk alarak yürüttüğü arabuluculuk girişimleri, Türk dış politikasının barışçıl ve insani değerler temelinde oluşturulduğunun en önemli göstergelerinden biri olarak ifade edilebilir.

Türkiye 2017 yılında gerçekleştirdiği 8,70 milyar dolarlık insani yardımıyla bu alanda lider ülke konumunda bulunmaktadır. Türkiye, aynı zamanda savaş mağduru olan mültecilere de ev sahipliği yaparak bu alanda da lider ülke haline gelmiştir. Dünya bankası verilerine göre Türkiye, 2017 yılı itibarıyla 3,480,310 mülteciye ev sahipliği yapmaktadır (www.data.worldbank.org). Buradan da anlaşılacağı gibi, aynı zamanda G20 üyesi olan Türkiye, ekonomik gücünü insani yardım faaliyetlerinde etkin olarak kullanmaktadır. Öyle ki Türkiye ekonomik açıdan sıkıntılar yaşadığı günümüzde bile bu yardımlarını sürdürmektedir. Milli Savunma Bakanı Akar, Türkiye'de Suriyeli sığınmacılar için yaklaşık 40 milyar dolar harcama yapıldığını, bu durumun da Türk Milleti için tarihin yüklediği bir sorumluluk olduğunu ifade etmiştir (2019, 15 Mart, www.yenicaggazetesi.com.tr). Bununla birlikte, çalışmanın ikinci bölümünde ayrıntılı bir şekilde incelenecek olan Türk kamu diplomasisi faaliyetlerinde de görüleceği üzere Türkiye, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB), Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Türk Kızılayı, Yunus Emre Enstitüsü, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri başta olmak üzere resmî kurumları aracılığıyla dünyanın birçok ülkesinde insani yardımlar ve kültürel faaliyetler gerçekleştirmektedir.

İnsani ve kültürel faaliyetlerinin yanında Türkiye'nin dış politik eylemleri ve bu alandaki tutumu da yumuşak gücü açısından oldukça önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Altunışık, Türkiye'nin parlamentosunda ABD'nin Irak'a olan askeri mücadelesini desteklememe kararı almasının ve İsrail'in Gazze'de uyguladığı şiddete karşı tutarlı ve sert bir tavır sergilemesinin, bölge ülkeleri başta olmak üzere memnuniyetle karşılandığını ifade etmektedir. (Altunışık, 2011: 2). Bu durum, Türkiye'nin imajına olumlu katkılar yaparak, Türkiye'nin Orta Doğu'daki yumuşak güç politikaları olarak arabuluculuk faaliyetleri gerçekleştirebilmesine de katkı sağlamıştır (Ekşi,2014a: 221).

Ülkelerin yumuşak gücü elbette tek başına değerlendirme konusu yapılabilir. Ancak bir ülkenin yumuşak gücü konusundaki konumunu daha objektif bir şekilde değerlendirebilmek için karşılaştırmalı analizler yapmak, bu anlamda daha net bir çizim ortaya koyacaktır. Ülkelerin yumuşak güçlerini karşılaştıran önemli bir çalışma olarak 2015 yılından itibaren devletlerin yumuşak gücü ile ilgili çalışmalar yapan ve bu anlamda ilk 30 ülkeyi belirten bir endeks hazırlayan Portland Communications adlı araştırma şirketine göre, Türkiye, 2015 yılında 28. sırada listede yer alırken, 2016 yılında listede yer alamamıştır. 2017 yılında ise listeye son sırada (30. sırada) dahil olan Türkiye'nin, 2018 yılı için yayınlanan en son bültende listede yer alamadığı görülmüştür (www.softpower30.com). Bu durum, Türkiye'nin yumuşak gücünün zayıfladığı şeklinde yorumlanabilmekle birlikte, Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarını geliştirmek için çalışmalar yapmasına rağmen, yumuşak güç konusunda dünyadaki artan rekabet karşısında geri planda kaldığı şeklinde de yorumlanabilir. Her iki durumda da Türkiye'nin yumuşak

güç kaynaklarını geliştirmesi ve bu alanda daha etkin çalışmalar yapması gerektiği görölmektedir. Nye'in belirttiği gibi *“yumuşak güç sabit değildir, zamana ve mekâna göre değişkenlik gösterir”* (Nye,2017:73). Bu nedenle, yumuşak güç kaynaklarına sahip olmak ve belirli bir dönem için yumuşak gücün katkısını hissetmek tek başına yeterli değildir. Yumuşak güç, uzun vadede ele alınıp, kaynaklarının geliştirilmesi ve etkin bir şekilde kullanılması için istikrarlı politikalar üretilmelidir. Sonuç olarak Türkiye, yürüttüğü dış politikasında yumuşak gücüne katkı sağlamakla birlikte aynı zamanda, yumuşak güç kaynaklarını da dış politikada etkin bir şekilde kullanma gayreti içerisindedir. Bu durum Türkiye'nin önemli bir yumuşak güç olduğunu da göstermektedir.

Türkiye'nin çeşitli alanlarda yumuşak gücünü geliştirebileceği çeşitli kaynakları olduğu görölmektedir. Geleceğe yönelik olarak bu kaynaklar içerisinde etki gücü yüksek olanlardan biri de Türkiye'nin uyguladığı burs faaliyetleri olarak değerlendirilebilir. Yüksek öğretim faaliyetlerinin yumuşak güce olan etkisini incelediği makalesinde Nye, yüksek eğitim faaliyetlerinin ABD için önemli bir yumuşak güç ürettiğini iddia etmiştir (2005:13). Bu çalışma da Türkiye Bursları programının Türkiye'nin yumuşak gücüne olumlu katkılar sağlama potansiyeline sahip olduğu hipotezi üzerine kurulmuştur. Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye Bursları yararlanıcısı öğrencilerle yapılan mülakatlar ve elde edilen bulgular paylaşılmakta ve programın Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etkisi incelenmektedir.

Yumuşak gücün etkin bir şekilde kullanılması ve bu amaçla gerçekleştirilen politikalarla yeni yumuşak güç kaynakları elde edilmesi için, hükümetlerin yürüttüğü en önemli politik faaliyetler, kamu diplomasisi çalışmalarıdır. Bu anlamda, çalışmanın bir sonraki bölümünde kamu diplomasisi kavramı ve Türk kamu diplomasisi faaliyetleri incelenecektir.

BÖLÜM:2

KAMU DİPLOMASİSİ KAVRAMI VE UYGULAMALARI

2.1. Kamu Diplomasisi Kavramı ve Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

2.1.1. Kamu Diplomasisi Tanımı

Uluslararası toplumu önemli ölçüde etkilemiş olan II. Dünya Savaşı'nın ve Soğuk Savaş döneminin sona ermesiyle birlikte, savaşın yıkıcılığı dünya genelinde açık ve acı bir şekilde tecrübe edilmiş; bu acı tecrübe sonucunda benzer bir durumun tekrarlanmaması için devletler bir takım çözüm arayışlarına ve önleyici girişimlere yönelmişlerdir. Ekonomik ve siyasal alanlardaki ortak çıkarlar doğrultusunda devletler, uluslararası alanda iş birliği çalışmalarına hız kazandırmışlardır. Bunun yanında, teknolojik gelişmelerin artması ve kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesiyle birlikte haberleşme ve bilginin dolaşımı, küresel anlamda daha kolay ve erişilebilir hale gelmektedir. Bu durumun insan hakları, demokratikleşme ve uluslararası hukuk normlarını 21. yüzyılda çok daha değerli hale getirdiği görülmektedir. Yaşanan bu gelişmeler devletler için toplumu, bireyleri ve kamuoyunu daha çok dikkate alınması gereken unsurlar olarak ön plana çıkarmıştır.

Günümüzde, devletler için dış politik faaliyetlerde kamuoyunun desteğinin alınmasının ve kamuoyunun ikna edilmesinin, politikaların meşruiyeti ve sürdürülebilirliği açısından göz ardı edilemeyecek bir ihtiyaç haline geldiği belirtilmektedir. Bu anlamda Kalın, kamuoyunun ülkeler için, dış politikalarını belirlerken ve bu politikaları uygularken dikkate almak zorunda oldukları önemli bir referans kaynağı haline geldiğini belirterek, kamuoyu desteğinin devletler için adete bir zorunluluk halini aldığını vurgulamaktadır (Kalın, 2011:6). Bu anlamda, önceleri 'propaganda' olarak başlayan ve özellikle Batı'da kamuoyunu etkileme ve devletin faaliyetlerini meşru kılma ya da gösterme çabasının, zamanla devletin önemli bir çalışma sahası haline geldiği görülmektedir. Kamuoyunun uluslararası ilişkilerdeki artan önemi, devletlerin dış politika hedeflerinin ve politikalarını uygulama yöntemlerinin çeşitlenmesini de gerekli kılmaktadır. Devletlerin dış politika eylemlerinin meşruiyeti önceleri salt hukuk ve diplomasi yoluyla teyit edilirken, artan toplum duyarlılığı birçok alanda ön plana çıkmaya başlamaktadır. Bu nedenle karar alıcılar, politikalarının meşruiyetini ve bu politikaların uluslararası toplum tarafından kabulünü mümkün kılmak için kamuoyu ve sivil toplumun desteğini alabilmek adına yeni bir dış politika modeli üretmeye başlamışlardır. Yeni bir diplomasi modeli olarak da adlandırılan bu yeni dış politika modeli ve uygulamaları, uluslararası ilişkiler literatüründe "kamu diplomasisi" (*public diplomacy*) olarak adlandırılmaktadır.

Kamu diplomasisi kavramı ilk olarak 1965 yılında Tufts Üniversitesi'nde görev yapan eski bir diplomat ve akademisyen Edmund Gullion tarafından kullanılmış ve aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

Kamu diplomasisi, dış politikanın düzenlenmesi ve yürütülmesi üzerindeki kamu tutumlarının etkilerini ele almaktadır. Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerin geleneksel

diplomasinin ötesindeki boyutlarını, çıkar gurupları ve özel grupların diğer ülkelerle etkileşimini, dış işleri raporları ve bu raporların politikaya etkisini, diplomatlar, iletişim uzmanları ve dış politika muhabirleri arasındaki kültürlerarası iletişim sürecini kapsamaktadır (Cull, 2006: parag.2.).

Gullion'un da bu tanımında belirttiği gibi kamu diplomasisi, geleneksel diplomasinin ötesinde, özel gruplar olarak tanımlanan sivil toplum ve kamuoyunu da içeren çok daha kapsamlı ve karşılıklı iletişime dayanan yeni bir modele karşılık gelmektedir. Gullion'un klasikleşen tanımı sonrası birçok yazar ve akademisyen kamu diplomasisi alanında çalışmalar yapmış ve kavramı yeniden tanımlamışlardır. Bu durum, kamu diplomasisi kavramının gelişmesini sağlamakla beraber, yumuşak güç kavramında olduğu gibi o dönemin şartları içerisinde genel geçer bir tanımın oluşmasını zorlaştırmıştır.

Kamu diplomasisinin uluslararası ilişkiler için yeni bir olgu olmadığını belirten Melissen'e göre, diğer halkları hedef alan diplomatik aktiviteler antik çağlardan bu yana uygulanmıştır. Kamu diplomasisi bu nedenle diplomasi kadar eskidir (Melissen, 2005:3). Kamu diplomasisi kavramı her ne kadar literatüre 1960lı yıllarda girse de Melissen'in de belirttiği gibi kamu diplomasisine benzer faaliyetler uzun yıllardır uluslararası ilişkilerde gözlemlenmiştir. Bu duruma örnek olarak Karadağ, "*Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*" adlı kitabında Osmanlı Devleti'nin kamu diplomasisi uygulamalarına benzer faaliyetler gerçekleştirdiğini iddia etmektedir. Karadağ'a göre fethedilen bölgelerdeki halkı kazanmak ve bu halkı fethi kabule yatkın hale getirmek olarak tanımlanan *istimalet politikası*, Osmanlı'nın kamu diplomasisi mantığı ile oluşturduğu başarılı bir örneği teşkil etmektedir (Karadağ, 2016:194). Daha önce de ifade edildiği gibi kamu diplomasisi, 20. yüzyılın son çeyreğinde akademik olarak dile getirilen ve ancak 21. yüzyılda uygulama alanı geliştirmekte olan bir kavram halini almaktadır. Bu nedenle, her ne kadar önceki dönemlerde uygulanan faaliyetler kamu diplomasisine benzer özellikler gösterse de kamu diplomasisi, tıpkı yumuşak güçte olduğu gibi var olan ancak yakın dönemde kavramsallaştırılan bir terim olarak ifade edilebilir.

Kamu diplomasisi alanında sıkça referans gösterilen Hans Tuch'a göre kamu diplomasisi, "*Bir hükümetin ulusal amaçlarının ve güncel politikalarının olduğu kadar ulusunun fikir ve ideallerinin, kuruluşlarının ve kültürünün yabancı halklarca anlaşılması amacıyla gerçekleştirilen iletişim süreci*" olarak ifade edilmektedir. (Tuch'dan aktaran Sancar, 2012:79). Tuch'ın bu tanımında vurguladığı ilk boyut dikkat çekicidir. Birincisi kamu diplomasisinin hedef kitesinin diğer ülkelerin kamuoyu olduğudur. İkincisi ise kamu diplomasisi olarak adlandırılan iletişim sürecinin hükümetler aracılığıyla yapıyor olduğudur.

Kamu diplomasisinin tartışılmaya başlaması, kavramın isminden ve içeriğinden de kaynaklı olarak diplomasi kavramını ön plana çıkararak kamu diplomasisi ile geleneksel diplomasi arasındaki ilişkinin ne olduğu sorusunu da beraberinde getirmiştir. Nancy Snow'un Philip M. Taylor ile editörlüğünü üstlendiği "*Routledge Handbook of Public Diplomacy*" adlı eser bu anlamda önemli bir kaynaktır. Bu eserde yer alan, "*Rethinking Public Diplomacy*" adlı makalesinde Snow, geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi ilişkisini tanımlamaktadır. Snow'a göre geleneksel diplomasi, hükümetten hükümette olan ilişkilerdir. Buna karşılık geleneksel kamu diplomasisi, ulusal hedefler ve dış politikaların

desteklenmesi için kamuoyunu bilgilendirme ve etkilme çabalarını içerir. Dolayısıyla, hükümetten halka doğrudur (Snow, 2009:6). Diğer bir ifadeyle, geleneksel diplomasi, devletlerin diplomatik ilişkilerini yürüten kurumlar ve bu kurumlarda görev yapan uzmanlar arasında sürdürülen resmi ilişkileri ve iletişimi içermektedir. Kamuoyunun bu süreçteki konumunun da resmî kurumların yaptıkları bilgilendirme faaliyetleriyle kısıtlı olduğu ifade edilebilir. Geleneksel kamu diplomasisi ise, devletlerin bu alanda görev yapan kurumları ve bu kurumlarda çalışan uzman kişiler vasıtasıyla diğer devletlerin kamuoyuyla arasındaki ilişkilerini ve iletişimini içermektedir. Bu ilişkilerdeki amaçsa, kamuoyunun etkilenmesi, ikna edilmesi ve kamu diplomasisi uygulayıcısına yönelik kamuoyunda olumlu bir imajın oluşmasının sağlanması olarak özetlenebilir.

Kamu diplomasisi kavramıyla birlikte, bu alanda geleneksel kamu diplomasisi ve yeni kamu diplomasisi ayrımının da yapıldığı görülmektedir. Örneğin Snow, yeni kamu diplomasisinin haktan halka doğru olduğunu ve halkların birbirleriyle olan ilişkilerinin dış politika kararlarını nasıl etkilediğini içerdiğini belirtmektedir. (Snow, 2009:6). Geleneksel kamu diplomasisi ise, daha önce belirtildiği gibi, hükümetlerle diğer ülkelerin halkları arasında, dolayısıyla da hükümetlerden halka yönelik olan faaliyetleri içermektedir. Görüldüğü gibi Snow'un geleneksel kamu diplomasisi tanımında uygulayıcı, Tuch'ın tanımında olduğu gibi, hükümetlerdir. Ancak Snow'a göre yeni kamu diplomasisinde hükümetlerin yerini halklar, bireyler ve gruplar almıştır. Bu nedenle Snow'un geleneksel ve yeni kamu diplomasisi ayrımında öznelerin değiştiği görülmektedir (Ekşi,2014b:86). Sonuç olarak Snow'un, kamu diplomasisi ve geleneksel diplomasi ayrımının yanında, geleneksel kamu diplomasisi ve yeni kamu diplomasisi ayrımı da yaparak, kavramı geniş bir çerçevede ele aldığı görülmektedir.

Tablo 5. Kamu / Diplomasi Ayrımı

KAMU (Public)	DİPLOMASİ (Diplomacy)
Hükümet dışı	Hükümet
Uygulayıcılar	Dışişleri uzmanları
Gayri resmi	Resmî, dikkatli, bilimsel
Aktif kamu	Pasif kamu ya da izleyiciler
Karşılıklı anlayış	Kavrama
Diyalog, değişim	Tek yönlü bilgilendirme
İki yönlü simetrik	İki yönlü asimetrik
Davranış değişikliği	Davranış değişikliği yok

Kaynak: Snow (2009:8)

Szondi ise Tablo 6'da görüleceği gibi geleneksel kamu diplomasisi ve 21. yüzyıl kamu diplomasisini karşılaştırmalı olarak ele almaktadır. Szondi'ye göre birçok ülke halen geleneksel kamu diplomasisi metotlarını uygulamaktadır. Bununla birlikte 21. yüzyılda, yeni bir kamu diplomasisi anlayışı oluşmaya başlamıştır. Soğuk Savaş döneminde, kamu diplomasisi faaliyetleri daha çok diğer ülkelerin politikalarında değişiklik yaratmaya çalışmakla uğraşırken, 21. yüzyıl kamu diplomasisi ekonomik hedefler içermekte ve bu hedefleri desteklemektedir. Bu anlamda, AB'nin ortaya çıkan uygulamaları 21. yüzyıl kamu diplomasisi örneği olarak görülmektedir (Szondi,2009:304). Nihayetinde, 21. yüzyıl kamu diplomasisi, hedefleri, stratejileri, kullandığı araçlar gibi çeşitli yönleriyle geleneksel kamu diplomasisinden ayrılmaktadır (Tablo 6.).

Tablo 6. Geleneksel ve 21.Yüzyıl Kamu Diplomasisi Karşılaştırması

	Geleneksel Kamu Diplomasisi	21.yy. Kamu Diplomasisi
Şartlar	Ülkelerarası gerilim ve çatışma	Barış
Hedefler	Davranış değiştirerek hedef kitlede siyasal değişim elde etmek	Yurt Dışında ülkenin olumlu itibarını ve anlayışlı çevrenin yaratılması için siyasi ve ekonomik destek yaratmak
Stratejiler	İkna etmek Kamuları yönetme	Halkları dahil ederek ilişki inşa etme ve yönetme
İletişim yönü	Tek yönlü iletişim (monolog)	İki yönlü iletişim (diyalog)
Araştırma	Çok az, eğer gerekli ise	KD geri bildirimlerin önemli olduğu bilimsel araştırmalara dayanır
Mesaj içeriği	İdeolojiler Çıkarlar Bilgi	Fikirler Değerler İş birliği
Hedef Kitleler (halklar)	Hedef milletin genel halkı; mesajların gönderici ve alıcıları	Bölümlendirilmiş, iyi tanımlanmış halklar; katılımcılar
Araçlar	Geleneksel kitle medyası	Eski ve yeni medya; genellikle kişiselleştirilmiş
Bütçe	Hükümet tarafından sponsorluk	Kamu ve özel sektör iş birliği

Kaynak: Szondi (2009:305)

Geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi ayrımı konusunda Nicholas Cull, çok daha ayrıntılı bir çalışma yapmıştır. Cull’a göre geleneksel diplomasi, uluslararası bir aktörün başka bir uluslararası aktöre katılarak uluslararası çevreyi yönetme girişimidir. Kamu diplomasisi ise, uluslararası bir aktörün yabancı bir kamuoyu ile iş birliği yoluyla uluslararası çevreyi yönetme biçimidir. Bununla birlikte, kamu diplomasisi Cull’a göre, tarihsel olarak bir hükümet ile diğer ülkelerin halkları arasındaki teması içermektedir. Ancak kamu diplomasisi, yabancı bir halkı etkilemek için acil bir girişim şeklini almaz. Bunun yerine, yabancı halkları dinlemek ve bunun sonucunda mevcut politikaları değiştirmek de kamu diplomasisinin bir parçasıdır (Cull, 2009:12). Cull’ın tanımında görüleceği gibi geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi amaçları yönünden benzerlik göstermektedir. Ancak yaklaşım, nitelik ve yöntemler yönünden farklılıklara da sahiptir.

Geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi ayrımının yanında, eski ve yeni kamu diplomasisi ayrımı da Cull’ın tablosunda ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Cull’a göre sivil toplum örgütlerinin ön plana çıkması, aktörlerin dünya halklarıyla iletişim kurmak için kullandıkları araçların internet gibi yeni ve gerçek zamanlı küresel teknolojilere geçmesi, yerel ve ulusal haber kanallarının eski sert çizgilerinin bulanıklaşması, eski bir kavram olan propagandanın yerini markalaşmanın alması, prestij ve uluslararası imajın yerine yumuşak

güç ve ulusal markanın öne çıkmasıyla kamu diplomasisinde oluşan terminolojik değişim, hükümetlerin dışında insanların aktör olarak ön plana çıkması gibi yenilikler ve kamu diplomasisi pratiğindeki değişimler yeni kamu diplomasisine geçişi sağlamıştır (Cull,2009:13). Cull'ın tanımlamalarında görüleceği gibi teknolojik yenilikler, sosyal alanlarda meydana gelen değişiklikler ve gelişmeler kamu diplomasisinin de değişime uğramasına, diğer bir ifadeyle evrilmesine neden olmuştur. Yine de Tablo 7’de görüleceği üzere, Cull’un eski ve yeni kamu diplomasisinin genel amaçları yönünde benzer olduklarını belirttiği görülmektedir. Buna karşılık Sancar, kamu diplomasisi ve diplomasiinin hedefleri yönünde ayrıldığını, en büyük farkın da kamu diplomasisinin bir ülkenin sivil toplumunu hedef alması olduğunu ifade etmektedir (Sancar,2012:81). Bu durumda kamu diplomasisi kavramının amaçları yönünde de farklı ifadeler ve tanımlar olduğu görülmektedir. Bunun yanında, Cull’un yeni kamu diplomasisinin asli görevini ilişkiler inşa etmek olarak belirtmesi (Tablo 7), bu çalışmanın üzerine kurulu olduğu teorik temeli de desteklemektedir.

Kamu diplomasisinin ‘ilişkiler inşa etmek’ olarak tanımlandığı da görülmektedir. Örneğin Leonard, kamu diplomasisini *“ilişkiler inşa etmek: diğer ülkelerin insanların ve kültürlerinin ihtiyaçlarını anlamak, bakış açısını iletmek, yanlış algılamaları düzeltmek, ortak amaçların bulunabileceği alanları aramak”* olarak ifade etmektedir (Leonard, 2002:8). Bu tanımda, kamu diplomasisi kavramının inşacı bir yaklaşımla ele alındığı ve çalışmanın ilerleyen bölümlerinde görüleceği gibi kamu diplomasisinin temel vasıtalarından biri olan ‘dinlemeyi’ ön plana çıkardığı görülmektedir.

Tablo 7. Eski ve Yeni Kamu Diplomasisi

Baskın Özellikler	Eski Kamu Diplomasisi	Yeni Kamu Diplomasisi
1) Uluslararası aktörün kimliği	Devlet	Devlet ve devlet dışı
2)Teknoloji. Çevre	Kısa dalgalı radyo Basılı gazete Sabit hat telefonlar	Uydu, internet Gerçek zamanlı haberler Cep telefonları
3)Medya ortamı	Yerli ve uluslararası haber alanındaki açıklık	Yerli ve uluslararası haber alanındaki bulanıklaşma
4)Yaklaşım kaynağı	Siyasi savunmanın gelişmesi ve propaganda teorisi	Kuramsal markalaşma ve ağ teorisi gelişimi
5) Terminoloji	“Uluslararası imaj” “Prestij”	“Yumuşak güç” “Ulus markası”
6) Rolün yapısı	Yukarıdan aşağıya yabancı halklara aktör	Yatay, aktör tarafından kolaylaştırılmış
7)Rolün niteliği	Hedeflenmiş mesajlaşma	İlişki inşa etme
8) Genel amaç	Uluslararası çevrenin yönetimi	Uluslararası çevrenin yönetimi

Kaynak: Cull (2009:14)

Kamu diplomasisinin başta ABD olmak üzere uluslararası akademik camiadaki artan popülerliğinin Türkiye’deki uluslararası ilişkiler çalışmalarında da yer bulduğu görülmektedir. Kalın’a göre kamu diplomasisi çift taraflı bir iletişim ve etkileşimi

öngörmektedir. Kamu diplomasisinde öncelikli amaç, hedef kitlenin dinlenmesi ve önceliklerinin tespit edilmesidir. Öncelikler belirlendikten sonra ise bilgilendirme ve paylaşımlarla hedef kitleyi ikna ve etkileme amaçlanmaktadır. Bu anlamda, kamu diplomasisi çok boyutlu bir iletişim sürecidir. Bununla birlikte, kamu diplomasisi faaliyetlerinin devletten halka ve halktan halka şeklinde iki ana çerçevede yürütüldüğünü belirten Kalın, kamu diplomasisinin bu nedenle diplomatik iletişimden çok daha geniş bir alanı kapsadığını belirtmektedir (2011:11,12). Kalın'ın kamu diplomasisi tanımının hedef odaklı ve çok boyutlu olduğu görülmektedir. Bunun yanında, kamu diplomasisi için eski-yeni ya da geleneksel- yeni terimlerini kullanmadığı da görülmektedir. Bu anlamda, Kalın'ın kamu diplomasisi tanımı devletten halka doğru olan sürecin, halktan halka doğru evirildiği şeklinde değil, kamu diplomasisinin bu iki boyutu da içerdiği şeklinde yorumlanabilir.

Uluslararası ilişkiler çalışmaları içinde diplomasi alanında, aynı isimdeki eseriyle önemli bir kaynak oluşturan emekli büyükelçi Temel İskit, kamu diplomasisinin klasik diplomasinin ötesinde artan önemine dikkat çekmiştir. İskit, gelecekte daha etkin olacağını öngördüğü kamu diplomasiyi aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Bugün hükümetlerin dış politika amaçlarını ve tezlerini etkili bir biçimde savunabilmeleri ancak dünya kamuoyunu ve özellikle hedef ülkelerin neredeyse tüm çevrelerini ne ölçüde etkileyebileceklerine bağlıdır. Bir ülke herhangi bir dış sorununda ne kadar haklı olursa olsun bu haklılığını diğer ülkelere de kabul ettirememesi halinde haksız dahi görünecektir. Bu alandaki en etkili manivela da bazen diğer klasik diplomasi araçlarının da ötesinde, kamuoyu diplomasisidir. Aynı zamanda, kamuoyu diplomasisi klasik diplomasinin -etkinliğini artıracak ortamı hazırlamak suretiyle- en güçlü destekçisidir (İskit, 2011:348).

Yukarıdaki ifadede kamu diplomasisi, klasik diplomasiyi destekleyen ve hükümetlerin tezlerini, haklılıklarını bir anlamda hikayelerini anlatabilecekleri etkili bir dış politika aracı olarak tanımlanmaktadır. İskit'in bu anlamda, kamu diplomasisinin devletten halka olan ilk boyutuna ya da geleneksel kamu diplomasisi faaliyetlerine vurgu yaptığı anlaşılmaktadır.

Kamu diplomasisinin, geleneksel diplomasi ve eski-yeni kamu diplomasisi ayrımlarının yanında, kavramın içeriğine yönelik literatürde farklı tanımlamaların da olduğu görülmektedir. Bu durum, kavramı tanımlamanın zorluğuyla birlikte, kavramın tanımdan ziyade içeriğine ve pratik uygulamalarına odaklanılmış olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu nedenle, alanda çalışmalar yapan yazarların farklı içerikler belirleme eğiliminde oldukları görülmektedir. Kimi yazarlar kamu diplomasisinin diğer ülkelerin kamuoyunu etkileme ve ikna etme yöntemini uygulaması nedeniyle kavramı yumuşak gücün bir unsuru olarak tanımlamaktadırlar. Örneğin Melissen'e göre kamu diplomasisi yumuşak gücün temel araçlarından birisidir ve pratik olarak uzun yıllardan beri uygulanmaktadır (2005:4). Bu anlamda aslında kamu diplomasisi, tarihte örnekleri bulunan uygulamalara sahiptir. Ancak bu alandaki akademik çalışmaların yakın tarihte başladığı görülmektedir. Kavramı, yumuşak gücün aracı olarak gören farklı tanımlamalar da mevcuttur. Şahin ve Çevik, kamu diplomasisini değişen iletişim teknolojileri ve küreselleşmenin doğal olarak ortaya çıkardığı yumuşak gücün temel bir aracı olarak tanımlamaktadırlar (2015:5). Bu ifadeden anlaşılacağı üzere, yumuşak gücün temel bir aracı olan kamu diplomasisi, yumuşak güçte olduğu gibi modern çağın sunduğu gelişmeler sonucunda, doğal olarak ortaya çıkan bir kavram olarak görülmektedir. Bir diğer tanımlamada Kalın (2011:12), kamuoyuyla birlikte yumuşak gücün, kamu diplomasisinin en önemli bileşenlerinden birisi olduğunu ifade

etmektedir. Öte yandan Muharrem Ekşi ise, kamu diplomasisini “*yumuşak güce dayanan sivil toplum temelli, kamuoyu odaklı yeni diplomasi tarzı*” olarak tanımlamaktadır (2014b:15).

Bu tanımlarda görüleceği üzere, kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramları tamamen aynı anlamı ifade etmese de aralarında sıkı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Kamu diplomasisi uygulamalarında devletlerin, yumuşak güç kaynaklarını kullanmakta oldukları ve çeşitli faaliyetlerle yumuşak güçlerini dış dünyada artırmaya çalıştıkları söylenebilir. Bununla birlikte, başarılı bir kamu diplomasisi faaliyetinin de bu faaliyeti gerçekleştiren ülkenin yumuşak gücüne katkı sağlayacağı öngörülebilir. Dolayısıyla, kamu diplomasisini yumuşak güçten bağımsız bir şekilde ifade etmenin pek de mümkün olamayacağı söylemek abartılı bir ifade olmayacaktır.

Kamu diplomasisini, devletlerin çıkarları doğrultusunda ve resmi kanallarla uygulanan faaliyetler olarak belirten yazarlar da mevcuttur. Bu boyutuyla kavramın propagandaya yaklaşıyor olduğu ifade edilebilir. Ancak, bu çalışmanın ilerleyen kısımlarında inceleneceği üzere propaganda ve kamu diplomasisi kavramları, kaynakları ve bilgilerinin doğruluğu noktasında ayrılmaktadır. Karadağ, kamu diplomasisini bir devletin milli çıkarlarını sağlamak üzere diplomatik kanallarının yanında birey, grup, şirket gibi unsurları devreye sokarak hedef kitleyi etkilemeye çalıştığı faaliyetlerin bütünü olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, kamu diplomasisinde devletlerin yönlendirici olması önemlidir. Aksi taktirde uygulamalar gelişigüzel ve eksik kalacaktır (Karadağ,2016:25). Dolayısıyla, Karadağ’ın tanımı, kamu diplomasisi tanımlarının ilk boyutuna, yani devletten halka doğru ilerleyen geleneksel kamu diplomasisi tanımlarına gönderme yapmaktadır.

Tüm bu örneklerden de anlaşılacağı üzere, kamu diplomasisi kavramı için üzerinde uzlaşılan genel geçer bir tanım yoktur. Bu durum kamu diplomasisi alanında çalışmalar yapan yazarların kamu diplomasisini nasıl algılandığıyla ve kamu diplomasisini hangi boyutlarıyla değerlendirdikleriyle ilgili oluşmuş olabilir. Bu alanda var olan çeşitli tanımlamalara değinen Fitzpatrick’e göre kamu diplomasisi için 150’nin üzerinde tanımlama mevcuttur. Bu tanımlamalar üzerinde çalışma yapan Fitzpatrick, kamu diplomasisinin altı işlevsel kategorisi olduğunu belirlemiştir. Bunlar; savunma/etkileme, iletişim/bilgilendirme, ilişkisel, promosyonel, savaş durumu/propaganda ve siyasal olarak ifade edilmiştir (Fitzpatrick,2010:89).

Farklı yazarların çeşitli tanımlarını göz önünde bulundurduğumuzda, kamu diplomasisini şu şekilde tanımlamak mümkün olabilir. Kamu diplomasisi, bir devletin ya da hükümetin belirli bir amaç doğrultusunda, diğer ülkelerin kamuoyunu hedef alarak çok boyutlu ve çok yönlü bir şekilde, çoğunlukla yumuşak güç kaynaklarını kullanarak, belirlediği hedef kitleyi etkileme yönünde yürüttüğü faaliyetlerdir. Burada kamu diplomasisinin, çoğunlukla yumuşak güç kaynaklarını kullanması vurgusu, kamu diplomasisinde diğer güç kaynaklarından da yararlanıldığı gerçeğine dayanmaktadır. Kamu diplomasisi faaliyetleri aynı zamanda güçlü bir ekonomik altyapıya gereksinim duymaktadır. Öyle ki, bir kamu diplomasisi faaliyeti olarak burs programlarının, programı sağlayan ülkeler için ekonomik yeterlilik olmadan gerçekleştirilmesi pek mümkün görülmemektedir. Bu nedenle, kamu diplomasisi için belirli bir amaç doğrultusunda hem yumuşak hem de sert güç kaynaklarını birlikte kullandığı, diğer bir ifadeyle akıllı güç kaynaklarından yararlandığı söylenilebilir. Türkiye Bursları özelinde değerlendirme yapılacak olursa, uluslararası öğrencilerin

Türkiye Bursları'nı tercih etmelerinde etki eden ve Türkiye'yi normatif unsurlarıyla öğrenciler gözünde cazip kılan etmenler yumuşak güç kaynakları; programın öğrencilere sunduğu maddi imkanlar, konaklama ve sigorta desteği gibi konular da ekonomik açıdan sert güç kaynaklarına dayanmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye Bursları programının sert ve yumuşak güç kaynaklarından yararlandığı, bu anlamda da temelinin akıllı güç kaynaklarına dayandığı ifade edilebilir.

2.1.2. Kamu Diplomasisinin Diğer Kavramlarla ve Uygulamalarla İlişkisi

Kamu diplomasisi üzerine yapılan çalışmaların zamanla artması ve bu alandaki uygulamaların çeşitli boyutları içermesi, kamu diplomasisinin ilgili diğer kavramlar ve faaliyetlerle ilişkisinin ne olduğu sorusunu da gündeme getirmiştir. Bu nedenle, kamu diplomasisi alanında çalışmalar yapan kimi yazarlar, kavramın diğer uygulamalarla olan ilişkilerine çalışmalarında yer vermişlerdir. Birçok çeşitli kavram ve uygulamayla karşılaştırılan kamu diplomasisinin yapılan çalışmalarda daha çok propaganda, ulusal markalaşma ve halkla ilişkiler kavramları ile ilişkilerinin incelendiği görülmektedir.

Kamu diplomasisinin geleneksel diplomasi ile ilişkisi önceki bölümde belirtildiği için bu bölümde propaganda, ulusal markalama ve halkla ilişkiler kavramlarının kamu diplomasisi ile ilişkileri incelenecektir.

2.1.2.1. Kamu Diplomasisi ve Propaganda

Kamu diplomasi çalışmalarında bazı yöntemlerinin ve hedef kitlesinin benzerliği yönünde sıklıkla karşılaştırılan kavramlardan biri propagandadır. Öyle ki, kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler propagandanın yeni biçimi olarak da değerlendirilmektedir (Sancar, 2012:138). Ekşi'ye göre bu durum bir rastlantı değildir. Bunun nedeni, kamu diplomasisinin tarihsel kökenlerinin propagandaya dayanıyor olmasıdır (2014b:99). Bu nedenle, kamu diplomasisinin çoğu zaman, tıpkı yumuşak güç kavramıyla olduğu gibi, propaganda kavramıyla da birlikte anıldığı görülmektedir.

Propaganda kavramını üzerine detaylı bir inceleme yaptıkları "*Propaganda and Persuasion*" adlı eserlerinde Garth S. Jowett ve Victoria O'Donnell, propagandayı bir iletişim süreci olarak değerlendirmektedir. Jowett ve O'Donnell'e göre propaganda, planlı olarak sistematik bir biçimde algıları şekillendirme, manipüle etme ve arzulanan niyeti elde etmek için yapılan bir girişimdir (2012:7). Bu tanımdan yola çıkarak propagandanın da iletişim ve ikna yöntemlerini kullandığı belirtilebilir. Bu anlamda, kamu diplomasisi ve propagandanın benzer yönlerinden biri olarak iletişim ve ikna yoluyla kamuoyunu etkilemesi gösterilebilir. Ancak, propaganda kamuoyunu etkilemenin ötesinde, kamuoyunu manipüle ederek yönetmeyi amaçlamaktadır (Ekşi,2014b:100). Bu nedenle, propaganda ve kamu diplomasisi, kullandığı söylem ve sloganların doğruluğu noktasında birbirinden ayrılmaktadır. Çünkü propaganda, bilgilerin kaynağının belirsizliği nedeniyle doğruluğu belli olmayan rivayetler ve dedikodular üretebilmektedir (Akçadağ,t.y:2).

Propaganda, kaynağının gizliliği ve içeriliğinin doğruluğu gibi kriterlerle üçe ayrılmaktadır. İlki inanılabilirlik sağlamak için kaynağını belli eden beyaz propaganda, ikincisi kaynağının belirsiz olması nedeniyle içeriğinin şüphe uyandırdığı gri propaganda, son olarak da kaynağının doğru olmadığı bilinen ve bu anlamda kötü bir şöhrete sahip olan siyah ya da bilinen adıyla kara propagandadır (Kilbane'den aktaran Sancar, 2012:120). Kara propagandaya ilgili olarak Cull, II. Dünya Savaşı'nda İngiltere'nin kaynağını

gizlendiği sahte bir Alman ordusu radyosu kurmasını örnek göstermektedir (Cull, 2009:22). Görüleceği gibi propaganda hem kaynağının belirsizliği hem de söylemlerinin doğruluğu noktasında kamu diplomasisinden ayrılmaktadır. Çünkü; kamu diplomasi gönül kazanma ve ilişkiler inşa etme amacıyla hareket ederek kamuoyunu ikna etmeye çalışmaktadır. Bu durumda, söylemlerin doğruluğunun şüphe uyandıracak durumların oluşması kamu diplomasisi için bir başarısızlık olacağından, kamu diplomasisi doğruluğu ispatlanabilir söylemler üzerine kurgulanmaktadır.

Kamu diplomasisi ve propagandanın kamuoyunu etkileme amacına yönelmesiyle benzer olduğunu belirten Melissen'e göre, kamu diplomasisi ve propaganda arasındaki temel ayrım iletişim biçimlerinde görülmektedir. Melissen'e göre kamu diplomasisi iki yönlüdür. Bu nedenle, kamu diplomasisi yalnızca kamuoyunu etkilemekte değil; propagandadan farklı olarak aynı zamanda kamuoyunun ne söylediğini de dinlemektedir. (Melissen.2005:18). Kamu diplomasisi bu anlamda çift yönlü iletişim ve inandırıcılık temelli uygulamaları içermektedir (Şahin ve Çevik, 2015:8).

Propaganda ve kamu diplomasisinin uygulanma süreleri bakımından da farklılık arz ettiğini belirten Karadağ'a göre, propaganda kısa vadeli olarak uygulandığı takdirde başarılı olma ihtimali yüksektir. Buna karşılık kamu diplomasisi ise uzun vadeli olarak icra edilen uygulamalardır (Karadağ, 2016:62). Propagandanın doğruluğu şüphe uyandıran ve manipülasyon temelli yönü, uzun vadede sürdürülmesini zorlaştırmaktadır. Çünkü uzun vadede, bilgilendirmelerin ve söylemlerin doğruyu yansıtıp yansıtmadığının ortaya çıkma ihtimali, bilgi teknolojilerinin hızla geliştiği günümüz şartlarında oldukça muhtemeldir. Bu nedenle, kamu diplomasi günümüz şartlarına daha uygun bir iletişim modeli olarak görülebilmektedir. Kamu diplomasisinin ilerleyen bölümlerde değinileceği üzere günlük iletişimlere içeren kısa vadeli bir boyutu da vardır. Ancak kamu diplomasisi faaliyetleri bir bütün olarak ele alındığında uzun vadeli, planlı ve çok yönlü iletişim faaliyetlerini içerdiği görülmektedir.

Propaganda, Melissen'e göre Nazi döneminin acı hatıraları, Soğuk Savaş dönemi taktikleri ve daha yakın dönemdeki sözde psikolojik operasyonlar nedeniyle son derece olumsuz çağrışımlara sahip bir kavram olarak anılmaktadır. Bununla birlikte Melissen, sivil toplum inşa etme, hukukun üstünlüğü ve demokrasinin gelişimi gibi daha olumlu propaganda yöntemlerinin de olduğunu belirtmektedir (2005:17). Yine de propagandanın geçmişteki kötü imajından tam olarak kurtulduğunu söylemek pek mümkün görülmemektedir. Bu nedenle diğer ülkelerin kamuoyunu hedef alan faaliyetlerde propaganda yerine kamu diplomasisi kavramının tercih edildiği söylenebilir.

2.1.2.2. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler

Kamu diplomasisi çalışmalarında sıklıkla bahsedilen alanlardan bir diğeri de halkla ilişkiler faaliyetleridir. Öyle ki, bu durum kamu diplomasisi devletler için “uluslararası halkla ilişkiler faaliyeti midir?” sorusunu gündeme getirmektedir (Ekşi, 2014b:89; Sancar, 2015:112,113). Bu sorunun sıklıkla sorulmasının sebebi kamu diplomasisinin halkla ilişkilerde olduğu gibi, çok yönlü iletişim yöntemini kullanması ve kamuoyunu hedef alması olarak gösterilebilir. Bu nedenle, kimi yazarlar kamu diplomasisini halkla ilişkiler boyutuyla ele almaktadırlar. Sancar, kamu diplomasisini “*devletin dış politika amaçlarına yönelik yapılan uluslararası halkla ilişkiler*” faaliyeti olarak tanımlamaktadır (2012:113). Yağmurlu ise, iletişim olmadan kamu diplomasisi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinin

mümkün olamayacağını belirterek, kamu diplomasisini halkla ilişkiler yönetimi olarak ele almaktadır. Yağmurlu'ya göre örgüt ve kamuları arasındaki iletişimin yönetimi olan halkla ilişkiler faaliyetleri, kendisi de aynı zamanda büyük ölçekli bir örgüt olan devletin iletişim yönetimi için de kullanılabilir (Yağmurlu,2007:19). Erzen ise, kamu diplomasisinin hedeflerine ulaşabilmesi için halkla ilişkiler teknik ve uygulamalarına ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Erzen'e göre kamu diplomasisi çalışmaları toplumun tamamını ilgilendirebileceği gibi belirli bir grubu da hedef alabilmektedir. Bu nedenle, kamu diplomasisi faaliyetlerinde, hedef kitlenin öncelik sıralamasının yapılabilmesi, hedef kitlenin diğer gruplar arasından ayrıştırılabilmesi ve uygulanacak tekniklerin belirlenmesi amacıyla halkla ilişkiler yöntem ve tekniklerine ihtiyaç duyulmaktadır (Erzen,2014:107).

Halkla ilişkileri kısaca hedef kitleyle iletişim yöntemi olarak tanımlayan Ekşi'ye göre, halkla ilişkiler, kurumların ve örgütlerin müşterilerini ikna etme yöntemidir (2014b:89). Bu anlamda, hedef kitleyi ikna etmeye yönelik fonksiyonu, halkla ilişkilerin kamu diplomasisi ile benzer yöntemleri kullanıyor olduğunu göstermektedir. Yağmurlu'ya göre hem kamu diplomasisi hem de halkla ilişkiler algılama yönetimi, itibar yönetimi ve imaj yönetimi gibi yönetsel çabaları da içermektedir. Bu çabalar da diğerlerinin algılarını kontrol etmeyi amaçlamaktadır (Yağmurlu,2007:22). Kamu diplomasisinin de kamuoyunu etkileme faaliyetleri olarak değerlendirildiğinde, bu durum halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi faaliyetlerinin diğer benzer özelliği olarak değerlendirilmektedir. Ancak amaçları doğrultusunda incelendiğinde kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin bir noktada ayrıldığı görülecektir. Kamu diplomasisi, uluslararası halkla ilişkilerin devletin dış politika çıkarları amacıyla yapılmış hali olarak değerlendirilmektedir (Sancar, 2015:116). Halkla ilişkiler ise, faaliyetlerini yalnızca devletlerin çıkarı odaklı değil, kurumların ve firmaların ticari ya da kültürel hedefleri üzerine farklı amaçlarla gerçekleştirebilmektedir. Diğer bir deyişle, halkla ilişkiler daha çok ticari iken, kamu diplomasisi ise amaçları doğrultusunda siyasidir (Ekşi,2014b:90). Sonuç olarak, kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler benzer yöntem ve teknikleri kullanmakla birlikte amaçları ve kaynakları temelinde farklılıklara sahiptir. Bu nedenle, kamu diplomasisinin uzun dönem ilişkileri içeren, çok boyutlu ve devletlerin çıkarları odaklı bir iletişim modeli olarak halkla ilişkiler faaliyetlerini de kapsadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

2.1.2.3. Kamu Diplomasisi ve Ulus Markalama

Kamu diplomasisi tanımlarında ve uygulamalarında sıklıkla karşılaştırılan diğer bir alan ise literatürde “*nation branding*” olarak bilinen ulus marka ya da ulus markalama kavramıdır. Marka ve markalama daha çok pazarlama ve reklam faaliyetleri içerisinde öne çıkan, bu nedenle de marka temsilcileri ve müşteriler arasındaki iletişimin bir parçası olarak görülebilmektedir. Szondi markalamayı “*müşteriler tarafından yapılacak bir seçim olduğunda ve tercihlerinin güçlü bir marka adı ve marka değeri tarafından etkilenebileceği durumlarla ilgilidir*” şeklinde ifade etmiştir (2008:15). Melissen ise, pazarlama disiplini içerisinde yer aldığını belirttiği ulus markalamanın bir ulusun yurt dışındaki tanıtımına katkıda bulunabilecek tüm güçlerini harekete geçirmesi olarak değerlendirmektedir (2005:19). Görüleceği gibi, ulus markalama, tanıtım ve hedef grupları etkileme gibi faaliyetleriyle kamu diplomasisi ile benzerlik göstermektedir. Bu anlamda, kamu diplomasisi ve ulus markalamanın ortak alanlarından birisi halkla ilişkiler kuramlarından yararlanmasıdır (Sancar,2012: 140).

Ulus markalama aynı zamanda ülke imajı oluşturma faaliyetlerini de içermektedir. Öyle ki, Erzen'e göre ulus markalama daha çok ülke imajını işaret etmektedir (2014:112). Benzer şekilde, içerdiği değerleri, normları ve kültürüyle markalamayı yumuşak gücün bir parçası olarak gören görüşler de vardır. Ekşi'ye göre yumuşak gücün bir parçası olan imaj ve markalar, ülkelerin değerleri, normları, kimlik ve kültürel unsurları tarafından şekillenmektedir. Bu bakımdan markalama ülkelerin kimlik ve imajlarını yansıtır (2014b:96). Kamu diplomasisi çalışmaları açısından bakıldığında Sancar, kamu diplomasisini *“doğru kimlik üzerine inşa edilmiş imajların, algının ve itibarın yönetilmesi”* olarak değerlendirmektedir (2012:144). Bu anlamda çoğu yazar tarafından ilişkiler inşa etmek olarak tanımlanan kamu diplomasisinin, ulus markalama faaliyetlerini de içerdiği söylenebilir.

Kamu diplomasisi ve ulus markalama üzerine detaylı bir çalışma yapan Szondi, kamu diplomasisi ve ulus markalama faaliyetlerinin hedefler, strateji araçları ve aktörler başta olmak üzere birçok farklılığa sahip olduğunu belirtmektedir. Szondi'ye göre kamu diplomasisi politik çıkarları desteklerken, ulus markalama daha çok ekonomik çıkarlara odaklanmaktadır. Bununla birlikte, kamu diplomasisi yabancı halklara yönelirken, ulus markalama hem yabancı hem de yerel kitleye hitap etmekte, hatta yerel kitlenin desteği olmadan başarılı olması mümkün görülmemektedir (Szondi,2008:17). Görüleceği gibi, ulus markalama diğer ilgili kavramlarda olduğu gibi kamu diplomasisi ile benzer faaliyetleri içermekte; bununla birlikte hedefleri, uygulayıcıları ve stratejileri yönünde ayırt edici özelliklere sahip olabilmektedir. Yine de ülkeler için başarılı bir imaj yönetimi ve ulus markalama faaliyetlerinin, kamu diplomasisi faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin amaçladığı hedeflere ulaşmada destekleyici bir unsur olarak yer aldığı belirtilmelidir.

Burs faaliyetleri açısından bakılacak olunursa, oluşturulan burs programlarının ülkelerin imajına ve ulusal markalaşmaya etki edebilme potansiyeline sahip olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Uluslararası öğrenciler, burs programları kapsamında bulundukları ülkeyi tanıma, burada geçirdikleri sürede elde edindikleri izlenimleri ülkelere döndüklerinde aktarma imkanına sahip olabilmektedirler. Bu durumun, ulus markalamanın kültürel unsurlar tarafından şekillenen imaj ve kimlik oluşum süreçlerine etki edebileceği değerlendirilebilir.

2.2. Kamu Diplomasisinin Temel Vasıtaları

Kamu diplomasisi daha önce de belirtildiği gibi ülkelerin çeşitli kaynaklarla ve sistematik bir plan dahilinde diğer ülkelerin kamuoyunu etkilemek amacıyla giriştiği eylemleri kapsayan çift yönlü bir iletişim faaliyetidir. Bu eylemler, ülkelerin birtakım siyasi amaçları doğrultusunda geliştirilen belirli politikalarla diğer ülkelerin kamuoyunu bu politikalar lehine ikna etmeyi amaçlamaktadır. Kamu diplomasisi uygulayıcıları, hedef kitleyi belli bir politikaya yönlendirebilmek ve bu anlamda kamuoyunun desteğini alabilmek için çeşitli vasıtaları kullanmaktadır. Bu vasıtalar genel olarak, dinleme, savunuculuk, kültürel diplomasi, değişim diplomasisi ve uluslararası yayıncılık olarak ifade edilebilir. Bunun yanında kimi yazarlar, dini diplomasi ve insani diplomasiyi de kamu diplomasisi vasıtaları olarak tanımlamaktadır. Ancak çalışmanın bu bölümünde sözü edilen 5 kavram kamu diplomasisi yönünden incelenecektir.

2.2.1. Dinleme

Başarılı bir kamu diplomasisi faaliyeti geliştirebilmek için hedef kamuoyunun değerlerinin, normlarının, kamu diplomasisi faaliyeti geliştiren ülkeyle ilgili görüşlerinin kısacası kamuoyunun bu anlamdaki beklentilerinin çeşitli yönleriyle birlikte iyi tanınması gerekmektedir. Bu sayede hedef kamuoyunun istekleri dikkate alınarak daha akılcı ve başarı şansı yüksek stratejilerle kamu diplomasisi faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği ifade edilebilir. Kamu diplomasisinin çift yönlü bir iletişim olarak ifade edilmesinin nedeni de bu durumdan kaynaklanmaktadır. Öncelik olarak hedef kitlenin beklentilerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan dinleme faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Bununla beraber, hedef kitlenin beklentileri yönünde stratejiler belirlenerek kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu anlamda dinleme, başarılı kamu diplomasisi stratejileri geliştirmenin alt yapısını oluşturmaktadır (Şahin ve Çevik,2015:8).

Dinleme, bir aktörün kamuoyuna ve kamuoyunun görüşlerine ait verileri toplayıp bu verileri harmanlayarak, politikalarını yönlendirme ya da daha geniş bir kamu diplomasisi yaklaşımı ile uluslararası çevreyi yönetme girişimidir (Cull,2009:18). Hedef kitleyi iyi tanıyarak doğru stratejiler belirlenmesinin yanında dinleme aynı zamanda diğerlerinin hakkınızdaki olumsuz düşüncelerini tespit etmenize de imkân sağlamaktadır. Diğer ülkelerin kamuoyunda kendi ülkelerinin imajının zayıfladığını ya da yumuşak gücünün görece azaldığını gören ülkeler, bu durumu engellemek ve mümkünse tersine çevirebilmek için çeşitli politikalar geliştirebilirler. Bu anlamda, dinleme faaliyetleri, kamu diplomasisi alanında ne gibi çalışmalar yapılabileceğinin tespit edilmesine olanak tanımakta, bir anlamda da sosyal alanda gerçekleştirilen saha çalışması olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak dinleme, kamu diplomasisi çalışmalarının temelini oluşturan faaliyetler olarak ifade edilebilir.

2.2.2. Savunuculuk

Kamu diplomasisi çalışmalarında hedef kitleyi tanıma ve hedef kitlenin beklentilerini göz önünde bulundurularak strateji planı yapmak ve uygun kamu diplomasisi politikaları üretmek için dinleme faaliyetleri yürütülmektedir. Bu faaliyetlerin sonucunda ise ülkeler dış işleri bakanlıkları, elçilikler, hükümet sözcüleri, basın bültenleri ve liderlerin mesajları aracılığıyla kendi politikalarını hedef kamuoyuna duyurmaktadırlar. Sonuç itibarıyla ‘savunuculuk’ olarak tanımlanan bu faaliyetler gerçekleştirilir.

Savunuculuk faaliyetleri kamu diplomasisinin temelini oluşturan uluslararası iletişim süreci içerisinde yer almaktadır. Uyguladığı yöntem ve tekniğiyle kısaca devletlerin politikalarının müdafaası olarak tanımlanabilen savunuculuk, hükümetlerin bilgilendirme programları ve iletişim faaliyetleriyle ülkenin değerleri ile birlikte dış politikasının anlatılması olarak değerlendirilmektedir (Ekşi,2014b:110). Savunuculuk bu anlamda, aktörlerin belirli bir politikayı, fikri ya da yabancı bir halka yönelik genel çıkarlarını aktif olarak tanıtmak için kullandığı uluslararası bir iletişim faaliyetinde bulunulmasıdır (Cull, 2009:18,19).

Görüleceği gibi, uluslararası bir iletişim faaliyeti olarak değerlendirilen savunuculuk, hükümetlerin politikalarını anlattığı ve kamuoyunun desteğini alabilmek için politikalarını müdafa ettiği faaliyetleri göstermektedir. Ancak, iletişim yöntemi olarak değerlendirildiğinde, savunuculuğun kamu diplomasisi faaliyetlerinde sıkça vurgulanan çift yönlü iletişimden farklı bir iletişim modelini içerdiği görülmektedir. Savunuculuk,

özünde belirli politikalar hakkında bilgi verme ve tanıtım faaliyetlerini içerdiğinden, aktörden dış kaynağa doğru tek taraflı bir iletişim faaliyeti gerçekleştirmektedir. Bu anlamda kimi akademisyenlere göre, savunuculuğun kamu diplomasisindeki rolünün tek taraflı bilgi verme gibi, haber yönetimi ve basınla ilişkiler aracılığıyla var olduğunu belirtilmektedir (Sancar,2012:183).

Tablo 8. Kamu Diplomasisi ve Psikolojik Savaşta Zaman Taksonomisi/ Bilgi Akışı/Altyapı

	Kamu Diplomasisi Tipi	Zaman aralığı	Bilgi Akışı	Altyapı tipi
I	Dinleme	Kısa ve uzun dönem	Analizlere ve iç politika sürecine ilişkin	İzleme teknolojisi ve dil eğitimi almış personel
II	Savunuculuk	Kısa dönem	Dışa doğru	Elçilik basın ofisi, dışişleri bakanlığı strateji ofisi
III	Kültürel Diplomasi	Uzun dönem	Dışa doğru	Kültür merkezi ve/veya kütüphane
IV	Değişim Diplomasisi	Çok uzun dönem	İç ve dış	Değişim yöneticisi, eğitim ofisi
V	Uluslararası Yayıncılık	Orta vadeli	Dışa doğru (haber bürokrasisinden)	Haber büroları, prodüksiyon stüdyoları, yazı işleri ve nakledici tesisleri
	Psikolojik Savaş	Kısa dönem	Dışa doğru	Baskı tesisleri, gizli. Yayın tesisleri, gizli ağı.

Kaynak: Cull (2009:25)

Sonuç olarak, kamu diplomasisi vasıtalarından biri olan savunuculuk, ilgili kurumlar aracılığıyla hükümetlerin güncel konular hakkındaki görüşlerinin kamuoyunu bilgilendirmek için gerçekleştirdiği basın açıklamalarını içeren faaliyetleri olarak kısaca özetlenebilir.

Yukarıdaki tabloda Cull, kamu diplomasisi vasıtalarının içeriklerini ve yönelimlerini belirtmiştir. Bu tabloda kamu diplomasisi ve psikolojik savaş kavramlarının bir arada kullanılması dikkat çekicidir. Neticede savaş, aynı zamanda diplomasinin çöküşü anlamına da geldiğinden, kamu diplomasisi ve psikolojik savaş birbirinden ayrı anlamlar ifade etmektedir. Bu nedenle, literatürde yer alan kamu diplomasisi çalışmalarının psikolojik savaş kavramından ayrı tutulduğu görülmektedir.

Cull, beyaz propaganda olarak ifade ettiği psikolojik savaşın, savaş durumlarında düşman ülkenin kamuoyunu hedef alan faaliyetler içermesi nedeniyle kamu diplomasisi uygulamalarına paralellik gösterdiğini belirtmektedir. Cull, bu duruma örnek olarak kamu diplomasisi faaliyetleri uygulayıcısı olarak tanınan Birleşik Devletler Bilgilendirme Ajansı'nın (USIA), Soğuk Savaş döneminde, Vietnam Savaşı'nda ve 1965 yılında Dominik Cumhuriyeti'nin ABD tarafından işgal edilmesinde uygulanan psikolojik savaş tekniklerinde başrol oynadığını göstermektedir. Cull, benzer şekilde BBC'nin de bir dönem

SSCB'ye karşı psikolojik savaş olarak tanımlanacak faaliyetler içerisinde olduğunu belirtmiştir (2009:22,23). Ancak propaganda da olduğu gibi, psikolojik savaş da kamu diplomasisiyle benzer bazı uygulamalara sahip olsa bile kullandığı araçlar, uygulandığı siyasal ve sosyal ortam, ihtiva ettiği anlam, söylemlerin içeriği ve doğruluğu gibi oldukça önemli farklara sahiptir. Netice itibariyle kamu diplomasisi, iyi ilişkiler inşa edilmesi ve bu anlamda olumlu bir algı oluşturulması yönünde uygulanan, dolayısıyla barış ortamında oluşan faaliyetleri içermektedir. Bu nedenle de tabloda psikolojik savaş, numaralandırılmamış ve içeriği ayrı bir şekilde gösterilmiştir (Tablo 8.).

2.2.3. Kültürel Diplomasi

Bir ülke için kültür, yurttaşlarının kullandığı dili, gelenekleri, kıyafetleri, yaşam tarzı, inançları, dansları, müziği, mutfakı kısaca sahip olduğu tüm değerlerini içeren bir kavram olarak tanımlanabilir. Bir ülkenin kültürü Nye'a göre başkalarına çekici geldiği durumlarda, o ülkenin başlıca yumuşak güç kaynağını oluşturmaktadır (2017:32). Yumuşak gücün bir kaynağı olarak kültürün, bu anlamda diğer ülkelerin halkları için beğeni yaratması durumu, kamu diplomasisi kavramı içinde de değerlendirilmektedir. Bu durumda yumuşak güç, kamu diplomasisi ve kültürel diplomasinin ortak çıktısı olarak görülebilir (Ekşi,2014b:133).

Kültür diplomasisi ya da kültürel diplomasi, devletlerin dış politikalarının kültürel unsurlar tarafından şekillenmesidir (Ekşi,2014b:129). Kamu diplomasisi uygulaması olarak bakıldığında kültürel diplomasi, ülkelerin kültürünü diğer ülkelerin kamuoyuna tanıtması ve kültürel öğeleri vasıtasıyla diğer ülkelerin kamuoyunun beğenisini toplama ya da kamuoyunda merak uyandırma faaliyetleri olarak değerlendirilebilir. Kültürel diplomasi bu anlamda uzun vadeli ve dışa yönelik faaliyetleri ifade etmektedir (Cull,2009:25). Diğer ülkelerin halklarına yönelik olarak başarılı kültürel diplomasi faaliyetinin oluşturulması, uygulayıcı ülke açısından siyasi bir kazanç sağlayabilmektedir. Bu anlamda, kültürüne karşı hayranlık duyulan bir ülke tarafından verilen siyasi mesajlara karşı olumlu yaklaşılması beklenebilir (Sancar,2012:170). Dolayısıyla, kültürel faaliyetlerin hedef kitle tarafından olumlu karşılanması, faaliyetleri oluşturan ülkenin etki alanını genişletmesine ve dış politikada kendisine destek bulmasına yardımcı olabilir. Bu nedenledir ki birçok ülke dış ülkelerde kültür merkezleri açarak, kendi dilini ve kültürünü diğer ülke vatandaşlarına tanıtmaya girişiminde bulunmaktadır.

Kültürel diplomasi faaliyetlerinin çok uzun zaman önce de gerçekleştirildiğini belirten Cull, bu duruma örnek olarak İskenderiye kütüphanesinin yapımını, Roma döneminde dost ülkelerdeki kral çocuklarının eğitim için Roma'ya davet edilmesi gibi faaliyetleri göstermektedir (2009:19). Günümüzde ise çok daha kapsamlı bir şekilde yürütülen kültürel diplomasi faaliyetleri için kültür merkezleri önemli bir yer tutmaktadır. Alman Goethe Enstitüsü, Fransız Kültür Merkezleri, British Council, Çin'in Konfüçyüs Enstitüleri ve Türkiye'nin Yunus Emre Enstitüleri bu amaçla hizmet veren kurumlara örnek gösterilebilir.

2.2.4. Değişim Diplomasisi

Farklı ülkelerdeki halklarının takdirini kazanmak ve ülkenin prestijini yükseltmek amacıyla yürütülen çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri bulunmaktadır. Bunlar daha önce değinildiği gibi bir aktörün diğer ülkelerde bulunan kamuoyunu tanıma, kendi politikalarını diğer ülkelerdeki halklara anlatma, kültürünü ve değerlerini tanıtmaya gibi çeşitli faaliyetleri

içermektedir. Bu faaliyetler içerisinde değişim diplomasisi olarak adlandırılan faaliyetler oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

Değişim diplomasisi, bir aktörün vatandaşlarını belirli bir amaç doğrultusunda diğer ülkelere göndermesi, aynı şekilde diğer ülkelerin vatandaşlarını da çalışma ya da eğitim alanında faaliyetlerde bulunması için kendi ülkesine kabul etmesidir. Değişim diplomasisi bu anlamda bir ülkeden diğer ülke ya da ülkelere doğru tek taraflı bir faaliyeti değil, karşılıklı dolaşımı ifade etmektedir. Bu durumda, değişim diplomasisi karşılıklılık temelli bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir (Cull,2009:20). Belirli bir süre için bir ülkeden diğer ülkelere giden öğrenciler ve çalışanlar gittikleri ülkenin şehirlerini, insanlarını, yaşam tarzlarını, değerlerini, kimliğini kısacası kültürünü tanıma ve dilini öğrenme imkanlarına sahip olabilirler. Bununla birlikte, kendi kültürlerini gittikleri ülkeye tanıtmaya şansını da elde edebilirler. Dolayısıyla, değişim diplomasisi doğrudan insan faktörünü içermektedir (Smith, 2009:50). Genel olarak tanımlamak gerekirse, değişim diplomasisi, çoğunlukla orta ve yüksek öğretim, lisans, lisansüstü ve doktora düzeyinde eğitime devam eden öğrencilerin ve kurumlarda çalışan personelin, karşılıklı anlaşmalarla belirlenen kriterleri sağlaması durumunda, belirli bir süreyle farklı ülkelerde eğitimlerini ve çalışmalarını sürdürmelerine imkân tanıyan faaliyetlerdir. Bu faaliyetler çeşitli değişim programlarıyla gerçekleştirilmektedir.

Değişim programlarını kamu diplomasisinin üçüncü boyutu içerisinde tanımlayan Nye’a göre, değişim programlarının iki yönlü oluşu, radyo ve televizyon programlarından daha etkilidir (2017:158). Bir ülke radyo ve televizyon programları ile kendi hikayesini anlatarak kamuoyunu etkilemeye çalışabilir. Bu durum dinleyiciler üzerinde olumlu ya da bazen olumsuz etkiler yaratabilir. Ancak değişim programları insanlara, diğer ülkelerin insanları ve kültürüyle doğrudan buluşma imkânı tanımaktadır. Değişim programları ile başka bir ülkede bir süre yaşamak, o ülkeye ait bilgiler edinmenin yanında, olumlu ya da olumsuz izlenimler edinilmesine de neden olmaktadır. Ancak olumlu izlenim elde edilmesi o ülkeye karşı sempatiyi de arttıracaktır (Karadağ,2016:96). Dolayısıyla değişim programları bir ülkenin prestiji açısından oldukça önemlidir. Bu anlamda iyi planlanmış bir değişim diplomasisi faaliyeti ve değişim programlarının kamu diplomasisi çalışmalarına ve hedeflerine katkı sağlaması beklenebilir.

Değişim programları, katılımcılara belirli sürelerle diğer ülkelerde bulunma imkânı sağlamaktadır. Bununla beraber, bu programlar yeni katılımcılarla devam etmekte dolayısıyla süreklilik arz etmektedir. Bu durum değişim programlarının uzun vadeli olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir. Nitekim çoğu yazar değişim programlarını uzun vadeli olarak ele almaktadır (Nye,2017:156; Cull,2009:25). Değişim programlarının programdan faydalanan kişiler açısından etkisi yalnızca değişimin gerçekleştiği dönemle sınırlı değildir. Bu faaliyetlerden yararlanan kişiler, bulundukları ülkelerde edindikleri arkadaşlıkları ve sosyal ilişkileri dönemin gelişen teknolojileri sayesinde sürdürme imkanına sahip olabilmektedirler. Bu durumda artan demokratikleşmeyle birlikte karar alıcılar üzerinde etkileri her geçen gün artmakta olan kamuoyunun diğer ülkelerin kamuoyu ile inşa ettikleri ilişkileri, devletler arasındaki ilişkileri de olumlu yönde etkileme olanağını doğurmaktadır.

Değişim programlarının devletlerarası ilişkilere olumlu katkılar sağlamasıyla ilgili olarak II. Dünya Savaşı sonrası Almanya ve Fransa arasında yürütülen değişim programları örnek

gösterilmektedir. Smith'e göre Almanya ve Fransa arasındaki ikili ilişkilerin normalleşmesi sürecinde, değişim programları etkili olmuştur (2009:50). Bu durum değişim programlarının ve bu programların sürdürülmesini sağlayan hükümet destekli değişim diplomasisi faaliyetlerinin, uzun vadeli politik etkilerine çarpıcı bir örnek oluşturmaktadır. Bu nedenle, günümüzde birçok ülkenin var olan uluslararası değişim programlarına destek vermekte oldukları ve kendi hükümetleri tarafından fonlanan ve yürütülen değişim programları oluşturduğu görülmektedir. ABD'nin Fulbright bursları, Avrupa Birliği'nin (AB) Erasmus öğrenci değişim programı, Fransa'nın Eiffel programı, İngiltere'nin Chevening, Almanya'nın DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) öğrenci değişim programı ve Türkiye'de Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) tarafından yürütülen Türkiye Bursları programı gibi programlar, dünya genelinde hükümetler tarafından yürütülen değişim programları örnekleridir. Bu programların oluşumu ve organizasyonu ile nasıl bir kamu diplomasisi faaliyeti oluşturdukları ve ülkelerin yumuşak güçlerine ne gibi katkıları olduğu bu çalışmanın üçüncü bölümünde detaylı olarak incelenecektir. Daha önce de belirtildiği gibi bu çalışmanın ana konusu, Türk kamu diplomasisi faaliyeti olarak YTB tarafından yürütülen Türkiye Bursları programının, Türkiye'nin yumuşak gücüne olumlu bir etki yapıp yapmadığının araştırılması üzerine kurgulanmıştır. Sonuç olarak, değişim programları önemli bir kamu diplomasisi faaliyeti olarak, birçok ülke tarafından yürütülmektedir.

2.2.5. Uluslararası Yayımcılık

İnsanların haber alma ihtiyaçlarının karşılanabilmesi ve hükümetlerin politikaları ve güncel durum hakkındaki bilgilendirmelerinin halkla buluşturulabilmesi yönünde en önemli aracın basın faaliyetleri olduğunu belirtmek herhalde abartılı bir ifade olmayacaktır. Gazete, radyo, televizyon ve günümüzde internet kullanımının artmasıyla basın araçları da çeşitlenmekte ve gelişmektedir. Bu durum, farklı ülkelerde yaşayan insanların, dünyanın geri kalanında ne gibi hadiselerin yaşandığına dair bilgi edinme imkanlarını geliştirmektedir. Bu durumun oluşmasında, uluslararası yayımcılık faaliyetleri yürüten haber ajanslarının kurulması ve gelişmesi önemli rol oynamaktadır.

Basın organları, yaşanan hadiselerle ilgili bilgileri kamuoyu ile paylaşma yönünde bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bunun yanında, basın kuruluşları, sahip oldukları etki alanıyla bu kuruluşları oluşturan kaynaklar tarafından yönlendirilebilme ya da daha önce belirtildiği gibi propaganda aracı olarak da kullanılabilir. Medya kuruluşları gerçekleştirdikleri yayımcılık faaliyetleriyle kamuoyuna ulaşma ve kitleleri doğrudan etkileme gücüne sahiptirler (Karadağ,2016:126). Bu nedenle, basının bilgilendirme fonksiyonunun yanında kamuoyunu yönlendirme ya da algı oluşturabilme gücünü fark eden devletler, uluslararası alanda da basın faaliyetleri göstermeye başlamış, bu anlamda uluslararası kamuoyunun haber alma gereksinimlerini karşılamaya çalışmışlardır (Erzen,2014:147).

Dünya genelindeki uluslararası yayımcılık kuruluşları devletler ve hükümetlerin dışında, diğer kamu kuruluşları, şirketler ya da dini ve siyasi gruplar tarafından da kurulabilmektedir (Sancar,2012:216). Dolayısıyla, uluslararası medya kuruluşları bir hükümetin ya da grubun görüşlerini, politikalarını ve hikayesini kamuoyuyla paylaşma, bu anlamda kamuoyunu etkileme ve yanına çekme yönünde aynı zamanda bir kamu diplomasisi faaliyeti göstermektedir. Sancar'a göre *“uluslararası yayımcılık mesajı*

gönderirken kaynağın hem içeriği hem de gönderdiği aracı kontrol edebildiği önemli ve etkili bir kamu diplomasisi taktiğidir” (2012:216). Cull ise, uluslararası yayıncılığın radyo, televizyon ve internet teknolojilerini kullanarak, bir aktörün yabancı halkla ilişki kurma ve uluslararası çevreyi yönetme girişimi olarak ifade etmektedir (2009:21).

Uluslararası yayıncılık konusunda faaliyet gösteren birçok kuruluş mevcuttur. Bunlar arasında en çok tanınanlar ise ABD merkezli CNN (Cable News Network) ve İngiltere merkezli BBC (British Broadcasting Corporation) yayın kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlar aynı zamanda kaynak ülkelerin yumuşak güçlerini sürdürebilmelerini sağlamaktadır (Sancar,2015:449). Benzer şekilde 1990’lı yıllarda yükselişe geçen Katar merkezli El Cezire televizyonu da kamu diplomasisinin uluslararası haber yayıncılığı örnekleri arasında gösterilmektedir (Sancar,2015:450). Türkiye’de ise buna 2015 yılında yayına başlayan TRT World örnek gösterilebilir. TRT World kanalının kurulma nedenlerinin başında Türkiye’nin sesini küresel ölçekte duyurarak kamuoyunu etkileme, Türkiye’nin imajını koruma ve yükseltme ihtiyacı gelmektedir (Devran,2015:287). Dolayısıyla TRT World, Türk kamu diplomasisi çalışmalarının uluslararası yayıncılık vasıtalarının başında gelmektedir.

Uluslararası yayıncılık yalnızca haber ajansları tarafından gerçekleştirilen faaliyetleri değil aynı zamanda radyo ve televizyonlar aracılığıyla sinema ve müzik gibi kültürel unsurların yabancı halklarla buluşmasını da sağlamaktadır. Savaş dönemlerinde dahi uluslararası yayıncılık karşı hatlara etki eden bir güce sahip olabilmiştir. Nye, uluslararası yayıncılığın etkisiyle ilgili olarak televizyon ve sinemanın, 1989’dan çok önce Berlin Duvarı’nı delip geçtiğini ifade etmektedir (2017:79). Görüleceği gibi uluslararası yayıncılık, hükümetlerin politik söylemlerini diğer halklarla buluşturmanın ötesinde kültürel bir misyona da sahip olup, halklar arasında ilişkiler inşa etme fonksiyonuna da sahiptir. Bu nedenle uluslararası yayıncılık, kullanım yöntemi ve kaynağının hedefleri doğrultusunda önemli bir kamu diplomasisi işlevi görmektedir.

2.3. Dünya’daki Kamu Diplomasisi Uygulamaları

Kamu Diplomasisi kavramı ilk olarak 1960’lı yıllarda ABD’de ortaya çıkmış olsa da günümüzde birçok ülke çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir. Günümüzde kamu diplomasisi, devletlerin kültürünü, değerlerini, politikalarını, kısaca anlatmaya değer bulduğu orijinal hikayesini diğer ülkelerin halklarına ve uluslararası kamuoyuna anlatarak, destek alabileceği, kamuoyunu ikna edebileceği ve kendi yanına çekebileceği en önemli dış politika araçlarından birisi haline gelmiştir. Demokratikleşmenin trendiyle paralel olarak karar alıcılar üzerindeki etkisi artan kamuoyunun desteğini almak, devletlerin dış politikalarını uygulamaları açısından son derece önemlidir. Bu nedenle, birçok ülkenin yumuşak güç ve kamu diplomasisi kaynaklarını çeşitlendirerek etkin kamu diplomasisi faaliyetleri sürdürme eğiliminde oldukları görülmektedir.

Tablo 9. Kamu Diplomasinin Oluşum ve Uygulama Basamakları

Kaynak: Karadağ (2016:44)

Kamu diplomasisi ülkelerin sahip olduğu ekonomik, sosyal ve kültürel birçok kaynaktan beslenmektedir. Bu nedenle, ülkeler sahip oldukları kaynaklar ölçüsünde çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirebilmektedir. Haluk Karadağ, kamu diplomasisini bir çatıya benzeterek kavramın altı adet uygulama basamağı üzerinde şekillendiğini belirtmektedir (Tablo 8). Karadağ’a göre dünyada kamu diplomasisi faaliyetleri uygulayan devletlere bakıldığında bu devletlerin güçlü bir ekonomik ve kültürel alt yapıya sahip oldukları görülmektedir (2016:43). Kamu diplomasisi faaliyetleri bu anlamda ekonomik ve kültürel temel üzerinde inşa edilmektedir. Diğer taraftan, ülkelerin sahip olduğu tarihi ve kültürel yapılarındaki çeşitlilik, izlediği politikaları da etkilemektedir. Bu nedenle ülkeler, özgün bir dil ve araçlarla politikalarını sürdürmektedir (Kalın,2011:12). Sonuç olarak ülkeler, sahip oldukları kaynaklar ve dış politikalarında belirledikleri hedeflerle çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

2.3.1. Amerika Birleşik Devletleri

Jan Melissen’in benzer uygulamalarının çok önce gerçekleşmeye başladığı, bu nedenle de ‘yeni şişelere doldurulmuş eski şarap’ (2005:3) olarak ifade ettiği kamu diplomasisi faaliyetleri, akademik çalışmalar ve pratik uygulamalar anlamında 20.yüzyılın sonlarında tartışılmaya başlamış, ancak 21. yüzyıl itibariyle gelişerek popülerlik kazanmıştır. Çeşitli ülkelerde birçok akademisyen, bu alanda çalışmalar yaparak bu alandaki literatürün çok hızlı bir biçimde zenginleşmesine katkıda bulunmuşlardır. Bununla birlikte, birçok ülke çeşitli kuruluşları aracılığıyla bu alanda faaliyetler gerçekleştirerek, kamu diplomasisinin pratik uygulamalarını hayata geçirmektedirler. Akademik ve uygulama yönüyle kamu

diplomasisi faaliyetlerinin en çok gerçekleştiği ülkelerin başında ise Amerika Birleşik Devletleri gelmektedir.

ABD tarihinde kamu diplomasisi her ne kadar o dönemde bu isimle adlandırılmasa da savaş ya da çatışma durumlarındaki bilgilendirme faaliyetleri olarak gerçekleşmiştir. (Sancar,2015:222). ABD, savaş zamanlarında destek almak ve kamuoyunu süreç hakkında bilgilendirmek için çeşitli faaliyetler gerçekleştirmiştir. Zaharna'ya göre bilgilendirmeyi, etkilemeyi ve yabancı halkların desteğini almayı amaçlayan bilgilendirme faaliyetleri, kuruluşundan itibaren ABD'nin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Benjamin Franklin'in 1776 yılında Amerikan bağımsızlığına destek sağlamak için broşür dağıtması, 1812 Savaşı'nın ardından Thomas Jefferson'ın İngiliz basının yayınlarına karşı koymaya çalışması, I. Dünya Savaşı esnasında 1917'de, Woodrow Wilson'ın içerde destek oluşturmak ve Amerikan mesajlarını yurtdışına iletmek için Creel Komitesi'ni kurması, ABD tarihindeki bilgilendirme faaliyetlerinin örneklerini oluşturmaktadır (Zaharna, 2004). Görüleceği gibi ABD tarihindeki bilgilendirme faaliyetleri, savaş durumunda oluşan ihtiyaca yönelik olarak gerçekleştirilmiştir (Sancar,2015:224). Ancak, bu manada yapılan çalışmaların iç kamuoyuna dönük faaliyetlerden oluştuğu gözden kaçmamaktadır.

ABD'nin kamu diplomasisi faaliyetleri olarak değerlendirilebilecek uygulamaları ve politikaları kuruluş yıllarından günümüze süregelen çeşitli faaliyetleri içermektedir. ABD'nin bu alandaki faaliyetlerinin Fitzpatrick'e göre dört aşaması vardır. Bunlar: I. ve II. Dünya Savaşları dönemini içeren 'savaş aşaması', Soğuk Savaş döneminde uygulanan 'anti-propaganda aşaması', Soğuk Savaş'ın bitimi ile 11 Eylül arası dönemi kapsayan 'barış aşaması' ve 11 Eylül tarihinde günümüze kadar uzanan 'terör aşaması' dır (Fitzpatrick:2010:38). Bu nedenle, kamu diplomasisi faaliyeti olarak değerlendirilen ABD'nin bilgilendirme faaliyetleri, Fitzpatrick'in belirttiği savaş dönemi aşamasında gerçekleşmiştir.

Woodrow Wilson'un I. Dünya Savaşı esnasında Alman propagandasına karşı faaliyet yürütmek amacıyla kurduğu Kamuoyu Bilgilendirme Komitesi (Committe on Public Information), yerel ve dış ülkelerdeki halklara karşı ABD'nin ilk büyük ölçekli bilgilendirme girişimi olmuştur. Komite başkanı George Creel'in ismiyle daha çok Creel Komitesi olarak bilinen oluşum, zamanla gerçekleri çarpıttığı ve Amerikan propagandası yaptığı izlenimini doğurmuştur (Nakamura ve Weed,2009:9). Her ne kadar komite başkanı Creel, birim faaliyetlerinin propaganda içermediğini ve bilgilendirme amaçlı olduğunu belirtse de Amerikan Kongre'sinde ve Amerikan halkında uyandırdığı şüpheler nedeniyle I. Dünya Savaşı sonrasında komite lağvedilmiştir (Nye, 2017:145,146).

II. Dünya Savaşı'na gelindiğinde ABD, bilgilendirme yönündeki faaliyetlerine tekrar yoğunlaşmıştır. Amerikan başkanı Franklin D. Roosevelt, yerel ve uluslararası kamuoyunu savaşla ilgili bilgilendirmek ve ABD'ye destek sağlamak amacıyla 1942 yılında Savaş Bilgilendirme Ofisini (The Office of the War Information/OWI) kurmuştur (Fitzpatrick:2010:17). ABD, savaş döneminde hükümetinin savaş politikalarını anlatma ve savaşın gidişatıyla ilgili kamuoyunu bilgilendirme yönünde faaliyetlerini sürdürmüştür. ABD, devlet başkanları tarafından kurulan resmi girişimlerle hem kendi vatandaşları hem de diğer ülke vatandaşlarıyla iletişim içerisine girerek kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmüştür. Bilgilendirme faaliyeti içerisinde yer alan radyo yayıncılığı, bu anlamda savaş dönemlerinde daha çok ihtiyaç duyulan ve etkinliği genişleyen önemli bir faaliyet halini

almıştır. Amerikan radyo yayıncılığının Pearl Harbor baskını sonrası Asya’da, ABD’nin savaşa dahil olmasından sonra ise Avrupa’da faaliyet göstermeye başlaması ve yayılması, bu duruma örnek olarak gösterilebilir (Zaharna, 2004:1). Bu nedenle, ABD’nin uluslararası kamuoyuyla iletişim kurma ve algı oluşturma amacıyla faaliyet gösteren en önemli yayıncılık vasıtalarından birisi hatta belki de en önemlisi Amerika’nın Sesi Radyosu’dur (Voice of America/VOA).

Amerika’nın Sesi Radyosu, Savaş Bilgilendirme Ofisi’nin en önemli çalışması ve ayrılmaz bir parçası olmuştur. 1948 yılında Başkan Truman’ın talimatıyla Savaş Bilgilendirme Ofisi kapatıldıktan sonra, faaliyetlerini dış işleri bakanlığı bünyesinde sürdüren VOA, ABD’nin yurtdışı resmi yayın kolu haline gelmiştir (Nakamura ve Weed,2009:9). İngiliz uluslararası yayın kuruluşu BBC’nin yaklaşımını model alan VOA, kurulduğu dönemde 23 vericisiyle 27 dilde haber yayımlamaya başlamıştır (Nye,2017:147). Günümüzde ise dijital, televizyon ve radyo programları için içerik üreten ve sosyal medyada da aktif olan VOA, 40’tan fazla dilde yayın yaparak haftalık 275 milyondan fazla insana ulaşmaktadır. VOA, yayıncılık prensiplerini aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

- VOA sürekli olarak güvenilir ve yetkili bir haber kaynağı olarak hizmet edecektir. VOA haberleri doğru, objektif ve kapsamlı olacaktır.
- Amerika’yı temsil edecek olan VOA, yalnızca toplumunun belirli bir bölümünü değil; önemli Amerikan düşünce ve kurumlarının dengeli ve kapsamlı bir projeksiyonunu sunacaktır.
- VOA, ABD’nin politikalarını açık ve etkili bir şekilde sunacak; bununla birlikte bu politikalar hakkında sorumlu ve tartışmalar ve görüşler sunacaktır (www.insidevoa.com).

VOA’nın en önemli gücünün faaliyet gösterdiği bölgelerde kullanılan dilde yayın yapması olduğunu belirtmek yanlış olmaz. Bu sayede yayınlar yalnızca seçkin bir sınıfa değil, yayınları takip eden tüm dinleyicilere hitap edebilmektedir. Dolayısıyla VOA, etki alanı oldukça geniş bir uluslararası yayıncılık faaliyeti halini almıştır. Ancak yukarıda yer alan prensiplerine bakıldığında, ABD Kongresi tarafından finanse edilen VOA’nın, bağımsız bir kuruluş olmaktan uzak, Amerikan değerlerini ve politikalarını uluslararası alanda dile getiren ve savunan bir uluslararası yayın kuruluşu olduğu görülmektedir. Sonuç olarak VOA, faaliyetlerini resmî kurumlar desteğiyle sürdüren ve ABD’nin milli politikasına hizmet etme amacıyla faaliyet gösteren önemli bir Amerikan kamu diplomasisi vasıtası olarak değerlendirilebilir.

ABD, kamu diplomasisi faaliyetlerini genel olarak beş kurum aracılığıyla yürütmektedir. Bu kurumlar: Amerika’nın Sesi gibi askeri olmayan tüm yayın faaliyetlerini yürüten Yayıncılık Yönetim Kurulu (Broadcasting Board of Governors), Dışişleri Bakanlığı (U.S. Department of State), Beyaz Saray (The White House), ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (U.S. Agency for International Development/ USAID) ve ABD Savunma Bakanlığı’dır (U.S. Department of Defence). Bu kurumlar arasında bağlantı kuran herhangi bir örgüt olmamasına rağmen, kurumlar planlama ve uygulama süreçlerinde iş birliği içinde koordine edilmektedir (Kalın,2011:15).

Amerikan kamu diplomasisi çabalarının yürütülmesinde sorumlu olan Birleşik Devletler Bilgilendirme Ajansı (USIA) 1953 yılında yabancı halkı anlamak, bilgilendirmek, etkilemek ve Amerikalılar ile yabancı halklar arasındaki diyalogu geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Kuruluşundan bu yana Soğuk Savaş döneminde kamu diplomasisinin merkez

kuruluşu olarak hizmet veren USIA, bir müdür, bir başkan vekili ve üç ana büronun genel müdürleri tarafından yönetilmiştir. Bu bürolar; Bilgilendirme Bürosu, Eğitim ve Kültür İşleri Bürosu ve Yönetim Bürosu'dur. Bilgilendirme Bürosu ABD'nin politik hedeflerini destekleyen 30'dan fazla dilde çeşitli yayınlar üretmiş, kitaplar yayınlamış, ABD tarihi ve kültürü hakkında broşürler hazırlamış ve bu çalışmalarını döneminin teknolojilerini kullanarak sahaya yansıtmıştır. Eğitim ve Kültür İşleri Bürosu ise eğitim ve kültürel alanlardaki değişim ilişkilerinin yönetiminden sorumlu olarak hizmet vermiştir. Büro, ABD ile diğer ülkeler arasında öğrenci, bilim adamı ve öğretmen değişimi yapılmasını sağlayan Fulbright Programı ve ABD'de orta öğretim için akademik çalışma ve staj imkânı sağlayan Hubert H. Humphrey burs programını yönetmiştir. Kültürel ve profesyonel değişimlerin yanında gelecek vaat eden liderlerin ABD'ye gelerek ülke çapında seyahat etmelerini, birbirleriyle tanışmalarını, ABD toplumu ve kültürü hakkında bilgi edinmelerini sağlamak amacıyla düzenlenen Uluslararası Ziyaretçi Programı da Eğitim ve Kültür İşleri Bürosu tarafından yürütülmüştür. Son olarak Yönetim Bürosu, ajans bünyesinde yönetim desteği ve idari hizmetler sunmuştur (Nakamura ve Weed,2009:9,10,11). 1999 yılına gelindiğinde USIA, bütçe ve kaynakları ile ABD Dışişleri Bakanlığı'na devredilmiştir (Zaharna, 2004:2).

ABD, uzun zamandır doğrudan diğer ülkelerin halklarını hedef alan çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu faaliyetler, ABD başkanlığının isteği ve Kongre'nin onayıyla kurulmuş resmi kuruluşlar eliyle yürütülmektedir. Kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren önemli bir diğer Amerikan kuruluşu da Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Ajansı'dır (U.S Agency of International Development/USIAD). USIAD'ın tarihi, II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'nın alt yapısını yeniden inşa etmesine, Avrupa ekonomisinin düzelmesine ve bölgenin istikrara kavuşmasına katkı sağlayan Marshall Planı'nın başarısına dayanmaktadır. Marshall yardımlarının etkisi sonrası Başkan Truman geliştirmekte olan ülkeleri destekleyerek, ABD'ye yeni pazarlar oluşturmak ve SSCB tarafından desteklenen komünist düşüncenin yayılmasını engellemek amacıyla uluslararası bir kalkınma programı kurulmasını önermiştir. Bu anlamda ABD'de çeşitli yardım kuruluşları oluşturulmuştur. 1961 yılına gelindiğinde ise dönemin ABD başkanı John F. Kennedy, gelişme, sosyal ve ekonomik kalkınma faaliyetleri yürüten kurumları tek bir çatı altında toplayarak USIAD'ı oluşturmuştur. Beslenme, sağlık, eğitim, nüfus planlama, insan kaynakları gelişimi gibi alanlarda çalışmaya başlayan USIAD, bugün 100'den fazla ülkede çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir (www.usaid.gov).

Kamu diplomasisi alanında akademik çalışmalar yapan ülkelerin başında gelen ABD, uzun zamandır oluşturduğu çeşitli kurumlar vasıtasıyla etkin kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir. ABD Danışma Komisyonu tarafından hazırlanan 2018 Kamu Diplomasisi Raporu'na göre, ABD'nin 2017 mali yılındaki genel kamu diplomasisi harcamaları 2,2 milyar dolar olmuştur. Rapora göre, 2017 yılındaki genel harcama bir önceki yıla göre %12,4 artmıştır. Genel kamu diplomasisi harcamaları olarak belirtilen bütçe, diplomatik ve konsolosluk kamu diplomasisi programları, eğitim ve kültürel değişim programları, yurtdışı acil durum işlemleri, ekonomik destek fonları gibi ek destek fonlarını da içermektedir (Comprehensive Annual Report,2018:30).

Sonuç olarak, ABD yönetiminin kamu diplomasisi faaliyetlerini ve bu faaliyetleri gerçekleştirmek için yaptığı harcamaları arttırdığı görülmektedir. ABD hem uluslararası yayın kuruluşları aracılığıyla dinleme ve savunuculuk gibi kısa dönemli kamu diplomasisi

uygulamaları gerçekleştirmekte hem de kültürel çalışmalar, değişim programları ve kalkınma desteği gibi uzun dönemli kamu diplomasisi uygulamalarını yürütmektedir. Dolayısıyla, ABD'nin çok yönlü ve çok boyutlu bir kamu diplomasisi politikasına sahip olduğu söylenebilir. Daha önce de bahsedildiği gibi ABD, bu alandaki uygulamalarını belirli hedefler doğrultusunda oluşturulmuş resmî kurumları aracılığıyla sürdürmektedir. ABD'nin kamu diplomasisi faaliyetlerine yaptığı yatırımların ülkenin uluslararası alandaki prestijine ve uluslararası toplumda ABD'ye yönelik olumlu bir algı yaratılmasına katkı sağlayacağı beklenilebilir. Ancak unutmamak gerekir ki kamu diplomasisi faaliyetleri ülkelerin prestijine olumlu katkılar yapabildiği gibi bu anlamda tek başına yeterli bir güce sahip olmayabilir. 8 Kasım 2016 yılında ABD'nin 45. Başkanı olarak seçilen Donald Trump'ın, propaganda sürecindeki göçmenlik karşıtı söylemleri ve Meksika sınırına duvar inşa etmek gibi tepki çeken projeleri, uluslararası kamuoyunda sıkça eleştirilmiştir. Trump'ın başkan olarak seçilmesinden sonra bunun gibi kamuoyunda tepki çeken vaatlerini yerine getirmeye başlaması, bunun yanında yakın zamanda, İran'dan doğal gaz alan ülkelerin bir kısmına uygulanan yaptırım istisnasının kaldırılması, Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanınması ve BM Güvenlik Konseyi kararlarına rağmen 1967 yılında İsrail tarafından işgal edilen Golan Tepeleri'nin İsrail egemenliğine ait olduğunu tanıma gibi kararları, bölge ülkeleri başta olmak üzere, ABD'ye karşı birçok ülke tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Dolayısıyla ABD örneğinde olduğu gibi, bir ülkenin uluslararası alandaki prestiji, kamu diplomasisinin uygulamaları kadar, siyasi söylemler ve eylemlerle de yakından ilişkilidir. Bu nedenle, ABD'nin uluslararası alandaki algısının nasıl şekilleneceğinde kamu diplomasisi uygulamaları kadar Başkan Trump'ın söylemleri ve politikalarının etkili olacağı öngörülebilir.

2.3.2. İngiltere

İngiltere'nin kamu diplomasisi alanındaki faaliyetlerinin başlangıcı, I. Dünya Savaşı sırasında Alman teknolojik üstünlüğüne karşı yürütülen propaganda faaliyetlerine dayandırılmaktadır. İngiliz propaganda faaliyetlerini yürüten Wellington House, I. Dünya Savaşı sırasında Almanları iki seçenek arasında bırakmaya çabalamıştır: saldırılara devam ederek dünya kamuoyundan kınanma riskini ve Amerika'nın savaşa girme ihtimalini göze almak ya da teknolojik üstünlükten vazgeçmek (Pratkanis,2009:125). Wellington House, kitapların, broşürlerin, hükümet yayınlarının dağıtımı ve çevrilmesinden de sorumlu olarak çeşitli faaliyetler göstermiştir (Sancar, 2012:235). Bu faaliyetler, henüz o dönem için kamu diplomasisi kavramı oluşmamış olsa da amaçları ve yöntemleri itibarıyla erken dönem kamu diplomasisi faaliyetleri olarak değerlendirilebilir.

İngiltere'nin Almanlara karşı yürüttüğü faaliyetlerin yanında, ABD'yi I. Dünya Savaşı'na sokma girişimleri de kamu diplomasisi faaliyeti olarak değerlendirilmektedir. Karadağ'a göre ABD'nin savaşa katılmasında İngiltere'nin karar alıcılar ve dolaylı olarak Amerikan kamuoyu üzerinde yapmış olduğu kamu diplomasisi faaliyetleri etkili olmuştur (Karadağ, 2016:148). Görüleceği gibi İngiltere, 20. yüzyılın başlarında, diğer ülkelerin karar alıcılarını ve kamuoyunu hedef alan faaliyetler yürütmüştür. Bu faaliyetlerin 21. yüzyıl İngiliz kamu diplomasisi çalışmalarına bir temel hazırladığı ve bu alandaki çabalarına bir giriş mahiyetinde olduğu düşünülebilir.

İngiltere'nin kamu diplomasisi alanında gerçekleştiği faaliyetler elbette I. Dünya Savaşı ile sınırlı değildir. İngiltere siyaset, dış politika, ticaret, kültür, dil, eğitim, turizm ve

markalaşma gibi unsurları içeren çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirmektedir (Kalin, 2011:13). İngiliz kamu diplomasisi faaliyetleriyle ilgili olarak Mark Leonard, Andrew Small ve Martin Rose ile hazırlayıp, 2005 yılında yayımladıkları eserde İngiliz kamu diplomasisinin iki temel hedefi olduğunu vurgulamışlardır. Bu hedefler, İngiliz politikalarının inandırıcı ve ilgi çekici bir biçimde uluslararası topluma sunulmasını sağlayan savunuculuk; karşılıklı saygı, anlayış ve güven ikliminin yaratılmasını sağlayan güven inşası elde etmek olarak belirtilmiştir. Bu konuda atılacak adımlarla ilgili olarak da yazarlar orta ve uzun vadeli hedeflere dikkat çekmişlerdir.

Orta ve uzun dönem hedefler;

- Fransa, Almanya ve ABD gibi ülkeleri İngiltere'nin ilkeli ve çok taraflı olduğuna ikna etmek,
- Müslüman ülkeleri İslam düşmanlığının desteklenmediğine ikna etmek,
- Gelişmekte olan ülkeleri kapalı bir zenginler kulübünün pişman birer üyeleri olmadıklarına ikna etmek

Uzun dönem hedefler ise;

- ABD gibi ülkeleri “kural tabanlı düzen” üzerinden kazanma ihtiyacı,
- Çin gibi ülkeleri “liberal enternasyonalizm” e göre kazanma ihtiyacı,
- Küreselleşme üzerinden daha geniş gruplar kazanma ihtiyacı (Leonard vd., 2005:36-37).

Anlaşılabacağı üzere İngiltere'nin uyguladığı kamu diplomasisi faaliyetlerinin, ikna etme ve kazanma hedefleri üzerinde ve belirli ihtiyaçlar doğrultusunda şekillendiği belirtilmiştir. İngiltere bu ve benzeri hedeflerine ulaşmak için çeşitli kurumları aracılığıyla etkin kamu diplomasisi faaliyetleri uygulamaktadır. İngiltere, kamu diplomasisi faaliyetlerini genel olarak başlıca üç kurumu aracılığıyla yürütmektedir. Bu kurumlar: Dış İşleri Bakanlığı (Foreign and Commonwealth Office), İngiliz Konseyi (British Council) ve BBC Dünya Servisi'dir. Bu kurumlardan British Council ve BBC resmi bir kimlik taşıyıp hükümet tarafından finanse edilmesine rağmen özerk bir statüde bulunmaktadır (Fisher, 2009:254).

İngiltere'nin uluslararası kültürel faaliyetlerini sürdüren British Council, 1934 yılında kurulmuş ve ilk yurtdışı ofisini 1938 yılında açmıştır. British Council, bu anlamda dünyanın en eski kültürel ilişkiler organizasyonu olarak görülmektedir. 1930lu yıllardaki dünya ekonomisinde meydana gelen küresel bunalım ve Avrupa'da güçlenen radikal siyasi hareketlere karşı çalışmalar yapmak amacıyla İngiliz Hükümeti tarafından kurulan British Council, 1940-41 dönemindeki yıllık raporunda temel hedeflerini deniz aşırı ülkelerdeki insanların sempatisini kazanmak olarak belirtmiştir. Kurum, 2018 yılı itibarıyla dünya genelinde 68 ülkede 971 ortak kuruluşla faaliyetlerini sürdürmektedir. (www.britishcouncil.org). İngiliz dilini ve kültürünü dünyaya tanıtmak ve bu anlamda İngiltere'nin imajını yükseltmeyi amaçlayan çalışmalar yürüten British Council, eğitim ve kültür alanında çeşitli çalışmalar yaparak, İngiltere'nin uzun dönem kamu diplomasisi faaliyetlerini yürüten en etkin kurumlardan birisidir.

İngiltere'nin kamu diplomasisi uygulamalarından birisi de uluslararası yayıncılık faaliyetleridir. İngiltere'nin uluslararası yayıncılık faaliyeti gösteren en büyük kurumu ise şüphesiz radyo, televizyon ve internette yayın yapan BBC World News servisidir. ABD'nin uluslararası yayıncılık faaliyeti gösteren CNN'den farklı olarak İngiliz hükümeti tarafından finanse edilmesine rağmen, BBC World özerk yapısını korumaktadır. Fisher'a göre

BBC'nin yayıncılık konusundaki özerkliği, onun güvenilirliğinin hayati bir parçasını oluşturmaktadır. Fisher diğer taraftan, BBC'nin bağımsızlık vurgusuna rağmen, yayıncılık faaliyeti gösterdiği bölgelerin kısmen İngiltere'nin stratejik önceliklerine dayanıyor olması ve karar alma süreçlerine kuruluşun finansörü olan İngiliz hükümetinin de dahil olmasına dikkat çekmektedir (Fisher,2009:256).

Kurulduğu yıllardan bu yana sürekli olarak büyüyen ve yeni teknolojilerle kendisini yenileyen BBC, günümüzde 40'tan fazla dilde yayın yaparak haftalık yaklaşık 279 milyon izleyiciye ulaşmaktadır (www.bbc.com). Netice itibariyle BBC, özerk konumuna rağmen İngiliz hükümetinin de etkisi göz önünde bulundurulduğunda, İngiltere'nin hikayesini dünya ile buluşturabildiği önemli bir kamu diplomasisi vasıtasıdır.

İngiliz Dışişleri Bakanlığı'nın kamu diplomasisi faaliyetleri, daha çok doğrudan mesajlaşma ile gerçekleştirilen savunuculuk faaliyetleri olarak değerlendirilebilir. Bunun yanında Dışişleri Bakanlığı, İngiltere için stratejik öneme sahip olan alanlarda gerçekleştirilen çeşitli projeleri de desteklemektedir (Fisher, 2009:257).

İngiltere'nin önemli bir diğer kamu diplomasisi uygulaması da uluslararası öğrencilere yönelik olarak sunduğu burs programlarıdır. İngiltere lisans, yüksek lisans, doktora ve doktora sonrasında akademik çalışma imkânı sağlayan çeşitli burs programlarına sahiptir. Birçok ülkede olduğu gibi uluslararası öğrencilere yönelik faaliyetleri, İngiltere'nin yumuşak gücüne katkı sağlayan önemli kamu diplomasisi uygulamaları arasındadır. Bu çalışmanın üçüncü bölümünde diğer ülkelerle birlikte İngiltere'nin burs programları ayrıca değerlendirilecektir.

2.3.3. Çin

Çin Halk Cumhuriyeti, yaklaşık 1,4 milyarlık nüfusu ve 23,21 trilyon dolarlık gayri safi yurt içi hasılası ile bu alanlarda dünyada lider bir konumda bulunmaktadır (CIA The World Factbook, China:2019). Son yıllardaki seyrine bakıldığında Çin'in ekonomik ve siyasal anlamda çok hızlı bir gelişim gösterdiği ve zamanla dünyaya daha fazla entegre olduğu görülmektedir. Çin'in kamu diplomasisi gelişimi de bu hızlı kalkınmadan, siyasal ve ekonomik değişikliklerden ayrı görülmemektedir (d'Hooghe, 2005:89). Çin'in bu yükselişinin yanında küresel ısınmaya ve iklim değişikliğine olan olumsuz etkisi, Tibet ve Uygur Bölgesi'ndeki insan hakları ihlalleri, otoriter rejimlerle kurduğu ilişkiler, Tayvan sorununun belirsizliği ve ekonomik gücüyle birlikte Savunma Bakanlığı bütçesindeki artış gibi unsurlar, başta batı dünyası olmak üzere uluslararası toplumun tepkisine yol açmaktadır. Bu anlamda kamu diplomasisi faaliyetleri, Çin'in uluslararası toplumu barışçıl olduğuna ve komşuları için bir tehlike oluşturmadığına ikna edebilmesi açısından oldukça önemlidir (Akçadağ, 2012:178-179). Diğer bir deyişle Çin, son yıllarda artış gösteren ekonomik ve konvansiyonel gücünü etkili bir hikâye oluşturarak yumuşak gücüyle de desteklemek için çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri uygulamaktadır.

Çin kendi pozisyonunu dünyaya anlatabilmek, imajını güçlendirebilmek ve kültürünü dünyaya tanıtabilmek için çeşitli kültürel faaliyetler yürütmektedir. Bunlardan en önemlisi de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan Konfüçyüs Enstitüleri'dir. British Council ve Maison Française gibi dünyada benzer faaliyetler gösteren kurumları örnek alarak oluşturulan Konfüçyüs Enstitüleri, Çin kültürünü dünyaya ihraç etmek üzere tasarlanmıştır. Konfüçyüs Enstitüleri bu anlamda ABD, İngiltere, Fransa, Almanya ve Türkiye gibi birçok

ülkenin kültürel diplomasi ya da kamu diplomasisi faaliyetleri uyguladığı kültür merkezlerinin Çin versiyonu olarak değerlendirilebilir.

Çin, Konfüçyüs Enstitüleri dışında spor ve sinema gibi alanlarda da kültür ihracatı yönünde faaliyetler göstermektedir. Son yıllarda izleyici kitlesi artan Çin sineması, NBA Basketbol liginde forma giyen Yao Ming'e karşı oluşan Asyalı hayran kitlesi ve 2008 olimpiyatlarına ev sahipliği yapması, Çin'in yumuşak gücüne katkıda bulunmakta ve kamu diplomasisi çalışmaları açısından Çin için bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir (Rawnsley, 2009:285). Bunun yanında küreselleşmenin de etkisiyle farklı ülkelerin mutfaklarının dünyanın çeşitli yerlerine taşınabilmesi, Çin mutfağının da uluslararası alanda yaygınlaşmasına imkân hazırlamıştır. Birçok ülkede sayıları hızla artan Çin lokantaları, Çin mutfağının ve kültürünün tanıtılması ve Çin kültürünün pazarlanabilmesi açısından oldukça önemlidir (Pekcan, 2016:216).

Uluslararası yayıncılık alanında da faaliyetler gösteren Çin, 1958 yılında kurulan Pekin Televizyonu'nun ismini 1978 tarihinde Çin Merkez Televizyonu (CCTV) olarak değiştirerek yayın faaliyetlerini geliştirmiştir. CNN ve BBC gibi uluslararası alanda etkinlik sağlama amacıyla olan CCTV, devlet kontrolünde yayınlar gerçekleştirmekte ve Çin kamu diplomasisi faaliyetlerinin bir uzantısı olarak değerlendirilmektedir (Karadağ, 2016:174-175).

Sonuç olarak Çin'in, artan ekonomik ve siyasi gücünün yanında, dünyada etkin kamu diplomasisi uygulayan ülkelere benzer faaliyetler gerçekleştirerek, yumuşak gücünü arttırma eğiliminde olduğu görülmektedir. Çin'in bu anlamda, geçmiş politikaları ve eylemleri nedeniyle uluslararası toplumda oluşan "Çin tehdidi" algısına karşı kültürel faaliyetler sürdürerek, kamuoyuna yeni bir hikâye anlatma çabası içerisinde olduğu söylenebilir. Çin'in kültürel faaliyetleri bazı kesimlerce propaganda faaliyeti olarak eleştirilse de Çin, kendisine karşı oluşan olumsuz algıyı değiştirmek için kültürel diplomasi faaliyetleri uygulamaktadır (Pekcan,2016:217).

2.4. Türk Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi 20. yüzyılın ortalarında ABD'de tartışılmaya başlanan bir kavram olarak literatürdeki yerini almasına rağmen günümüz kamu diplomasisi faaliyetlerine benzer uygulamalara tarihin çeşitli dönemlerinde rastlandığı bilinmektedir. Birçok ülke sahip olduğu imkanlar dahilinde kendi kültürünü, dilini, geleneklerini, toplumsal ve siyasi değerlerini diğer ülkelere ve uluslararası kamuoyuna tanıtmaya ve savlarını açıklama isteği ve çabası içerisinde olmuştur. Bu çabalar bazen, ülkelerin sahip oldukları konvansiyonel güç unsurlarını dünyaya tanıtan tatbikat, silah denemeleri ve askeri kutlamalar gibi faaliyetlerle ya da ülkelerin entelektüel birikimini gösteren başarılı yazarları, sanatçıları, sporcuları ve bilim insanları gibi entelektüellerinin tanıtılmasıyla, bazen de ülkedeki turizm ve mimari alandaki kültürel çalışmalarla kendini göstermektedir. Bu faaliyetlerdeki ortak amaç, ülkelerin uluslararası alandaki tanınırlığını ve prestijini artırma arzusu olarak ifade edilebilir. Bu nedenle, kamu diplomasisi her ne kadar Batı merkezli bir kavram olarak ortaya çıkmış olsa da küreselleşmenin de etkisiyle benzer pratiklerin dünyanın çeşitli ülkelerinde, kendine has bir sunum tarzı ve ülkelerin sahip olduğu imkanlarıyla ifade edildiği bilinmektedir. Türkiye de uluslararası alanda kendi tezlerini savunmak, dış politikadaki önceliklerini ve hedeflerini uluslararası kamuoyuyla paylaşmak, kendi kültürü ve değerlerini dış ülkelerin insanlarına tanıtmak, kısacası kendi hikayesini kendi ağzından

dünyaya anlatmak için çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu faaliyetler, uygulayıcıları ve uygulama yöntemleri açısından Türk kamu diplomasisi faaliyetleri ya da uygulamaları olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye, çağdaş kamu diplomasisi anlayışına uygun olarak günümüzde çeşitli kurumları aracılığıyla pek çok faaliyet göstermektedir. Ancak bu alanda başarılı faaliyetler gösteren ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye, kamu diplomasisi uygulamalarına başlangıcında ve bu alanda gerekli olan kurumları oluşturma konusunda epey geç kaldığı yönünde bazı yazarlarca eleştirilmekte ve Türkiye'nin bu alanda gerçekleştirdiği faaliyetlerinin görece yeni olduğu ifade edilmektedir (Erzen,2014:98; Şahin ve Çevik:2015:14; Akçadağ: t.y.,18). ABD ve İngiltere gibi ülkelerin henüz II. Dünya savaşı döneminde hatta öncesinde kamu diplomasisi çalışmaları yürüttükleri ve bu alanda çeşitli kuruluşlar meydana getirdikleri bilinmektedir. Türkiye'de ise kamu diplomasisi alanında yapılan akademik çalışmalar ve uygulamaların sözü edilen ülkelere oranla çok daha yakın bir tarihi geçmişe dayanması bu eleştirileri haklı kılmaktadır.

Diğer taraftan, Türkiye'nin tarihsel olarak çok daha önceleri kamu diplomasisine benzer faaliyetler gösterdiğini iddia eden yazarlar da vardır. Örneğin, Haluk Karadağ'a göre fethedilen bölgelerdeki halkın gönlünü kazanma ve bu sayede ele geçirilen bölgelerde kalıcılığı sağlama amacıyla Osmanlı Devleti'nin yürüttüğü *İstimalet Politikası*, ABD'den çok daha önce Osmanlı'da kamu diplomasisinin uygulandığını göstermektedir (Karadağ, 2016:192). Buna ek olarak Karadağ, Kırım Savaşı sırasında İngiltere'nin desteğini alabilmek için, dönemin koşullarında gelişmekte olan basın aracılığıyla ve giriştiği çeşitli faaliyetlerle Osmanlı Devleti'nin İngiliz kamuoyunu etkilemeye çalıştığı örneğini vermektedir. Karadağ'a göre bu girişimler, aslında günümüz kamu diplomasisi faaliyetleriyle örtüşmektedir (2016:196-199). Görüleceği gibi Osmanlı Devleti, bazı zamanlarda diğer ülkelerin halklarını hedef alan çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Kamu diplomasisi açısından değerlendirildiğinde -her ne kadar o dönem için henüz kamu diplomasisi kavramı icat edilememiş olsa da- Osmanlı Devleti döneminde benzer uygulamaların gerçekleştiği ifade edilebilir.

Günümüz kamu diplomasisi faaliyetlerine benzer örnekler Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yılları içinde de rastlanmaktadır. 1926 yılında dönemin Ticaret vekili Ali Cenani Bey tarafından Türkiye'nin ticari mallarının tanıtılması amacıyla bir vapur satın alınarak seyir sergisi yapılması önerilmiştir. Atatürk'ün desteği ve Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla satın alınarak sergiye hazır hale getirilen 'Karadeniz Vapuru', yeni kurulan Türkiye'yi dünyaya tanıtmaya amacıyla 14 ülke ve 16 limanı gezerek, toplamda 86 gün süren bir sefere çıkmıştır. Karadeniz vapuru, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde üretilen Türk ürünlerini diğer ülkelere tanıtmak ve bu sayede yeni ticari ilişkiler kurma fikrinden doğmuştur. Vapurun uğrayacağı limanlara öncesinde farklı dillerde çeşitli broşürler gönderilmiş, ayrıca vapurda birden fazla dil bilen çok sayıda öğrenci hazır bulundurulmuştur. Bu nedenle, Karadeniz Vapuru ticari bir girişimin ötesinde değerlendirilmelidir. Karadeniz Vapuru mimar, müzisyen, bilim insanı, sanatkâr, gazeteci ve iş insanı gibi çok sayıda seçkin kadın ve erkekten oluşan yolcularıyla yeni kurulan devleti dünyaya tanıtmak, Türkiye'nin modern bir devlet olduğunu dünyaya göstermek ve

dış dünyayla yeni ilişkiler inşa etmek gibi bir misyona da sahip olmuştur³. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ticari hedeflerle birlikte ülkeyi dünyaya tanıtarak ülkeye yönelik olumlu bir algı oluşturma konusunda gerçekleştirilen bu girişimin, kamu diplomasisi açısından değerlendirilebilecek başarılı bir örnek olduğu ifade edilebilir. Görüleceği gibi, Osmanlı döneminde ve Türkiye'nin ilk yıllarında kamu diplomasisi uygulamalarına benzer çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Ancak Türkiye'de uygulayıcılarının doğrudan kamu diplomasisi amaçlı olarak yürüttüğü faaliyetlerinin çok daha yakın bir tarihte başladığı bilinmektedir. Yine de yukarıda verilen örneklerde görüleceği gibi kamu diplomasisinin, ihtiva ettiği anlamı, uygulanış şekli ve amaçları bakımından Türkiye'nin çok da yabancı olmadığı bir dış politika uygulaması olduğu söylenebilir.

Soğuk Savaş sonrası uluslararası ortamda meydana gelen yumuşama dönemi ve bunu takip eden küreselleşmeyle birlikte yayılan teknolojik gelişmeler, ülkelerin diğer ülkelerle var olan ilişkilerini güçlendirmek, kendi tezlerini uluslararası ortamda savunmak ve yeni ilişkiler inşa etmek için çeşitli imkanlar sunmaktadır. Türkiye de bu imkanlardan yararlanarak kendi politik tezlerini uluslararası ortamda savunmak ve ülke imajını geliştirmek adına çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Ancak daha önce de ifade edildiği gibi belirli bir amaç doğrultusunda ve profesyonel bir şekilde kamu diplomasisi çalışmalarının uygulanması Türkiye için oldukça yeni bir süreç olarak görülmektedir.

Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamaları konusunda görece geç kalması Akçadağ'a göre Türkiye'nin bu konuya -dönemin siyasi ve askeri bloklaşmalarının da etkisiyle- yeterli önemi vermemesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum Türkiye'nin uluslararası alanda karşılaştığı ve Türkiye'yi uluslararası ortamda zaman zaman zor durumda bırakan birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Akçadağ'a göre bu sorunların en büyüğü, diğer ülkelerin kamuoyunda yanlış tanınmak ve Türkiye'nin kendisini dış kamuoyuna iyi bir şekilde ifade edememesinden kaynaklanmaktadır (Akçadağ,t.y.:18). Kamu diplomasisi açısından değerlendirildiğinde, ülkelerin dış dünyada tanınmasından çok nasıl tanındığı önemlidir. Bu nedenle kamu diplomasisi ülkelerin kendisine yönelik oluşan algıyı yönlendirebilme, olumlu yönde değiştirebilme imkanları sağlamaktadır. Bu anlamda kamu diplomasisi çalışmalarının etkisinin ve gereğinin anlaşılmasına başlanması Türkiye açısından olumlu bir durumdur.

Bilindiği gibi Türkiye, uzun zamandır uluslararası platformlarda çeşitli sorunlarla mücadele etmektedir. Bu sorunların bir kısmı tarihsel süreçlerde meydana gelen hadiselerden, bir kısmı mevcut siyasal süreç içerisinde oluşan durumlardan, bir kısmı da Türkiye aleyhine yürütülen propaganda faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Ermeni iddiaları sorunun dünyaya doğru ve etkili bir şekilde anlatılamamış olması, KKTC'nin yasal statüsünün dünya devletleri tarafından tanınmaması, PKK terör örgütüyle sürdürülen mücadele konusunda dış dünyadan yeterli desteğin alınamaması gibi durumlar Türkiye'yi uluslararası ortamda zorlayan çeşitli sorunlar olarak görülmektedir. Bunun yanında, Türkiye'nin siyasi hayatında meydana gelen askeri darbeler, insan hakları ihlalleri, bireysel

³ Karadeniz Vapuru'nun seyir süresince uğradığı limanlar ve ülkeler: Bone (Cezair), Barcelona (İspanya), Le Havre (Fransa), Londra (İngiltere), Amsterdam (Hollanda), Hamburg (Almanya), Stockholm (İsveç), Helsinki (Finlandiya), Lenindgrad (SSCB), Gdansk-Gdania (Polonya), Kopenhag (Danimarka), Anvers (Belçika), Marsilya (Fransa), Cenova-Napoli (İtalya). Karadeniz Vapuru'nun hikayesiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Soner, Sevgili. (Yönetmen). (2006). *Karadeniz Seyri-i Türkiye*. [Belgesel]. <http://webtv.ankara.edu.tr/video/karadeniz-seyr-i-turkiye> (E.T.:06.05.2019)

özgürlükler ve dini azınlıklarla ilgili yaşanan sorunlar ve hukuk sistemiyle ilgili iç ve dış kamuoyunda süren eleştiriler, Türkiye'ye karşı olumsuz bir algı oluşmasına neden olmaktadır (Kalın, 2011:16). Bu nedenle, Türkiye'nin kamu diplomasisi ile çözüme kavuşturmaya çalıştığı ana problem, Türkiye'ye yönelik mevcut olumsuz algılamalardır (Sancar,2012:249). Dolayısıyla, kamu diplomasisi Türkiye'nin kendi tezlerini dünyaya anlatabilmesi ve kendisi hakkında var olan olumsuz imajı düzeltebilmesi, önyargıları kırabilmesi ve daha gerçekçi ve uzun vadeli ilişkiler inşa edebilmesi açısından oldukça önemli ve gereklidir.

Türkiye, dış politikada karşılaştığı zorluklara rağmen köklü tarihi, zengin kültürel yapısı, bulunduğu jeopolitik konumu ve temsil ettiği değerlerle önemli yumuşak güç kaynaklarına sahiptir. Bu kaynaklar aynı zamanda Türk kamu diplomasisi faaliyetlerine de kaynaklık etmektedir. Dolayısıyla Türkiye, karşılaştığı birtakım sorunlara mücadele edebilecek çeşitli kamu diplomasisi kaynaklarına sahiptir. Burada önemli olan bu kaynakların etkin bir şekilde ve doğru bir politika ile kullanılmasının sağlanmasıdır. Bir dönem Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü görevini üstlenmiş olan İbrahim Kalın, Türk kamu diplomasisini ve Türkiye'nin bu alandaki imkanlarını şu şekilde tanımlamaktadır:

Türk kamu diplomasisi, Türkiye'nin yeni "hikayesi"nin etkin ve kapsamlı bir şekilde dünya kamuoyuna anlatılması faaliyetidir. Bu faaliyetlerin muhtevasını belirleyen, Türkiye'nin tarihinden ve coğrafyasından tevarüs ettiği birikimidir. Türk dış politikasının derinlik kazanması, bu birikimi stratejik bir değer haline getirmesiyle doğrudan orantılıdır. Adalet, paylaşım, meşruiyet, temsilde eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik, farklılıklara saygı, erdemli toplum, din ve vicdan hürriyeti, insan onurunun korunması ve temel hak ve hürriyetlerin anayasal güvence altına alınması, Türkiye'nin yeni toplumsal muhayyilesinin kurucu unsurlarıdır. Türkiye'yi hem doğuda hem de batıda bir cazibe merkezi haline getiren bu unsurlar, aynı zamanda Türk dış politikasına ve kamu diplomasisine mukayeseli bir üstünlük sağlamaktadır... Türk dış politikasının ve kamu diplomasisinin başarısı, bu unsurları tutarlı ve etkin bir şekilde kullanabilmesine ve yeniden üretebilmesine bağlıdır (Kalın, www.kamudiplomasisi.org).

Kalın'ın ifadesinde de görüleceği gibi kamu diplomasisi faaliyetleri, Türkiye'nin mevcut hikayesini etkili bir şekilde dış dünyaya anlatabilmesini sağlamaktadır. Türkiye bu faaliyetleri gerçekleştirmek için birçok imkana da sahiptir. Türkiye bu imkanları kullanarak bu alanda faaliyetler gerçekleştirmek üzere çeşitli kurumlar meydana getirmiştir. Bu kurumlar arasında en önemlilerinden birisi Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'dür. Koordinatörlük ilk olarak başbakanlık bünyesinde 30 Ocak 2010 tarihinde 27478 sayılı Resmî Gazete yayımlanan genelge ile kurulmuştur. Böyle bir kurumun oluşturulmasının gereği genelgede şu şekilde belirtilmiştir: *"Uluslararası platformlarda, Ülkemizin uzun süredir maruz kaldığı itham ve sorunlar karşısında haklılığımızı kanıtlamaya yönelik çalışmaların başarıya ulaşabilmesi için, kamu diplomasisi yöntem ve araçlarıyla uluslararası toplumun doğru yönde bilgilendirilmesi gerekmektedir"*. (Resmî Gazete, 2010/3:27478). Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü' nün (KDK) kurulması, Türkiye'nin bu alana verdiği önemin açık bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Daha önce de ifade edildiği gibi kamu diplomasisi Türkiye'nin uluslararası ortamda karşılaştığı zorlukları aşabilmesi için gerekli bir dış politik girişimdir. KDK'nın kurulması bu anlamda Türkiye'nin dış politikadaki ihtiyaçlarına yönelik olarak değerlendirilebilir. Türkiye'de 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen anayasa değişikliği referandumu sonrasında 24 Temmuz 2018 tarih ve 30488 sayılı resmî gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle "Türkiye markasını güçlendirmek" hedefiyle Türkiye Cumhuriyeti

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı kurulmuştur. İletişim Başkanlığı bir başkan, iki başkan yardımcısı, Hukuk Müşavirliği, yedi adet daire başkanlığı ile Taşra Teşkilatı ve Yurt Dışı Teşkilatı'ndan oluşmaktadır. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü de bu tarihten itibaren faaliyetlerini İletişim Başkanlığı bünyesinde oluşturulan Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı olarak sürdürmektedir (www.iletisim.gov.tr).

Türkiye'nin yakın dönemde kamu diplomasisi alanına önem veren girişimlerde bulunması, Türk dış politikasının yaşadığı dönüşümlerle de yakından ilgilidir. Küreselleşmeyle birlikte uluslararası ilişkilerde meydana gelen ve çok yönlü politikalar izlenmesine imkân tanıyan değişimler, Türk dış politikasını da etkilemiştir. Türkiye ağırlıklı Batı'ya yönelik olan eski diplomasi anlayışını Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü ve kültürel bir yakınlık kurduğu Ortadoğu, Afrika ve Kafkasya'yı da dahil ederek daha geniş bir dış politika perspektifine dönüştürmeye başlamıştır. Dış politikadaki dönüşüm, 2009 yılında dış işleri bakanlığı görevine getirilen Ahmet Davutoğlu'nun uyguladığı 'yeni dış politika' vizyonu ile kendisini göstermeye başlamıştır. Davutoğlu'nun geliştirdiği Osmanlı algısı etrafında şekillenen dış politika anlayışı 'Yeni Osmanlılık' olarak tanımlanmış ve hem olumlu hem de olumsuz yönde iç kamuoyu ve uluslararası akademik çevrelerde yoğun olarak tartışılmıştır. Ekşi'ye göre, Yeni Osmanlılık yaklaşımıyla tarihsel ve kültürel öğelerin dış politikaya dahil edilmesi, Davutoğlu'nun dış politika vizyonunun özgün boyutunu göstermektedir (2014b:143). Yeni dış politika içerisinde oluşan Türkiye'nin komşularla sıfır sorun politikası, Ortadoğu'da daha etkili ve yakın ilişkilerin kurulmaya başlanması gibi durumlar, Türkiye'nin transatlantik bloğundan uzaklaştığı ve eksenini Doğu'ya çevirdiği yönündeki eleştirileri beraberinde getirmiştir (Alagöz, 2010). Diğer taraftan, Türkiye'nin ekseninin kaymadığı, Ortadoğu ile gelişen ilişkilerin Türkiye'nin çok yönlü politikasının bir sonucu olduğuna yönelik görüşler de vardır. Davutoğlu, dış işleri bakanlığı görevini sürdürürken başlayan 'eksen kayması' tartışmalarını, iyi niyetten ve objektiflikten yoksun olarak değerlendirmiştir (Radikal, 2010, 16 Haziran).

Sonuç olarak Türk Dış politikası yakın dönemde hem akademik hem de uygulama açısından bir dönüşüm yaşamaktadır. Bu durum dış politika uygulamalarıyla birlikte kamu diplomasisi çalışmalarını da etkilemektedir. Bu nedenle, Türkiye'nin güncel dış politikasında kamu diplomasisi önemli bir yer işgal etmektedir. Nitekim Dışişleri Bakanlığı tarafından 2019 dönemi için hazırlanan raporda bakanlığın kamu diplomasisi amaçlı olarak sürekli yaptığı bilgilendirme faaliyetlerinin ve Türkiye'nin etkin kamu diplomasisi uygulamasının gerekliliği ve önemi vurgulanmıştır (Dışişleri Bakanlığı, 2019).

Türkiye, Dışişleri Bakanlığı başta olmak üzere, Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı, TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türk Kızılayı, Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı (TÜRKSOY), Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), TRT gibi birçok kurum ve kuruluş aracılığıyla kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri bilgilendirme, insani yardım, uluslararası yayıncılık, kültürel diplomasi, burs ve öğrenci değişim programları gibi farklı alanlarda gerçekleşmektedir. Dolayısıyla, Türk kamu diplomasisi faaliyetleri, çok boyutlu ve çok yönlü olarak sürdürülmektedir. Bu çalışmanın üçüncü bölümünde Türk kamu diplomasisi faaliyetlerinden biri olan Türkiye Bursları'nın Türkiye'nin yumuşak gücüne ne gibi bir etkide bulunduğu incelenecektir.

BÖLÜM:3

TÜRK KAMU DİPLOMASİSİ UYGULAMALARI VE TÜRKİYE BURSLARI PROGRAMI

3.1. Türk Kamu Diplomasisi Uygulamaları

Kamu Diplomasisi hükümetlerden halka ve halktan halka şeklinde yürütülen faaliyetleri içermektedir. Bu durum geleneksel ve yeni kamu diplomasisi modeli olarak ifade edilmektedir. Türkiye'deki kamu diplomasisi faaliyetleri ise ağırlıklı olarak devlete bağlı resmi kuruluşlar aracılığıyla sürdürülmektedir. Bu kuruluşlar, eğitim programları, insani yardımlar, kültür merkezleri aracılığıyla yürütülen faaliyetler, destek programları, diaspora çalışmaları, uluslararası yayımcılık gibi çeşitli alanlarda hizmet vermektedir. Türkiye'deki kamu diplomasisi uygulamalarının çoğunlukla kamu kurumları aracılığıyla yürütülmesi ve bu kurumların birbirleriyle koordinasyon içerisinde olması, Türk kamu diplomasisi uygulamalarının bir bütünlük içerisinde gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu bölümde etkisi ve ana faaliyet alanlarıyla çeşitlilik gösteren dört kurumun yapıları ve kamu diplomasisi alanındaki uygulamaları incelenecektir.

3.1.1. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı

Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı bünyesine geçişiyle birlikte Türkiye'de kamu diplomasisi alanında yapılan faaliyetlerin koordinasyonu da İletişim Başkanlığı'nın sorumluluğuna geçmiştir. Genel hedefi "Türkiye markasını güçlendirmek" olan Başkanlık, 24 Temmuz 2018 tarihinde 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulmuştur. Başkanlık, bir başkan, özel kalem müdürü, iki başkan yardımcısıyla birlikte, Hukuk Müşavirliği, Yönetim Hizmetleri, Strateji Geliştirme, Bilgi İşlem, Basın ve Yayın, Halkla İlişkiler, Kamu Diplomasisi ve Tercüme Daire Başkanlıkları ile Taşra ve Yurt Dışı Teşkilatlarından oluşmaktadır. İletişim başkanlığı devletin tüm kurumlarını kapsayıcı, ulusal ve uluslararası düzeyde ortak bir dil ile bütünlüklü bir iletişim stratejisi oluşturma ve yönetme amaçlı bir misyona sahiptir. Başkanlık bu anlamda devletin resmi bir iletişim kanalı olarak görev yapmakta ve kamu diplomasisi açısından öncelikli olarak bilgilendirme faaliyetleri yürütmektedir (www.iletisim.gov.tr).

İletişim Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı'nın görevleri, Başkanlığın kuruluşunu öngören Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin 6. Maddesinde belirlenmiştir. Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı'nın ilgili maddede yer alan görevlerinin bir kısmı aşağıda sıralanmıştır:

- Türkiye'nin ulusal ve uluslararası alanda ileri sürdüğü tezlerini ve politika tercihlerini belirlenen stratejik iletişim çerçevesinde uluslararası kamuoyu üzerinde etkili olacak şekilde aktarmak ve etkin tanıtımını gerçekleştirmek.
- Uluslararası kamuoyu nezdinde ülkemizin (Türkiye Cumhuriyeti'nin) tanıtımına yönelik çalışmalar yürüten kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum

kuruluşları ile iş birliği halinde araştırmalar yapmak, raporlar hazırlamak, programlar organize etmek veya benzeri projeleri desteklemek.

- Yurtdışında uluslararası kamuoyu üzerinde etkili olan ve Türkiye ile ilgili çalışmalar yapan kurum ve kuruluşlar ile kişilerin çeşitli organizasyonlar vasıtasıyla ülkemiz (Türkiye Cumhuriyeti) hakkında doğru bir şekilde bilgilendirilmelerini sağlamak.
- Uluslararası platformlarda, uluslararası toplumun doğru yönde bilgilendirilmesine yönelik olarak kamu diplomasisi yöntem ve araçlarını kullanarak stratejik iletişim ve tanıtım faaliyetleri konusunda kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği yapmak ve koordinasyonu sağlamak.
- Türkiye hakkındaki propaganda faaliyetlerini izlemek, değerlendirmek, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yapmak ve gerekli tedbirleri almak... (Resmî Gazete,2018:30488).

Özetlemek gerekirse, Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı, Türkiye'nin tanıtımına yönelik olarak faaliyetler gerçekleştirmekle birlikte, benzer alanda farklı kişi ve kuruluşlar aracılığıyla sürdürülen Türkiye'nin tanıtımına ya da algısına yönelik faaliyetleri inceleyerek, Türkiye hakkında doğru bir tanıtım yapılmasını sağlamaya çalışmaktadır. Daha önce de ifade edildiği gibi, kamu diplomasisinde ülkenin tanıtımı kadar nasıl tanıtıldığı da önemlidir. Başkanlık bu anlamda, dış basında ve uluslararası kamuoyunda Türkiye'ye yönelik oluşan haberleri inceleyerek ve dış dünyadaki Türkiye algısını tespit etmeye çalışarak çeşitli dinleme faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bununla beraber Başkanlık, kamu diplomasisi alanında gerçekleştirilen faaliyetlerin bir bütünlük içerisinde ve Türkiye'nin resmi mesajlarına uygun bir biçimde yürütülmesi amacıyla bir koordinasyon görevi yürütmektedir.

Genel olarak bakılacak olursa Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (CİB) yeni oluşturulmuş bir kurum olarak kamu diplomasisi alanında çeşitli faaliyetler sürdürmektedir. Bu faaliyetlere örnek olarak yakın zamanda Türk dizileriyle ilgili gerçekleştirilen çalıştay gösterilebilir. Türk dizilerinin dünya genelinde 156 ülkede yaklaşık 500 milyon seyirciyle buluşmasının Türkiye'nin yumuşak gücüne sağladığı katkılar nedeniyle İletişim Başkanlığı, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi iş birliği ile "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türk Dizileri Çalıştayı" düzenlemiştir. Çalıştayla ilgili olarak CİB Başkanı Fahrettin Altun, Türkiye'nin önemli bir yumuşak güç unsuru olarak tanımladığı Türk dizi ve sinema sektörünü, tabi ortakları olarak gördüklerini ifade etmiştir. İletişim Başkanlığı bunun yanında dünyanın önemli başkentlerinde sürdürülmek üzere Turkey Today (Bugünün Türkiye'si) isminde paneller dizisini başlatmıştır (www.iletisim.gov.tr). Sonuç olarak Başkanlık, Türkiye'deki kamu diplomasisi çalışmalarını koordine etmekle birlikte, kamu diplomasisi alanında yeni çalışmalar da gerçekleştirmektedir.

İletişim Başkanlığı'nın yetkisiyle ilgili olarak yeni kurulmuş olmasına rağmen zaman zaman çeşitli eleştirilerle karşılaştığı görülmektedir. Ana Muhalefet Partisi Milletvekili Bakan, Başkanlığın kurulmasıyla birlikte Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi'nin (CİMER) faaliyetlerinin de İletişim Başkanlığı'na devredilmesinden sonra CİMER faaliyetlerinin kısıtlandığını, dolayısıyla da vatandaşların doğrudan Cumhurbaşkanı'na soru sorduklarını iddia etmektedir (2019, 9 Ağustos,

www.yenicaggazetesi.com.tr). Bununla birlikte, Ana Muhalefet Partisi Anadolu Ajansı'nın İletişim Başkanlığı'na bağlanmasına yönelik uygulamanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur (2019, 2 Temmuz, www.yenicaggazetesi.com.tr). Görüleceği üzere İletişim Başkanlığı'nın faaliyetleri kamu diplomasisi alanındaki uygulamaların koordinasyonu açısından önemli bir vazife görse de zaman zaman yetkisi ve faaliyetleriyle ilgili olarak çeşitli eleştirilerle karşılaşmaktadır. Genel olarak değerlendirilecek olursa, İletişim Başkanlığı'nın bünyesinde var olan çeşitli daire başkanlıkları, teşkilat yapısı ve ilgili diğer kuruluşlarla olan ilişkisi, hedefleri ve imkanlarıyla var olan kurumsal gücü, Türkiye'deki kamu diplomasisi çalışmalarının geleceğinde belirleyici bir kurum olma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

3.1.2. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)

II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinin ardından ABD ve SSCB arasındaki askeri ve teknolojik rekabet sonucu artan güç mücadelesi, iki süper güç arasında bir sıcak temasın ortaya çıkması ve dünya genelini etkileyecek yeni bir savaşın doğması endişesini de beraberinde getirmiştir. Uluslararası kamuoyunda endişe ile takip edilen bu rekabet, literatürde 'Soğuk Savaş' olarak adlandırılmıştır (Sander, 2010;224). Uluslararası toplumda artan bu endişe neticesinde savaş karşıtı çabalar ve gösteriler yayılmaya başlamıştır. Uluslararası ilişkilerde zaman zaman gerilimin tırmandığı ve ülkelerin birbirleriyle blok dışı bir ilişki kurmasının pek mümkün olamadığı Soğuk Savaş dönemi, Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasının ardından sona ermiştir. SSCB'nin dağılmasıyla birlikte uluslararası ortama bağımsızlığını kazanan yeni devletler dahil olmuştur. Bu devletlerden beş tanesi de 'Türki Cumhuriyetler' olarak adlandırılan Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'dır. Türkiye, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte uluslararası ortamda başlayan 'normalleşme' döneminde ortak bir dile, tarihsel ve kültürel bağlara sahip olduğu bu devletlerle ikili ve bölgesel ilişkilerini güçlendirebileceği bir ortam bulmuştur. Türkiye öncelikli olarak yeni bağımsız olan Türki Cumhuriyetlere sosyal, kültürel ve ekonomik alanda birçok çalışmalar yapmak girişimi içerisine girmiştir. Bu girişimlerin iyi bir organizasyonla sürdürülmesi ihtiyacıyla 1992 yılında TİKA kurulmuş ve Türk Dış politikasının uygulayıcı araçlarından biri haline gelmiştir (www.tika.gov.tr).

TİKA, ilk olarak 24 Ocak 1992 tarih ve 480 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (HKH) ile Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı adıyla Dışişleri Bakanlığı'na bağlı bir kuruluş olarak kurulmuştur. 1999 yılında yapılan bir değişiklik ile Başbakanlığa bağlanan kurum, 2 Kasım 2011 tarihinde Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı adı altında yeniden yapılandırılmıştır (Erdağ, 2015:244). Günümüzde ise TİKA, faaliyetlerini Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde sürdürmektedir (Tablo 10). 2 Kasım 2011 tarih ve 656 sayılı HKH ile yeniden yapılandırılan TİKA teşkilat yapısı ve görev alanları yeniden belirlenmiştir. TİKA'nın belirlenen başlıca görevlerinden bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

- İşbirliğinde bulunulması hedeflenen ülke ve topluluklarda iktisadi, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki ilişkileri karşılıklı kalkınmaya da katkıda bulunacak şekilde

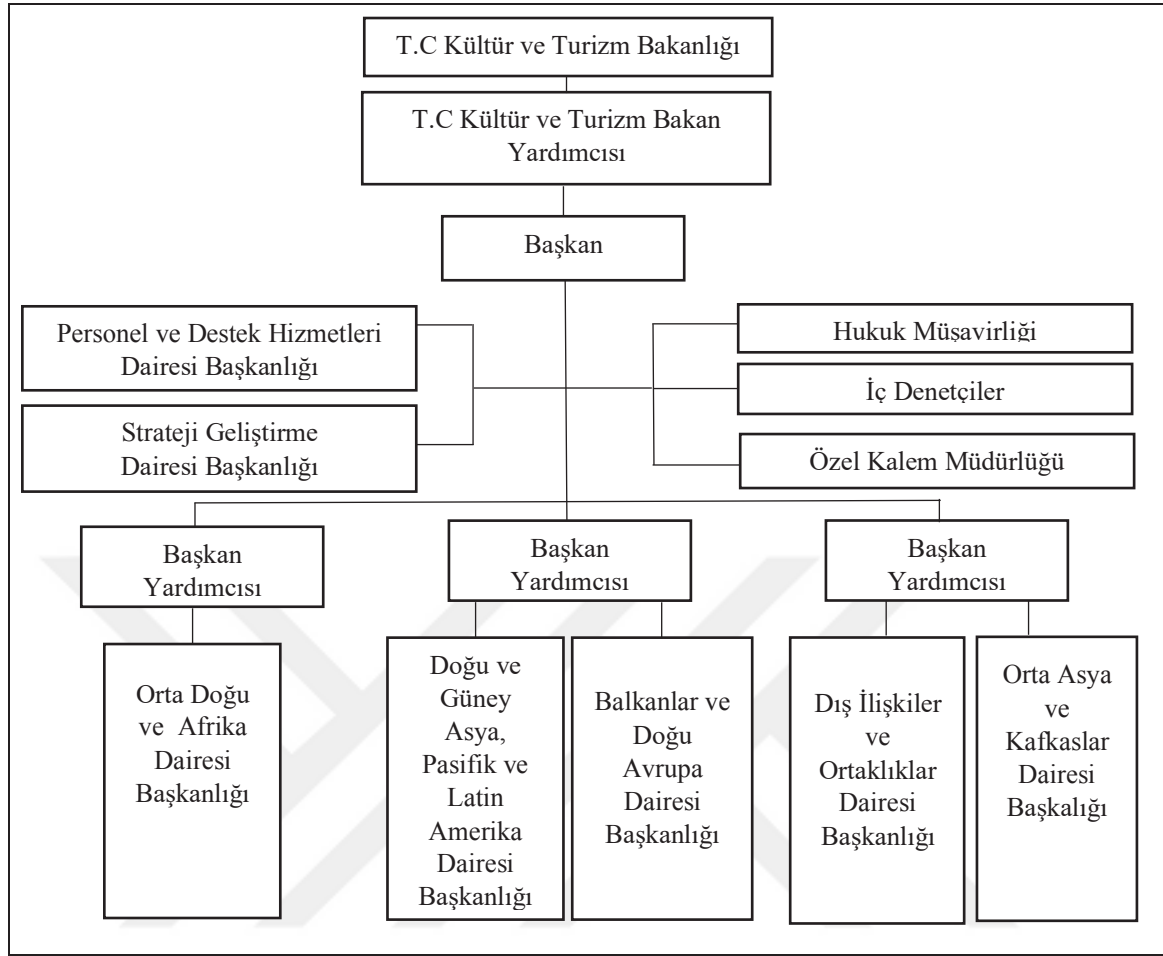
projeler ve faaliyetler temelinde geliştirmek, söz konusu ÷lke ve toplulukların kalkınma hedef ve ihtiyaçlarına uygun iş birliği program ve projelerini hazırlamak veya hazırlatmak, bununla ilgili gerekli düzenlemeleri ve takibi yapmak ve bunların uygulanmasında koordinasyonu sağlamak.

- Gerektiğinde yabancı ÷lke ve topluluklara yapılacak insani yardım ve teknik desteklerin koordinasyonunu sağlamak.
- Kalkınma yardımları ve ÷lkemizin (Türkiye Cumhuriyeti'nin) dış yardımlarıyla ilgili uygulama ve teknik koordinasyon ile takibi sağlamak, envanter hazırlamak ve raporlar yayımlamak.
- Yurtdışında bulunan ortak tarihi, kültürel ve toplumsal mirasın ve değerlerin korunmasına, toplumlar arası önyargıların giderilmesine ve medeniyetler arası diyalogun güçlendirilmesine yönelik sosyal ve kültürel proje ve çalışmalar uygulamak... (Resmî Gazete,2011: KHK/656).

TİKA'nın, önceleri kalkınma yardımları, daha sonraki dönemlerde artan şekilde eğitim, kültür, sosyal yaşam ve önyargıların giderilmesine yönelik çalışmalar yapmak gibi oldukça geniş bir faaliyet alanına sahip olduğu anlaşılmaktadır. TİKA, teşkilat yapısı, bütçesi ve etki alanının genişliğiyle Türkiye'nin dış politika uygulamalarındaki etki gücü yüksek kuruluşlarındadır. TİKA, ilk faaliyetlerini gerçekleştirdiği bölgelerin Türki Cumhuriyetler olmasına rağmen dış politikada yaşanan değişimle birlikte bugün dünyanın pek çok ÷lkesinde çalışmalar yürütmektedir. Bu durum bazı yazarlara göre Türkiye'nin “model ÷lke” rolüyle de ilgilidir ve TİKA'nın bu anlamdaki amaçlarından birisi de Türkiye'nin sahip olduğu değerleri, dış politikayı daha etkin hale getirme amacıyla kullanılma çabasıdır (Kılıçoğlu ve Yılmaz, 2017:175). TİKA günümüzde 61 tane Program Koordinasyon Ofisiyle 5 kıtada ve 150 ÷lkede faaliyet göstermektedir. Türkiye daha önce ifade 2017 yılında 8,70 milyar dolarlık insani yardım yaparak bu alanda lider ÷lke olmuştur (Global Humanitarian Assistance Report 2018). Türkiye'nin bu yardımlarının %2,7'si TİKA'nın yardımlarından olmaktadır (www.tika.gov.tr).

Türkiye'nin sürdürdüğü yardım faaliyetlerinde öncelik, dış politikadaki yönelim ve Tablo 11'den anlaşılacağı üzere, mevcut uluslararası ortamda yardıma en çok ihtiyaç duyan ÷lkelere yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. TİKA'nın bu faaliyetleri, Türkiye'nin dünyadaki görünürlüğünü arttırmakta ve Türkiye'nin yardım elini ihtiyaç sahibi bölgelere uzatmasına imkân tanımaktadır. Bu nedenle, TİKA'nın faaliyetlerinin Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı sağladığı ifade edilebilir. Dolayısıyla TİKA, kendisini kamu diplomasisi uygulayıcısı olarak ifade etmemiş olsa da yaptığı faaliyetler ve Türkiye'ye karşı olumlu algı oluşturma yönünde yaptığı çalışmalarla başarılı bir kamu diplomasisi uygulayıcısı olarak değerlendirilebilir (Akçadağ, t.y.:20).

Tablo 10. TİKA Teşkilat Şeması

Kaynak:(2019). www.tika.gov.tr

TİKA'nın yürüttüğü faaliyetlere bakılacak olursa, bu faaliyetlerin Türk dış politikası yönelimleri ve hedefleriyle paralellik gösterdiği görülmektedir. Örneğin, Türk hükümeti tarafından 2005 yılının Afrika yılı ilan edilmesiyle başlayan dış politikadaki 'Afrika Açılımının' TİKA'nın faaliyetlerinde de belirleyici olduğu görülmektedir. 2005 yılı sonrası TİKA, Etiyopya, Sudan ve Senegal'de Program Koordinasyon Ofisleri açmıştır (Kulaklıkaya, 2008:20). Bu ofisler, kolektif çalışmanın birer ürünü olarak TİKA'nın adeta uydu şubesi görevini görmektedirler (Erdağ, 2015:249). Bilindiği üzere Afrika yoksulluk, açlık, salgın hastalıklar, altyapı yetersizliği, eğitim olanaklarının kısıtlılığı gibi pek çok sorunla mücadele etmek durumundadır. TİKA'nın 13 Afrika ülkesine⁴ yönelik olarak başlattığı "Afrika Tarımsal Kalkınma Programı" bu nedenle oldukça önemlidir. Program genel hatlarıyla 13 Afrika ülkesinde toprak ve arazi kullanımı, tarımsal havza yönetimi, hayvan yetiştiriciliği, gıda teknolojisi ve pazarlama, hayvancılık ve tarımsal mekanizasyon gibi konularda karşılıklı çalışmalarda bulunulması ve bu yolla açlık ve fakirlik oranının düşürülmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. TİKA'nın bölgede yürüttüğü faaliyetler aynı

⁴ Bu ülkeler; Burkina Faso, Cibuti, Etiyopya, Gine, Gine Bissau, Mali, Senegal, Komor Adaları, Madagaskar, Tanzanya, Kenya, Ruanda ve Uganda'dır. Ayrıntılı bilgi için Bknz. Musa, Kulaklıkaya. (2008). Kalkınma Yardımında Dünyadaki Son Trendler ve TİKA. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*. s.21. <http://www.mfa.gov.tr/data/Kutuphane/yayinlar/EkonomikSorunlarDergisi/sayi31/Musa%20KULAKLIKAYA.pdf> (E.T.:10.05.2019).

zamanda BM'nin Milenyum Yıl Kalkınma Hedefleri'ne de uygunluk göstermek suretiyle, TİKA faaliyetlerinin küresel sorunlarla mücadele konusunda üstlendiği sorumluluğu da göstermektedir (Kulaklıkaya,2008:21). TİKA Afrika'da farklı alanlarda da çeşitli faaliyetler yürütmektedir. 2017 Türkiye Kalkınma Raporuna göre TİKA Çad'da 145, Somali'de 90, Burkina Faso'da 35 olmak üzere 20 Afrika ülkesinde toplam 864 adet su kuyusu açmıştır (Türkiye Kalkınma Yardımları Raporu 2017, 2018:93).

Tablo 11. Türkiye'nin İki Taraflı Resmi Yardımlarından En Çok Yararlanan Ülkeler (2017)

Ülkeler	Yardımlar (Milyon Dolar)
Suriye	7246,8
Somali	60,6
Filistin	40,6
Afganistan	36,5
Bosna Hersek	20,4
Kazakistan	20,4
Kırgızistan	28,2
Makedonya	13,2
Pakistan	10,9
Kosova	10,7

Kaynak: Türkiye Kalkınma Yardımları Raporu 2017 (2018:19)

TİKA'nın faaliyetleri yalnızca kalkınma amaçlı yapılan mali desteklerle sınırlı değildir. Tablo 12'de görüleceği gibi TİKA, inşa, onarım ve ekipman destekleri gibi çeşitli yardımlar sağlamaktadır. TİKA'nın desteklerinde önceliğin kültürel miras olarak değerlendirilen tarihi yapılar, eğitim kurumları ve sağlık merkezleri olduğu görülmektedir.

Tablo 12. TİKA'nın Sektöre Göre Proje ve Faaliyetleri (2018)

Eğitim	Sayıları	Sağlık	Sayıları
İnşa Edilen Okul/Eğitim Tesisi	12	İnşa edilen hastane/sağlık tesisi	13
Onarılan Okul/ Eğitim Tesisi	97	Onarılan hastane/sağlık tesisi	20
Donatılan Okul/Eğitim Tesisi	186	Ambulans hibesi	56
Ekipman Yardımı	30	Cerrahi müdahale/tedavi edilen hastalar	6.437
Kütüphane ve Laboratuvar Kurulumu	14	Sağlık taraması	5
Eğitimine destek verilen öğrenci sayısı	10.762	Eğitimine destek verilen doktor/sağlık personeli	1.104
Sosyal Altyapı ve Diğer Hizmetler	Sayıları	Sosyal Altyapı ve Diğer Hizmetler	Sayıları
İnşa edilen cami	3	Yol yapım onarım (km)	5
İnşa edilen kültürel tesisler	19	Desteklenen ulusal/ yerel STK'lar	47
Kültürel tesisler (onarım/donanım)	88	İletişim altyapı desteği sağlanan kurum	22
İdari ve sivil tesis inşası/onarımı	20	Su kuyusu inşası ve onarımı	58

Kaynak: TİKA 2018 Faaliyet Raporu verilerine göre oluşturulmuştur (2018:62-65).

2018 yılı faaliyet raporuna göre TİKA'nın gerçekleştirdiği tamamlanan ve devam eden faaliyetler ve bu faaliyetlerin gerçekleştirildiği ülkelerin bazıları şunlardır:

- Yatılı kız-erkek okulu ve dostluk parkı inşası ve donatımı (Nijer)
- İlkokul binası inşası ve donatımı (Burkina Faso)
- Kapalı semt pazarı inşası (Tanzanya)
- Öğrenci yurdu yapımı (Moğolistan)
- İşletme engelliler okulu modernizasyonu (Mali)
- Yol yapımı (Myanmar)
- Radyo ve televizyon kurumu teknik ekipman desteği (Gambiya)
- Dostluk Hastanesi'nin donatımı (Filistin)
- Çiftçilere tohum ve ekipman desteği (Güney Sudan)
- Aşçılık, kat hizmetleri ve servis eğitimi (Moritanya)
- İnsani yardım malzemesi dağıtımı (Etiyopya) (TİKA Faaliyet Raporu,2018).

Faaliyetlerine başladığı yıllarda Orta Asya'da bağımsızlığını yeni kazanan devletlere yönelik teknik destek sağlamayı amaçlayan TİKA, günümüzde dünyanın dört bir yanında eğitim, sağlık, alt yapı, insani yardım başta olmak üzere çeşitli alanlarda çok sayıda proje ve çalışma yürütmektedir. TİKA'nın bu yönüyle, Türkiye'nin dış politikadaki mazlumların yanında yer alma, insani yardım elini uzatma gibi söylem ve hedeflerini eyleme dönüştürebilme kabiliyetine sahip olduğu söylenebilir.

TİKA'nın yaptığı çalışmaların tanıtımlarında “Dünyanın Vicdanı Türkiye”, “Her Şey Bir Tebessüm İçin” gibi sloganların kullanıldığı görülmektedir. Bu sloganlarda ve yürütülen çalışmalarda TİKA'nın doğrudan diğer ülkelerde yaşayan insanları hedef aldığı görülmektedir. TİKA tarafından inşa edilen okullarda eğitim alan öğrencilerin, hastanelerde tedavi gören, insani yardımlardan faydalanan, çeşitli eğitim kurslarına katılan ve birçok alanda destek alan insanların Türkiye'ye karşı olumlu bir algıya sahip olacağını öngörmek abartılı olmayacaktır. TİKA yardımlarının, yardım yapılan ülkelerle Türkiye arasında yeni bir sosyal ilişkinin inşa edilebilmesi açısından da önemli olduğu ifade edilebilir. Sonuç olarak, Türkiye'nin uluslararası alanda daha fazla görünür olmasına etki eden, yardım yapılan ülkelere Türkiye'ye karşı olumlu bir algı oluşmasına vesile olan ve bu yönüyle Türkiye'nin yumuşak gücüne katkıda bulunabilen TİKA, sürdürdüğü çeşitli kültürel faaliyetleriyle ve kazanımlarıyla, aynı zamanda başarılı bir kamu diplomasisi uygulayıcısı olarak değerlendirilebilir.

3.1.3. Yunus Emre Enstitüsü

Kamu diplomasisi, bir ülke için diğer ülkelerin kamuoyunda kendi ülkesinin imajını yükseltmek üzere, çeşitli faaliyetlerin sürdürüldüğü çok yönlü bir diplomasi uygulaması olarak ifade edilebilir. Bu nedenle, başarılı bir kamu diplomasisi politikası izlemek için birçok alanda etkin çalışmalar yapılması ve koordineli politikaların uygulanması gerekmektedir. Önceki bölümde farklı coğrafyalarda bulunan ve farklı siyasi geleneğe sahip ülkelerin, kamu diplomasisi amaçlı uyguladıkları çalışmalardan örnekler verilmiştir. Bu konuda ülkeler, sahip oldukları yumuşak güç kaynaklarına göre özgün politikalar izleyebilmektedirler. Ancak bir bütün olarak incelendiğinde, çeşitli ülkelere benzer uygulamaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu uygulamalardan biri de kültür merkezleri aracılığıyla yürütülen ‘kültürel diplomasi’ faaliyetleridir. Kültürel diplomasi ya da kamu diplomasisi bağlamında kültürel aktiviteleri içeren çalışmalar yapan ülkelere biri de Türkiye'dir. Türkiye, kültürel diplomasi çalışmalarını adını ünlü Türk şair ve mutasavvıfından alan Yunus Emre Enstitüsü aracılığıyla sürdürmektedir. Enstitü için bu ismin tercih edilmesi, aslında kendi başına Türkiye'nin ‘gönüllere girmek’ olarak da ifade edebileceğimiz kültür diplomasisinin sınırlarını kabaca çizmektedir.

Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmalarına verdiği önem, uluslararası alanda Türkiye'nin tanıtımı ve kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten çeşitli uzmanlaşmış kurumlar oluşturulmasıyla kendini göstermektedir. Türkiye kültürel alandaki çalışmaları genel olarak Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (günümüzde Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı), Dışişleri Bakanlığı Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İlişkiler Genel Müdürlüğü, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, TİKA, YÖK, TRT, TÜRKSOY gibi çeşitli kurumları aracılığıyla yürütmektedir. Bu kurumlar arasındaki en önemli olanlardan biri de TİKA'nın Türkoloji projesini devralan Yunus Emre Enstitüsü'dür (Ekşi, 2015:351). 5 Mayıs 2007 tarihinde kurulan Yunus Emre Enstitüsü, faaliyetlerine 2009 yılında başlamıştır. Enstitü'nün amacı kurumun resmi internet sitesinde şu şekilde açıklanmaktadır: “*Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın*

istifadesine sunmak; Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek; Türkiye'nin diğer ülkelerle kültürel alışverişini arttırıp dostluğunu geliştirmek” (www.yee.org.tr).

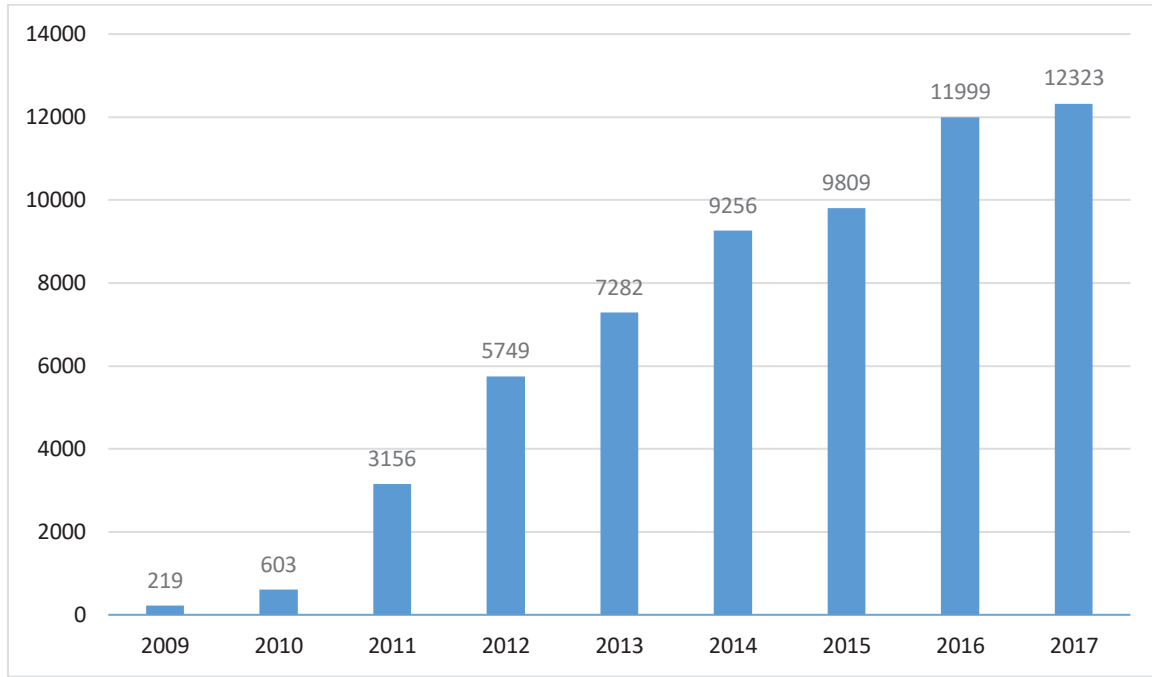
Tablo 13. Yunus Emre Enstitüleri'nin Bölgelere Göre Dağılımı

Avrupa	Balkanlar	Orta Doğu	Afrika	Yakın Asya	Uzak Doğu	Amerika
Amsterdam Berlin Brüksel Budapeşte Kiev Köln Londra Madrid Paris Roma Varşova Viyana	Belgrad Bükreş Foynitsa İpek İşkodra Kombrat Köstence Mostar Podgoritsa Pristine Prizren Saraybosna Tiran Üsküp Zagreb	Amman Beyrut Doha Kudüs Lefkoşe Tahran Manama Ramallah	Cezayir Hartum Kahire Mogadişu Johannesburg Rabat Tunus Dakar	Astana Bakü Kabil Karaçi Kazan Lahor Moskova Tiflis	Kuala Lumpur Melbourne Tokyo	Meksiko Washington
12	15	8	8	8	3	3

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu 2017 (2017:14)

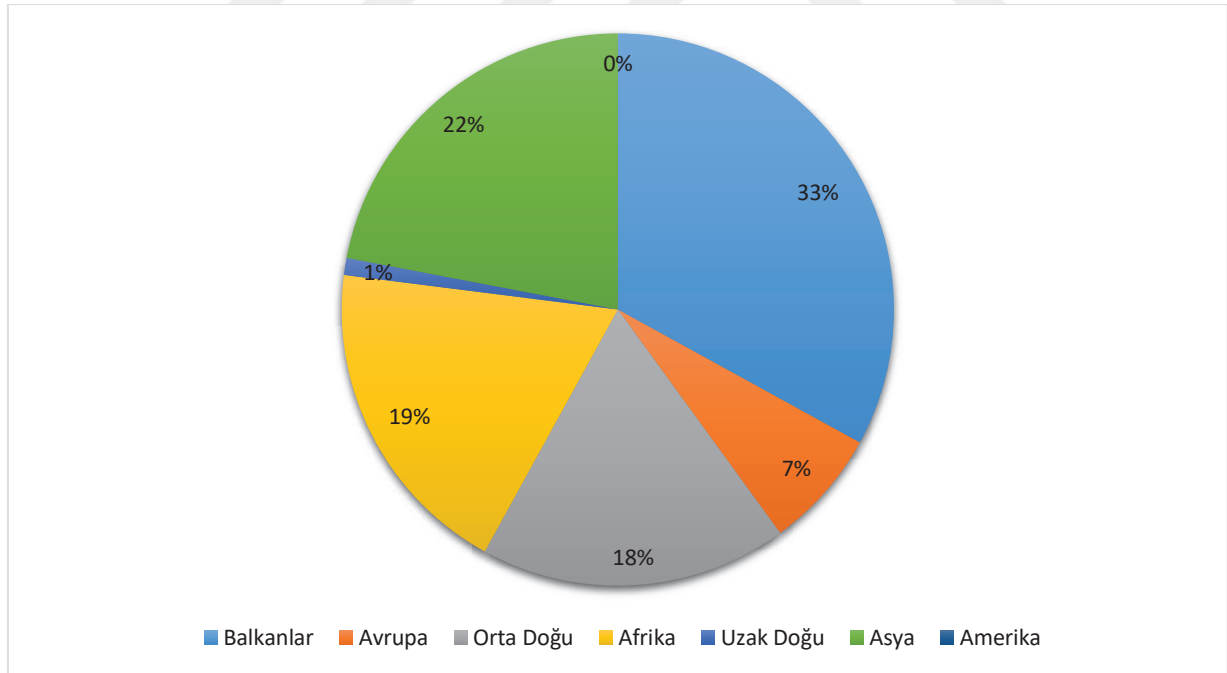
Yunus Emre Enstitüsü (YEE), 46 ülkede 56 kültür merkezi (Tablo 12) ve 50 ülkede 100 Türkoloji bölümüyle dünya genelinde toplamda 71 ülke ve 156 irtibat noktasıyla hizmet vermektedir (YEE Faaliyet Raporu,2017:14). Türkiye'nin uluslararası alanda kültürel çalışmalar yürüten Enstitü'nün faaliyet alanı oldukça geniştir. YEE'nin en önemli faaliyetlerinden birisi amaçlarında da belirtildiği üzere yabancılara Türk dilinin öğrenimi konusunda verdiği destek ve yürüttüğü projelerdir (Karadağ,2016:228). Enstitü, Türkçe öğrenimi konusunda çeşitli projeler geliştirmektedir. Bu projelerden bazıları iş Türkçesi, çocuklar için Türkçe, çeviri kursları, basın ve medya Türkçesi gibi kültür merkezleri aracılığıyla yapılan çalışmalardır. Yunus Emre Enstitüsü'nün yayınladığı 2017 Faaliyet Raporu'na göre, kurslara katılım oranı her geçen yıl artmaktadır. Enstitünün faaliyete başladığı yıl katılımcı sayısı 219 iken 2017 yılında bu sayının 12,323'e çıktığı görülmektedir (Grafik 1.). Bu yükselişte YEE'nin faaliyete başladığı yıllardan itibaren, dünya genelindeki kültür merkezleri sayısını arttırması ve bu sayede daha çok insana ulaşabilmesinin etkili olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, Türk dizilerine yurt dışında artan ilginin Türkçe öğrenme isteğinde de etkili olduğu ifade edilmektedir (www.ntv.com.tr. 2019,1 Ocak). Türkçe öğretim kurslarına en çok katılımın ise sırasıyla Balkanlar, Yakın Asya ve Orta Doğu'dan olduğu görülmektedir (Grafik 2.).

Grafik 1. Yunus Emre Enstitüsü'nün Yıllara Göre Kursiyer Sayısı

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu 2017 (2017:85)

Grafik 2. Yunus Emre Enstitüsü Bölgelere Göre Kursiyer Dağılımı (2017)

Kaynak: Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu 2017 (2017:86)

Yunus Emre Enstitüsü, kültür merkezleri aracılığıyla sürdürdüğü Türkçe öğretim kurslarının yanında, Türkçenin farklı ülkelerdeki devlet okulları müfredatlarında seçmeli yabancı dil dersi olarak yer alması için de çalışmalar yürütmektedir. Bu amaçla geliştirilen 'Tercihim Türkçe Projesi' ile birçok ülkede Türkçe seçmeli ya da zorunlu yabancı dil dersi

olmuştur. Türkçeyle birlikte, Türk edebiyatı ve Türk kültürünün tanıtımı konusunda akademik çalışmalar da YEE tarafından desteklenmektedir. Yunus Emre Enstitüsü Türkoloji müdürlüğü tarafından yürütülen Türkoloji Projesi üniversitelerde mevcut olan Türkoloji bölümlerini desteklemek ve ilgili yeni bölümler kurulması için üniversitelerle iş birliği içerisinde yürütülen çalışmaları içeren bir projedir. YEE, yurt dışındaki üniversitelerde yer alan Türkoloji bölümlerine öğretim elemanı, müfredat ve materyal ihtiyacı gibi konularda destek sağlamaktadır. Bunlara ek olarak internet üzerinden de Türkçe eğitim portalı oluşturulmuştur. Ayrıca uluslararası geçerliliğe sahip olan ve yılda üç kez yapılan Türkçe Yeterlilik Sınavı (TYS) da Yunus Emre Enstitüsü tarafından gerçekleştirilmektedir (YEE Faaliyet Raporu, 2017).

Kültürü, dili, edebiyatı, sineması, mutfacı gibi çeşitli alanlarda Türkiye'nin tanıtılmasına yönelik çalışmalar yürüten Yunus Emre Enstitüsü sürekli yayımlara da sahiptir. Bunlar: TR Türkiye'nin Kültür Dergisi ve Yunus Emre Enstitüsü Bülteni'dir. Bu yayımlara bakıldığında yalnızca Yunus Emre Enstitüsü'nün faaliyetleri değil, Türkiye'nin yumuşak gücüne katkıda bulunan ve kamu diplomasisi faaliyetleri uygulayan diğer kurumlar ve programların da tanıtıldığı görülmektedir. Örneğin TR Türkiye'nin Kültür Dergisi'nin 2019 tarihli Nisan-Mayıs sayısının kapağı "*Türkiye'de okumak ister misiniz?*" başlığıyla basılmış ve içeriğinde Türkiye Bursları hakkında bilgilere yer vermiştir (tr, 2019). Bunun yanında YEE, Türkiye Burslusu öğrenciler içerisindeki Türk Dili Bursu alan uluslararası öğrencilere yönelik olarak "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi" adlı sertifika programı düzenlemiştir (2018, 29 Mayıs, www.yee.org.tr). Bu örnekler Türkiye'de kamu diplomasisi faaliyetleri uygulayan kurumların iş birliği ve koordinasyon içerisinde çalıştığını göstermesi açısından önemlidir.

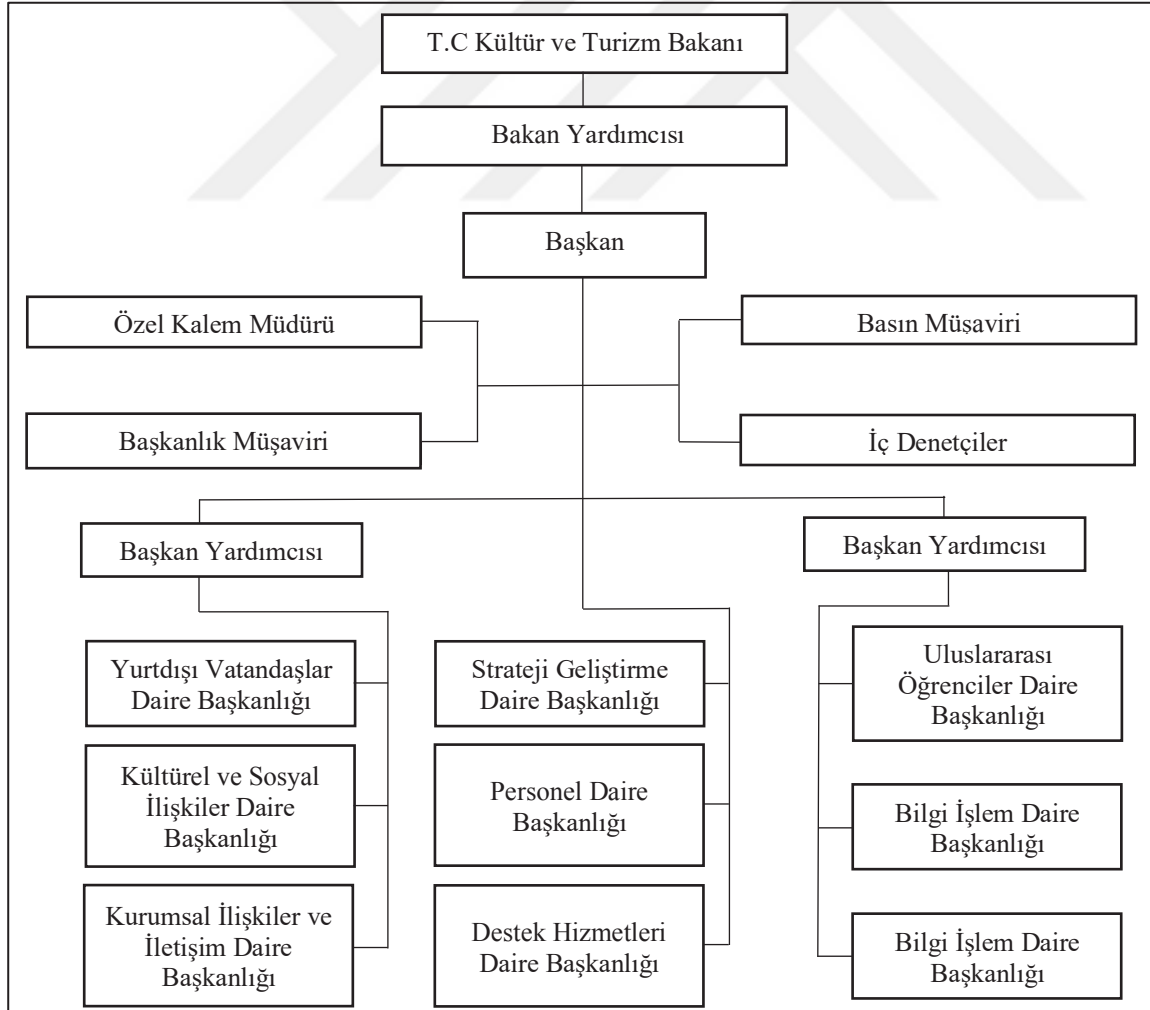
Yunus Emre Enstitüsü'nün, gerçekleştirdiği faaliyetlerle kültürel diplomasi alanında çalışma yapan Türkiye'deki en önemli kurumlardan biri hatta en önemli kurumu olduğunu belirtmek abartılı olmayacaktır. Yunus Emre Enstitüsü kültür merkezleri aracılığıyla yürüttüğü Türk dilinin ve kültürünün tanıtılması faaliyetlerine ek olarak kendi bünyesinde oluşturduğu Kültürel Diplomasi Akademisi ile, kültürel diplomasi alanında akademik katkı üreten çalışmalar da yapmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde 2016 yılında hayata geçirilen akademi, kültürel diplomasi, uluslararası politikalar ve stratejik iletişim konularında alanında uzman kişilerin katılımıyla gerçekleştirdiği çeşitli etkinlikler ve çıkardıkları yayınlarla enstitüye destek sağlamaktadır (www.kda.yee.org.tr). Akademi tarafından çıkarılan en önemli yayınlardan biri de "*Kamu diplomasisi: Çatışan Topluluklarla Stratejik Etkileşim*" isimli kitaptır. Kitabın Asya lansmanına özel olarak düzenlenen panelde, kamu diplomasisi alanında yaptığı akademik çalışmalarla tanınan ve bu alandaki çalışmalarda sıklıkla atıfla bulunulan Nancy Snow da konuşmacı olarak katılmıştır (www.yee.org.tr). Sonu olarak YEE, yaptığı çeşitli çalışmalarla kültürel faaliyetlerin ötesinde aynı zamanda önemli bir kamu diplomasisi uygulayıcısı olarak da tanımlanabilir. Enstitü'nün yaptığı çalışmaların her geçen yıl daha fazla kişi tarafından takip edilmesi göz önünde bulundurulduğunda, YEE Türkiye'nin uluslararası ortamdaki tanınırlığını arttırmakla birlikte, Türkiye'deki kamu diplomasisi çalışmalarına da önemli katkılar sağladığı değerlendirilebilir.

3.1.4. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

Türkiye'nin kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren en önemli kurumlarından biri 2010 yılında kurulan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'dır. Başkanlık, 6 Nisan 2010 tarihinde 5978 sayılı "Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" ile kurulmuştur. Kurumun amacı kanunun 1. maddesinde aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

- Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızla ilgili çalışmalar yapmak ve sorunlarına çözüm üretmek,
- Soydaş ve akraba topluluklar ile sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla bu topluluklara yönelik faaliyetler yürütmek,
- Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen projeler hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarınca ülkemizde (Türkiye'de) eğitim görmesi uygun görülenlerle, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde ülkemize gelen öğrencilerin, ülkemizdeki eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için her türlü esası belirleyerek, ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonu sağlamak (Resmî Gazete, 2010:27544).

Tablo 14. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) Teşkilat Şeması

Kaynak: (2019). www.ytb.gov.tr

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), ağırlıklı olarak üç temel alanda faaliyetler göstermektedir. Bu faaliyetler, Türkiye'nin yurtdışında yaşayan vatandaşlarına yönelik olan "yurtdışı vatandaşlar", Orta Asya'dan Balkanlara, Ortadoğu'dan Afrika'ya, Avrupa'dan Amerika'ya ve Avusturalya'ya kadar dünyanın birçok bölgesinde bulunan ve Türkiye'nin tarihi ve kültürel bağları olan topluluklara yönelik "kardeş topluluklar", son olarak da tüm dünyadaki öğrencilere yönelik "uluslararası öğrenciler" alanındaki çalışmalardır. Dolayısıyla, YTB'nin çalışmaları doğrudan insana dokunan faaliyetleri içermektedir.

YTB, üç ayda bir basılan ARTI90 isimli bir dergi yayınlamaktadır. Bu dergi YTB'nin süreli yayınıdır. Derginin isminin Türkiye'nin uluslararası telefon koduna atıfta bulunarak bu anlamda "*size bir telefon kadar yakınız*" mesajını verdiği ifade edilmektedir (Cankurtaran, 2015:94). Derginin 14 Şubat 2012'de yayınlanan ilk sayısında dönemin Başbakan Yardımcısı⁵ Bekir Bozdağ yaptığı mülakatta YTB'yi nasıl değerlendiriyorsunuz sorusunu şu şekilde cevaplamıştır:

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığını Türkiye'nin attığı en önemli adımlardan biri olarak görüyorum. Bugün müsteşarlık düzeyinde teşkilatlanmış bir yapısı ve çok değerli uzmanlardan oluşmuş bir kadrosu var. Ve bu Teşkilat, Türkiye'nin dışarda görünen yüzünü, yapılan çalışmaları bizim insanımıza, vatandaş düzeyindeki insanımıza, soydaş düzeyindeki kardeşlerimize ve akraba olan kardeşlerimize yansıtan bir kurum. Diğer ülkelerin diaspora bakanlıkları var ama maalesef Türkiye uzunca zaman bu konuyu bir başkanlık müşaviri ve onun başkanlığındaki bir kurul marifetiyle yürütmüştür. Esasında bu konuya verilmesi gereken değeri vermeye gayret etmişler ama olayın büyüklüğü karşısında, verilen değer onu karşılayamamış... Biz, vatandaşlarımızın eğitimde, sağlıkta, işte, siyasette, hukukta hangi alanda olursa olsun karşılaştıkları sorunları tespit eden, onlara çözümler konusunda yol gösteren bir kurumuz. (ARTI90, Ocak 2012 :4,5).

Bozdağ'ın da ifadelerinden anlaşılabacağı üzere YTB, Türkiye'nin diaspora konusundaki çalışmalarının yetersizliği nedeniyle bu alanda daha etkili faaliyetler yürütme amaçlı olarak hizmet göstermektedir. Muharrem Ekşi, YTB'yi küresel lobi inşa etme amacına yönelik diaspora bakanlığı olarak tanımlamanın mümkün olacağını belirtmektedir. Ekşi'ye göre 'diaspora' kavramının olumsuz bir algı yaratacağı düşüncesiyle kurum isminde diaspora kavramını kullanmamıştır. Ancak faaliyetlerine bakıldığında kurum diaspora diplomasisi izlemektedir (Ekşi,2014:217,218). Burcu Sunar Cankurtaran ise, diaspora kavramının Türkler için yaygın olarak kullanılmadığını belirterek, diaspora konusunda Türkiye'nin zamana ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir (2015:131). Türkiye'nin diaspora konusundaki etkinliği ile ilgili farklı düşünceler olsa da YTB'nin faaliyetlerinin bir kolunun yurt dışındaki Türk diasporasına yönelik oluşturulduğu açıktır. YTB, resmi internet sitesinde Türk diasporasının yıllar içerisinde önceliklerinin ve ihtiyaçlarının değiştiğinin altını çizmektedir. YTB internet sayfasının ilgili bölümüne göre 1960'lı yıllarda yurt dışına çalışmak için çıkan Türk vatandaşları, gittikleri ülkede kalıcı olmak niyetinde olmamıştır. 1970'li yıllara gelindiğinde ise, gittikleri ülkelerde kalıcı olma fikrini benimsemeye ve

⁵ YTB, ilk olarak 6 Nisan 2010 tarihinde 5978 sayılı Resmî Gazete 'de yayınlanan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Başbakanlığa bağlı kuruluş olarak kurulmuştur. YTB daha sonra, 15 Temmuz 2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete' de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlanmıştır (Resmî Gazete, 2018, 15 Temmuz).

yavaş yavaş entegrasyon süreçlerine dahil olmaya başlamışlardır. 1980’li ve 1990’lı yıllarda kurumsallaşmaya başlayan Türk diasporası, çeşitli saldırılarla ve zorluklarla karşılaşmaya başlamıştır. 2000’li yıllardan itibaren ise, Avrupa’daki Türk diasporasının eğitim, istihdam, ırkçılık, ayrımcılıkla mücadele ve İslam düşmanlığı gibi çeşitli sorunların çözümüne ilişkin ihtiyaçlarının çok daha fazla ön plana çıktığı görülmüştür. YTB’ye göre Türk diasporasının artan ihtiyaçları göz önüne alındığında, Türk diaspora politikası, üç temel amacı gerçekleştirmek üzere inşa edilmiştir. Bunlar:

- Yurtdışındaki vatandaşların anavatana aidiyetlerinin korunması,
- Yurtdışı vatandaşların yaşadığı ülkelerde anadil, kültür ve kimliklerinin muhafaza edilmesi,
- Yurtdışındaki vatandaşların ikamet ettikleri ülkelerde toplumsal statüsünün güçlendirilmesidir (Yurtdışı Vatandaşlar, 2019: www.ytb.gov.tr).

Bir ülke için farklı ülkelerde yaşayan vatandaşları önemli bir diaspora potansiyeli oluşturmaktadır. Ancak bunun için, yurtdışında yaşayan vatandaşlarla temas kurmak, mevcut sorunlarına karşı ilgisiz kalmamak ve anavatanları hakkında politik ve sosyal alanlarda güncel bilgi sahibi olmalarını sağlamak önemlidir. Uluslararası alanda farklı bir ülke ile sorunlar yaşıyorsanız, bu ülkede çok sayıda vatandaşınızın ikamet ediyor olması yaşadığınız sorunların çözümünde tek başına yeterli olmayabilir. Ancak örgütlü bir şekilde hareket eden ve anavatanının tezleri hakkında bilgi sahibi olan ve bu tezleri destekleyen topluluklar etkili olabilir. Türkiye’nin 5,5 milyonu Batı Avrupa’da olmak üzere dünya genelinde yurtdışında yaşayan 6 milyonu aşkın vatandaşı bulunmaktadır (Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşları, www.mfa.gov.tr). Türkiye’nin dış politikada Ermeni iddiaları, FETÖ ve PKK’yla mücadele, İslam karşıtlığı gibi konularda kendi tezlerine yönelik destek almakta zorluk çektiği Avrupa’da çok sayıda Türk vatandaşının ikamet ediyor olmasının, Türkiye için önemli bir diaspora potansiyeli taşıdığını ifade etmek mümkündür. Avrupa’daki Türk diasporasının organize bir şekilde aktif faaliyetler yürütmesi durumunda aynı zamanda Türkiye’nin AB’ye tam üyelik süreci için de etkili olabileceği öngörülebilir. Bu nedenle YTB’nin yurtdışındaki vatandaşlara yönelik faaliyetleri oldukça önemlidir. YTB resmi yayını olan ARTI90 dergisinin ilk sayısı incelendiğinde yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının, ikamet ettikleri ülkenin vatandaşları ile eşit haklara sahip olabilmeleri adına ikamet ettikleri ülkelerin vatandaşlığına geçmelerinin teşvik edildiği görülmektedir. Dergi’deki mülakatında Bozdağ, “*biz vatandaşlarımızın başka ülkelerde vatandaşlığa geçme konusunda tutucu davranmalarını istemiyoruz*” (ARTI90, Ocak 2012:5) diyerek, Türk vatandaşlarının yaşadıkları ülkelerin vatandaşlığına geçmelerinin Türk hükümeti tarafından olumlu karşılanacağı mesajını vermiştir. Benzer şekilde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Saraybosna’da gerçekleştirilen Avrupalı Türk Demokratlar Birliği’nin 6. Olağan Genel Kurulunda yaptığı konuşmada, yurtdışında ikamet eden Türk vatandaşlarına yönelik olarak, ikamet edilen ülkelerin vatandaşlığının mutlaka alınması gerektiğini, bu konuda çifte vatandaşlık uygulamasının olmadığı yerlerde Türk vatandaşlarının mağdur olmaması için mavi kart⁶ uygulamasında olduğu gibi çeşitli

⁶ Mavi Kart, doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler ve bunların 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu’nun 28. maddesinde yer alan haklardan yararlanabilmesini

Çalışmaların yapıldığını belirtmiştir. Bununla birlikte Erdoğan, konuşmasında yurtdışında yaşayan Türklerin dillerini ve dinlerini de korumaları gerektiğinin altını çizmiş ve Türk vatandaşlarının bulundukları ülkede aktif siyasete katılmaları gerektiğini belirtmiştir (www.hurriyet.com.tr. 2018, 20 Mayıs). Genel hatlarıyla incelendiğinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, yurtdışında yaşayan Türklerin kültürüyle, diliyle anavatanlarına olan bağlılık duygusunu kaybetmeden yaşadıkları ülkede etkili bireyler haline gelmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Buradaki temel amacın etkin bir diaspora oluşturarak, uluslararası alanda Türkiye'ye destek sağlamak olduğu anlaşılmaktadır.

YTB, dünyanın birçok bölgesinde yaşayan ve YTB'nin kardeş topluluklar olarak tanımladığı Türkiye'ye karşı sempati ve yakınlık duyan, Türkiye ile kültürel ortaklığa sahip gruplara yönelik faaliyetlerde de bulunmaktadır. Bu faaliyetler Türkiye'de burslu ya da kendi imkanlarıyla eğitim alıp mezun olmuş kişilerle buluşmaları organize eden Türkiye Mezunları Programı, kardeş toplulukların yaşadığı bölgelere yönelik akademik çalışmalara ilişkin olarak yapılan Akademik ve Bilimsel Araştırmalar Programı ve kültürel iş birliği amaçlı yapılan çeşitli programlardır. Bu programların yürütülmesindeki amaç yurtdışında bulunan yaklaşık 6 milyonluk Türk diasporasına ek olarak, kardeş toplulukların da Türkiye'nin uzun vadeli dış politika hedeflerine katkı sunacak şekilde, uluslararası alanda Türkiye lehine hareket eden bilinçli bir yapı oluşturmalarını sağlamak olarak ifade edilebilir (Kardeş Topluluklar, 2019: www.ytb.gov.tr). Diğer bir ifadeyle, Türkiye'nin bu çalışmalarıyla yurtdışında bir diaspora inşa etmekte olduğu söylenebilir (Ekşi, 2014:219). YTB'nin yürüttüğü bu faaliyetlerde hem yurtdışında yaşayan soydaşları ile anavatanları arasındaki ilişkileri sıcak tutması hem de kültürel yakınlık duyulan topluluklarda Türkiye'nin algısını güçlendirecek çalışmalar yapması, YTB'nin aynı zamanda önemli bir kamu diplomasisi uygulayıcısı olduğunu göstermektedir.

YTB'nin hem Türk kamu diplomasisi uygulamaları içerisinde hem de kendi kurumsal çalışmaları içerisinde en önemli faaliyetlerinden birisi de bu çalışmanın ana sahasını oluşturan Türkiye Bursları programıdır. 2012 yılında başlayan program, dünya genelinde başvuru yapan ve gerekli şartları taşıyan öğrencilerin burs alarak Türkiye'deki üniversitelerde eğitim almalarına olarak tanımaktadır. Her yıl yüzbinlerce başvuru alan ve mezun veren program, bir kamu diplomasisi uygulaması olmakla birlikte Türkiye'nin dünyaya yayılan yumuşak gücünü göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmanın temel varsayımı da bir kamu diplomasisi uygulaması olarak Türkiye Bursları programının Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etkisi üzerine kurulmuştur. Bu nedenle Türkiye Bursları ayrı bir başlıkta detaylı olarak incelenecektir.

Türkiye, kamu diplomasisi alanında çeşitli kurumları aracılığıyla farklı alanlarda birçok faaliyet göstermektedir. Bu kurumlardan bazıları çalışmanın bu bölümünde incelenmiştir. Kurumların faaliyetleri konusunda bilgi edinebilmek için ulaşılan belgeler, daha çok kurumların faaliyet raporları ve resmi internet adreslerindeki açıklamalardan oluşmaktadır. Bu durum, kurumların faaliyetlerine yönelik objektif bir değerlendirme yapmayı zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, kurumların faaliyetlerini özel olarak mercek altına alan

sağlayan resmî belgedir. Bknz. Dışışleri Bakanlığı. Mavi Kart (Eski Pembe Kart) Uygulaması. <http://www.mfa.gov.tr/mavi-kart-eski-pembe-kart-uygulamasi-tr.mfa> (E.T.:13.05.2019).

akademik çalışmaların artması, kurumların faaliyetlerinin objektif bir şekilde değerlendirilebilmesi ve varsa eksik yanlarının eleştirilerek, daha sağlıklı faaliyetler gerçekleştirilebilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle, ilgili kurumların faaliyetlerine yönelik daha çok bilgi ve istatistiğin kamuoyu ile paylaşılması, bu alandaki akademik çalışmaların çeşitlenebilmesine imkân tanıyacaktır. Bununla birlikte, kamu diplomasisi uygulamalarının uzun vadeli ilişkiler inşa etme boyutu dikkate alınacak olursa, bu kurumların hedeflerinin ve faaliyetlerinin, siyasal iktidarların güncel politik hedeflerinin ötesinde, devletin uzun vadeli hedeflerine yönelik olarak oluşturulmasının, bu faaliyetlerin sürdürülebilirliği açısından gerekli olduğu ifade edilebilir. Bu durum, kamu diplomasisi alanında faaliyette bulunan kurumların siyasal iktidarların değişebilme ihtimallerinden etkilenmemeleri, en azından temel hedeflere yönelik köklü değişikliklerin yaşanarak, mevcut faaliyetlerin kesintiye uğramaması ve bu faaliyetlerin yerel siyasetten bağımsız bir şekilde yürütülebilmesi açısından önemli olduğu söylenebilir. Bu nedenle, kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirilen resmî kurumların personellerinin seçiminde, ilgili alandaki tecrübe ve eğitime daha fazla önem verilmesinin ve faaliyetler açısından belirlenen hedeflerin uzun vadeli ve rasyonel temeller üzerine inşa edilmesinin gerekli olduğu değerlendirilebilir.

3.2. Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Burs Programları

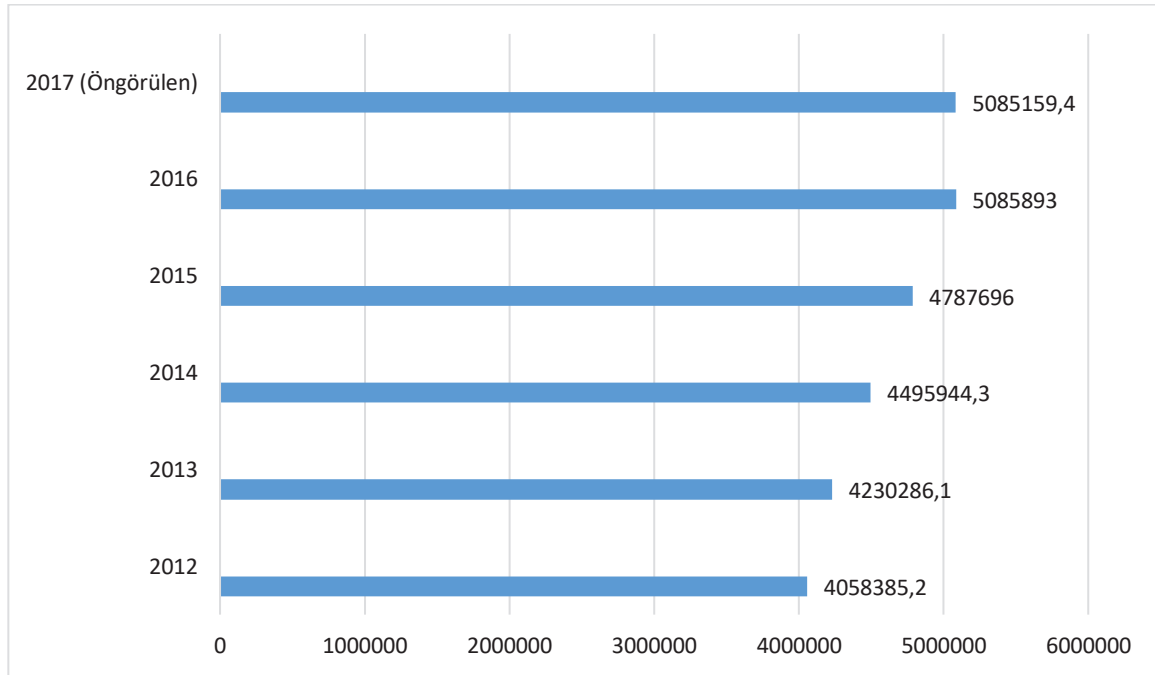
3.2.1. Uluslararası Öğrenci Hareketliliğine Genel Bakış

Yüksek öğretimde uluslararası öğrencilerin dolaşımı her geçen yıl çok daha önemli hale gelmektedir. Eğitimlerini farklı ülkelerde sürdürmek isteyen bireylerden oluşan uluslararası öğrenciler bunu gerçekleştirmek için kimi zaman çeşitli burs programlarından yararlanmakta kimi zaman da eğitim giderlerini kendileri karşılamaktadırlar. Her iki durumda da uluslararası öğrenciliğin ilk bakışta ekonomik bir boyutu olduğu açıktır. Bununla birlikte gerek burslarla gerekse kendi imkanlarıyla farklı ülkelerde eğitim alan uluslararası öğrencilerin aynı zamanda dünya genelinde entelektüel ve sosyal-kültürel bir dolaşıma ve paylaşıma da katkı sağladıkları bir gerçektir. Öğrenciler, gittikleri ülkelerde eğitimleri süresince ikamet ederek bulundukları ülkenin dili, yaşam tarzı, yemekleri, müziği başta olmak üzere kültürünü tanıma imkanına sahip olmaktadır. Diğer taraftan, bulundukları ülkede kendi ülkelerini ve kültürel değerlerini tanıtarak bir anlamda ülkelerini temsil etmektedirler.

Teknolojik yeniliklerin dünya genelinde iletişimi ve bu sayede bilginin dolaşımını kolaylaştırması, birçok alanda olduğu gibi eğitimin de uluslararasılaşmasına zemin hazırlamaktadır. Uluslararasılaşmanın neden yüksek öğretim sistemleri ve kurumları için önemli olduğunu analiz eden Knight'a göre bu durumun dört ana gerekçesi vardır. Bunlar genel hatlarıyla sosyal/kültürel, siyasal, ekonomik ve akademik gerekçelerdir. Sosyal/kültürel gerekçeler ulusal kültür kimliği, kültürlerarası anlayış, vatandaşlık gelişimi; siyasal gerekçeler ise daha çok dış politika ve ulusal güvenlik başlıklarında incelenmiştir. İş gücü, ekonomik büyüme ve rekabetin ise ekonomik gerekçeleri oluşturduğu belirten Knight, akademik anlayışın genişlemesi, kurumsal yapı, araştırma ve öğrenimin uluslararası boyutu ve kalitenin artışı gibi unsurlar akademik gerekçe olarak ifade etmiştir (Knight, 2005).

Uluslararası öğrencilik daha kaliteli bir eğitim alma, farklı coğrafyalarda yeni tecrübeler edinerek başarılı bir kariyer elde etme ve bulunduğu bölgede baskıcı politikalardan uzaklaşma gibi çeşitli nedenlerle dünya genelinde sürekli bir artış göstermektedir. UNESCO verilerine göre düzenlenen Grafik 3'te görüleceği gibi 2012 yılında 4,058,385 olan uluslararası öğrenci sayısının, 2017 yılında 5,085,159 olacağı öngörülmüştür. Bugün için 7,5 milyon olduğu belirtilen uluslararası öğrencilerin sayısının 2030 yılında 20 milyona ulaşacağı beklenmektedir (YTB Uluslararası Öğrenciler, www.ytb.gov.tr). Böylesine büyük bir hareketliliğe karşı ilgisiz kalamayan ülkeler arasında, uluslararası öğrenci hareketliliği bir rekabet ortamı yaratmaktadır.

Grafik 3. Dünya Genelindeki Uluslararası Öğrenci Sayıları (2012-2017)

Kaynak: UNESCO verilerine göre hazırlanmıştır. 14.05.2019: (<http://data.uis.unesco.org>)

UNESCO'nun verileri sondajlama yapılarak oluşturulan Tablo 15'e bakıldığında uluslararası öğrencilerin en çok tercih ettikleri ülkeler içerisinde ABD ve Batı Avrupa ülkelerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu durumun oluşması çeşitli nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Bu ülkelerin tercih edilmesinde, birçoğunda uluslararası öğrenciliğe yönelik çeşitli sosyal imkanlar bulunması, dünyadaki akademik başarı sıralamasında en başarılı üniversitelere sahip olunması ve uzun süredir uygulanan burs programlarının etkili olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte ABD ve Batı Avrupa ülkelerinin sahip olduğu görece özgür düşünce ortamı ve demokratik toplum yapısının da bu ülkelerin tercih edilmesinde etkili olduğu söylenebilir. New Jersey Minority Educational Development tarafından her yıl dünya genelindeki en iyi 20 üniversite listesi hazırlanmaktadır. 2019 yılı için hazırlanan listeye göre ilk 10 üniversite içerisindeki 8 üniversite ABD'de, 2 üniversite ise İngiltere'de bulunmaktadır (2019, www.worldtop20.org). UniRank tarafından 2019 yılı için yayımlanan en iyi 200 üniversite listesinde ise ilk 10 üniversitenin tamamının ABD'de bulunduğu görülmektedir (2019,

www.4icu.org). Bu nedenle uluslararası öğrencilerin ülke tercihlerinde, üniversitelerin başarı oranlarının ve bu anlamdaki tanınırlığının da önemli bir etken olduğu açıktır.

Tablo 15. Uluslararası Öğrencilerin Tercih Ettikleri Ülkeler (2016)⁷

Sıralaması	Ülkeler	Uluslararası Öğrenci Sayısı
1	Amerika Birleşik Devletleri	971,417
2	Birleşik Krallık	432,001
3	Avustralya	335,512
4	Angola	253,287
5	Fransa	245,349
6	Almanya	244,575
7	Rusya Federasyonu	243,752
8	Kanada	189,478
9	Japonya	143,457
10	Çin	137,527
14	Türkiye	87,903

Kaynak: UNESCO verilerine göre hazırlanmıştır. 14.05.2019: (<http://data.uis.unesco.org>)

Daha önce de ifade edildiği gibi uluslararası öğrenciler hem gittikleri ülkeyi tanıma hem de kendi ülkelerini gittikleri ülkelerde tanıtmaya gibi bir fonksiyon icra etmektedirler. Bu nedenle uluslararası öğrenci hareketliliği çift yönlü bir iletişime imkân tanımaktadır. Hangi ülkelerin daha çok uluslararası öğrenci gönderdiğini gösteren Tablo 16' e bakıldığında bölgesel bir yığılma olmadığı ve bu anlamda çeşitlilik olduğu görülmektedir. Tablo 15 ve Tablo 16 birlikte analiz edildiğinde Çin'in 2016 yılında misafir ettiği ve yurt dışına gönderdiği öğrencilerin sayısı 1,003,599, ABD'nin ise ev sahipliği yaptığı ve ABD'den diğer ülkelere giden öğrenci sayılarının toplamı 1,044,107 olarak hesaplanmıştır. Görüleceği gibi 2016 yılı için ABD ve Çin toplamda 2 milyonun üzerindeki uluslararası öğrenciye doğrudan etki yapmaktadır. Bu sayı 2016 yılındaki uluslararası öğrencilerin yaklaşık %40'ına karşılık gelmektedir. Buradan çıkarılabilecek sonuç, ister öğrenci gönderen isterse de öğrencilere ev sahipliği yapan ülke olsun, uluslararası öğrenci hareketliliği her halükârda çift yönlü bir etkileşimi tetiklemektedir.

⁷ Bu tabloda Unesco'nun daha güncel verilerinin kullanılmamasının nedeni; Unesco'nun bu alanda lider ülkelere ait güncel verileri henüz paylaşmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum, mevcut veriler üzerinden sağlıklı bir karşılaştırma yapılmasına imkân vermemektedir. Bu nedenle, çalışmanın bu kısmında tüm ülkelerin verilerinin yer aldığı 2016 yılı istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 16. En Çok Uluslararası Öğrenci Gönderen Ülkeler (2016)

Sıralaması	Ülkeler	Uluslararası Öğrenci Sayısı
1	Çin	866,072
2	Hindistan	301,406
3	Almanya	119,088
4	Güney Kore	104,992
5	Nijerya	95,731
6	Fransa	90,543
7	Kazakistan	90,187
8	Suudi Arabistan	90,178
9	Vietnam	82,159
10	Ukrayna	77,263
11	ABD	72,790
25	Türkiye	45,401

Kaynak: UNESCO verilerine göre hazırlanmıştır. 14.05.2019: (<http://data.uis.unesco.org>)

Görüleceği gibi Çin ve ABD başta olmak üzere ekonomik rekabetin yanında ülkelerin uluslararası öğrencilere ev sahipliği yapmak üzere de rekabet içerisinde oldukları söylenebilir. Bu nedenle, birçok ülke uluslararası öğrenci hareketliliğinde etkin olmak adına öğrenci değişim programları ve burs programları gibi faaliyetler gerçekleştirmektedir. Kamu diplomasisi açısından değerlendirildiğinde ülkelerin milyonlarca genç insana doğrudan etki etme imkânı tanıyan uluslararası öğrenci hareketliliğine yönelik geliştirilen değişim programları, ülkelerin ev sahipliği yaptıkları çok sayıdaki genç insan aracılığıyla yumuşak gücünün dünyada daha görünür olmasına ve bu sayede de yumuşak gücünün artmasına olanak sağlamaktadır. Çoğu ülke sağladıkları burs imkanları sayesinde geleceğin liderleri olacak genç insanlara karşı ülkelerinin imajını yükseltmeyi hedeflemektedir. Gittikleri ülkede belirli süre ikamet eden öğrencilerin, eğitim süresince yaşadıkları olumlu ya da olumsuz tecrübeler bu ülkelere karşı oluşan algılarını da şekillendirmektedir. Bu nedenle, fonksiyonlarından biri ilişki inşa etmek olan kamu diplomasisi uygulamalarında, öğrenci değişim programları oldukça önemlidir.

Geri dönüşü ve başarısının ölçülmesi ancak orta ve uzun vade gerektiren öğrenci programlarının Türkiye açısından değerlendirilmesi de takdir edileceği gibi nispeten uzun bir zaman gerektirecektir. Bu nedenle, öncelikli olarak bu tarz politikaları başarıya ulaştığı düşünülen bazı ülkelerin uygulamalarına göz atmak faydalı olacaktır.

3.2.2. Dünyadaki Uluslararası Öğrenci Programları

3.2.2.1. ABD ve Fulbright Burs Programı

Uluslararası öğrencilere yönelik çalışmalarda en etkili ülke ABD'dir. Uluslararası öğrencilerin eğitim almak için en çok tercih ettikleri ülkeler arasında ABD lider konumda bulunmaktadır (Tablo 17). Bu durumun ABD'nin dünya genelindeki teknoloji, eğitim, siyaset ve sosyal yaşam şartları gibi konularda 'lider ülke' olma özelliğini ya da imajını taşımasından kaynaklandığı söylenebilir. Bunun yanında, daha önce de ifade edildiği gibi, dünyadaki en başarılı üniversitelerin büyük bir kısmının ABD'de bulunması, uluslararası öğrenciler için akademik kariyer ve prestij kazanma açısından ABD'nin tercih edilme sebebi olarak gösterilebilir. Genel olarak bakıldığında ABD'nin uluslararası öğrenciler tarafından ilk ya da en çok tercih edilen ülke olmasında, ABD'nin izlediği ve uyguladığı uluslararası öğrenci politikasının etkili olduğu söylenebilir (Gündüz, 2012:18). ABD'nin uluslararası öğrencilere yönelik olarak uyguladığı en önemli program da şüphesiz Fulbright Bursları'dır.

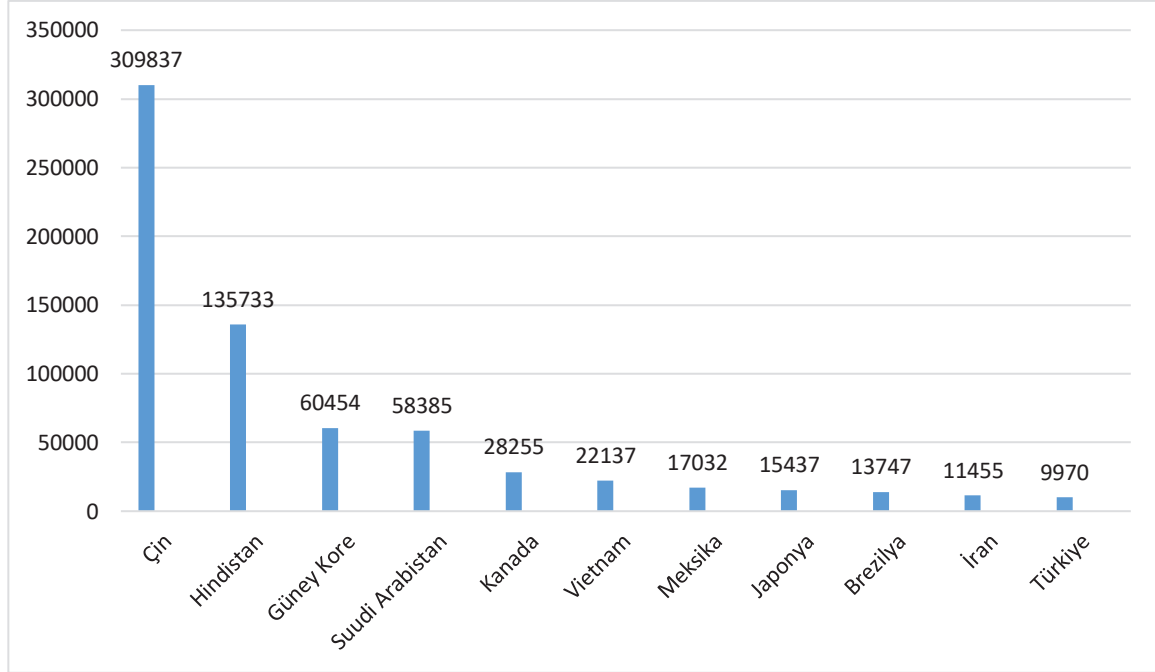
Fulbright programının temeli II. Dünya Savaşı sonrası ABD'nin izlediği komünizm karşıtı politikalara dayanmaktadır. Fitzpatrick'e göre Amerika'da Kongre'nin "komünizm tehdidi" ve Amerikan karşıtlığının yayılması sonrası duyduğu endişe, Amerikalı liderleri kamu diplomasisi uygulamaya yöneltmiştir. ABD'nin içinde bulunduğu bu durum nedeniyle senatör William Fulbright ismiyle anılan Fulbright Anlaşması, ABD ve diğer ülke halkları arasındaki anlayışın teşvik edilmesine yardımcı olmak üzere 1 Ağustos 1946 yılında imzalanmıştır. Anlaşma, eğitim ve kültürel alanda yapılacak değişim programlarıyla birlikte, Amerikan tarzı demokrasinin diğer ülke vatandaşlarına tanıtımını sağlamak üzere oluşturulan ziyaretçi programını da içermektedir (Fitzpatrick, 2010: 18,19). Fulbright Programı ABD'ye karşı oluşan olumsuz algının kırılabilmesi adına bir kamu diplomasisi uygulaması olarak başlatılmıştır. Diğer bir ifadeyle Fulbright Bursları'nın, ABD'nin kamu diplomasisi politikaları uygulama ihtiyacı sonucu doğduğu ifade edilebilir.

Fulbright Programı, ABD Kongre'si tarafından yıllık ödenek desteği verilen ABD Dışişleri Bakanlığı Eğitim ve Kültür İşleri Bürosu tarafından finanse edilmektedir. Fulbright Öğrenci Değişim Programı uluslararası lisansüstü çalışma, ileri araştırma, üniversite öğretimi gibi alanlarda uluslararası öğrencilere çeşitli imkanlar sunmaktadır. Kurulduğu yıldan bu yana 380,000'den fazla kişinin katıldığı program, yılda yaklaşık 8,000 kişiye burs imkânı vererek 160'tan fazla ülkede faaliyet göstermektedir (2019, www.us.fulbrightonline.org). Fulbright Programının bu denli tercih edilmesindeki diğer bir neden de ABD'nin, ülkesinde eğitim alacak öğrencilere yönelik vize uygulamalarını kolaylaştırması ve mezun olan öğrencilere göçmen vize uygulamasıyla ülkede kalma ve çalışma imkânı tanınması olarak ifade edilmektedir (Özoğlu vd., 2012:38).

Grafik 4'te görüleceği üzere, 2016 yılında ABD'de eğitim alan öğrencilerin çok büyük bir kısmı Çin, Hindistan ve Güney Kore gibi Asya ülkelerinden gelmektedir. En çok öğrencinin geldiği 4. Ülke ise Suudi Arabistan olmuştur. Dolayısıyla ABD'nin burs faaliyetlerinin çok sayıda ülkeye yönelik olması farklı coğrafyalardan öğrencilerin ABD'de eğitim almasına imkân sağlamıştır. Siyasi ve ekonomik alanda, ABD'nin zaman zaman

ikili ilişkilerde problem yaşadığı ülkelerden çok sayıda öğrencinin ABD'yi tercih etmesi, ABD'nin bu bölgelere yönelik kamu diplomasisi uygulamaları ve bu ülkelerdeki yumuşak gücünü artırabilmesi açısından önemli bir kazanç olarak görülebilir. Diğer taraftan ABD'nin uluslararası öğrencilerle ilgili olarak elde ettiği kazanç, yalnızca prestij kazanma ya da yumuşak gücünü arttırmayla sınırlı değildir. Birleşik Devletler Uluslararası Yüksek Eğitim Ortaklığı (NAFSA)'ya göre 2017-2018 eğitim döneminde uluslararası öğrenciler, ABD ekonomisine 39 milyar dolar kazandırmış ve 455,662 iş alanında destek sağlamışlardır (2019, www.nafsa.org). Sonuç olarak ABD, uluslararası öğrencilerin hem yumuşak güç hem de ekonomik açıdan sağladıkları imkanları iyi değerlendirerek önemi kazançlar sağlamaktadır.

Grafik 4. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Uluslararası Öğrenciler (2016)

Kaynak: UNESCO verilerine göre hazırlanmıştır. 14.05.2019: (<http://uis.unesco.org>)

3.2.2.2. İngiltere ve Chevening Burs Programı

Kamu diplomasisi alanında etkin ülkelerden birisi olan İngiltere, daha önce de belirtildiği gibi British Culture tarafından yürütülen çeşitli kültürel ve eğitim odaklı faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu faaliyetler içerisinde eğitim alanındaki en önemli faaliyet ise uluslararası öğrencilere yönelik oluşturulan Chevening burs programıdır. Chevening programı, 1983 yılında başlatılan, İngiltere hükümetinin küresel liderleri geliştirmeyi amaçlayan uluslararası burs programıdır (2019, www.chevening.org). Program, bu anlamıyla gelecekte lider olabilecek kişilere odaklanıp burs imkânı sağlayarak önemli ve etkin bir kamu diplomasisi politikası olarak değerlendirilebilir. Diğer benzer programlarla karşılaştırıldığında Chevening programı, hedef kitlesi sayısal olarak daha az ancak nitelik bakımından yüksek kişilerin seçildiği, bir anlamıyla elitist bir program olarak değerlendirilebilir (Öztürk, 2014:22).

Yabancılar ve İngiliz Uluslar Topluluğu Ofisi (Foreign & Commonwealth Office/FCO) ve ortak kuruluşlar tarafından finanse edilen program için yararlanıcılar, İngiliz elçilikleri ve yüksek komisyonlar tarafından seçilmektedir (2019, www.chevening.org). 1983 yılında 41 ülkeden 100 öğrenciye burs verilerek başlayan program, 2018 yılında 160 ülkeden toplamda 1,750 öğrenciye burs imkânı sağlamıştır. Program başladığından bu yana ise dünya genelinde Chevening burs desteği alan 50, 000 mezun bulunmaktadır. (Chevening Impact Report, 5).

Diğer programlarla karşılaştırıldığında Chevening çok daha az ve özel olarak seçilmiş bir kitleye burs sağlamaktadır. İngiltere bu anlamda, çok daha fazla uluslararası öğrenciye ulaşmak yerine, kariyerinde önemli mevkilere gelme ihtimali yüksek olan kişilere öncelik vermektedir. Dünya genelinde 14 devlet başkanı ve başbakan düzeyinde mezunu bulunan Chevening programı, İngiltere için etki gücü yüksek bir kamu diplomasisi uygulaması olarak değerlendirilebilir.

Tablo 17. Dünyada Chevening Mezunu Olan Siyasi Liderler

İsim	Ülkesi	Görevi	Görev Süresi
Baldwin Spencer	Antigua & Barbuda	Başbakan	2004-2014
Carlos Alvarado Quesada	Kosta Rika	Devlet Başkanı	2018-
Alvaro Uribe Velez	Kolombiya	Devlet Başkanı	2002-2010
Eduardo Rodriguez Veltze	Bolivya	Devlet Başkanı	2005-2006
Gudni Thorlaclaus Johannesson	İzlanda	Devlet Başkanı	2016-
Sigmundur David Gunnlaugsson	İzlanda	Başbakan	2013-2016
Marek Belka	Polonya	Başbakan	2004-2005
Grigol (Gega) Mgaloblishvili	Gürcistan	Başbakan	2008-2009
Sergei Stanishev	Bulgaristan	Başbakan	2005-2009
Miladen Ivanic	Bosna Hersek	Başkan Yardımcısı	2016-2017
Rinchinyamyn Amarjargal	Moğolistan	Başbakan	1999-2000
Un-Chan Chung	Güney Kore	Başbakan	2009-2010
Anote Tong	Kiribati	Devlet Başkanı	2003-2016
Enele Sopoaga	Tuvalu	Başbakan	2013-

Kaynak: Chevening Impact Report verilerine göre düzenlenmiştir (t.y.:12,13).

3.2.2.3. Almanya ve DAAD Burs Programı

Uluslararası öğrenci hareketliliğinde en çok tercih edilen ülkelerden birisi de Almanya'dır. Almanya, 2016 yılında 244,575 uluslararası öğrenciye ev sahipliği yaparak en çok tercih edilen 6. ülke olmuştur (Tablo 15). Aynı yıl Almanya'daki 119,088 öğrenci eğitim almak için yurtdışına çıkmıştır. Bu nedenle Almanya, yurtdışına öğrenci gönderen ülkeler içerisinde de üst sıralarda bulunmaktadır (Tablo 16). Almanya'nın uluslararası öğrenci hareketliliğinde etkin bir ülke olmasında, uluslararası öğrencilere yönelik faaliyet gösteren ilk ülkelerden biri olmasının önemli bir etken olduğu söylenebilir.

Almanya'da, uluslararası öğrenci ve araştırmacı değişimini desteklemek amacıyla 1925 yılında Alman Akademik Değişim Servisi (DAAD) kurulmuştur. DAAD programının çeşitli fonksiyonları vardır. 2015 yılında dünya genelinde 250'den fazla DAAD programı uygulanmıştır. Bu programlarda 127 binden fazla Alman ve yabancı genç akademisyen ve araştırmacı çalışma bursları, doktora bursları ve staj imkanlarından yararlanmışlardır.

Bunun yanında DAAD, Alman üniversitelerinin uluslararasılaşma faaliyetlerini, pazarlama kampanyaları ve yayınları aracılığıyla desteklemektedir (DAAD,2017). DAAD bu anlamda, Alman dilini güçlendirmek ve eğitimde, kültürde, bilimde Alman çalışmalarını desteklemek amaçlı faaliyetler gösteren, Almanya dış politikasının önemli bir ortağı ve kamu diplomasisi uygulayıcısıdır.

DAAD'ın yürüttüğü programlar büyük oranda kamu fonları tarafından finanse edilmektedir. 2017 yılında faaliyet bütçesi yaklaşık 522 milyon Euro'yu bulan DAAD'ın en önemli fon sağlayıcıları Dışişleri Bakanlığı (%36), Eğitim Bakanlığı ve Araştırma Bakanlığı (%26), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı (%10) ve Avrupa Birliği (%21) olmuştur. Bunun yanında, Almanya'nın 16 eyaleti yabancı bursiyerlerin öğrenim ücretlerini karşılamaktan sorumludur. Ayrıca şirket ve vakıflar da programa finansal katkıda bulunmaktadırlar (2019, www.daad.de).

Sonuç olarak Almanya, uluslararası öğrenci değişim programları konusunda oldukça tecrübeli bir ülkedir. 1925 yılında başlattığı burs programıyla, hem çok sayıda Alman genci uluslararası tecrübe kazanmaları için yurtdışında eğitim almaya göndermiş hem de birçok yabancı genç öğrenci ve araştırmacıya burs desteği sağlamıştır. Burs faaliyetleri, kamu diplomasisi bağlamında uzun dönem ilişkiler inşa edilmesinde önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında Almanya'nın 20. yüzyılın başlarından itibaren yürüttüğü burs faaliyetleri, önemli bir kamu diplomasisi politikası olarak değerlendirilebilir.

3.2.2.4. Fransa ve Eiffel Burs Programı

Fransa, kamu diplomasisi alanında önemli faaliyetler göstermektedir. Fransa'daki kamu diplomasisi faaliyetleri daha çok kültür ve eğitim odaklı politikalarla desteklenmektedir. UNESCO verilerine göre Fransa, 2016 yılında 245,349 öğrenciye ev sahipliği yaparak uluslararası öğrencilerin en çok tercih ettiği 5. ülke olmuştur (Tablo 15). Bu açıdan Fransa, uluslararası öğrencileri kendi ülkesine çekme konusunda, uluslararası rekabette önemli bir ülke olarak yer almaktadır.

Fransa hükümeti uluslararası öğrencilere yönelik olarak politikalar oluşturmaktadır. Bu politikalar içerisinde en önemlisi, üniversite harçlarıyla ilgili yaptığı kolaylaştırmalardır. Fransa'da eğitim kamu hizmeti olarak değerlendirildiği için uluslararası öğrencilerin üniversite harçlarının önemli bir kısmı devlet tarafından desteklenmektedir. Bu sayede uluslararası öğrenciler Fransa'daki yerel öğrencilerle eşit harçlar ve eşit imkanlardan yararlanmaktadırlar (Özoğlu vd. 2012:42).

Fransa, uluslararası öğrencilere yönelik olarak 1999 yılından bu yana Eiffel Burs Programını sürdürmektedir. Burs programı Campus France adlı kamu kurumu aracılığıyla yürütülmektedir. Kurumun kuruluş amacı, Fransa'daki yüksek öğretimi yurtdışında teşvik etmek ve bu sayede yabancı öğrencileri ve araştırmacıları Fransa'ya çekmektir. Campus France, uluslararası öğrenci hareketliliğini teşvik ederek burs programlarını ve mezun programlarını yönetmektedir (2019, www.campusfrance.org).

Fransız Birliği ve Dışişleri Bakanlığı tarafından oluşturulan Eiffel Programı, yüksek lisans ve doktora düzeyinde burs yardımı sağlamaktadır. Yüksek lisans programlarında hukuk,

ekonomi ve yönetim ve mühendislik; doktora düzeyinde ise mühendislik bilimleri, kimya, matematik, biyoteknoloji ve çevre bilimleri gibi alanlarda burs desteği sağlamaktadır. Program, burs desteği dışında yararlanıcılara çeşitli olanaklar da sunmaktadır. Program, master ve doktora programı içerisinde, uluslararası ve yerel ulaşım desteği, sağlık sigortası ve konaklama konularında da destek sağlanmaktadır (Eiffel Program, 2019). Sonuç itibarıyla Fransa, uluslararası öğrenci hareketliliğinde önemli oranda destek sağlayarak, bu hareketlilikten faydalanmaktadır. Bu nedenle Fransa, eğitim stratejisi olarak 2027 yılında 500,000 uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmayı öngörmektedir (Campus France, 2019). Bu nedenle Eiffel Burs Programı ve Campus France'ın gerçekleştirdiği faaliyetler, Fransa'nın eğitim alanındaki kamu diplomasisi uygulama örneklerini oluşturmaktadır.

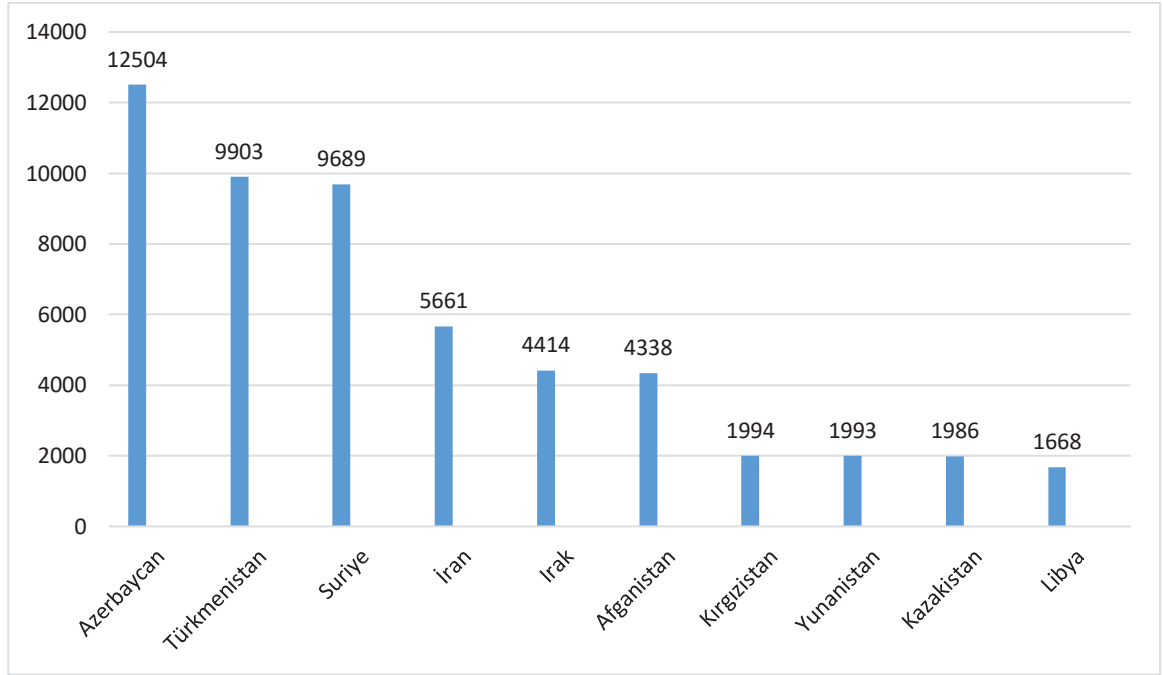
ABD ve İngiliz uygulamalarına nispetle Alman ve Fransız eğitim sisteminin uluslararası öğrenciye daha fazla harç kolaylığı sağladığı görülmektedir. Bunun nedeni İngilizceye karşılık Almanca ve Fransızcanın da eğitim dili olarak uluslararası akademik camiadaki etkinliğini artırmak olarak ifade edilebilir. Netice itibarıyla uluslararası öğrencilere yönelik faaliyetlerin bu ülkeler arasında artan bir rekabeti doğurdu açıktır.

3.3. Türk Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye Bursları Programı

3.3.1. Türkiye'deki Uluslararası Öğrenciler

Türkiye, burslu ve kendi imkanları ile eğitim faaliyetlerinden yararlanan çok sayıda uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'de her geçen yıl sayıları artmakta olan uluslararası öğrencilere yönelik kurumsal faaliyetlerle birlikte bu alanda akademik çalışmalar da yapılmaya başlanmıştır. 2012 yılında *Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler* adlı çalışmada, birebir mülakatlar yapılarak uluslararası öğrencilerin Türkiye algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada uluslararası öğrencilere eğitim için neden Türkiye'yi tercih ettikleri ve Türkiye'yi cazip kılan unsurların neler olduğu gibi çeşitli sorular sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda Türkiye'yi tercih nedenleri belirlenmiştir. Araştırmada verilen cevaplar doğrultusunda Türkiye'nin tercih nedenleri 6 grupta toplanmıştır. Bunlar genel hatlarıyla Türkiye'deki eğitimin kendi ülkelerine göre daha kaliteli olması; Türkiye'deki eğitim ve yaşam harcamalarının daha ekonomik olması; burs imkanları, öğrencilerin kültürel, dini ya da etnik köken olarak kendilerini Türkiye'ye yakın hissetmeleri; akraba, tanıdık, öğretmen ve okullar tarafından yapılan tavsiye ve yönlendirmeler olarak belirlenmiştir (Özoğlu vd. 2012:89,90).

Grafik 5. Türkiye’deki Uluslararası Öğrenciler (2016)

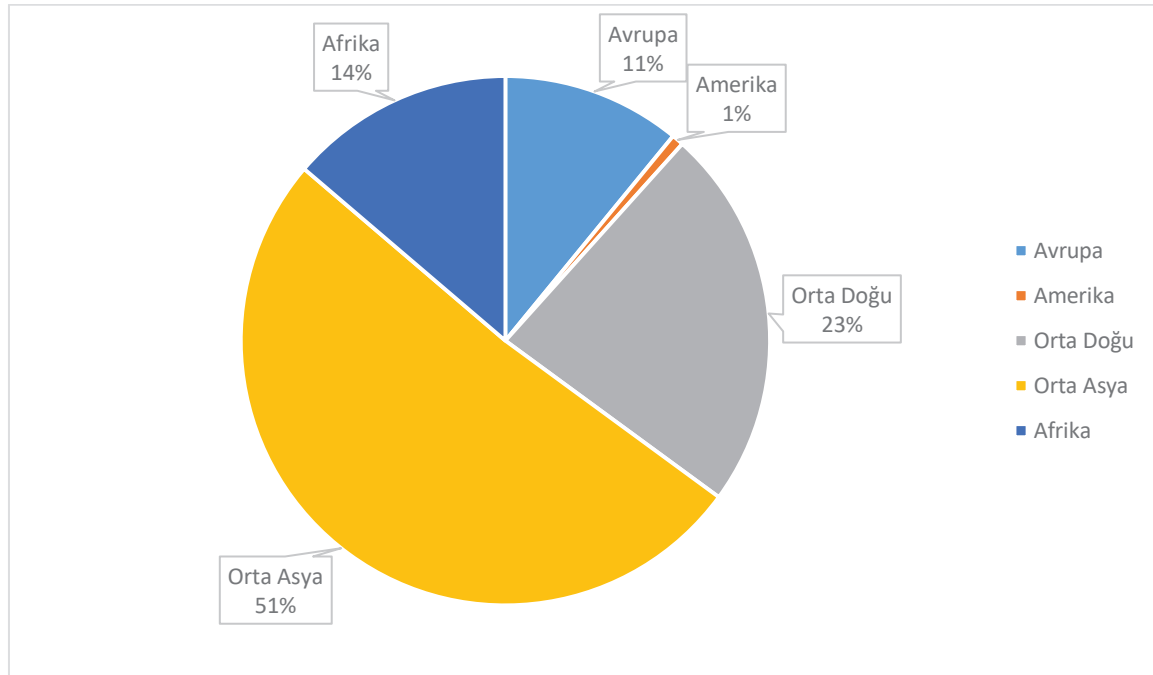

Kaynak: UNESCO Verilerine göre düzenlenmiştir. 15.05.2019. (<http://uis.unesco.org>)

YTB uzmanlık tezi olarak sunulan başka bir çalışmada ise, Türkiye Bursları’nın başladığı 2012-2013 yılında burslara başvuran adayların niyet mektupları incelenerek Türkiye’yi tercih etme nedenleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya göre uluslararası öğrencilerin, Türkiye’ye sempati duyma, Türkçe öğrenmiş olma, Türkiye’de bir arkadaşı ya da yakını bulunma, dini ve kültürel bağlar gibi nedenlerle Türkiye’yi tercih ettikleri belirtilmiştir (Kaya,2014:106). Türkiye’de yüksek din eğitimi gören uluslararası öğrencilerin Türkiye algısına yönelik 2019 yılında yapılan bir başka çalışma da ise, uluslararası öğrencilerin Türkiye tercih etmelerinde, Türkiye’nin Müslüman bir ülke olması ve Türkiye’de özgürlük ortamının bulunması önemli etmenler olarak değerlendirilmiştir (Bulut, 2019).

Araştırmaların bulguları incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etme nedenlerinde benzer unsurların ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Bu benzerlikler, Türkiye’nin tercih edilmesinde dini ve kültürel değerlerin ortaklığı olarak görülmektedir. Nitekim Grafik 6’ya bakıldığında Türkiye’deki uluslararası öğrenciler içerisinde Türkiye’ye, komşu ve nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ülkelere daha fazla talep olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu çalışmanın yapıldığı tarihte en son 2016 verilerini paylaşan UNESCO verilerine göre, Türkiye’ye gelen uluslararası öğrencilerin geldikleri ülkelere göre bölgesel dağılım grafiği oluşturulmuştur (Grafik 7.). Bu grafikte 2016 yılında Türkiye’ye en çok Orta Asya ve Orta Doğu ülkelerinden uluslararası öğrencilerin geldiği görülmektedir. Dolayısıyla önceki yıllarda yapılan araştırmalarla karşılaştırıldığında, uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etmelerindeki dini ve kültürel yakınlık duygusunun önemini koruduğu söylenebilir.

Grafik 6. Türkiye’deki Uluslararası Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılımı (2016)

Kaynak: UNESCO Verilerine göre düzenlenmiştir. 15.05.2019. (<http://uis.unesco.org>)

Türkiye Bursları’nın desteğiyle ya da kendi imkanlarıyla Türkiye’yi tercih eden uluslararası öğrencilerin, Türkiye’nin yumuşak gücüne katkı sağlamalarının ötesinde, Türkiye’nin bu bölgelerdeki yumuşak gücünün halihazırdaki mevcudiyetini de gösterdiği ifade edilebilir. Nitekim Özoğlu ve beraberindekilerin yaptıkları araştırmada, uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etme nedenleri arasında akraba ve tanıdıkların tavsiyelerinin de etkili olduğu belirtilmiştir (2012, 27). Bu durum, komşu ülkelerde Türkiye’ye karşı olumlu bir algının var olduğu şeklinde de yorumlanabilir. Diğer bir ifadeyle, uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etmeleri, Türkiye’de geçirecekleri zaman zarfında edindikleri bilgiler ve inşa edecekleri sosyal ilişkiler sayesinde Türkiye’ye karşı olumlu bir algının oluşmasına imkân tanımakta ve Türkiye’nin mevcut yumuşak gücünü canlı tutmaya ve geliştirmeye yardımcı olmaktadır.

Daha yakın tarihli bir araştırmaya örnek olarak Aras ve Mohammed’in 2018 yılında yaptıkları çalışma gösterilebilir. Çalışma 30’u ile yüz yüze mülakat olmak üzere toplamda 195 öğrenci ile gerçekleştirilen online anket çalışmasından oluşmaktadır. Çalışmada Türkiye Bursları programının Türk dış politikasındaki rolünü incelenmiş ve Türkiye’deki yüksek eğitim kurumlarının niteliğinin artırılmasının, Türkiye’nin yumuşak güç kapasitesini artırma yönünde önemli bir adım olacağı değerlendirilmiştir (Aras ve Mohammed, 2018:15). Bu çalışma da Türkiye Bursları Programı’nı Türk kamu diplomasisi faaliyeti olarak ele almakta ve programın Türkiye’nin yumuşak gücüne ne gibi bir etkisinin olduğunu gerçekleştirilen öğrenci mülakatları bulguları üzerinden incelemektedir. Bu çalışmada ayrıca, öğrenci mülakatları neticesinde elde edilen bulgular benzer çalışmalardaki bulgularla karşılaştırılarak, öğrencilerin Türkiye konusundaki algılarında zamanla bir değişiklik olup olmadığı da araştırılacaktır.

3.3.2. Türkiye’de Uluslararası Öğrencilere Yönelik Uygulanan Burs

Programları

Teknolojik gelişmelerin hızla yayıldığı ve dış dünyaya dair bilgi edinme ve farklı coğrafyalardaki insanlarla ilişki kurabilme imkanlarının çeşitlenmekte olduğu günümüzde, eğitim sektörünün de hızla küreselleştiği görülmektedir. Uluslararası öğrencilere yönelik burs programlarının çeşitlenmesi ve seyahat olanaklarının artması sayesinde, dünya genelinde milyonlarca öğrenci, yeni tecrübeler edinmek ve daha iyi eğitim olanaklarından faydalanmak için farklı ülkelere gitmektedir. Uluslararası öğrenci hareketliliği olarak adlandırılan bu süreç, uluslararası alandaki prestijini arttırmak arzusundaki ülkeler açısından önemli bir fırsat doğurmaktadır. Bu nedenle, günümüzde birçok ülke, uluslararası öğrencilere yönelik olarak çeşitli burs programları oluşturmaktadır. Ülkeler, ev sahipliği yaptıkları uluslararası öğrenciler sayesinde hem kültürel değerlerini dış dünyaya ihraç ederek yumuşak güçlerini geliştirme hem de daha fazla öğrenci tarafından tercih edilerek bu anlamda ekonomik bir kazanç elde etme imkanına sahip olabilmektedirler. Bu durumun, her yıl sayıları artan uluslararası öğrencilere yönelik, ülkelerarası bir rekabet ortamını doğurmakta olduğu ifade edilebilir. Türkiye’nin de uyguladığı çeşitli burs programlarıyla bu rekabet ortamına karşı kayıtsız kalmamakta olduğu anlaşılmaktadır.

3.3.2.1. Büyük Öğrenci Projesi

Uluslararası öğrencilerin her geçen yıl daha fazla sayıda uluslararası bir hareketliliğin içerisinde yer alması, ülkelerin kamu diplomasisi uygulamalarında eğitim politikalarının önemini de arttırmaktadır. Ülkelerin kültürel değerlerinin, sahip oldukları imkanlarının ve ülke profilinin tanıtılmasına ve uluslararası alanda transferine olanak tanıyan öğrenci değişim programları bu nedenle kamu diplomasisi uygulamaları içerisinde önemi hızla artan stratejik bir enstrüman olmaya başlamaktadır (Budak, 2012:63). Türkiye SSCB’nin dağılmasının ardından bağımsızlığını kazanan Türki Cumhuriyetler ile ilişkilerini geliştirmek ve bu ülkelere, kuruluş süreçlerinde destek vermek amacıyla önemli bir fırsat yakalamış ve bu anlamda çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Bu girişimler içerisinde eğitime yönelik uygulamaların, önemli bir yer elde ettiği görülmüştür. Türkiye, oluşan bu şartlar neticesinde Türki Cumhuriyetlerdeki öğrencilere yönelik olarak, 1992 yılında Büyük Öğrenci Projesi’ni başlatmıştır. Daha önceki tarihlerde de yabancı öğrencilere yönelik çeşitli burs imkanları sağlayan Türkiye için, Büyük Öğrenci Projesi’yle (BÖP) burs faaliyetleri, daha sistematik hale gelmeye başlamıştır (Ulutaş, 2014:98,99).

BÖP, başlangıçta Türkiye’nin Orta Asya’daki Türki Cumhuriyetlere yönelik dış politikası ekseninde oluşturulmuştur. Türkiye ile Türki Cumhuriyetler arasındaki ikili anlaşmalarla düzenlenen BÖP, öğretim elemanı ve öğrenci değişimi, eğitim donanım desteği, Latin alfabesine geçiş sürecinde yürütülecek çalışmalar, kitap desteği, orta ve yüksek öğretim düzeyindeki öğrencilere staj olanaklarının sağlanması gibi çeşitli alanları kapsamaktadır. Proje, başlangıçta 7000’inin yüksek öğretim, 3000’inin ise orta öğretim alanında olmak üzere, toplamda 10,000 öğrencinin yararlanmasını öngörmüştür. BÖP, Türki Cumhuriyetler ve topluluklarının eğitim düzeyini arttırmak, yetişmiş insan gücü gereksinimini karşılamaya yardımcı olmak ve Türkiye dostu bir genç nesil yetiştirerek,

Türk dünyasıyla kalıcı ve dostane ilişkiler kurmak gibi birtakım amaçlarla başlatılmıştır (Kavak ve Başkan,2001:96). Bu nedenle, Büyük Öğrenci Projesi'nin, ortaya çıkışı ve uygulanma amacı çerçevesinde bir kamu diplomasisi faaliyeti olduğu anlaşılmaktadır.

Başlangıçta beş Türki Cumhuriyet olan Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan'a yönelik olarak uygulanması düşünülen BÖP, daha sonra Balkanlar ve Rusya içerisindeki soydaş ve akraba toplulukları da içerecek şekilde 57 ülkeye yayılmıştır (Öztürk, 2014:46). Proje kapsamında öğrencilerin seçilmesi ve uygun üniversitelere yerleştirilmesi, Değerlendirme Kurulu tarafından yapılmaktadır. Kurul, Millî Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kredi ve Yurtlar Kurumu, TİKA, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu temsilcilerinden oluşturulmuştur (Budak, 2012:70). Program başladığı yıldan bu yana 30 binin üzerinde öğrenciye burs desteği sağlamıştır (Tablo 18.).

Türkiye, SSCB'nin dağılması, ardından da Yugoslavya'nın parçalanmasıyla Kafkasya ve Balkanlarda, tarihi ve kültürel bağlarının bulunduğu yeni devletlerin kurulmasına ilgisiz kalmamıştır. Soğuk Savaş'ın bitmesiyle uluslararası ilişkilerde başlayan yumuşama dönemi ve yakın coğrafyasında yaşanan bu gelişmeler, Türkiye'ye, komşu ülkelerden başlayarak uluslararası sahaya açılma fırsatı vermiştir. Türkiye, bu fırsatı değerlendirmek için TİKA, Başbakanlık ve Dışişleri Bakanlığı gibi kurumları aracılığıyla bu bölgelere yönelik çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Bu faaliyetler içerisinde doğrudan insan odaklı bir proje olan Büyük Öğrenci Projesi, Türkiye'nin bölge halklarıyla var olan ilişkilerini koruması ve gelecek nesiller aracılığıyla yeni ve daha güçlü ilişkiler inşa edilmesine hizmet etmesi açısından son derece önemlidir.

BÖP'ün, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyeti olarak uluslararası öğrencilere yönelik burs faaliyetlerini organize etme ve daha büyük çaplı projeler geliştirilmesine öncülük ettiği söylenebilir. Türkiye, BÖP ile uluslararası öğrencilere yönelik burs faaliyetlerini ilk olarak yakın coğrafyasında deneyimlemiştir. BÖP'ün bu anlamda, bugün dünyanın hemen her yerinde etkili olma iddiasında bulunan ve binlerce öğrenciye burs desteği sağlayan Türkiye Bursları programının oluşmasına da kaynaklık ettiği ifade edilebilir.

İkili kültürel anlaşmalar ve iyi niyet çerçevesince 100'den fazla ülkeye yönelik olarak başlatılan Hükümet Bursları da Türkiye'nin burs desteği sağladığı bir diğer programdır. Hükümet Bursları, lisans, yüksek lisans, kısa dönem araştırma ve Türk Dili yaz kursları gibi alanlarda destek sağlamaktadır. Hükümet Burslarıyla Türkiye'ye gelen öğrenciler, BÖP ile aynı oranda burs desteği almaktadırlar (Özoğlu vd. 2012:65). Bunun yanında, Diyanet İşleri Başkanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı gibi kurumlar aracılığıyla da yurt dışındaki öğrencilere yönelik burslar verilmektedir. Sonuç olarak, çeşitli kurumlar aracılığıyla yürütülen burs programları, her geçen yıl Türkiye'ye daha çok uluslararası öğrencinin gelmesini sağlamaktadır. Türkiye'nin bu alandaki en büyük programı ise 2012 yılından beri sürdürülen Türkiye Bursları programıdır.

Tablo 18. BÖP Kapsamında Gelen Uluslararası Öğrencilerin İstatistikleri (1992-2010)

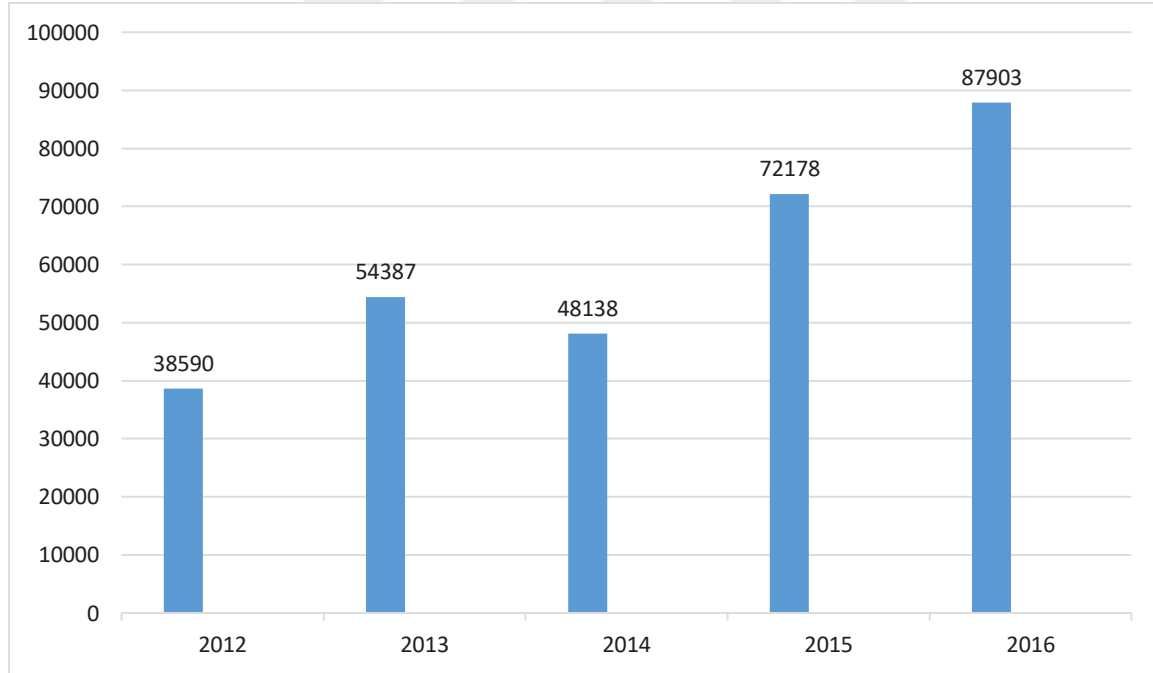
Kontenjan Yılı	Verilen Kontenjan	Kullanılan Kontenjan	Mezun	Bursu Kesilen
1992-1993	8,197	5,698	2,111	3,587
1993-1994	5,220	3,073	1,023	2,050
1994-1995	2,165	1,206	463	743
1995-1996	2,060	1,473	522	951
1996-1997	2,261	1,904	612	1,292
1997-1998	2,176	1,735	680	1,055
1998-1999	1,579	1,431	578	853
1999-2000	1,741	1,546	514	1,032
2000-2001	1,594	1,318	532	786
2001-2002	1,445	1,302	504	725
2002-2003	1,625	1,387	463	805
2003-2004	1,608	1,524	519	772
2004-2005	1,692	1,543	448	698
2005-2006	1,500	1,399	309	517
2006-2007	1,500	1,313	177	333
2007-2008	1,500	1,365	70	280
2008-2009	1,500	1,275	13	104
2009-2010	1,500	1,490	3	101
Toplam	40,863	31,982	9,541	16,684

Kaynak: Özoğuz vd. (2012:63)

3.3.3. Türkiye Bursları Programı

Türkiye, kamu diplomasisi faaliyeti olarak değerlendirilebilecek olan uluslararası öğrencilere yönelik burs desteklerini 1960'lı yıllardan bu yana sürdürmektedir. 1960'lı yıllarda Türkiye ikili anlaşmalar çerçevesinde uluslararası öğrencilere burs desteği sağlamıştır. 1990'lı yıllara gelindiğinde ise Türkiye, uluslararası alanda daha etkin olmak ve bölge ülkeleriyle siyasi ve ekonomik ilişkilerini geliştirmek için komşu ülkelere yönelik açılım politikaları gerçekleştirmeye başlamıştır. Türkiye'nin dış politikasında yaşanan bu genişleme, Türkiye'nin diğer ülkelere yönelik uyguladığı eğitim politikalarını da etkilemiştir. Bu nedenle dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın desteğiyle, Türkiye'nin uluslararası öğrencilere sunduğu burs desteği, daha sistematik hale getirilerek "Büyük Öğrenci Projesi" başlatılmıştır. Önceki başlıkta belirtildiği gibi Büyük Öğrenci Projesi ilk olarak Türki Cumhuriyetlere yönelik olarak başlatılmış ardından da 57 ülkeyi kapsayan uluslararası burs faaliyeti halini almıştır. 2010 yılında Başbakanlık bünyesinde Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın kurulmasıyla, Türkiye'nin resmi burs faaliyetleri "Türkiye Bursları" adı altında birleştirilerek, bursların organizasyonu Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın sorumluluğuna geçmiştir (www.turkiyeburslari.gov.tr).

Grafik 7. Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Yıllara Göre Dağılımı (2012-2016)

Kaynak: UNSECO Verilerine göre düzenlenmiştir. 15.05.2019. (<http://uis.unesco.org>)

Dünya genelinde artan uluslararası öğrenci hareketliliğinden Türkiye'de etkilenmiş ve ev sahipliği yaptığı uluslararası öğrenci sayısı her geçen yıl artış göstermiştir. Grafik 5'te görüleceği gibi 2012 yılında 38,590 uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapan Türkiye, 2016 yılında 87,903 uluslararası öğrenciyi ağırlamıştır. 2014 yılında yaşanan kısmi düşüşte Türkiye'de yaşanan ve birçok ülkenin haber kanallarına yer alan "Gezi Parkı Eylemlerinin"

etkili olduğu söylenilebilir⁸. Türkiye’de yaşanan olayların uluslararası basında geniş yer bulması uluslararası öğrencilerin bir önceki yıla oranla Türkiye’yi daha az tercih etmelerini etkilemiş olduğu değerlendirilebilir. Bununla birlikte, yaşanan olaylar neticesinde, Türkiye’deki politik gündemin daha çok iç siyasi meselelere yoğunlaştığı göz önünde bulundurulduğunda, uluslararası öğrencilere yönelik faaliyetlerin gerekli düzeyde sürdürülemediği olması da bu düşüşte etkili olmuş olabilir. Nitekim Tablo 16’ya bakıldığında dünya genelinde 2014 yılında uluslararası öğrenci sayılarında bir azalma olmadığı, aksine düzenli artışın devam ettiği görülmektedir. Ancak görüleceği gibi 2014 yılı sonrası Türkiye’deki uluslararası öğrenci sayıları tekrar artış göstermeye başlamıştır (Grafik 5.)

Türkiye Bursları, Türkiye’nin uluslararası öğrencilere yönelik olarak başlattığı kamu kaynaklı burs programıdır. Faaliyete başladığı 2012 yılında 4000 başvuru alan Türkiye Bursları, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında uluslararası öğrencilere burs desteği sağlamaktadır. Bu programlarda öğrencilere 1 yıllık Türkçe eğitimi de verilmektedir. Tam zamanlı olan lisans, lisansüstü ve doktora bursları kapsamında öğrencilere, 1 yıllık Türkçe dil dersleri, konaklama, okul harcı, sağlık sigortası ve bir kerelik uçak bileti desteği sağlanmaktadır. Buna ek olarak öğrencilere eğitim düzeylerine göre cep harçlığı verilmektedir. 2019 yılı için belirlenen aylık cep harçlığı ödemeleri lisans için 700TL, yüksek lisans için 950TL ve doktora programına kayıtlı öğrenciler için 1,400TL olarak belirlenmiştir. Türkiye Bursları ayrıca, kısa süreli burs programları da uygulamaktadır. Kısa süreli burs programları, başarı bursu programı ve araştırma bursu programı olarak iki alanda sürdürülmektedir. Tam zamanlı burs programlarından farklı olarak kısa dönem burs programlarında konaklama ve diğer giderler burs programı kapsamında desteklenmemektedir. Buna rağmen başarı programlarından lisans düzeyinde 400TL, yüksek lisans düzeyinde 590TL ve doktora düzeyinde 880TL olmak üzere yararlanıcılara aylık cep harçlığı desteği sağlanmaktadır. 3 ila 12 arasındaki süreyi kapsayan araştırma bursu programında ise yararlanıcılara aylık olarak 3000TL burs desteği sağlanmaktadır (10.09.2019, www.turkiyeburslari.gov.tr).

Tablo 19. Türkiye Bursları Burs Miktarları (TL)

Düzye	2011	2012	2013	2019
Lisans	325	500	500	700
Yüksek Lisans	450	750	750	950
Doktora	550	1.000	1.000	1.400

Kaynak: YTB 2013 Faaliyet Raporu ve (www.ytb.gov.tr) adresindeki güncel verilere göre hazırlanmıştır.

Türkiye Bursları, diğer kamu kuruluşlarıyla birlikte ortak burs programları da yürütmektedir. Bu programlara örnek olarak Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Burs Programı ve Suriyeli Öğrenciler Burs Programı gösterilebilir. Türkiye Bursları programı aynı

⁸ Gezi Parkı Eylemleri, 28 Mayıs 2013 tarihinde Taksim’de Topçu Kışlası’nın yeniden yapılması kararı sonrası başlatılan çalışmalarda Gezi Park’ında bulunan ağaçların sökülmesine karşı başlayan protestoların, polis müdahalesi sonrası yurt geneline yayılmasıyla oluşan eylemlerdir. Eylemler, yurtiçinde ve yurtdışında kamuoyunu uzun süre meşgul etmiştir.

zamanda Türkiye'ye ilgi duyan ve Türkçe öğrenmek isteyen yabancı kamu görevlileri, diplomatlar, akademisyenler ve araştırmacılar için de burs desteği sağlamaktadır. Kamu Görevlileri ve Akademisyenler için Türkçe İletişim Programı (KATİP) olarak adlandırılan burs programı, Türkiye burslarının diğer programlarından farklı olarak yalnızca ilgili yabancı kamu çalışanları ve araştırmacıların başvurularına açıktır. Dış ülkelerdeki Türk Büyükelçilikleri aracılığıyla başvuru yapılabilen program konaklama, tek seferlik uçak bileti ve 2000TL aylık cep harçlığı desteği sağlamaktadır. Türkiye Bursları'nın tam zamanlı burs programları tüm dünyadaki uluslararası öğrencilerin başvurularına açık olarak sürdürülmektedir. İstenilen kriterlere sahip aday öğrenciler tüm dünyada, Türkiye Bursları programının resmi internet sitesi olan www.turkiyeburslari.gov.tr adresinden başvuru yapabilmektedirler. Türkiye Bursları'na başvuru için gerekli olan temel kriterler akademik başarı, yaş sınırı ve programın amacına yönelik olarak uygunluk unsurlarını içermektedir. Türkiye Bursları, yabancı öğrencilere yönelik olduğundan Türk vatandaşları ya da Türk vatandaşlığını kaybetmiş olan kişiler bu programlara başvuru yapamamaktadır. Bununla birlikte adaylar için belirlenen kriterler şu şekildedir:

- Lisans adayları için 21 yaşının altında olmak ve %70 oranında akademik başarı elde etmek,
- Yüksek lisans adayları için 30 yaşının altında olmak ve minimum %75 oranında akademik başarı elde etmiş olmak,
- Doktora programı adayları içinde 35 yaşının altında olmak ve minimum %75 oranında akademik başarı elde etmiş olmak,
- Son olarak da sağlık bilimleri alanında başvuru yapan adayların en az %90 oranında akademik başarıya sahip olmak.

Yukarıda belirtilen kriterlere sahip olan adaylar, mülakat ve seçim komiteleri tarafından belirlenerek seçilir. İlk olarak programın resmi internet sayfasında başvuru yapan adayların, yukarıdaki kriterlere uygunlukları değerlendirildikten sonra kariyer hedefleri, başvuruda gönderilen niyet mektubunun içeriği, sosyal faaliyetlere katılım gibi bir dizi kriter üzerinden değerlendirilerek mülakata alınır. Mülakat komiteleri tarafından gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde, seçim komitesi tarafından son değerlendirme yapılarak, adayların başvuruları sonuçlandırılır (10.09.2019, www.turkiyeburslari.gov.tr).

Görülebileceği gibi Türkiye Bursları programı kapsamında yürütülen sürecin sonunda adayların, uluslararası öğrenciler içerisindeki başarılı olan gruplar arasından seçildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, nitelikli öğrencilerin seçilmesi hem Türkiye'ye gelen öğrencilerin Türk öğrenciler ve akademisyenlerle yapacakları akademik bilgi paylaşımlarının kalitesini artırması hem de ülkelere döndüklerinde başarılı bir kariyer yapma potansiyeline sahip olduğu düşünülen bu öğrencilerin Türkiye'ye karşı olumlu bir algıya sahip olma ihtimalleri nedeniyle oldukça önemlidir.

Bursların oluşturulmasından ve yürütülmesinden sorumlu olan YTB, 2023 Strateji Vizyonu kapsamında uluslararası öğrencilere ve burs faaliyetlerine yönelik stratejik hedeflerini aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

- Türkiye Bursları ülke stratejileri kapsamında planlama, tanıtım ve seçim çalışmaları geliştirilerek burslandırmanın niteliğini arttırmak,

- Türkiye Burslusu öğrencilere sunulan hizmetlerin kalitesi artırılarak öğrencilerin sosyal, kültürel ve mesleki donanımlarını güçlendirmek (YTB Stratejik Plan: 2019:41).

YTB'nin 2017 yılında yayımladığı idare faaliyet raporuna göre, Türkiye Burslarına 2017 yılında 163 ülkeden 106,550 başvuru gerçekleşmiştir. Bu başvurulardan 5,383 öğrenci lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında Türkiye Bursları programından yararlanmaya hak kazanmışlardır (YTB İdare Faaliyet Raporu 2017). Görüleceği gibi 100,000'in üzerinde başvuru alınmasına rağmen, burs almaya hak kazanan öğrenci sayısı yalnızca 5,383'tür. Bu durumun Türkiye Bursları'nda öğrenci seçiminin titizlikle uygulandığı ve yalnızca nitelikli öğrencilerin burs almaya hak kazandığı izlenimini desteklemektedir. Türkiye Bursları, 2018 yılında 130 bin, 2019 yılında ise 167 ülkeden 145,700 başvuru almıştır. Uluslararası öğrencilerin dünya genelinde artan sayısı ve Türkiye Burslarına yönelik artan talep doğrultusunda YTB, 2023 yılında Türkiye'nin 200,000 uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapacağını hedeflemektedir (11.09.2019, www.ytb.gov.tr). YTB, Türkiye Bursları ile Türkiye'de eğitim görecekt olan öğrencilerin daha nitelikli olanlar arasından seçimi için, 2019 yılında adaylara yazılı sınav uygulaması da getirmiştir. Yazılı sınav yöntemi ilk olarak Afganistan'da 4 merkezde, 5 binin üzerinde öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. YTB Başkanı Abdullah Eren, *“Dünyanın sayılı burs imkanlarından Türkiye Bursları için yeni bir sayfa olan ve gelecek yıl en çok başvuru aldığımız ülkelerin hepsinde yapmayı planladığımız bu yazılı sınavla ülkemize burslu gelen öğrenci niteliğini de ciddi manada arttırmış olacağız”* diyerek yazılı sınav sisteminin daha nitelikli öğrenci seçimindeki önemini vurgulamıştır. Abdullah Eren ayrıca, bu faaliyetin gerçekleşmesinde Maarif Vakfı, TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi ve ilgili büyükelçiliklerin destekte bulunduğunu belirterek, bu kurumlara katkılarından dolayı teşekkür etmiştir (2019, 11 Mayıs, www.ytb.gov.tr). Bu durum, Türkiye'nin kamu diplomasisi alanında gerçekleştirdiği faaliyetlerin kurumsal iş birliği ve koordinasyonuna yönelik bir başka örneği göstermektedir. Türkiye, yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetlerinde, faaliyetin içeriğine ve hedeflerine yönelik olarak uzmanlaşmış kurumlarla hareket etmekte ve ihtiyaç duyduğunda diğer kamu kurumları tarafından desteklenen faaliyetler gerçekleşmektedir. Diğer bir ifadeyle bu durum, Türkiye'nin bütüncül bir kamu diplomasisi uyguladığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

YTB, eğitim desteği konusunda Türkiye'nin dış politik hedefleri ve uluslararası ortamda oluşan yeni şartlara göre konum almaktadır. Bunun en önemli örneği, ülkelerindeki savaş ortamından dolayı Türkiye'ye sığınan Suriyeliler için uygulanan burs faaliyetleridir. 2017 yılı itibarıyla 4000'i tam burslu, 11,000'i ise kısmi burslu olmak üzere toplamda 15,000 Suriyeli öğrenciye YTB tarafından burs desteği sağlanmıştır (YTB İdare Faaliyet Raporu 2017). YTB'nin Suriyeli öğrencilere yönelik başlattığı burs programına yönelik Türkiye'deki farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Örneğin, Sözcü Gazetesi Suriyeli öğrencilere yönelik uygulanan burs programına eleştirel yaklaşmış, bu konuda sosyal medya üzerinden yapılan eleştirilere de dikkat çekerek haberi *“Suriyeli üniversite öğrencisi olmak varmış!”* başlığıyla yayınlamıştır (2016,3 Ocak, www.sozcu.com.tr). Milliyet Gazetesi ise aynı haberi YTB'nin eğitim faaliyetlerinin önemini vurgulayarak *“YTB'den Suriyeli Öğrencilere Burs İmkânı”* başlığıyla yayınlamıştır (2016, 2 Ocak, www.milliyet.com.tr). Anlaşılabileceği üzere, Türkiye'nin birçok alanda yardımda bulunduğu Suriyeli sığınmacılara

yönelik olarak, burs desteğinin de ilave edilmesi, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik sorunlar göz önünde bulundurulduğunda gerekli bir girişim olarak değerlendirilmemiştir. Diğer taraftan, Türkiye'nin yardıma muhtaç olan Suriyeli mültecilere yönelik burs faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini olumlu bir adım olarak değerlendirenler de olmuştur. Her ne kadar bu konuda Türkiye'deki kamuoyunda ve basın organlarında farklı görüşler olsa da kamu diplomasisi açısından bakıldığında, insani yardımlara ek olarak eğitim desteği sağlanması önemli bir kamu diplomasisi uygulaması olarak değerlendirilebilir. Yine de bu ve benzeri alanlarda yürütülen insani yardımlar ve burs desteği gibi kamu diplomasisi uygulamalarının gerekliliğinin ve kapsamının, Türk kamuoyuna doğru bir şekilde anlatılması ve bu faaliyetlerin kamuoyu desteğiyle sürdürülmesi önemlidir. Türkiye'nin yabancılara yönelik uyguladığı kamu diplomasisi faaliyetlerinin Türk kamuoyunun desteğiyle sürdürülmesinin, yabancı ülkelerin halklarıyla uzun vadeli ilişkilerin inşa edilebilmesi adına, kamu diplomasisi çalışmalarının daha sağlıklı temeller üzerine kurulmasına katkıda bulunacağı ifade edilebilir.

3.3.3.1. Türkiye'deki Mezun Çalışmaları

Burs programlarının bir kamu diplomasisi faaliyeti olarak ülkelerin yumuşak gücüne katkıda bulunması, burs alan öğrencilerle mezun olduktan sonra da ilişkilerin sürdürülmesiyle mümkün olabilecektir. Burs veren ülkelerin yararlanıcı öğrencilere yönelik, mezun olduktan sonra çeşitli şekillerde iletişim kurma faaliyetlerinin, mezunların bir dönem burs desteği aldıkları ülkelerle kurdukları ilişkileri de güçlendirebileceği öngörülebilmektedir. Başka bir deyişle, burs programlarının, programı sağlayan ülkelerin yumuşak gücüne katkıda bulunması, mezun olan öğrencilerin ülkelere döndükten sonra da burs aldıkları ülkeye yakınlık duymalarıyla sağlanabilir. Dolayısıyla, mezunlara yönelik çalışmalar, burs faaliyetlerinin uzun vadeli ilişkiler inşa etmeyi sağlayabilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle, Türkiye'nin bir dönem ev sahipliği yaptığı uluslararası öğrencilerle mezun buluşmaları gerçekleştirmesi, uluslararası öğrencilerin Türkiye ile kurdukları ilişkinin sürdürülebilirliği açısından oldukça yararlı bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

3.3.3.1.1. Mezun Buluşmaları

Türkiye, burslu ya da burssuz olmak üzere bir dönem ülkesinde eğitim gören mezunlara yönelik çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu faaliyetlerden en önemlisi YTB tarafından düzenli olarak gerçekleştirilen mezun buluşmalarıdır. YTB, yalnızca Türkiye'den burs alarak mezun olan değil, kendi imkanları dahilinde Türkiye'de eğitim alan kişilere de ulaşarak, çok daha geniş bir kesimle iletişim kurmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle oluşturulan Türkiye Mezunları Programı'yla 165 ülkeden yaklaşık 150,000 mezuna yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarla mezun bilgi sistemi kurularak 115,000 Türkiye mezununa ulaşılmıştır. 2017 yılında 35 ülke ve 47 şehirde 4,500 Türkiye mezunun katılımıyla toplamda 48 mezun buluşması gerçekleştirilmiştir (YTB İdare Faaliyet Raporu 2017). 2019 yılına gelindiğinde ise birçok şehirde ve ülkede 50'nin üzerinde mezun buluşması gerçekleştirilmiştir⁹.

⁹ 2016 yılında başlatılan mezun buluşmaları kapsamında Ürdün, Etiyopya, Malezya, Endonezya, Tanzanya, Irak, Kazakistan, Kırgızistan, Kamerun, Filistin, Gürcistan, Saraybosna, Tataristan, Gazze, Bulgaristan,

25 Kasım 2017 yılında YTB bünyesinde İstanbul’da ‘Türkiye Yeniden Mezun Buluşması’ adlı bir panel düzenlenmiştir. Bu panele Türkiye mezunu olan bakan, milletvekili, akademisyen, bürokrat, gazeteci gibi çok sayıda seçkin kişi katılmıştır. Panelde konuşma yapan dönemin başbakanı Binali Yıldırım, Türkiye mezunlarıyla buluşmanın önemini aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir:

Kardeşlerimizin hiçbirinde Türkiye sevgisi geçen sürede azalmamış, artarak devam etmiş. Maşallah Türkçeleri de ilk günkü gibi güzel ve taze. Türkiye mezunları gözde meslek sahipleri olmuş, bazıları hatta ülkelerinde Türkiye’nin dış temsilciliklerinde görev almışlar. İşte aramızda Somali Bayındırlık ve İskan Bakanı, Bosna Hersek Neretva Kantonu Eğitim ve Kültür Bakanı, Çeçenistan Başbakan Yardımcısı, Filistin Telekomünikasyon Bilgi Teknolojileri ve Ulaştırma Bakanı var. Akademisyenlerden hukukçulara, bürokratlardan doktorlara, mühendislerden gazetecilere kadar birçok değişik meslek grubundan arkadaşımız bugün bizimle beraber. Hepimizin ortak paydası, ülkelerimizin ve bizlerin ebedi kardeşliği (2017, Kasım 18. www.turkiyemezunlari.gov.tr).

Panelde konuşma yapan dönemin Başbakan Yardımcısı Çavuşoğlu ise “*Bugün burada bir araya gelmemiz sadece bir buluşmadan ibaret değildir. Bir anlamda sizler sayesinde ülkelerinizle, kültürlerinizle kavuşmuş oluyoruz*” diyerek, mezun buluşmalarının kültürel ve sosyal ilişkiler boyutuna vurgu yapmıştır (2017, Kasım 18. www.turkiyemezunlari.gov.tr). 14 Kasım 2018 tarihinde Bakü’de gerçekleştirilen mezunlar buluşmasında konuşma yapan Türkiye Gençlik ve Spor Bakanı Kasapoğlu, yaptığı konuşmasında Türkiye mezunlarına yönelik olarak “*Bulundukları her ortamda, her ülkede birer gönül elçilerimiz. Onlar yalnızca Türkiye’imizin coğrafi ve kültürel değerlerini değil, aynı zaman insani erdemlerini de dünyanın dört bir tarafına taşıyorlar*” ifadelerini kullanmıştır (2018, Kasım 26. www.turkiyemezunlari.gov.tr). Kasapoğlu ve diğer siyasilerin ifadelerine bakıldığında, Türkiye Bursları’nın ve mezun buluşmalarının, Türkiye’nin dış dünyadaki imajının gelişmesi ve Türkiye’nin değerlerinin dış dünyaya taşınması konusunda önemli bir konumda olduğunu anlaşılmaktadır. Türkiye Bursları ve mezunlara yönelik olarak yapılan çalışmalar bir anlamda, Türkiye’nin mezunlar aracılığıyla dünyadaki yumuşak gücünü daha görünür kılmasına olanak sağlamaktadır.

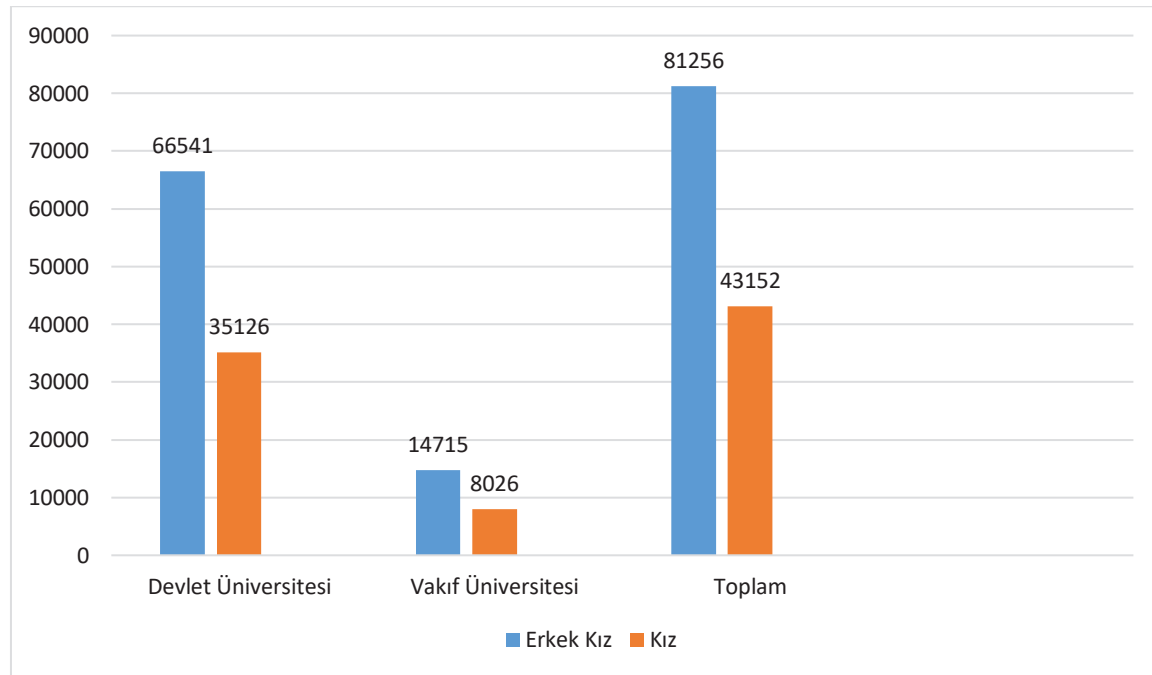
Mezun buluşmalarının bir diğer boyutu da ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik etkisidir. Mezun buluşmaları sayesinde, Türkiye’de eğitim aldıktan sonra ülkelere dönen mezunların çalıştıkları kurum bilgileri ve iletişim bilgileri alınarak Türkiye mezunları bilgi sistemine kaydedilmektedir. Türkiye, bu sayede farklı ülkelerde yapılacak ekonomik iş birliği ve yatırım çalışmalarında Türkiye’ye dost olan mezunların desteğini almaya çalışmaktadır. Türkiye’nin mezunlarıyla sürdürülebilir ilişkiler kurması, bu nedenle ekonomik anlamda yeni iş birliklerinin oluşturulmasına zemin hazırlamaktadır.

YTB’nin mezunlara yönelik olarak uyguladığı bir diğer çalışma da çeşitli ülkelerde Türkiye Mezunları Dernekleri’nin kurulmasıdır. Bu dernekler farklı ülkelerde daha fazla Türkiye mezununa ulaşılmasına destek olmakta ve Türkiye’nin mezunları ile iletişim kurmasında

Afganistan, Zanzibar, Ukrayna, Çad, Ulan Batur, Nairobi, Gana, Karadağ, Abuja (Nijerya), Amman, İrbid, Lübnan, Somali, Cibuti, Cezayir, Arnavutluk, Batum, Tunus, Kosova, Karaçi, Sudan, Moskova, Lahor, İslamabad, Zimbabve, Zambiya, Senegal, Moğolistan, Bakü, Tiflis, Tiran, Karadağ ve Üsküp’te mezun buluşmaları gerçekleşmiştir. Ayrıntılı bilgi için Bknz. <https://www.turkiyemezunlari.gov.tr/haberler/mezun-bulusmalari/6/> (E.T.:18.05.2019).

önemli bir rol oynamaktadır. Bunun yanında, Türkiye mezunları için oluşturulan mezun portalı, mezunların birbirleriyle iletişim kurabilmelerine ve kariyerlerinde birbirlerini desteklemelerine yardımcı olmak gibi bir fonksiyona da sahiptir. Bu durum Türkiye'nin, mezuniyetleri sonrasında da Türkiye'de eğitim alan uluslararası öğrencilere desteğini sürdürdüğünün bir göstergesidir. Mezunların birbirleriyle iletişim kurabildikleri mezun portalıyla birlikte www.turkiyemezunlari.gov.tr adresinde mezunlara yönelik iş ilanları da düzenli olarak paylaşılmaktadır.

Grafik 8. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Üniversitelere ve Cinsiyete Göre Dağılımı (2017-2018)

Kaynak: YÖK İstatistik verilerine göre oluşturulmuştur (<https://istatistik.yok.gov.tr/>).

3.3.3.1.2. Mezuniyet Programları

YTB, daha önce Türkiye'de eğitim almış mezunlara ulaşırken, aynı zamanda yeni mezun olan uluslararası öğrencilere yönelik faaliyetler de gerçekleştirmektedir. Uluslararası Öğrenciler Mezuniyet Töreni programları bu anlamda ilgi çekicidir. Şu ana kadar 7 kez yapılan mezuniyet törenlerine Türkiye'nin özel önem gösterdiği görülmektedir. Mezuniyet törenlerine devletin resmî kurumlarının temsilcileri, bakanlar, YTB başkanı ve üst düzey bürokratlar tarafından katılım sağlanmaktadır. 2015 yılında dördüncüsü yapılan mezuniyet törenlerine Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'da katılmıştır. Erdoğan, mezun olan uluslararası öğrencilere hitaben şu cümleleri kurmuştur:

Biz Türkiye olarak sizleri hiçbir zaman unutmayacağız, sizler de bizleri unutmayın. Aramızdaki kardeşlik ilişkisini daima güçlü tutmak için her türlü gayreti göstereceğiz. Türkiye'de öğrenim gördükten sonra ülkesine dönen her bir kardeşimi bu milletin ve bu ülkenin oradaki fahri elçisi olarak görüyorum. Aynı şekilde burada eğitimlerini sürdüren her bir öğrenci kardeşimi de ülkelerinin ve toplumlarının Türkiye'deki fahri temsilcileri olarak kabul ediyorum. Karşılıklı olarak sevgi, saygı, iş birliği ve ortak gelecek tasavvuru etrafında

şekillendiğine inandığım bu büyük etkileşimin ülkelerimiz ve toplumlarımız için hayırlara vesile olmasını, hayırlara vesile olacağına inanıyorum (2015, 12 Haziran. www.ytb.gov.tr).

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın mezuniyet törenine katılımı, Türkiye'de mezuniyet törenlerine verilen önemin devletin en üst kademesinden itibaren olduğunun bir göstergesidir. Cumhurbaşkanının mevcut ve mezun olan uluslararası öğrencilere yönelik olarak *“sizleri fahri elçi olarak kabul ediyorum”* sözleri, uluslararası öğrenciliğin uluslararası kültürel ilişkiler inşasındaki etkisini vurgulaması açısından da önemlidir. Erdoğan'ın ifadeleri aynı zamanda, burs faaliyetlerinin karşılık olarak gönül birlikteliği oluşturulmasına katkıda bulunduğunu ve bu anlamıyla uluslararası öğrencilere yönelik uygulamaların, normatif bir değer taşıdığını göstermektedir.

Mezunlara yönelik olarak yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların Türkiye'de burslu ya da burssuz eğitim alan her uluslararası öğrenciyi kapsaması, Türkiye'nin çok sayıda kişiye ulaşmasını sağlamaktadır. YÖK'ün istatistik verilerinden yararlanılarak oluşturulan Grafik 8'de görüleceği üzere, Türkiye'de 2017-2018 eğitim döneminde 120 binin üzerinde yabancı uyruklu öğrenci eğitim almıştır. Bu sayı Türkiye'nin yumuşak gücünün gelişmesi açısından önemli bir potansiyel olarak değerlendirilebilir. Türkiye'nin de bu potansiyelden fayda sağlayabilmek adına kamu destekli çeşitli faaliyetler yürüttüğü görülmektedir. Büyük bir kısmı kendi imkanlarıyla Türkiye'de eğitim alan uluslararası öğrencilerin aynı zamanda, Türkiye'ye ekonomik açıdan da katkılar sunduğu değerlendirilebilir. Bu açıdan bakıldığında, uluslararası öğrencilerin gerek ekonomik gerek de yumuşak güç açısından, Türkiye'ye önemli katkılar sağlama potansiyeline sahip olduğu görülmektedir.

3.3.4. Türkiye Bursları Programı'nın Türkiye'nin Yumuşak Gücüne Etkisi

Yumuşak güç, çalışmanın önceki bölümlerinde ayrıntılı olarak incelendiği üzere, hedef kitleyi baskı ve zorlama olmadan kendi yanınıza çekebilmenize, karşı tarafı ikna edebilmenize ve karşı taraf üzerinde kendinize karşı olumlu bir izlenim oluşturmaya yardımcı olan önemli bir güç unsurudur. Bu nedenle, dünyada sayıları her geçen yıl artan uluslararası öğrencilere yönelik yürütülen burs faaliyetleri, ülkelerin yumuşak gücünü arttırmasında ve yumuşak gücü yoluyla farklı coğrafyalara ulaşabilmesinde etkili bir kamu diplomasisi uygulaması olarak ifade edilebilmektedir. Bu anlamda, Türkiye'nin çeşitli kurumları aracılığıyla yürüttüğü kamu diplomasisi uygulamalarında uluslararası öğrencilere yönelik çalışmaların, Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarından birini oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Türkiye Bursları programını yürüten YTB'nin faaliyetlerinin yumuşak güç boyutuna vurgu yapan Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, uluslararası öğrencilere hitap ettiği konuşmasında bu konuda şu ifadeleri kullanmıştır:

TİKA'mızla dünyanın her yerinde kalkınma projeleri hayata geçiriyoruz. Aynı şekilde nerede bir afet varsa AFAD'ımızla (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) oraya giden ilk ülke biz oluyoruz. Kızılay'ımızla sürekli bir şekilde dünyadaki mazlumlara yardım elini uzatıyoruz, sıcak aş ve sağlık hizmetleri veriyoruz. Bugün dış politika alanları o kadar gelişti ki, tek başına Dışişleri Bakanlığımız ve milletvekillerimizin yetiyeceği bir alan değil. Bugün dış politikamızın içinde yumuşak güçlerimiz bütün unsurlarıyla çalışıyor. Ve bunların başında YTB geliyor. YTB ile Türkiye'nin yumuşak gücünü tüm dünyaya gösteriyoruz (2019, Mayıs 15. www.ytb.gov.tr).

Dışışleri Bakanı M. Çavuşoğlu yukarıdaki ifadesinde, dünyadaki diplomasi anlayışının değiştiği ve dışışleri bakanlıklarının faaliyetlerinin artık tek başına yeterli olamadığını ifade etmektedir. Bakan'ın ifadelerinden yola çıkılarak, Türkiye'nin farklı alanlarda faaliyet gösteren çeşitli kurumları aracılığıyla dışışleri bakanlığına yardımcı olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte, Bakan Çavuşoğlu, Türkiye'de yumuşak güç unsurlarının farklı kurumlar aracılığıyla çalıştığını ve YTB'nin de faaliyetleriyle bu kurumlar içerisindeki önemini vurgulamıştır. YTB'nin yürüttüğü faaliyetler içerisinde en dikkat çekici olanı da bu çalışmanın konu aldığı Türkiye Bursları adlı uluslararası burs programıdır.

Burs programlarının Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etkisinin geçmiş dönemdeki en önemli örneklerinden birisi eğitimini burslu olarak Türkiye'de tamamlamış olan, bu nedenle de bir Türkiye mezunu olan Muhammed El Manguş'un hikayesidir. 1937 doğumlu olan Muhammed El Manguş, Türkiye'nin verdiği bursla lise eğitimini İstanbul Kabataş Lisesi'nde, üniversite eğitimini ise yine burslu olarak İstanbul Teknik Üniversitesi'nde tamamlayarak 1964 yılında mezun olmuştur. Türkiye'deki eğitimini tamamladıktan sonra döndüğü ülkesi Libya'da 1969 yılında İskân Bakanı olmuş ve 13 yıl bu görevi sürdürmüştür. 1997-2001 yılları arasında ise Başbakanlık görevini üstlenmiş, 2002 yılında da Türkiye'ye büyükelçi olarak dönmüştür. 2015 yılında Türkiye'de vefat eden Manguş, vasiyeti üzerine Türkiye'de defnedilmiştir. Muhammet El Manguş'un, Türkiye'yle kurduğu yakın ilişki ve Türkiye'ye yönelik dostluğu, Türkiye'nin inşaat sektöründe uluslararası bir deneyim kazanmasına vesile olan Libya'daki faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine imkân sağlamıştır. Türkiye'nin Libya'daki ilk tecrübesi 1973 yılında Tripoli Limanı'nın inşasıyla başlamıştır. 1970li yıllarda Libya'da yatırım yapmak için gerekli olan 'kendi ülkesinde en az 50 milyon dolarlık yatırım yapmış olmak' kriterini karşılayamamış olmasına rağmen Türkiye, o dönem İskân Bakanlığı görevini yürüten Manguş'un desteğiyle Libya'da yatırımlarına başlamıştır. Türkiye'nin daha sonra Körfez ülkelerinde inşaat sektöründe faaliyetlerde bulunmasında da Manguş'un referansları etkili olmuştur. Günümüzde Türkiye'nin inşaat sektöründe dünyanın lider ülkelerinden biri haline gelmesinde, Muhammet El Manguş'un desteğiyle Libya'da gerçekleştirilen yatırımların çok önemli bir etkisi olduğu ifade edilmektedir. Manguş'un Türkiye'ye olan bu katkıları nedeniyle kendisi adına YTB tarafından "Bir Vefa Örneği: Muhammet El Manguş" adında belgesel film hazırlanmıştır (2017, 25 Kasım: www.turkiyemezunlari.gov.tr).

Muhammet El Manguş'un hikayesi, burs faaliyetlerinin ve bu faaliyetleri sonucunda oluşan dostluğun ve inşa edilen iyi ilişkilerin, uzun vadede bir ülkenin ekonomisine ve yumuşak gücüne ne derecede katkılar sunabileceğinin açık bir örneğini göstermektedir.

Türkiye mezunlarının resmi internet sayfasına göre günümüzde, dünyanın birçok ülkesinde doktor, mühendis, siyasetçi ve akademisyen gibi çeşitli mesleklerde çalışan Türkiye mezunları bulunmaktadır (www.turkiyemezunlari.gov.tr). Muhammet El Manguş örneğinde görüleceği üzere, bu kişilerle sürdürülen ilişkilerin bir anlamda Türkiye'nin yumuşak gücünün kaynağını oluşturabileceği ifade edilebilir.

Elbette ki 'bir çiçekle baha olmaz' atasözünde olduğu gibi tek bir örnekle burs faaliyetlerin bir ülkeye fayda sağlayacağını açıklamak yeterli olmayacaktır. Ancak takdir edileceği

üzere yumuşak güç, konvansiyonel güce nispetle çok daha sabırla inşa edilmesi gereken ve etkilerin uzun vadede görülebilecek bir güç unsuru olarak kabul edilmektedir. Örneğin, bir devlet gerek duyduğu takdirde bir hava savunma sistemi satın alarak ya da yeni teknolojik araçlar geliştirerek gücünü artırabilir. Ancak uzun vadede bir ülkeyi daha güçlü kılacak olan yumuşak gücün inşası aynı şekilde uzun vadede tutarlı politikalarla mümkün olabilecek ve sonuçları ancak bir nesil sonrasında gerçek anlamda hissedilebilecek bir süreci ifade etmektedir. Yine de Türkiye Bursları özelinde değerlendirilecek olursa, programın başladığı 2012 yılından itibaren binlerce uluslararası öğrencinin Türkiye’de burs desteğiyle eğitim aldığı bilinmektedir. Bu çalışmada, programın başladığı yıllarda burs desteği alarak mezun olmuş olan ve programa her yıl yeni dahil olan uluslararası öğrencilerin Türkiye’de yaşadıkları tecrübelerinin ve Türkiye hakkındaki düşüncelerinin, programın uluslararası öğrenciler üzerindeki etkisi ve Türkiye’nin yumuşak gücüne olan katkısının değerlendirilebilmesi açısından önemli görülmektedir. Bu nedenle, farklı üniversite ve bölümlerde eğitim alarak mezun olmuş olan ve eğitimini sürdüren 12 uluslararası öğrenci ile yüz yüze görüşülerek mülakatlar gerçekleştirilmiş ve programın Türkiye’nin yumuşak gücüne nasıl bir etkide bulunduğu incelenmiştir. Öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşünceleri ve mülakatlar sonucunda elde edilen veriler, bulgular başlığı altında detaylı olarak incelenmektedir.

3.3.5. Bulgular

Çalışma kapsamında Türkiye Bursları programı ile Türkiye’de eğitim alan uluslararası öğrencilerden 8’i erkek 4’ü kız olmak üzere toplamda 12 tanesiyle görüşülerek, kendilerine Türkiye ve program hakkında birtakım sorular yöneltilmiştir. Bu sorular, öğrencilerle tek tek ve yüz yüze görüşülerek, akademik üslup ve etik kurallarına uygun bir şekilde yöneltilmiştir. Çalışmada, mülakat gerçekleştirilen öğrencilerin isimleri etik kuralları gereği kullanılmamıştır. Bu nedenle çalışmada, mülakat yapılan bazı öğrencilerin ifadelerine, mülakatların gerçekleştirilme sırasına göre OÖ1, UÖ2 şeklinde kodlanarak ve isimlerinin baş harfleri ile yer verilmiştir. Mülakat yapılan uluslararası öğrencilerin Türkiye’de eğitim aldıkları okullar ve bu okullardaki öğrenci sayıları şu şekildedir: Yalova Üniversitesi (9), Kocaeli Üniversitesi (1), Uludağ Üniversitesi (1), Eskişehir Teknik Üniversitesi (1).

Çalışmada, Türkiye Bursları programının öğrencilerin Türkiye hakkındaki algılarında herhangi bir değişikliğe sebep olup olmadığının anlaşılabilmesi adına, sorular üç ana başlık altında toplanmıştır. İlk olarak, Türkiye’ye gelmeden ve programa dahil olmadan önceki düşünceleri hakkında sorular sorulmuştur. İkinci bölümde, öğrencilerin Türkiye Bursları’na kabul edildikten sonra neler yaşadıkları, YTB ile nasıl bir ilişki içerisinde olduklarını anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Mülakatların üçüncü ve son bölümünde ise, programa dahil olduktan sonra uluslararası öğrencilerin Türkiye’ye yönelik algılarının değişip değişmediği ve program hakkındaki düşünceleri anlaşılmasına çalışılmıştır.

3.3.5.1. Uluslararası Öğrencilerin Gözünden Türkiye

Çalışmada gerçekleştirilen mülakatların ilk bölümünde öğrencilerin Türkiye Bursları programına katılmadan önce Türkiye hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları ve Türkiye’yi

nasıl algıladıklarına dair sorular sorulmuştur. Mülakata katılan öğrenciler içerisinde 1 kişi hariç tüm öğrenciler, Türkiye'ye ilk olarak Türkiye Bursları kapsamında gelmişlerdir. Sorular neticesinde öğrencilerin programa dahil olmadan önce Türkiye hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarının, genel olarak Türkiye'nin Müslüman bir ülke olduğunun bilindiği anlaşılmıştır. Öğrencilerin Türkiye hakkında edindikleri ilk bilgilerin daha çok sosyal çevreleri ve basın yoluyla sağlandığı görülmüştür. Örneğin Gineli kız öğrencilerden S.S. (UÖ8) Türkiye hakkındaki bilgilerini şu sözlerle ifade etmiştir: *"Türkiye hakkında bilgim yoktu. Genel olarak haberlerden öğrendiğin kadarıyla Türkiye'de terör saldırılarının gerçekleştiğini duymuştum"*. Senegalli bir öğrenci olan A.D. (UÖ10) ise 'Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdi?' sorusuna *"2002 Dünya Kupası'ndaki Türkiye Senegal maçını hatırlıyorum. Üniversitede Atatürk ve Türkiye'nin demokratikleşmesi dersini seçmiştim. Gelmeden önce Türklerin Arap olduklarını düşünüyordum"* şeklinde cevap vermiştir. Filistinli öğrencilerden H.A.D (UÖ5) ise Türkiye'nin Filistin'e yardımcı olan bir ülke olduğunu ve Filistin'deki insanların genel olarak Türkiye hakkında olumlu düşündüklerini belirtmiştir. Görüşme yapılan öğrencilerden 4 tanesi daha önce Osmanlı Tarihi hakkında bilgi sahibi olduğunu ve okullarında Osmanlı Tarihi dersleri aldıklarını belirtmiştir.

Araştırmaya göre, genel olarak programa dahil olmadan önce öğrencilerin Türkiye hakkındaki bilgilerinin sınırlı olduğu ve Türkiye hakkında ortak bir tanımlamanın çok fazla yapılamadığı görülmüştür. Örneğin Türkiye hakkında bildikleri sorulduğunda S.D. (UÖ8) *"...(Türkiye'nin) Asya'da olduğunu düşünüyordum"* A.A. (UÖ7) ise *"...(Türkiye'nin) Mısır ve Ürdün gibi bir ülke olduğunu düşünüyordum"* şeklinde cevaplamışlardır. Öğrencilerin Türkiye hakkındaki ortak tanımlarının ise daha çok Türkiye'nin Müslüman ülke olması üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu durumun oluşmasında öğrencilerin büyük çoğunluğunun Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu ülkelerden geliyor olmasının etkili olduğu ifade edilebilir.

Araştırmada, öğrencilerin farklı bir ülkede eğitim almak için tercih ettikleri ilk ülkenin Türkiye mi olduğu sorulmuştur. Görüşme yapılan öğrencilerden yalnızca 3 tanesi ilk tercihinin Türkiye olduğunu ifade etmiştir. Diğer öğrenciler ise, farklı ülkelerdeki programlara başvurduklarını ve çeşitli nedenlerle bu ülkelerdeki programlara katılamadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin Filistinli öğrencilerden A.A. (UÖ7) Türkiye Bursları'na dahil olma sürecini şu şekilde ifade etmiştir: *"İlk olarak İsveç'te okumak istiyordum ve başvurumu yaptım. Ancak ülkedeki sıkıntılar nedeniyle yurt dışına çıkamadım ve bursum iptal oldu. Daha sonra Türkiye Bursları'na başvurdum. Bursu kazandıktan sonra ülkeden çıkabilmem için Türk yetkililer yardımcı oldu."* Benzer şekilde Orta Afrikalı Y.M. (UÖ3) *"...Ben hep çocukluğumdan beri Suudi Arabistan ve Türkiye'yi seçmek istiyordum. İlk olarak Suudi Arabistan'ı seçtim, kabul edilmedim. Daha sonra Türkiye'yi seçtim ve çok şükür kabul edildim"* demiştir. Gineli öğrencilerden S.S (UÖ8) ise, Türkiye'ye gelişinin bir tercih sonucu olmadığını şu ifadelerle açıklamıştır: *"Benim ülkemde Millî Eğitim Bakanlığı bir sınav yapıyor ve sonuçlarına göre kazandığınız ülke belli oluyor. Siz bir tercih yapmıyorsunuz. Bu nedenle, ben Türkiye'yi seçmedim. Ben Kanada'da okumak istiyordum. (Kanada'nın) daha modern ve sakın bir ülke olduğunu öğrenmiştim"*.

Diğer taraftan, farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihlerinin Türkiye olduğunu ifade eden öğrencilerin ise, bu tercihlerinde Türkiye'nin Müslüman bir ülke olmasının ve bu öğrencilerin kültürel olarak Türkiye'yi kendi ülkelerine ve kültürlerine yakın hissediyor olmalarının etkili olduğu anlaşılmaktadır. Suriyeli öğrenci N.S. (UÖ11) “...*Türkiye kültür ve yaşam açısından kendi ülkeme benzemektedir. Burada (Türkiye’de) yabancılık hissetmeyeceğimi düşündüm için Türkiye’yi tercih ettim... ilk tercihim Türkiye’ydi.*” Benzer şekilde Yemenli öğrenci H.A (UÖ1) “*İlk tercihim Türkiye’ydi. Türkiye kültür olarak bize çok yakın. Türkiye’den Yemen’e gelen insanlar Türkiye hakkında çok olumlu bahsettiler. Müslüman bir ülke olduğu için daha rahat olabilirdim. Türkiye’de yabancılık çekmeyeceğimi düşündüm*” diyerek Türkiye’yi tercih etme nedenlerini ifade etmişlerdir.

Uluslararası öğrencilerin tercihleriyle ilgili olarak 2012 yılında Özoğlu, Gür ve Coşkun’un yaptıkları çalışmada, öğrencilerin Türkiye’yi tercih etmelerinde Türkiye’nin kültürel, dini ve etnik yapısının önemli bir etmen olduğu değerlendirilmiştir (2012:126). 2018 yılında yapılan başka bir çalışmada ise uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etmelerinde genel olarak burs imkanlarının etkili olduğu ortaya konulmuştur (Aras ve Mohammed, 2018:8,9). Bu çalışmada da öğrencilerin büyük bir kesiminin ilk tercihinin Türkiye olmadığı, öğrencilerin diğer benzer programlara dahil olamamalarının Türkiye’ye gelmelerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle, görüşme gerçekleştirilen 12 uluslararası öğrencinin Türkiye’yi tercih etmelerinde eğitim kalitesinden ziyade, Türkiye Bursları programının etkisinin oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

3.3.5.2. Uluslararası Öğrencilerin YTB ile İlişkileri ve Türkiye Bursları

Mülakatlarda öğrencilere yöneltilen soruların ikinci bölümü, Türkiye’ye geldikten sonra öğrencilerin yaşadıkları tecrübeleri ve öğrencilerin YTB ile ilişkilerinin anlaşılmasına yönelik olarak hazırlanmıştır. Görüşmelerde öğrencilerin çok büyük bir kısmının Türkiye’ye ilk olarak Türkiye Bursları kapsamında geldiği anlaşılmaktadır. Görüşmenin ikinci bölümünde öğrencilere ilk olarak Türkiye’ye geldiklerinde neler hissettikleri ve kendilerini Türkiye’de herhangi bir yetkilinin karşılayıp karşılamadığı sorulmuştur. Mülakata katılan öğrenciler arasında yalnızca 4 tanesi YTB’li yetkililer tarafından karşılandığını ifade etmiştir. Mülakat sonuçlarına göre, öğrencilerin büyük bir kısmı Türkiye’ye geldiklerinde daha önce burada eğitim almış ve almakta olan kendi memleketinden öğrenciler tarafından karşılanmışlardır. YTB yetkilileri ya da Türkiye Bursları’yla ilgili olarak görev yapan uzman kişiler tarafından karşılanmayan öğrencilerin büyük bir kısmının programın başladığı ilk yıllarda Türkiye’ye gelen öğrenciler olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin programın başladığı 2012 yılında Rusya’dan Türkiye’ye gelen İ.R. (UÖ2) Türkiye’ye geldiği ilk günlerdeki tecrübelerini şu ifadelerle anlatmıştır: “... *Bizi kimse (Türkiye’de) karşılamadı. İlk olarak İstanbul’a geldik. Biz (Türkiye Bursları kapsamında beraberinde gelen öğrencilerden bahsediyor) kendi çabalarımızla bir KYK yurdu bulduk. Bu yurttan 1 hafta misafir olarak kaldım. YTB yetkililerine ulaşmaya çalıştık. 1 hafta sonra YTB’den mail geldi...*” UÖ2 aynı zamanda, günümüzde Türkiye’ye gelen öğrencilerin daha şanslı olduğunu, YTB’nin daha iyi çalıştığını ve gelen öğrencilerin YTB’li yetkililer tarafından karşılandıklarını, kendisinin de yakın bir zamanda önce

YTB’de görev alarak memleketinden gelen öğrencileri karşıladığını ifade etmiştir. 2011 yılında Filistin’den Türkiye’ye gelen Y.S. (UÖ6) ise yaşadıklarını “...(Türkiye’ye) *ilk gelişim. İlk olarak İstanbul’a geldim. TÖMER eğitimimi Antalya’da alacağımı biliyordum. Beni kimse karşılamadı. (O yıllarda) Türkçe bilmediğim için insanlarla zor iletişim kurdum...*” olarak ifade etmiştir. Diğer taraftan daha yakın bir tarihte Türkiye’ye gelen başka bir Filistinli öğrenci olan A.A (UÖ7) “...*ilk olarak İstanbul’a geldim. İlk gün Türkiye’nin düşündüğümünden daha gelişmiş bir ülke olduğunu gördüm. YTB yetkilileri beni havaalanında karşıladı ve TÖMER eğitimi alacağım Eskişehir’e gitmemde bana yardımcı oldular*” diyerek Türkiye’ye geldiği gün YTB yetkilileri tarafından karşılandığını belirtmiştir. 2016 yılında Türkiye’ye gelen başka bir öğrenci olan H.D.(UÖ5) de YTB’den iki yetkilinin ve beraberinde Filistin’den gelen diğer öğrencilerin kendisini karşıladıklarını ifade etmiştir.

Araştırmada, uluslararası öğrencilere Türkiye’ye geldikleri ilk yıllarda herhangi bir oryantasyon programına dahil olup olmadıkları sorulmuştur. Görüşme yapılan öğrencilerden sadece 3 tanesi oryantasyon programı yapıldığını; ancak bu programların çok yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilere kendilerine yardımcı olacak bir danışmanın olup olmadığı gibi YTB ile iletişimleri hakkında sorular sorulmuştur. Görüşülen öğrencilerin büyük bir kısmı kendilerine herhangi bir danışman atanmadığını, ihtiyaç duyduklarında YTB’nin iletişim bilgilerinden ilgili kişilere ulaşmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu öğrencilerden bazıları YTB ile iletişim kurma yönünde yaşadıkları tecrübeleri ifade etmişlerdir. Programa ilk yıllarda dahil olan Y.S. (UÖ6) bu konudaki tecrübelerini şu şekilde açıklamıştır: “*ilk yıl herhangi bir danışman yoktu. Burs paralarını almak için imza atıyorduk. İkinci yıl banka kartları verildi. Biraz daha düzeldi program.*” Aynı yıl Gine’den Türkiye’ye gelen ve farklı okullarda eğitim alan öğrencilerin YTB ile iletişim konusunda oldukça farklı değerlendirmeleri olmuştur. Örneğin Yalova Üniversitesi’nde eğitim alan Gineli öğrenci S.S. (UÖ8) bu durumu “*herhangi bir danışman atanmadı. Bir problem yaşadım ve YTB’yi aradım ancak (kendilerine) ulaşamadım. Çünkü isimim yanlış yazılmıştı ve bu nedenle bursum yatmıyordu. Sorunu çözebilmek için Ankara’ya YTB’ye gittim. Bu şekilde sorunu çözebildik... rahatça ulaşabileceğim bir danışman yoktu*” şeklinde ifade etmiştir. Gineli diğer bir öğrenci olan J.B (UÖ9) ise “*bize Kocaeli Üniversitesi’nde bir danışman atandı. İhtiyaç duyduğumuzda kendisine ulaşabiliyorduk. Sorun yaşayan öğrencilere yardımcı oluyordu*” diyerek ihtiyaç duyduğunda rahatça YTB’li yetkililerle iletişim kurabildiğini belirtmiştir. Başka bir çalışmada da benzer şekilde bazı öğrencilerin YTB ile iletişim kurma konusunda zorluklar yaşadığı, hatta bazı öğrencilerin arkadaşlarının daha önce yaşadığı tecrübeler nedeniyle YTB’den çekindikleri belirtilmiştir (Aras ve Mohammed:2018:13). Anlaşılabileceği üzere, YTB ile iletişim kurabilme yönünde öğrenciler farklı tecrübelere ve farklı düşüncelere sahiplerdir. Bu durumda, programın başladığı ilk yıllarda YTB’nin yeterli düzeyde organize olamadığı, yakın zamanda ise bazı problemlerin giderildiğini anlaşılmaktadır. Yine de YTB’nin Türkiye Bursları kapsamında Türkiye’ye gelen öğrencilere eşit mesafede ve ulaşılabilir olmasının gerekli olduğu, bu durumun öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşüncelerini etkileyebileceği ifade edilebilir.

Görüşmelerde öğrencilere Türkiye’deki yüksek eğitim hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Mülakat gerçekleştirilen öğrencilerin yarısı Türkiye’deki eğitimi yeterli bulurken, diğer yarısı Türkiye’deki yüksek eğitimin yetersiz ya da orta seviyede olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenciler içerisinde Türkiye’deki yüksek eğitimi yetersiz bulanlar bu durumun üniversitedeki aktivite alanlarının yetersizliği, sınav sisteminin ve akademik kadroların eksikliği gibi konulardan kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Öğrenciler içerisinde Türkiye’deki eğitimi yeterli bulanların bir kısmı da eğitim sistemin bazı eksiklikleri olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin öğrencilerden Y.M (UÖ3) bu konudaki düşüncelerini şu ifadelerle aktarmıştır: *“Türkiye’deki eğitimi beğeniyorum. Bu nedenle yüksek lisansımı da Türkiye’de yapmak istiyorum. Kendi ülkeme kıyasla Türkiye’de daha özgür bir eğitim var.”* Başka bir öğrenci olan G.A. (UÖ4) ise Türkiye’deki eğitim sisteminin yeterli bulduğunu ve bu konudaki önerilerini şu cümlelerle dile getirmiştir: *“konuştuğum diğer arkadaşlarım genel olarak hocalardan ve eğitim sisteminden şikâyet ediyor. Bence eğitim sistemi yeterli. Yine de öğrendiğimiz bilgiler pratikte de uygulanabilir hale getirilirse daha kaliteli bir eğitim olur.”* Mülakat bulgularına göre, Türkiye’deki eğitim sistemini yeterli bulan öğrencilerin de sistemin bazı eksik yanları olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Bu durumda görüşme yapılan öğrenciler içerisinde eğitim sisteminin eksik olduğunu düşünenlerin oranının hayli yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Buna rağmen, öğrencilere yöneltilen imkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye’de eğitime devam etmek ister misiniz? sorusuna 2 öğrenci dışındaki tüm öğrenciler ‘evet’ cevabını vermeleri şaşırtıcıdır. Yine de görüşme yapılan öğrencilerin büyük bir kısmının yüksek eğitim almak için ilk tercihlerinin Türkiye olmadığı göz önünde bulundurulacak olursa, bir şekilde Türkiye’de eğitim alma hakkı kazanan öğrencilerin Türkiye’deki yüksek eğitimi yetersiz bulmaları, Türkiye açısından dikkat çekici ve üzerine düşünülmesi gereken bir durum olarak değerlendirilebilir.

3.3.5.3. Uluslararası Öğrenciler Türkiye Bursları’nı Nasıl Değerlendiriyor?

Öğrencilerle yapılan görüşmenin üçüncü bölümünde öğrencilerin Türkiye Bursları hakkındaki değerlendirmelerine ve programın yumuşak güç açısından ne gibi bir etki doğurduğunun incelenebilmesine yönelik sorular yöneltilmiştir.

Araştırmaya göre, öğrencilerin büyük bir kısmı Türkiye’den mezun olmalarının ülkelerine döndüklerinde iş bulabilme imkanını arttıracğını düşünmektedir. Örneğin Y.M (UÖ3) Türkiye’den alacağı diplomanın kariyerindeki olası etkisini şu ifadelerle dile getirmiştir: *“...Türkiye’deki diplomanın uluslararası geçerliliği olduğu için her yerde çalışabilirim. Türkiye’de okuduğum için daha iyi bir iş bulabilirim. Türkiye Afrika’ya yatırım yapıyor. (Afrika’da) şirketler kuruyor. Türkiye’den mezun olduktan sonra bu firmalarda iş bulabileceğimi düşünüyorum.”* Türkiye’de uluslararası ilişkiler bölümünden mezun olan ve aynı bölümde yüksek lisans eğitimi sürdüren A.D.(UÖ10) ise, *“...Ben Dış İşleri Bakanlığında çalışmak istiyorum. Türkiye’de eğitim almış olmak bu konuda bana destek verebilir”* diyerek Türkiye’de sürdürdüğü eğitiminin kariyerine olumlu yönde etki edeceğine inandığını belirtmiştir.

Görüşmelerde öğrencilere Türkiye Bursları programını nasıl değerlendirdikleri sorulmuştur. Ayrıca öğrencilerin diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak

olunursa Türkiye bursları programını avantajı ya da dezavantajının neler olduğu hakkındaki düşünceleri de sorulmuştur. Öğrencilerden 8'i programın başarılı olduğunu belirtirken 4 öğrenci programı yetersiz bulduklarını ifade etmiştir. Programın yetersiz olduğunu düşünen öğrencilerin genel olarak yaklaşık 9 ay süren Türkçe eğitim kurslarının Türkçe öğrenebilmek için yeterli olmadığını, Türkçe öğrenemediği için derslerinde başarısız olma ve bu nedenle burs desteğinin kesilme tehlikesiyle karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, bazı öğrenciler bursların miktarlarının yetersiz olduğunu bu durumun da Türkiye Bursları'nın dezavantajı olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin Y.S. (UÖ6), Türkiye'deki yaşam koşullarının zorluğu ve burs miktarlarının yetersizliği nedeniyle birçok öğrencinin eğitimini yarıda bırakarak ülkesine dönmek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. H.D. (UÖ5) ise, Türkiye Bursları hakkındaki görüşlerini şu cümlelerle dile getirmiştir: *“genel olarak iyi bir program ancak yetersiz diyebilirim. Konaklama, sigorta, aylık ödeme olması çok iyi. Eksik yanı ise, özellikle Türkçe bölümlerde uluslararası öğrenciler Türkçeyi tam olarak öğrenmeden derslere başlıyor ve bazen başarısız oluyorlar. Bu durumda bursların kesilme tehlikesi oluşuyor. Bence bu olumsuz bir durum.”* H.D. diğer burs programlarıyla kıyaslandığında ise Türkiye Bursları'nın avantajının kapsamının daha geniş olması olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde, S.S. (UÖ8) Türkiye Bursları'nın iyi bir program olduğunu ancak Türkçe eğitiminin yetersiz olduğunu ve bu nedenle öğrencilerin derslerde başarısız olduklarını ifade etmiştir. Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştığında S.S. Türkiye Bursları'nı şu şekilde değerlendirmiştir: *“diğer programlarla kıyaslandığında dil eğitimi konusunda Türkiye Bursları zayıf. Kalacağımız yurdu ve bursu biz kendi imkanlarımızla buluyoruz. Bence bu konuda YTB personelleri yardımcı olmalı. (Türkiye'ye) gelen öğrenciler, ilk geldiklerinde dil bilmedikleri için zorlanıyorlar. Türkiye Bursları'nın avantajı ise, iki dil öğrenmemizi sağlaması. Ben (Türkiye'de) hem İngilizce hem de Türkçe öğrendim.”* A.A. (UÖ7) ise, Türkiye'de sosyal yaşamın diğer ülkelere göre daha iyi olduğunu, insanların daha sıcak kanlı olduğunu; ancak diğer burs programlarının iş bulabilme imkânı sağlaması açısından Türkiye Bursları'na göre daha iyi olduklarını ifade etmiştir.

Türkiye Bursları'nın başarılı bir program olduğunu belirten İ.R. (UÖ2) ise, Türkiye Bursları'nın eğitim, konaklama, cep harçlığı, bilet desteği ve sağlık sigortası gibi kapsamının geniş olmasının programın avantajı olduğunu ifade etmiştir. İ.R. programın Türkiye açısından önemini ise şu şekilde açıklamıştır: *“(Türkiye Bursları) büyük bir ülke olma yolunda Türkiye için çok önemli bir program. (Programın) Türkiye'nin tanıtımına destek vereceğini düşünüyorum. Bu nedenle, çok olumlu bir program. Türkiye bu programı sürdürürse gelecekte çok önemli bir güç elde edebilir. (Programın) dezavantajı ise, her bölgede aynı programın yapılıyor olması. Bence bölgelerin durumuna ve ihtiyacına yönelik programlar geliştirilmeli.”*

Mülakat bulgularına göre öğrenciler, genel olarak Türkiye Bursları'nın başarılı olduğunu programın en önemli avantajının ise eğitim, konaklama, sağlık sigortası, uçak bileti, cep harçlığı gibi çeşitli konularda destek sağlamasının olduğunu belirtmişlerdir. Programı yetersiz bulan öğrenciler ise, bu durumun daha çok ekonomik sıkıntılardan ve dil konusunda yaşadıkları problemlerden kaynaklandığını düşünmektedir.

Görüşmelerde öğrencilerin Türkiye’de yaşadıkları sıkıntıların daha çok ekonomik imkanların, yani burs miktarlarının yetersizliğinden ve KYK yurtlarının koşullarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Görüşmelerde öğrencilerin büyük bir çoğunluğu KYK yurtlarındaki odaların çok kalabalık olduğu, düzensiz olduğu, bu nedenle de ders çalışamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu öğrencilerin bir kısmı da bu nedenlerle yurtlardan ayrıldıklarını belirtmişlerdir. S.S.(UÖ8) yurtlarla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“KYK yurdunda kalıyordum. Yurtta çok zorluk yaşadım. İlk kaldığım yurt 10 kişilikti. Daha sonra 6 kişilik odalarda kaldım. Daha sonra da kalabalık olduğu ve temiz olmadığı için yurttan ayrıldım.”*

Görüşmelerde öğrencilere Türkiye’deki yerel halkla ilişkilerinin nasıl olduğu, halkın uluslararası öğrencilere nasıl baktığına yönelik sorular da sorulmuştur. Bu konuda verilen cevaplar büyük şehirlerde eğitim alan öğrencilerin yerel halkla daha sıcak ilişkiler kurabildiğini göstermektedir. Öğrenciler, büyük şehirlerdeki insanların yabancı öğrencilere alışık olduğunu bu nedenle, Ankara, İstanbul, Eskişehir ve Bursa gibi büyük şehirlerde daha az yabancılık çektiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, öğrencilerin son yıllarda Türkiye’de sayıları hızla artan Suriyeli sığınmacılar nedeniyle yerel halkın kendilerine olan bakış açılarında değişiklik oluşmaya başladığını ifade etmişlerdir. Örneğin, programa ilk yıllarda başvuran ve 2011 yılından beri Türkiye’de yaşayan Y.S. (UÖ6) halkın öğrencilere yönelik bakış açısının değiştiğini şu ifadelerle anlatmıştır: *“Ben çok sosyal biri değilim. Türkler daha sıcak kanlı insanlar. Türk öğrenciler genel olarak yabancı öğrencilere karşı yakınlar ve sıcak kanlılar. Ancak Suriyeliler geldikten sonra insanların bize karşı bakış açısı da değişmeye başladı.”* Türkiye’deki şehirlerin öğrencilere karşı bakış açısına örnek olarak ise, Türkçe dil eğitimini Ankara’da alıp, lisans eğitimini Yalova’da tamamlayan H.A. (UÖ1) şu ifadeleri kullanmıştır: *“Yalova küçük bir şehir olduğu için halk ilk olarak bize tuhaf bakıyordu. Ankara’da ise insanlar uluslararası öğrencilere daha alışık...”*. Öğrencilerin görüşlerinden de anlaşılabacağı üzere, Türkiye’de eğitim alınan şehirlerin profilleri öğrencilerin yerel halkla ilişkilerinde önemli bir etmen olmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye’deki ekonomik şartların zorlaşmasının ve buna ek olarak çok sayıda Suriyeli sığınmacının Türkiye’ye gelmesinin, yerel halkın uluslararası öğrencilere bakış açısını olumsuz yönde etkilemekte olduğu anlaşılmaktadır.

3.3.5.4. Uluslararası Öğrencilerin Türkiye Algısı

Mülakatların üçüncü ve son bölümünde öğrencilerin programa dahil olduktan sonra Türkiye hakkındaki düşüncelerinin değişip değişmediği sorulmuş, bu anlamda uluslararası mülakat gerçekleştirilen 12 öğrencinin Türkiye algısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Daha önce ifade edildiği gibi öğrencilerin Türkiye’ye gelmeden önce, ülke hakkındaki bilgilerinin oldukça sınırlı olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin Türkiye’de eğitim almaya başladıklarından sonra ise Türkiye hakkında sahip oldukları düşüncelerinin büyük oranda değiştiği gözlemlenmiştir. Mülakata katılan öğrencilerin büyük bir kısmı Türkiye hakkındaki düşüncelerinin ve Türkiye algılarının olumlu yönde değiştiğini ifade etmişlerdir. Türkiye’ye yönelik düşüncelerinde herhangi bir değişiklik olmadığını belirten öğrenciler ise Türkiye’ye karşı olumsuz bir düşünceye sahip olmadıklarını, Türkiye’nin daha önce çevrelerindeki insanlardan duydukları gibi bir ülke olduğunu belirtmişlerdir. Bu

nedenle, genel olarak bu çalışmada görüşme gerçekleştirilen öğrencilerin tamamının Türkiye'ye karşı olumlu bir bakış açısına sahip oldukları ifade edilebilir.

Türkiye hakkındaki daha önceden sahip olduğu düşüncelerinin çok büyük oranda değiştiğini ifade eden S.S (UÖ8) bu değişikliği şu şekilde ifade etmiştir: “(Türkiye hakkındaki düşüncelerim) *olumlu yönde çok değişti. Daha önce medyada gördüklerimin gerçek olmadığını gördüm. Türk aile yapısını çok sevdim. Ailelerin birbirine bağlı olması çok iyi bir şey. Ben Türkiye'nin daha önce bildiğimden ve duyduğumdan daha özgür bir ülke olduğunu gördüm...*” Gineli öğrenci J.B. (UÖ9) ise “*Türkiye'ye yönelik algım olumlu yönde çok değişti. Gine'deyken yaptığım araştırmalarda Türkiye'nin güvenlik problemi yaşayan bir ülke olduğunu öğrenmiştim. Türkiye ile ilgili medyadaki haberlerin gerçeği yansıtmadığını düşünüyorum*” diyerek Türkiye hakkındaki ön yargılarının kırıldığını ifade etmiştir. Rusya'dan gelen başka bir öğrenci olan İ.R. (UÖ2) ise Türkiye hakkındaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir: “*...Kafamdaki Türkiye imajı daha çok Ortadoğu'ya benziyordu. Beklediğimden çok daha seküler bir ülke olduğunu gördüm. Türkiye'deki özgürlük ortamı iyi bir şey. Kafamdaki Türkiye imajı olumlu yönde değişti.*”

Mülakat bulgularına göre uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye gelerek eğitimlerini burada sürdürmeleri Türkiye'ye yönelik var olan bir takım ön yargılarını kırmış ve Türkiye'ye karşı olumlu bir bakış açısına sahip olmalarını sağlamıştır. Araştırmada öğrenciler aynı zamanda doğası, kültürü, turizmi, eğitimi ve Müslüman bir ülke olmasının Türkiye'nin cezbedici yönü olduğu ifade etmişlerdir. Bu konuda İ.R. (UÖ2) Türkiye'yi cazip kılan etmenleri şu şekilde ifade etmiştir: “*Bence Osmanlı Devleti'nin devamı olması ve İstanbul'daki tarihi yapılar Türkiye'yi cazip kılıyor. Tarih ve İslam kültürü Türkiye'nin Müslüman coğrafyadaki en önemli cezbedici yönü. Çevre ülkelerdeki entelektüeller bu nedenle İstanbul'a gelmek istiyorlar.*” Mülakat gerçekleştirilen öğrencilerin büyük bir kısmının Müslüman olması nedeniyle öğrenciler Türkiye'yi Müslüman bir ülke olması nedeniyle kendilerine daha yakın hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu nedenle, öğrencilere göre Müslüman olması Türkiye'nin cazibesinde en önemli etmen olarak yer almaktadır.

Mülakat sonuçları değerlendirildiğinde Türkiye Bursları'nın Türkiye'nin dış dünyada uluslararası öğrenciler vasıtasıyla tanınmasına ve Türkiye'ye karşı olumlu bir imajın oluşmasına katkıda bulunduğu izlenimi elde edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen öğrenciler, Türkiye'nin uluslararası basında yer alan haberlerden farklı bir ülke olduğunu ve Türkiye'ye geldikten sonra kendilerini bu ülkeye karşı daha yakın hissettiklerini ve ilerleyen dönemlerde imkanları olursa Türkiye'ye yardımcı olmak istediklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, görüşme yapılan öğrencilerin tamamı Türkiye'de yakın dostluklar kurduklarını, çok sayıda Türk arkadaşlarının olduğunu ve ülkelerine döndükten sonra da bu arkadaşlarıyla olan ilişkilerini sürdürmek istediklerini belirtmişlerdir. Bu durum, uluslararası öğrencilerin Türk öğrencilerle güçlü ilişkiler inşa etmelerinde Türkiye Bursları'nın etkili olduğunu göstermektedir. Uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye karşı olumlu bir imaja sahip olmaları ve Türk öğrencilerle yakın ilişkiler kurmalarına imkân tanınması nedeniyle Türkiye Bursları'nın, Türkiye'nin yumuşak gücüne katkıda bulunma potansiyeline sahip olduğu anlaşılmaktadır. Buna ek olarak, Türkiye Bursları'nın aynı zamanda uluslararası öğrenciler vasıtasıyla Türkiye'nin dünya yayılan yumuşak gücüne destek verdiği ifade edilebilir.

Türkiye Bursları programının yumuşak güç açısından Türkiye'ye sağladığı katkıya örnek olarak ilerde ülkesinin dış işleri bakanlığında çalışmak istediğini belirten A.D. (UÖ10)'un ifadeleri oldukça dikkat çekicidir. A.D. yurt dışında katıldığı toplantılarda Türkiye'yi savunduğunu şu sözlerle ifade etmiştir: *“Türkiye'ye geldikten sonra Fransa, Almanya ve Belçika'ya gittim. Bu ülkelerde Türkiye'nin çok sert eleştirildiğini gördüm. Ben bu eleştirilere karşı çıktım. Türkiye'yi yanlış tanıdıklarını, medyaya göre fikir belirtmemeleri gerektiğini ve Türkiye'ye gelerek gerçekleri görmeleri gerektiğini söyledim. Türkiye'yi savundum. Bir gün başka bir ülkede yaşasam da Türkiye'nin herhangi bir konuda yardıma ihtiyacı olduğunu düşünürsem, imkânım olursa seve seve yardımcı olurum.”*

Türkiye Bursları'nı Türkiye'nin tanıtımına sağladığı katkıya örnek olarak Türkiye'deki tecrübelerini İngilizce bir kitap yazarak aktarmak istediğini belirten S.S (UÖ8), bu konudaki düşüncesini şöyle aktarmıştır: *“...My Life in Turkey As A Student adlı bir kitap yazıyorum. Gine'den Türkiye'ye gelişimi, yaşadığım tecrübeleri anlatıyorum kitabımda. Kitabımda Türkiye Bursları'ndan da bahsedeceğim. (Bu kitabın) benden sonra Türkiye'ye gelecek öğrencilere de yardımcı olacağını düşünüyorum.”*

Çalışma kapsamında 12 uluslararası öğrenci ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler sonucunda, Türkiye Bursları'nın başladığı ilk yıllarda, organizasyonla ilgili birtakım sıkıntılar yaşandığı, zamanla ise bu sıkıntıların bir kısmının giderildiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye Bursları programının uluslararası öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşüncelerine olumlu katkılar sağladığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, Türkiye Bursları'nın Türkiye'nin yumuşak gücüne de kayda değer katkı sağlama potansiyeline sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle, çalışmada genel hatlarıyla bakıldığında uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye karşı olumlu bir tutum almalarına ve bu anlamda Türkiye'nin yumuşak gücüne olumlu katkılar yapması yönüyle Türkiye Bursları'nın başarılı bir kamu diplomasisi uygulaması olduğu değerlendirilmektedir.

Uzun vadede bakılacak olursa, Türkiye Bursları programının Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri içerisinde geleceğe yönelik önemli bir yatırım olduğu görülmektedir. Bu anlamda, bu çalışmada Türkiye'nin tutarlı politikalarla ve sabırla bu faaliyetleri sürdürmesi durumunda, Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı sağlayabilecek yeni örneklerin var olması olası görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

21.yüzyılda hızlanan küreselleşmenin de etkisiyle artan demokratikleşme ve kitle iletişim araçlarının yayılmasına vesile olan teknolojik gelişmeler, devletlerin uyguladığı diplomasi yöntemlerini de etkilemiştir. Uluslararası ortamda bilginin dolaşımı, televizyon ve radyo gibi klasik ve kontrollü iletişim araçlarının ötesinde, internet kullanımının artması ve internet teknolojilerinin gelişmesiyle hızlanmakta ve bu anlamda bilgilerin de uluslararasılaştığı görülmektedir. Bu nedenle, günümüz dünyasında devletlerin uyguladıkları politikalar ve uluslararası alanda giriştikleri eylemler hakkında bilgi almak, yalnızca devletlerin resmi organları tarafından yapılan açıklamalarla sınırlı kalmamaktadır. Bugün dünyanın farklı coğrafyalarında yaşayan insanlar internet aracılığıyla birbirleriyle iletişim kurabilme ve birbirleri hakkında bilgi edinebilmektedirler. Bu durum devletlerin, uyguladıkları politikalar üzerinden uluslararası ortamda kendilerine karşı olumlu ya da olumsuz algı oluşmasına da neden olabilmektedir. Bu nedenle, demokratikleşmeyle birlikte karar alıcılar üzerindeki etkisi artan bireylerin ve bireyler tarafından oluşan kamuoyunun sahip olduğu algılarının yönetilmesi, devletler için öncelikli politikalar haline gelmeye başlamıştır. Bu politikalar, kamuoyunu ikna etmek, kamuoyunun gönlünü ve desteğini kazanmak için yumuşak güç temelli uygulanan kamu diplomasisi politikaları olarak ifade edilebilir.

Genel olarak devletler için, diğer devletlerin kamuoyunu etkileme ve ikna etme yoluyla kendi politikalarını benimsetme girişimi olan kamu diplomasisi uygulamalarının klasik diplomasi anlayışını da değiştirmekte olduğu değerlendirilmektedir. Günümüzde kamu diplomasisi uygulamaları, devletler için klasik diplomasinin etki alanının çok ötesinde ve çok daha geniş bir alana hitap etme imkânı sunmaktadır. Bu nedenle, kamu diplomasisi kavramının, günümüz devletlerinin dış politikalarında öncelikli bir uygulama haline gelmeye başladığı görülmektedir.

Birçok ülkede hükümetler, diğer ülkelerin halklarını hedef alan ve kendi değerleri, politik tezleri, imajı, tanınırlığı ve algısını geliştirmeye yönelik faaliyetler yürütmektedirler. Bu faaliyetler içerisinde etkisi uzun vadeli olarak ortaya çıkabilen burs destekleri bu çalışmanın da ana inceleme sahasını oluşturmuştur. Birçok ülke gibi Türkiye'nin de 1960lı yıllarda başladığı uluslararası öğrencilere yönelik burs desteklerini aralıklarla sürdürmeye çalıştığı görülmektedir. 2012 yılında Türkiye Bursları programının oluşturulmasıyla, Türkiye'nin burs desteği faaliyetlerinin daha kurumsal, sürdürülebilir ve çok daha geniş bir kesimi etkiler hale geldiği görülmektedir. Türkiye Bursları'na her geçen yıl daha fazla sayıda öğrencinin ilgi göstermesinin de bu durumu desteklediği ifade edilebilir.

Türkiye, ilgili kurumları ve komisyonları aracılığıyla titiz bir çalışma neticesinde burs desteği sağlayacağı uluslararası öğrencileri belirlemektedir. Bu durum, Türkiye'de eğitim almak için belirlenen kriterlere sahip olmak gerektiğini göstermekte ve bu nedenle de Türkiye'de eğitim alan ya da alacak olan uluslararası öğrencilerin, nitelikli bir gurubu oluşturduğu anlaşılmaktadır. Nitelikli öğrencilerin, diğer öğrencilere göre kariyerlerinde daha hızlı yükselme potansiyeline sahip olabileceği düşünüldüğünde, Türkiye Bursları desteği alan öğrencilerin Türkiye açısından önemli bir yumuşak güç yatırımı olacağı öngörülmektedir.

Kavramsal olarak ‘güç’e yapılan yatırımların, karşılığının ne derecede ve hangi sürede alınacağı aslında göreceli bir durum olarak ifade edilebilir. Konvansiyonel anlamda güce yapılan yatırımlar, bu gücü kullanmaya yönelik koşulların oluşması durumunda karşılığını bazen kısa sürelerde verebilir. Örneğin, Türkiye’nin savunma sanayi alanında yaptığı çalışmalar ve farklı ülkelerle yaptığı silah anlaşmaları, henüz anlaşma sürecindeyken bile uluslararası ortamda ve Türkiye’nin başta müttefik devletler olmak üzere diğer devletlerle ilişkilerinde önemli bir etkiye sahip olduğu günümüzde görülmektedir. Ancak yumuşak güce baktığımızda, bunun kısa, orta ve uzun vadede sonuçları olabileceği değerlendirilebilir. Burs faaliyetleri de yumuşak güç açısından değerlendirildiğinde, sonuçlarının orta ve daha çok uzun vadede görülebilecek uygulamalar olarak ifade edilebilir.

Bu çalışmada Türkiye Bursları, programın hedef kitle, iletişim yöntemi, yararlandığı kaynaklar ve hedefleri yönünden sosyal inşacı yaklaşımla ele alınmıştır. Sosyal inşacılığın güç tasavvurunu tekrar hatırlayacak olursak, güç unsurları aslında uzun vadede konvansiyonel güçten farklı olarak normatif unsurları da bünyesinde barındırabilmektedir. Bu durumda güç, klasik manada, oluşturulacak politikaların ve bu politikalar temelinde şekillenen girişimlerin hızlı bir sonuç doğurabilmesinin ötesinde, karşılıklı iletişim ve etkileşimle, sonuçları uzun vadede inşa edilebilen bir süreci göstermektedir. Dolayısıyla, sosyal inşacı yaklaşımın uluslararası ilişkileri, insan odaklı olarak gelişen bir sosyal inşa süreci olarak değerlendirildiği söylenebilir. Burs faaliyetleri de bu anlamda öğrenciler vasıtasıyla doğrudan insan odaklı bir faaliyet olarak adlandırılabilir. Burs imkanlarından yararlanan öğrencilerle burs desteği sağlayan ülkeler arasındaki sosyal etkileşim süreci, faaliyetin uzun vadede nasıl sonuçlar ortaya çıkaracağını ve etkileşimde bulunan tarafları nasıl etkileyeceğini şekillendirmektedir. Bu süreç, aynı zamanda burs desteği sağlayan ülkelerin bu programlara yüklediği anlam ve uluslararası ortama bakış açısını yansıtan kimlikleriyle de şekillenmektedir. Wendt’e göre kimlikler çıkarların temelidir (1992:398). Başka bir ifade ile, çıkarlar kimliklerin inşa sürecinde etkilidir. Bu anlamda, burs faaliyetlerinin de bu faaliyetleri gerçekleştiren ülkelerin politik hedeflerinden ve uluslararası çıkarlarından bağımsız olmadığı değerlendirilebilir. Netice itibarıyla, burs programları oluşturan ülkelerin uluslararası öğrenciler vasıtasıyla, kendi tezlerini dünyaya anlatma ve bu anlamda da uluslararası alanda yumuşak güçlerini artırma ya da görünür kılma niyetinde oldukları ifade edilebilir. Türkiye Bursları programı açısından bakıldığında ise programın başladığı yıllar (2012) göz önünde bulundurulduğunda henüz bu anlamda bir gücün oluşmadığı ancak; uzun vadede programın etkili bir şekilde sürdürülmesinin önemli bir yumuşak güç kaynağı oluşturabileceği ifade edilebilir.

Bir ülkede burs desteğiyle eğitim alan bir öğrenci, sembolik dahi olsa Muhammet El Manguş örneğinde görüleceği gibi, eğitim aldığı ülkeye karşı desteğini ya da katkısını, kariyerinde elde ettiği pozisyonuna ve o ülkeyle sürdürdüğü iyi ilişkilerine bağlı olarak sunabilir. Bu durum, burs faaliyetlerinin yumuşak güç açısından sonuçlarının uzun vadeye yayıldığını göstermektedir. Bu noktada uluslararası öğrencilerin eğitim aldıkları ülkeden olumlu bir intiba ile ayrılması oldukça önemlidir. Türkiye’nin de bu hususta çeşitli etkinlikler yapmakta olduğu görülmektedir. Türkiye’nin uluslararası öğrencilere yönelik olarak mezuniyet törenleri gerçekleştirmesi ve bu törenlere Cumhurbaşkanı, Dışişleri

Bakanı, YTB Başkanı gibi temsiliyet gücü yüksek kişilerce katılımın sağlanması, Türkiye'nin uluslararası öğrencilere verdiği önemi göstermektedir. Bununla beraber, Türkiye, mezuniyetleri sonrasında da uluslararası öğrencilere yönelik çalışmalarını sürdürmektedir. Türkiye'nin sıklıkla mezun buluşmaları gerçekleştirmesi ve farklı ülkelere Türkiye Mezunları Dernekleri'nin oluşturulmasına destek vermesi, bu duruma örnek oluşturmaktadır. Bu durumun aynı zamanda, Türkiye Bursları desteği ile Türkiye'deki üniversitelerde eğitim alan uluslararası öğrenciler üzerinde 'Türkiye mezunu' olarak yeni ve ortak bir kimlik inşa ettiği anlaşılmaktadır. Türkiye'nin, mezunlarına yönelik uyguladığı faaliyetlerle, mezun öğrencilerle Türkiye arasında inşa edilen ilişkinin sürdürülmesine katkı sağladığı da ifade edilebilir. Bu durum, bir yönüyle de Türkiye'nin, burs faaliyetlerinin uzun vadeli etkiler doğuracağı temeli üzerinde hareket ettiğine dair izlenim uyandırmaktadır. Türkiye Cumhurbaşkanı'nın katıldığı mezuniyet törenindeki konuşmasında, uluslararası öğrencileri Türkiye'nin fahri elçileri olarak kabul ettiğini belirtmesi ve Türk Dışişleri Bakanı'nın YTB'nin faaliyetlerini, Türkiye'nin yumuşak gücünü dünyaya yaymakta olduğunu belirtmesi, bu izlenimi destekler niteliktedir.

Türkiye Bursları'ndan yararlanan öğrencilerin ülkeler ve bölgeler bazında gösterildiği dağılım grafiklerine bakıldığında, Türkiye Bursları programının Türkiye açısından soydaş ve akraba coğrafyalardan daha çok talep edildiği görülmektedir. Bu durum, Türkiye'nin tercih edilmesinde eğitim imkanlarının yanında, dini ve kültürel unsurların da etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öyle ki, bu konuda yapılan ve çalışmada atıfta bulunulan anket çalışmaları, Türkiye'yi tercih eden öğrencilerin, tercihlerinde yakın çevrelerinin yönlendirmesi ile dini ve kültürel unsurların etkili olduğunu göstermektedir. Nitekim, bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen öğrenci mülakatlarında uluslararası öğrencilerin, Müslüman bir ülke olmasının Türkiye'nin cezbedici gücü olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Bu açıdan, Türkiye Bursları, tercih edilme nedenleri üzerinden değerlendirildiğinde, Türkiye'nin ilgili coğrafyalarda olumlu bir algıya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu anlamda, Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı sağlayacağı öngörülen Türkiye Bursları'nın, bir yönüyle de Türkiye'nin komşu coğrafyalardaki var olan yumuşak gücünü görünür kıldığı ifade edilebilir. Bununla birlikte, Türkiye Bursları, komşu ve akraba coğrafyalardaki ilişkileri, yeni nesiller ile kurulan ilişkilerle sürdürme imkânı sağlamaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde Türkiye Bursları, uzun vadeli sonuçları olacak olan bir kamu diplomasisi faaliyeti olarak ifade edilebilir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin her geçen yıl ev sahipliği yaptığı uluslararası öğrencilerin sayısının artması, Türkiye'deki yüksek eğitimin uluslararasılaştığı ve Türkiye Bursları'nın bu anlamda benzer diğer uluslararası burs programları içerisinde markalaşmaya başladığını göstermektedir. Türkiye'nin Türkiye Bursları'yla her yıl binlerce uluslararası öğrenciye yüksek eğitim desteği sağlaması, bu öğrencilerle inşa ettiği ilişkileri mezuniyetleri sonrasında da devam ettirmesi ve bugün dünyanın farklı ülkelerinde çok sayıda Türkiye Bursları mezununun olması, bu mezunların siyaset, ekonomi, akademi ve iş dünyası içerisinde etkin hale gelmeye başlamasıyla Türkiye Bursları'nın, başarılı bir kamu diplomasisi uygulaması olarak Türkiye'nin yumuşak gücüne olumlu katkılar sağladığı gözlemlenmektedir. Örneğin, benzer bir uygulama olan İngiltere'deki Chevening Bursları programı, birçok ülkede devlet başkanı ve başbakan düzeyinde kişilere bir dönem burs

desteği sağladığı bilinmektedir. Benzer şekilde, Fulbright bursları sayesinde, dünya genelinde çok sayıda ABD’de eğitim görmüş mezun olduğu bilinmektedir. Türkiye açısından da başta komşu ve akraba coğrafya olmak üzere, çeşitli ülkelerdeki Türkiye mezunu bürokrat ve siyasetçi sayılarının artmakta olduğu www.turkiyemezunlari.gov.tr adresindeki mezun hikayeleri bölümünde görülmektedir.

Uluslararası ğrencilerin mezun oldukları ülkelere olan etkisi, Türkiye açısından değerlendirildiğinde Muhammet El Manguş, Türkiye’nin burs desteği sağladığı bir uluslararası öğrenciden, uzun vadede ne derece katkı alabileceğinin açık örneğini sunmaktadır. Bununla birlikte, mülakat gerçekleştirilen Türkiye Bursları desteği alan uluslararası ğrencilerin, Türkiye’ye geldikten sonra, ülkeye ve kültürüne yönelik daha olumlu bir algıya sahip olduklarını belirtmeleri ve ihtiyaç duyduğunda Türkiye’ye yardımcı olmak konusunda gönüllü olabileceklerini ifade etmeleri oldukça önemlidir. Bu açıdan, Türkiye’nin mevcut ve mezun uluslararası öğrencilere yönelik artan faaliyetleri göz önünde bulundurulduğunda Türkiye Bursları’nın, Türkiye’nin yumuşak gücüne uzun vadede önemli katkılar sağlama potansiyeline sahip olduğunu değerlendirilmektedir.

Türkiye’nin 2000li yıllardan itibaren kamu diplomasisi uygulamalarının uluslararası ilişkilerdeki artan önemine karşı kayıtsız kalmadığı ve bu alanda faaliyetler yürütmekte olduğu görülmektedir. Türkiye’nin kamu diplomasisi faaliyetlerini başlangıçta soydaş ve akraba topluluklara yönelik uygulandığı gzlemleniştir. Bu durum, Türkiye’nin dış politika tercihlerinde komşu coğrafyalara öncelik vermesiyle, dolayısıyla da Türkiye’nin konumu, temsil ettiği değerleri ve dış politik söylemleriyle ilişkili olduğu değerlendirilebilir. Aynı zamanda bu durum, Türkiye’nin algı ve destek yönünde görece daha gcl olduğu coğrafyalarda faaliyetler göstererek kamu diplomasisi tecrübesi edindiği şeklinde yorumlanabilir. Ancak kamu diplomasisinin halihazırda iyi ilişkilerin olduğu ülkelerle yürütülen ilişkilerin yanında, ülkelerin kendileri hakkındaki olumsuz algıya sahip olduğu düşünülen ya da tespit edilen diğer coğrafyalarda, bu algıyı tersine çevirebilme ve bu anlamda yeni ve gcl ilişkiler inşa edebilmek gibi bir misyonu olabileceği de unutulmamalıdır. Bu nedenle, Türkiye’nin Osmanlı Devleti tecrübesiyle tarihsel yakınlık içerisinde olduğu coğrafyalara yönelik uyguladığı kamu diplomasisi çabalarını, daha geniş bir coğrafyaya yayarak sürdürmesi, özellikle de kendisine karşı olumsuz bir tutuma sahip olan ülkelerin kamuoyunu hedef alması, Türkiye’nin kendi hikayesini ve tezlerini uluslararası ortamda daha gcl bir şekilde dile getirmesine imkân tanıyacaktır.

Türkiye’nin hem Osmanlı hem de Cumhuriyet dönemi tecrübeleri ışığındaki siyasi tarihi içerisinde meydana gelen askeri darbeler, basın ve bireysel özgürlüklerle ilgili kısıtlamalar, hukukun işleyişiyle ilgili sıkıntılar gibi bazı dönemlerde dış kamuoyunda çeşitli eleştirilere maruz kaldığı bilinmektedir. Bu eleştirilerin bazen siyasi bir söylem sonucu dile getirildiği ve bu nedenle de gerçeği yansıtmadığı çoğu zaman Türk hükümet temsilcileri tarafından dile getirilse de siyasi söylemlerden ayrı olarak bu eleştirilerin yapıldığı ülkelerin halklarına yönelik uygulanacak başarılı kamu diplomasisi çalışmalarının Türkiye’nin dış politikada karşılaştığı zorlukları aşabilmesi adına önemli bir adım olacağı değerlendirilebilir. Bu nedenle, kamu diplomasisi faaliyetlerinde Türkiye’nin, öncelikli olarak uluslararası kamuoyundaki Türkiye algısını tespit etmesi ve bu hususta gerekli

alışmaları, kendi siyasi ve kurumsal yapısı içerisinde var olan aksaklıkları da gidermek suretiyle sürdürebilmesinin oldukça önemli olduğu ifade edilebilir. Diğer bir ifadeyle, Türkiye'nin tarihsel bağlarının olduğu coğrafyalardaki iyi ilişkilerini sürdürmek amacıyla yrttğu kamu diplomasisi politikalarının, Türkiye'nin dış politikada bu coğrafyalardaki ülkelerden destek alabilmesi açısından önemli bir girişim olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin bu girişimlerini dış politikada görece daha kötü ilişkilere sahip olduğu coğrafyalara doğru genişletmesi, Türkiye'nin uluslararası ortamdaki konumu ve algısı açısından daha olumlu sonuçlar alabilmesine vesile olabileceği öngörülebilir.

Türkiye'nin kamu diplomasisi uygulamaları Türkiye Bursları programı üzerinden değerlendirildiğinde, programa başvuran uluslararası öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun komşu ve akraba coğrafyalardan olduğu ve bu ğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri içerisinde Türkiye'deki üniversitelerin akademik başarılarından ziyade dini ve kültürel unsurlar tarafından şekillendiği gözlemlenmektedir. Türkiye'nin bütüncül bir kamu diplomasisi uygulayabilmesi ve uluslararası ortamda daha geniş bir coğrafyaya hitap edebilmesi açısından Türkiye Bursları'nın hedef kitlesinin çeşitlendirilmesi üzerinde çalışmalar yapılması, Türk kamu diplomasisi çalışmalarının geleceği açısından faydalı olabilir. Bu anlamda, Türkiye Bursları'nın neden Batı Avrupa ve Amerika gibi ülkelerden daha fazla öğrenciye hitap edemediğinin tespit edilmesi ve bu bölgelerdeki uluslararası öğrenciler için de Türkiye'nin tercih edilebilir hale getirilmesi amacıyla çalışmalar yapılmasının Türkiye için uzun vadede faydalı sonuçlar doğurabileceği söylenebilir. Türkiye'ye karşı kendisini yabancı hissedene ya da Türkiye'ye karşı olumsuz bir algıya sahip olan uluslararası öğrencilere ulaşılması, Türkiye'nin bu öğrencilerle ve bu öğrenciler üzerinden ülkeleri ve kültürleriyle daha olumlu bir ilişki inşa edebilmesine yardımcı olabilir. Bu durumun aynı zamanda, Türkiye'nin uluslararası alanda tezlerini savunabilmesi, kendi hikayesini daha etkili bir şekilde anlatabilmesi, karşılaştığı zorluklar karşısında dış dünyanın desteğini alabilmesi açısından uluslararası kamuoyunu kendi yanına çekebilmesi adına önemli olabileceği ifade edilebilir.

Türkiye'nin eğitim sürecinde ve sonrasında uluslararası öğrencilere yönelik yrttğu faaliyetler çalışmada incelenmiş ve bu faaliyetlerin Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı sağlayacağı öngörülmüştür. Türkiye'nin uluslararası öğrenciler için gerçekleştirdiği aktivitelerin Türk ğrencileri de kapsayacak şekilde organize edilmesi, uluslararası ğrencilerin Türk akranlarıyla daha fazla iletişim kurmalarına ve bu sayede kültürlerarası etkileşime olumlu bir katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, uluslararası öğrencilerin, yerel öğrencilerle daha çok bir araya gelebileceği aktivitelerin gerçekleştirilmesiyle Türkiye Bursları'nın, Türkiye'nin yumuşak gücüne daha fazla katkı sağlayabileceği öngörülebilir.

Türkiye Bursları'nın ve genel olarak Türkiye'deki kamu diplomasisi uygulamalarının akademik alanda da çalışılması, Türkiye'nin bu alandaki güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edilebilmesi açısından son derece yararlı olacaktır. Bu alışma da Türk kamu diplomasisi uygulamalarını ve özelde Türkiye Bursları programını incelemiştir. Ancak alışmada, Türk kamu diplomasisi uygulamaları ve Türkiye Bursları faaliyeti için ilgili kurumlarca paylaşılan yeterli verinin olmadığı görülmüştür. Türkiye'ye gelen öğrencilerin yıllık olarak

sayılarının ve geldikleri ülkelerin değerlendirilmesi UNESCO'nun uluslararası öğrencilere yönelik oluşturduğu analizlerden yararlanarak gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan YTB'nin faaliyet raporlarında ve kurumsal sayfasında uluslararası öğrencilerin yıllık başvuruları ve burs desteği alan öğrencilerin sayılarının yanında, uluslararası öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı, lisans, yüksek lisans ve doktora gibi hangi programlardan yararlandıkları, hangi bölümlerde okudukları, kaçının lisans sonrası yüksek lisans ya da doktora için Türkiye'yi tercih ettikleri gibi daha detaylı bir incelemeye imkân verebilecek verilerin paylaşılmadığı görülmektedir. Bu nedenle, başta YTB olmak üzere, Türkiye'de kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştiren kurumların, Türk kamu diplomasisi uygulamaları ve Türkiye Bursları'nı konu alan akademik çalışmaların sayılarının ve niteliklerinin artması adına, daha fazla veri paylaşımlarının faydalı olacağı ifade edilebilir.

Yumuşak güç açısından değerlendirildiğinde ise, Türkiye'nin son yıllarda bu alanda çeşitli faaliyetler yürüterek yumuşak gücünü geliştirme amacında olduğu görülmektedir. Ancak yumuşak güç açısından uluslararası ortamda artan bir rekabet olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. 2015 yılından itibaren ülkelerin yumuşak güçlerini analiz ederek ilk 30 ülkeyi sıralayan yıllık verilen paylaşılan Portland Communications adlı araştırma şirketine göre Türkiye'nin 2015 yılında 28. sırada yer aldığı listede, 2017 yılında 30. olarak son sırada yer aldığı, 2018 yılında ise listeye giremediği görülmektedir. Bu durum Türkiye'nin yumuşak güç alanında faaliyetler yürütmesine rağmen uluslararası alandaki rekabette gerilediğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, Türkiye'nin yumuşak güce daha fazla yatırım yapmasının, Türkiye Bursları gibi Türkiye'nin yumuşak gücüne katkı yapma potansiyeline sahip girişimleri çeşitlendirmesinin ve bu faaliyetlerin kapsamını genişletmesinin gerekli olduğu ifade edilebilir.

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen öğrenci mülakatlarının Türkiye Bursları programının hedef kitlesi üzerinden nasıl algılandığının anlaşılabilmesi açısından oldukça önemli olduğu ifade edilebilir. Çalışmada anket yerine öğrencilerin sorulara daha rahat bir şekilde cevap verebilmelerini sağlayabilmek adına yüz yüze görüşme yöntemi uygulanmıştır. Uluslararası öğrencilerle ortalama bir saat süren ve tek tek yapılan görüşmelerin, öğrencilerin Türkiye ve Türkiye Bursları programına yönelik düşüncelerini daha özgün ifadelerle değerlendirebilmesine imkân tanımıştır. Mülakatlar, aynı zamanda çalışmanın ana hipotezi olan Türkiye Bursları'nın Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etkisinin değerlendirilebilmesini sağlamıştır. Bu durum, çalışmanın özgünlüğünü de ortaya koymaktadır. Çalışma neticesinde, uluslararası öğrencilerin ifadeleri bulgular kısmında detaylı olarak incelenmiş ve Türkiye Bursları programının Türkiye'nin yumuşak gücüne katkıda bulunduğu hipotezinin desteklendiği anlaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- About VOA. Mission and Values. <https://www.insidevoa.com/p/5831.html> (E.T.:30.04.2019).
- Anadolu Ajansı. (2019, 5 Mayıs). *Cumhurbaşkanı Erdoğan: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nden geriye dönüş yoktur.* <https://www.aa.com.tr/tr/politika/cumhurbaskani-erdogan-cumhurbaskanligi-hukumet-sisteminden-geriye-donus-yoktur/1573660> (E.T.:09.09.2019).
- Anadolu Ajansı. (2019, 13 Temmuz). *Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Türkiye'nin ümididir.* <https://www.aa.com.tr/tr/politika/cumhurbaskanligi-hukumet-sistemi-turkiyenin-umididir/1530775> (E.T.:09.09.2019).
- Amirbek, A. ve Ydyrys, K. (2014). Education and Soft Power: Analysis As An Instrument Of Foreign Policy. *Social and Behavioral Sciences* (514-516). <https://core.ac.uk/download/pdf/81150247.pdf> (E.T. 27.08.2019)
- Akçadağ, Emine. (2012). Yükselen Güç Çin'in Kamu Diplomasisi. *Kamu Diplomasisi*. Abdullah Özkan, Tuğçe Ersoy Öztürk (Ed.). (177-188). İstanbul: Tasam Yay.
- Akçadağ, Emine. (T.Y.). *ABD'nin Kamu Diplomasisi Stratejisi: Akıllı Güç.* <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/abdkdstratejisi.pdf> (E.T.:15.02.2019).
- Akçadağ, Emine. (T.Y.). Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi. <http://kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf> (E.T.:15.02.2019).
- Akgün, M. Gündoğar, S.S. (2013). Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2013. *TESEV Dış Politika Programı*. İstanbul: TESEV Yay. http://tese.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Ortadoguda_Turkiye_Algisi_2013.pdf (E.T.:08.05.2019).
- Akyol, T. (2019, 23 Temmuz). *Meclis Güçlendi Mi? Karar.* <https://www.karar.com/yazarlar/taha-akyol/meclis-guclendi-mi-10814#> (E.T.:09.09.2019).
- Alagöz Akçadağ, E. (2010, 28 Haziran). Eksen Kayması mı? Değişen Türk Dış Politikası ve Batı. *BİLGESAM*. <http://www.bilgesam.org/incele/1234/-eksen-kaymasi-mi--degisen-turk-dis-politikasi-ve-bati/#.XNNQkOgzbIW> (E.T.:08.05.2019).
- Altunışık, M.B. (2011). Challenges to Turkey's Soft Power in Middle East. *TESEV Foreign Policy Programme*. http://tese.org.tr/wpcontent/uploads/2015/11/Challenges_To_Turkeys_Soft_Power_In_The_Middle_East.pdf (E.T.:21.03.2019).
- Arı, Tayyar. (2009). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. Bursa: MKM Yay.
- Arı, Tayyar. (2013). *Uluslararası İlişkiler Teorileri Çatışma, Hegemonya, İşbirliği*. Bursa: MKM Yay.
- ARTI90 Dergisi (2012, Ocak). Sayı.1. https://ytwbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/dergiler_pdf/arti-01.pdf (E.T.:13.03.2019).
- Aydoğan, Bekir. (2011). Rapor: Güç Kavramı ve Kamu Diplomasisi. http://politikadergisi.com/sites/default/files/guc_kavrami_ve_kamu_diplomasisi_-_bekir_aydogan-pdf.pdf (E.T.: 03.02.2019).
- Bachrach, P. ve Baratz, M.S. (1962). Two Faces Of Power. *The American Political Science Review*. 56(4). (947-952). <http://www.columbia.edu/itc/sipa/U6800/readings-sm/bachrach.pdf> (E.T.13.03.2019).

- Baldwin, A. David. (1976). Power Analyses and World Politics: New Trends versus Old Tendencies. *World Politics*. (161-194).
<https://pdfs.semanticscholar.org/9f76/0fc7c9f020c573a14ccff177dd9a5fa1cfab.pdf>
(E.T.:03.02.2019).
- Baldwin, A. David. (2013). Power And International Relations. In *Handbook of International Relations*. Walter CarlInnaes, Thomas Risse, Beth A. Simmons. 2nd.(Ed.). (273-297). London: SAGE Publications.
<https://www.princeton.edu/~dbaldwin/selected%20articles/Baldwin%20%282012%29%20Power%20and%20International%20Relations.pdf>
(E.T.: 03.02.2019).
- Bayraktar, Z. (2012). Türkiye'nin Balkanlar'daki Yumuşak Gücü Türk Kültürü. *Karadeniz Araştırmaları*. 35. (181-189).
http://www.karam.org.tr/Makaleler/1349847497_bayraktar.pdf (E.T.:21.03.2019).
- BBC World Service. About BBC. <https://www.bbc.com/aboutthebbc/whatwedo/worldservice>
(E.T.: 02.05.2019).
- Bozdağlıoğlu, Y. ve Özen, Ç. (2004). Liberalizmden Neoliberalizme Güç Olgusu ve Sistematik Bağımlılık. *Uluslararası İlişkiler*. 1(4). (59-79).
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/539647> (E.T.:05.02.2019).
- British Council. Our History. <https://www.britishcouncil.org/about-us/history> (E.T.:02.05.2019).
- Budak, M.M. (2012). Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Değişim Programları ve Türkiye Uygulamaları. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Uzmanlık Tezi). Ankara.
<https://ytwbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/thesis/muhammet-musa-budak-kamu-diplomasisi-araci-olarak-oegrenci-degisim-programlari-ve-tuerkiye-uygulamalari.pdf> (E.T.:15.05.2019).
- Bulut, R. (2019). Yüksek Din Öğrenimi Gören Uluslararası Öğrencilerin Türkiye Algısı, Türkiye'yi Tercih Nedenleri ve Yüksek Din Eğitimi Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 12(62).
http://sosyalarastirmalar.com/cilt12/sayi62_pdf/7ilahiyat/bulut_ramazan.pdf
(E.T.:17.05.2019).
- Campus France. (2019). A Strategy for Attracting International Students.
https://ressources.campusfrance.org/agence_cf/plaquettes/en/Dossier_presse_Strategie_activite_etudiants_internationaux_en.pdf (E.T.:15.05.2019).
- Campus France. (2019). Eiffel Program Vade- Mecum 2019.
https://www.campusfrance.org/en/system/files/medias/documents/2018-10/vademecum_eiffel_2019_en.pdf (E.T.:15.05.2019).
- Campus France. (2019). Eiffel Scholarship Program. www.campusfrance.org (E.T.:15.05.2019).
- Cankurtaran, B.S. (2015). Türk Dış Politikasında “Diaspora Diplomasisi Açılımı” ve Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. Mehmet Şahin ve B. Senem Çevik (Ed.). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* içinde (91-131). Ankara: Nobel Akademik Yay.
- Chevening Impact Report. (T.Y.).
<https://dof4zo1o53v4w.cloudfront.net/s3fs-public/Chevening%20Impact%20Report%202018%20web.pdf> (E.T.:15.05.2019).
- Chevening. (2019). About Chevening.
<https://www.chevening.org/about-chevening> (E.T.:15.05.2019).

- China. CIA The World Factbook.
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>
 (E.T.:02.05.2019).
- Costinod, A. ve Donaldson, D. (2012). *Ricardo's Theory of Comparative Advantage: Old Idea, New Evidence*. <https://economics.mit.edu/files/7536> (E.T.:05.02.2019).
- Choi, K.J. (2019). The Republic of Korea's Public Diplomacy Strategy: History and Current Status. *USC Center on Public Diplomacy*. Los Angeles: FIGUEROA.
https://www.uscpubliediplomacy.org/sites/uscpubliediplomacy.org/files/The%20Republic%20of%20Korea%27s%20Public%20Diplomacy%20Strategy%20Web%20Ready_2.3.19.pdf (E.T.:08.09.2019).
- Cull, Nicholas J. (2006). Public Diplomacy Before Gullion: The Evolution Of A Phrase,
<https://www.uscpubliediplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase>
 (E.T.: 11.04.2019).
- Cull, Nicholas. J. (2009). Public Diplomacy: Lessons From The Past. New York: FIGUEROA.
- Çavuş, Tuğba. (2012). Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2(2). (23-37). <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/download/article-file/107654>
 (E.T.: 21.03.2019).
- d'Hooghe, I. (2005). Public Diplomacy in the People's Republic of China. *The New Public Diplomacy Soft Power In International Relations*. Jan Melissen (Ed.). (88-103). New York: Palgrave Macmillan.
- DAAD. (2017). Studying in Germany A Practical Guide for International Students. *6th Edition*. Bonn: DAAD.
https://www.daad.de/medien/deutschland/nach-deutschland/publikationen/sid_en_2016_barrierefrei.pdf (E.T.:15.05.2019).
- DAAD. (2019). German Academic Exchange Services. www.daad.de (E.T.:15.05.2019).
- Dahl, A. Robert. (1957). The Concept of Power. *Behaviol Science*. 2(3). (201-215).
https://welcometorel.files.wordpress.com/2008/08/conceptpower_r-dahl.pdf
 (E.T.:31.01.2019).
- Davutoğlu, A. (2008). Turkey's Foreign Policy Vision: An Assesment of 2007. *Insight Turkey*. 10(1). (77-96). <http://file.setav.org/Files/Pdf/ahmet-davutoglu-turkeys-foreign-policy-vision-an-assessment-of-2007.pdf> (E.T.:12.02.2019).
- Devran, Yusuf. (2015). Yeni Türkiye'nin Küresel Sesi TRT World: Fırsatlar ve Güçlükler. *E.-Jurnal of Intermedia*.2(2). (281-294).
https://www.academia.edu/19873428/Yeni_T%C3%BCrkiye_nin_K%C3%BCresel_Sesi_TRT_World_F%C4%B1rsatlar_ve_G%C3%BCC%C3%A7l%C3%BCkler
 (E.T.:02.05.2019).
- Ekşi, M. (2014a). *Türkiye'de Kamu Diplomasisi: Ortaya Çıkışı, Kuramsal İnşaa Süreci ve Uygulanışı (2002-2013)*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=1zw6GvYMe-q3Hf6HR-3USyQ4wvbqNtll_afjXdPCvKLY4-DP2UiQcK6zAacQprEH (E.T.:05.05.2019).
- Ekşi, M. (2014b). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal Kitabevi Yay.

- Ekşi, M. (2015). Kültürel Diplomasi ve Yunus Emre Enstitüsü. Mehmet Şahin ve B. Senem Çevik (Ed.). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* içinde (345-363). Ankara: Nobel Akademik Yay.
- Erdağ, R. (2015). Türkiye'nin Kalkınma Yardımları ve TİKA. Mehmet Şahin ve Senem B. Çevik (Ed.). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* içinde (214-261). Ankara: Nobel Akademik Yay.
- Ersoy, E. (2016). Realizm. Ramazan Gözen (der.). *Uluslararası İlişkiler Teorileri* içinde (159-187). İstanbul: İletişim Yay.
- Erzen, Meltem Ünal. (2014). *Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Derin Yay.
- Fisher, Ali. (2009). The Crowded House of Public Diplomacy in The UK. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. (251-261). Nancy Snow & Philip M. Taylor (der.). New York: Routledge. https://www.researchgate.net/profile/Nancy_Snow/publication/322364170_Routledge_Handbook_of_Public_Diplomacy/links/5a560849a6fdcc30f86c4e59/Routledge-Handbook-of-Public-Diplomacy.pdf (E.T.:02.05.2019).
- Fisher, Roger. (1999). Negotiation Power: Getting and Using Influence. *Negotiation Theory and Practice* (127-140). J. William Breslin & Jeffrey Z. Rubin. Massachusetts: The Program on Negotiation at Harvard Law School.
- Fitzpatrick, R. Kathy. (2010). *The Future of U.S. Public Diplomacy An Uncertain Fate*. Jan Melissen (der.). Boston: Martinus Nijhoff Publishers and VSP.
- Freedom in the World 2019. Turkey. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/turkey> (E.T.:09.09.2019).
- Fulbright. (2019). History. <https://us.fulbrightonline.org/about/history> (E.T.:15.05.2019).
- Gallarotti, G. M. (2011). Soft Power: What it is, Why it's Important, and the Conditions Under Which it Can Be Effectively Used. *Division II Faculty Publication* <https://wescholar.wesleyan.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1056&context=div2facpubs> (E.T.:17.03.2019).
- Gilpin, Robert. (2011). *Uluslararası İlişkilerin Ekonomi Polisiği*. (Çev.: Murat Duran, Selçuk Oktay, M. Kadir Ceyhan, Gürkan Polat). Ankara: Kripto Yay.
- Global Humanitarian Assistance Report (2018). *Development Initiatives*. <http://devinit.org/wp-content/uploads/2018/06/GHA-Report-2018.pdf> (E.T.:13.02.2019).
- Griffiths, M., Roach, C. S. ve Solomon, S. M. (2009). *Fifty Key Thinkers In International Relations*. New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Gündüz, O. (2012). Uluslararası Burslu Öğrencilerin Türkiye'de Eğitim Görme Beklentileri ve Kariyer Hedefleri. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Uzmanlık Tezi). Ankara. <https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/thesis/dr-olgun-guenduez-uluslararasi-burslu-oegrencilerin-tuerkiyede-egitim-goerme-beklentileri-ve-kariyer-hedefleri.pdf> (E.T.:14.05.2019).
- Hürriyet. (2016, 13 Ocak). *Türkiye'nin Dizi İhracatı 200 Milyon Dolara Çıktı*. <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/turkiyenin-dizi-ihracati-250-milyon-dolara-cikti-40039868> (E.T.:21.03.2019).
- Hürriyet. (2018, 11 Mart). *TSK'dan Afrin'e insani ve ilk yardım*. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tskdan-afrine-insani-ve-ilk-yardim-40768674> (E.T.:13.03.2019).
- Hürriyet. (2018, 20 Mayıs). *Cumhurbaşkanı Erdoğan, Avrupa'daki Türklere Seslendi*. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-avrupadaki-turklere-seslendi-40842938> (E.T.:13.05.2019).

- Ivanchenko V, Khromakov D, Margoev A, Sukhoverkhov K. (2017). Power In International Politics: Does The World Go Hard? *University Consortium Annual Conference*. (October 5-6,2017).
https://www.sant.ox.ac.uk/sites/default/files/universityconsortium/files/report_on_hard_and_soft_power_hse-mgimo_updated.pdf (E.T.:13.06.2019).
- İskit, Temel. (2011). *Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay.
- Jowett, S. G. ve O'Donnell, V. (2012). *Propaganda and Persuasion*. California: SAGE Publication.
<https://hiddenhistorycenter.org/wp-content/uploads/2016/10/PropagandaPersuasion2012.pdf> (E.T.:25.04.2019).
- Kalaycı, R. Ve Koca, S.M. (2015). İnsani Yardımların Türkiye Dış Politikasında Artan Etkisi: AFAD Örneği. Mehmet Şahin ve B. Senem Çevik (Ed.). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* içinde (155-184). Ankara: Nobel Akademik Yay.
- Kalın, İbrahim. (T.Y). Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi,
<http://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/100-tuerk-d-politikas-ve-kamu-diplomasisi> (e.t.12.03.2019).
- Kalın, İbrahim. (2011). Soft Power and Public Diplomacy in Turkey. *Perceptions Jurnal Of International Affairs*. Bülent Aras. (Ed.) Center for Strategic Research (SAM). 16(3). (5-23). http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2012/07/Autumn_2011.pdf (E.T:12.02.2019).
- Karadağ, Haluk. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel Akademik Yay.
- Kardaş, Ş. ve Balcı, A. (2017). *Uluslararası İlişkilere Giriş, Teori Kavram ve Konular*. İstanbul: Küre Yay.
- Kavak, Y. ve Başkan, G.A. (2001). Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarına Yönelik Eğitim Politika ve Uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20. (92-103).
<https://dergipark.org.tr/download/article-file/87956> (E.T.:15.05.2019).
- Kaya, M. F. (2014). Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinde Lider 6 Dünya Ülkesinin Yükseköğretim Tanıtım Uygulamaları ve Türkiye Bursları Tanıtım Stratejisi İçin Model Önerisi. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Uzmanlık Tezi). Ankara.
<https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/thesis/muhammet-fatih-kaya-uluslararasi-oegrenci-hareketliliiginde-lider-6-duyenya-uelkesinin.pdf> (E.T.:17.05.2019).
- Kılıçoğlu, G. ve Yılmaz, N. A. (2017). Bir kamu Diplomasisi Kurumu Olarak TİKA'nın AK Parti Döneminde Kullanılması. Saadet Pınar Yıldırım (Ed.). *Türk Dünyası Araştırmaları*. 116(229). (171-182). İstanbul: Aktif Matbaa Yay.
https://www.academia.edu/33445886/B%C4%B0R_KAMU_D%C4%B0PLOMAS%C4%B0S%C4%B0_KURUMU_OLARAK_T%C4%B0KA_NIN_AK_PART%C4%B0_D%C3%96NEM%C4%B0NDE_KULLANILMASI (E.T.:10.05.2019).
- Knight, J. (2005). An Internationalization model: Responding to new realities and chalenges. In H. De Wit, I.C. Jaramillo, J. Gacel- Avila ve Jane Knight (Ed.). *Higher Education In Latin America: The International Label Dimension*. (1-38). Washington DC: World Bank.
- Kohene, Robert. & Nye, Joseph.S.Jr. (1998). Power and Interdependence in the Information Age. *Foreign Affairs*. 77(5). (81-94) <https://www.foreignaffairs.com/articles/1998-09-01/power-and-interdependence-information-age> (E.T.:18.03.2019).

- Kulaklıkaya, M. (2008). Kalkınma Yardımında Dünyadaki Son Trendler ve TİKA. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*. 31 (14-29).
<http://www.mfa.gov.tr/data/Kutuphane/yayinlar/EkonomikSorunlarDergisi/sayi31/Musa%20KULAKLIKAYA.pdf> (E.T.:10.05.2019).
- Küçük, M. (2016). Uluslararası İlişkilerde Sosyal İnşacılık. Ramazan Gözen (der.). (325-376). İstanbul: İletişim Yay.
- Lee, Geun. (2009). A Theory Of Soft Power and Korea's Soft Power Strategy. *Korean Jurnal of Defence Analysis*.2(2) (205-218).
https://www.google.com/search?ei=T9vMXMleyoWTvg-1_bKACA&q=Lee%2C+Geun.+%282009%29.+A+Theory+Of+Soft+Power+and+Korea%E2%80%99s+Soft+Power+Strategy.&oq=Lee%2C+Geun.+%282009%29.+A+Theory+Of+Soft+Power+and+Korea%E2%80%99s+Soft+Power+Strategy.&gs_l=psy-ab.3...107087.108678..109008...1.0..4.264.2867.0j16j3.....0....1j2..gws-wiz.....6..35i39.ITgsBBRqHYw# (E.T.:17.03.2019).
- Leonard, M. (2002). *Public Diplomacy*. London:Foreign Policy Centre.
<https://fpc.org.uk/wp-content/uploads/2006/09/35.pdf> (E.T.:25.04.2019).
- Leonard, M., Small, A., Rose. M. (2005). *British Public Diplomacy in the 'Age of Schisms'*. London: Foreign Policy Centre.
<http://media.leeds.ac.uk/papers/pmt/exhibits/2228/407.pdf> (E.T.:25.04.2019).
- Loomis, A., Powers, S., Rahimi, J. (2018). 2018 Comprehensive Annual Report On Public Diplomacy & International Broadcasting. *United States Advisory Commission on Public Diplomacy*. <https://www.state.gov/documents/organization/287683.pdf> (E.T.:30.04.2019).
- Maronkova, B. (2018). From Crawling To Walking: Progress In Evaluating The Effectiveness Of Public Diplomacy: Lessons From NATO. Los Angeles: FIGUEROA.
https://www.uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/From%20Crawling%20to%20Walking_Maronkova.pdf (E.T.:08.09.2019).
- Melissen, J. (2005). *The New Public Diplomacy Soft Power In International Relations*. Jan Melissen (Ed.). New York: Palgrave Macmillan.
- Morgenthau, J. Hans. (1978). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. Fifth Edition. Revised. New York: Alfred A. Knopf.
<https://homepage.univie.ac.at/vedran.dzihic/morgenthau.pdf> (E.T.:04.02.2019).
- Milliyet Gazetesi. (2016, 2 Ocak). *YTB'den Suriyeli Öğrencilere Burs İmkânı*.
<http://www.milliyet.com.tr/ytb-den-suriyeli-ogrencilere-burs-imkani-ankara-yerelhaber-1142551/> (E.T.:11.09.2019).
- Milliyet Gazetesi. (2019, 26 Haziran). *CHP lideri Kılıçdaroğlu'ndan tüm partilere çağrı: Güçlü demokratik bir sistem kuralım*. <http://www.milliyet.com.tr/siyaset/chp-lideri-kilicdaroglundan-tum-partilere-cagri-guclu-demokratik-bir-sistem-kuralim-2895130> (E.T.:11.09.2019).
- NAFSA. (2019). United States of America Benefits from International Students.
http://www.nafsa.org/_/File/_econvalue_2018.pdf (E.T.:15.05.2019).
- Nakamura, H.K. ve Weed, M.C. (2009). U.S. Public Diplomacy: Background and Current Issues. *Congresional Research Service*. <https://fas.org/sgp/crs/row/R40989.pdf> (E.T.:27.04.2019).
- Noya, Javier. (2005). The Symbolic Power of Nations. *Real Instituto Elcano, Working Paper (WP)*. 35. <https://www.files.ethz.ch/isn/13678/WP%2035,%202005.pdf> (E.T.:12.03.2019).

- NTV. (2019, 1 Ocak). *Araplar Türk Dizileri İçin Türkçe Öğreniyor*.
https://www.ntv.com.tr/yasam/araplar-turk-dizileri-icin-turkce-ogreniyor,AA4nVMEhXEGLbIR7AI_cNg (E.T.:11.05.2016).
- Nuroğlu, E. (2013). Dizi Turizmi: Orta Doğu ve Balkanlar'dan Gelen Turistlerin Türkiye'yi Ziyaret Kararında Türk Dizileri Ne Kadar Etkili? (1-13).
https://www.researchgate.net/profile/Elif_Nuroglu/publication/261002399_Dizi_Turizmi_Orta_Dogu_Ve_Balkanlar'dan_Gelen_Turistlerin_Turkiye'yi_Ziyaret_Kararinda_Turk_Dizileri_Ne_Kadar_Etkili/links/00b49532ffa1ed764a000000.pdf (E.T.:21.03.2019).
- Nye, S. Joseph. Jr. (1990). The Changing Power of World Power. *Political Science Quarterly*. The Academy of Political Science. Vol.105 (2). (177-192).
https://kwilliamson3.weebly.com/uploads/8/9/9/1/89912375/nye-changing_nature_of_world_power-reading.pdf (E.T.:04.02.2019).
- Nye, S. Joseph. Jr. (2006) Yumuşak Güce Daha Fazla Başvurmaliyiz., [www.radikal.com.tr](http://www.radikal.com.tr/yorum/yumusak-guce-daha-fazla-basvurmaliyiz-791867/)
<http://www.radikal.com.tr/yorum/yumusak-guce-daha-fazla-basvurmaliyiz-791867/> (E.T.:13.06.2019).
- Nye, S. Joseph. Jr. (2009). Get Smart. *Foreign Affairs*.
<https://www.foreignaffairs.com/articles/2009-07-01/get-smart> (E.T.:15.02.2019).
- Nye, S. Joseph. Jr. (2017). *Yumuşak Güç Dünya Siyasetinde Başarının Araçları*. (Çev.: Rayhan İnan-Aydan). Ankara: BB101 Yay.
- Nye, S. Joseph. Jr. (2005). Soft Power And Higher Education. *Harward University*.
https://cdn.mashreghnews.ir/old/files/fa/news/1393/4/11/637473_515.pdf (E.T.: 27.08.2019).
- Oğuzlu, Tark. (2007). Soft Power in Turkish Foreign Policy. *Austrian Journal of International Affairs*. 61(1). (81-97). <http://dx.doi.org/10.1080/10357710601142518> (E.T.: 21.03.2019).
- Özdemir, Haluk. (2008). Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 63(3). (113-144).
<http://politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/63/3/7-Ozdemir-Haluk.pdf> (E.T.:12.02.2019).
- Özel, Cengiz. (2018). Yumuşak Güce Bütünsel Bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*. 7(1). (1-27).
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/470734> (E.T.:25.03.2019).
- Özkan, A. ve Öztürk, T. (2012). Kamu Diplomasisi. İstanbul: Tasam Yay.
- Özoğlu, M., Gür, S.B. ve Coşkun, İ. (2012). *Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler*. Ankara: SETA.
- Öztürk, S. (2014). Büyük Öğrenci Projesinden Türkiye Bursları Projesine Geçiş Süreci ve Türkiye'nin Öğrenci Politikasındaki Değişim. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Uzmanlık Tezi). Ankara.
<https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/thesis/selim-oeztuerk-bueyuek-oegrenci-projesinden-tuerkiye-burslari-projesine-gecis-suereci.pdf> (E.T.:15.05.2019).
- Pekcan, Cemre. (2016). Çin'in Kültürel Diplomasisinin "Çin Tehdidi" Algısının Kırılmasındaki Önemi. *International Conference on Eurasian Economies*. (212-219).
<https://www.avekon.org/papers/1658.pdf> . (E.T.:03.05.2019).
- Pınar, Latif. (2017). Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 6(1). (253-274).
<http://www.itobiad.com/download/article-file/317027> (E.T.:18.03.2019).

- Pratkanis, A. (2009). Public Diplomacy In International Conflicts: A Social Influence Analysis. Century. Nancy Snow, Philip M. Taylor (Ed.) *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. (111-153). New York: Routledge.
- Radikal (2010, 16 Haziran). *Davutoğlu: Eksen Kayması Tartışması İyi Niyetten Yoksun*. <http://www.radikal.com.tr/yorum/davutoglu-eksen-kaymasi-tartismasi-iyi-niyetten-yoksun-1002843/> (E.T.:05.05.2019).
- Raimzhanova, Aigerim (2015). Power in IR: Hard, Soft and Smart. *Institute of Cultural Diplomacy and the University of Bucharest* December. (1-20). http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2015-12_annual/Power-In-Ir-By-Raimzhanova,-A.pdf (E.T.:13.02.2019).
- Rawnsley, Gary. D. (2009). Chine Talks Back Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century. Nancy Snow, Philip M. Taylor (Ed.) *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. (282-291). New York: Routledge. https://www.researchgate.net/profile/Nancy_Snow/publication/322364170_Routledge_Handbook_of_Public_Diplomacy/links/5a560849a6fdcc30f86c4e59/Routledge-Handbook-of-Public-Diplomacy.pdf (E.T.: 02.05.2019).
- Sancak, Kadir. (2016). Yumuşak Güç Kaynağı Olarak Kültür ve Türkiye'nin Yumuşak Gücünde Kültür Faktörü. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*. http://www.ibaness.org/bnejss/2016_02_04/02_sancak_new.pdf (E.T.:19.03.2019).
- Sancar, Aslı. Gaye. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. İstanbul: Beta Yay.
- Sander, O. (2010). *Siyasi Tarih 1918-1994*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Sevgili, S. (Yönetmen). (2006). Karadeniz Sey-i Türkiye [Belgesel]. İstanbul: Kapo. <http://webtv.ankara.edu.tr/video/karadeniz-seyr-i-turkiye> (E.T.:06.05.2019).
- Smith, Scott. G. (2009). Exchange Programs and Public Diplomacy. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. Nancy Snow, Philip M. Taylor (Ed.). (50-56). New York: Routledge.
- Snow, N. (2009). Reithinking Public Diplomacy. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. Nancy Snow, Philip M. Taylor (Ed.). (3-11). New York: Routledge.
- Sözcü Gazetesi. (2016, 3 Ocak). *Suriyeli Üniversite Öğrencisi Olmak Varmış!* <https://www.sozcu.com.tr/2016/egitim/suriyeli-universite-ogrencisi-olmak-varmis-1027614/> (E.T.:11.09.2019).
- Sputnik Türkiye. (2017,24 Şubat). *Rus Askerler Vatan Savunucuları Günü 'nde Suriyeli Çocuklara Oyuncak Dağıttı*. <https://sptnkne.ws/dCFf> (E.T.:13.03.2019).
- Szondi, Gyorgy. (2008). Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences. *Discussion Paper in Diplomacy*. Jan Melissen (Ed.). Netherlands: Deriree Davidse. <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/nationbranding.pdf> (E.T.:18.03.2019).
- Szondi, Gyorgy. (2009). Central and Eastern European Public Diplomacy. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. (292-313). Nancy Snow & Philip M.Taylor (der.). New York: Routledge.
- Şahin, M. ve Çevik, S. (2015). Türkiye'de Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç. Mehmet Şahin ve B. Senem Çevik (Ed.). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi* içinde (3-16). Ankara: Nobel Akademik Yay.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (2019). *Hakkımızda*. <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/kurum-hakkinda> (E.T.:08.05.2019).
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2019). 2019 Yılına Girerken Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Girişimci ve İnsani Dış Politikamız. Ankara http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2019-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf (E.T.:20.05.2019).

- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2019). Mavi Kart (Eski Pembe Kart) Uygulaması. <http://www.mfa.gov.tr/mavi-kart-eski-pembe-kart-uygulamasi-tr.mfa> (E.T.:13.05.2019).
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2019). Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşları. <http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler-tr.mfa> (E.T.:13.05.2019).
- T.C. Resmî Gazete (2018, 15 Temmuz). Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. Sayı:30479. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180715.htm> (E.T.:11.05.2019).
- T.C. Resmî Gazete (2010, 30 Ocak). Konu: Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü. Sayı:27478. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/01/20100130-19.htm> (E.T.:07.05.2019).
- T.C. Resmî Gazete. (2011, 2 Kasım). Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. 656(28103). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/20111102-1.htm> (E.T.:10.05.2019).
- T.C. Resmî Gazete. (2018, 24 Temmuz). İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. 14 (30488). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180724-10.pdf> (E.T.:10.05.2019).
- T.C. Resmî Gazete (2010, 6 Nisan). Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun. Sayı:25744. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/04/20100406-1.htm> (E.T.:11.05.2019).
- Tharor, Shashi. (2009). Milletler Neden Yumuşak Güç Politikası İzlemeliler. *TEDIndia 2009*. https://www.ted.com/talks/shashi_tharoor?language=tr#t-1043129 (E.T.:18.03.2019).
- The Soft Power 30 (2019). www.softpower30.com
- TİKA. (2018). Performans Programı 2018. <https://www.tika.gov.tr/upload/2018/T%C4%B0KA%20Performans%20Program%C4%B1%202018/T%C4%B0KA%20Performans%20Program%C4%B1%202018.pdf> (E.T.:10.05.2019).
- TİKA. (2018). Türkiye Kalkınma Yardımları Raporu 2017. <https://www.tika.gov.tr/upload/2018/2017%20Kalk%C4%B1nma%20Yard%C4%Bımlar%C4%B1%20Raporu/Kalkınma2017Web.pdf> (E.T.:10.05.2019).
- TİKA. (2019). 2018 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.tika.gov.tr/upload/publication/TikaFaaliyetWeb2018.pdf> (E.T.:10.05.2019).
- TİKA. (2019). *Hakkımızda*. <https://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649> (E.T.:10.05.2019).
- tr Türkiye'nin Kültür Dergisi (2019, Mart-Nisan). Yunus Emre Enstitüsü. Sayı:26. https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/dergi_26_sayi.pdf (E.T.:11.05.2019).
- Türkiye Bursları Kurumsal İnternet Sayfası. (2019). www.turkiyeburslari.gov.tr (E.T.:20.05.2019).
- Türkiye Mezunları (2017, 18 Kasım). Türkiye Yeniden Mezun Buluşması Başbakan Binali Yıldırım'ın Konuşması. <https://www.turkiyemezunlari.gov.tr/haberler/1166/turkiye-yeniden-mezun-bulusmasi-basbakan-binali-yildirim-in-konusmasi/> (E.T.:20.05.2019).
- Türkiye Mezunları (2017, 25 Kasım). Bir Vefa Örneği: Muhammed El Manguş. <https://www.turkiyemezunlari.gov.tr/haberler/1154/bir-vefa-ornegi-muhammed-el-mangus/> (E.T.:20.05.2019).
- Türkiye Mezunları (2017, 25 Kasım). Türkiye Mezunları İstanbul'da Buluşuyor. <https://www.turkiyemezunlari.gov.tr/etkinlikler/3/turkiye-yeniden-mezun-bulusmasi-25-kasim-2017-istanbul/> (E.T.:20.05.2019).
- Türkiye Mezunları Kurumsal İnternet Sayfası. (2019). www.turkiyemezunlari.gov.tr (E.T.:20.05.2019).

- Ulutaş, A. (2014). Bir Evrense Temayül Olarak Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Öğrenci Hareketliliği Burslu Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinin Türkiye'nin Dış Politikasındaki Yeri. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Uzmanlık Tezi). Ankara.
https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/thesis/at_lgan_ulutas.pdf (E.T.:15.05.2019).
- UNESCO. (2019). Total Inbound and Outbound Internationally Mobile Students by Host Region. <http://data.uis.unesco.org/Index.aspx?queryid=172#> (E.T.:14.05.2015).
- UniRank. (2019). Top 200 Universities in the World. 2019 World University Ranking. <https://www.4icu.org/top-universities-world/> (E.T.:14.05.2015).
- USIAD. (2019). History. <https://www.usaid.gov/who-we-are/usaid-history> (14.05.2019).
- Went, Alexander. (1992). Anarchy is What States Make Of It: The Social Construction of Power Politics. *International Organization Foundation*. (391-425). Cambridge: Cambridge University Press.
https://www.researchgate.net/profile/Alexander_Wendt3/publication/227392580_Anarchy_is_What_States_Make_of_It_The_Social_Construction_of_Power_Politics/links/5783e3f108ae37d3af6c1303/Anarchy-is-What-States-Make-of-It-The-Social-Construction-of-Power-Politics.pdf (E.T.: 11.02.2019).
- Williams, Nathan. (2013). *The Rise of Turkish Soap Power*. *BBC News*.
<https://www.bbc.com/news/magazine-22282563> (E.T.:21.03.2019).
- Wojciuk, A. (2018). Higher Education As A Soft Power In International Relations. In book: Handbook of Cultural Security (343-360).
https://www.researchgate.net/publication/327689964_8_Higher_education_as_a_soft_power_in_international_relations (E.T. 27.08.2019)
- World Bank (2017). Refugee population by country or territory of asylum.
<https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG> (E.T.:10.04.2019).
- World Top 20 Project. (2019). 2019 Top 20 Universities Profiles.
<https://worldtop20.org/review-top-20-profiles> (E.T.:14.05.2019).
- Yağmurlu, Aslı. (2007). Halkla İlişkiler Yönetimi Olarak Kamu Diplomasisi. *İletişim: Araştırmaları*. 5(1). (9-38).
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/23/1819/19187.pdf> (E.T.:20.04.2019).
- Yatağan, Arda. G. (2018). Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*. 28(2). (69-94).
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/590400> (E.T.:13.03.2019).
- Yeniçağ. (2019, 15 Mart). *Hulusi Akar: "Suriyeliler için 40 Milyar dolar civarında para harcadık"*.
<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/hulusi-akar-suriyeliler-icin-40-milyar-dolar-civarinda-para-harcadik-226942h.htm> (E.T.:09.09.2019).
- Yeniçağ. (2019, 2 Temmuz). *Anayasa Mahkemesi, CHP'nin Anadolu Ajansı Başvurusunu Kabul Etti*.
<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/anayasa-mahkemesi-chpnin-anadolu-ajansi-basvurusunu-kabul-etti-240376h.htm> (E.T.:10.09.2019).
- Yeniçağ. (2019, 9 Ağustos). *CİMER'den Soru Ambargosu!*
<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/cimerden-soru-ambargosu-244908h.htm> (E.T.:10.09.2019).
- Yılmaz, Sait. (2008). *Güç ve Politika*. İstanbul: Alfa Yay.
- Yunus Emre Enstitüsü Bülteni (2019, Mart-Nisan). Sayı:53.
https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/bulten_53._sayi.pdf (E.T.:11.05.2019).

- Yunus Emre Enstitüsü. (2017). Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu 2017. <https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/2017-faaliyet-raporu-27.11.2018-dusuk-boyut.pdf> (E.T.:11.05.2019).
- Yunus Emre Enstitüsü. (2018, 1 Kasım). Yunus Emre Enstitüsünden Kamu Diplomasisine Boyut Kazandıracak Yeni Bir Kitap. <https://www.yee.org.tr/tr/haber/yunus-emre-enstitusunden-kamu-diplomasisine-boyut-kazandiracak-yeni-bir-kitap> (E.T.:11.05.2019).
- Yunus Emre Enstitüsü. (2018, 29 Mayıs). Türkiye Burslusu Öğrencilere “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi” Sertifika Programı. <https://www.yee.org.tr/tr/haber/turkiye-burslusu-ogrencilere-yabanci-dil-olarak-turkce-ogretimi-sertifika-programi-0> (E.T.:10.09.2019).
- Yunus Emre Enstitüsü. (2019). *Kurumsal*. <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu> (E.T.:11.05.2019).
- Yunus Emre Enstitüsü. (2019.) Kültürel Diploması Akademisi. <http://kda.yee.org.tr/kulturel-diplomasi-akademisi> (E.T.:11.05.2019).
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı Kurumsal İnternet Sayfası. (2019). www.ytb.gov.tr (E.T.:20.05.2019).
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2017). İdare Faaliyet Raporu. https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/documents/2017_FAAL_YET_RAPORU_Digital.pdf (E.T.:21.05.2019).
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2013). İdare Faaliyet Raporu. https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/activity_reports/2013-faaliyet-raporu.pdf (E.T.:21.05.2019).
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2019). 2019-2023 Stratejik Plan. [file:///C:/Users/Ahmet%20Ejder/Downloads/YTB%2020192023%20Stratejik%20Plan%C4%B1-5cb0544a70832%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Ahmet%20Ejder/Downloads/YTB%2020192023%20Stratejik%20Plan%C4%B1-5cb0544a70832%20(2).pdf) (E.T.:21.05.2019).
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı. (2015, 12 Haziran). 4.Uluslararası Öğrenciler Mezuniyet Töreni, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Teşrifleriyle Gerçekleştirildi. <https://www.ytb.gov.tr/haberler/4uluslararasi-ogrenciler-mezuniyet-toreni-cumhurbaskani-erdoganin-tesrifleriyle-gerceklestirildi> (E.T.:20.05.2019).
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı. (2018,6 Haziran). 7. Uluslararası Öğrenciler Mezuniyet Töreni Gerçekleştirildi. <https://www.ytb.gov.tr/haberler/7-uluslararasi-ogrenciler-mezuniyet-toreni-gerceklestirildi> (E.T.:20.05.2019).
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı. (2019). Uluslararası Öğrenci Akademisi Başvuru Rehberi. <https://www.ytb.gov.tr/duyurular/uluslararasi-ogrenci-akademisi-basvuru-rehberi> (E.T.:20.05.2019).
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı. (2019, 15 Mayıs). Bakan Çavuşoğlu Türkiye’deki Uluslararası Öğrencilere Hitap Etti. <https://www.ytb.gov.tr/haberler/bakan-cavusoglu-turkiyedeki-uluslararasi-ogrencilere-hitap-etti> (E.T.:20.05.2019).
- Zaharna, R.S. (2004). From Propaganda to Public Diplomacy In The Information Age. *War, Media and Propaganda: A Global Perspective*. Nancy Snow, Yahya Kamalipour (der.). New York: Rowman & Littlefield. https://www.researchgate.net/publication/266219282_From_Propaganda_to_Public_Diplomacy_In_the_Information_Age (E.T.:2704.2019)

EKLER

TÜRKİYE BURSLARI ÖĞRENCİ MÜLAKATLARI

Öğrencinin Adı Soyadı: H. A. (UÖ1)

Cinsiyeti: Erkek

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: Uluslararası İlişkiler

Uyruğu/Ülkesi: Yemen

Öğrenim/ Mezuniyet Durumu: Mezun. Yüksek Lisans yapıyor.

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Müslüman bir ülke olduğunu biliyordum. Lisede Osmanlı Devleti ile ilgili dersler almıştım. Yemen'de tanıdığım Türkler vardı. Türkiye'nin güzel bir ülke olduğunu düşünüyordum.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Türkiye güzel bir ülke. İlk olarak Ankara'ya geldim ve 1 yıl kaldım. Hiç yabancılık hissetmedim.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Öncelikle yeni bir kültürle tanışmak, farklı bir eğitim sistemiyle tanışmak istedim. Yabancı bir ülkede okumanın kendi ülkemde takdir edileceğini düşündüğüm için farklı bir ülkede eğitim almak istedim.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Türkiye'ye gelmeden önce iletişim fakültesi 3. Sınıf öğrencisiydim. Nas gazetesinde Türkiye Bursları ilanını gördüm. Haber "başarılı öğrencilere bir fırsat" başlığıyla çıkmıştı. Büyükelçiliğe giderek başvuru yaptım. 2010 yılında Yemen'de politik olaylar başlayınca Yemen'deki mevcut kaydımı dondurup Türkiye'ye geldim.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Bize 12 tane tercih yapma imkânı tanıdılar. Bölüm ve şehirleri seçtim. Ankara Üniversitesi'nde Türkçe dil kursuna katıldım ve 9 ay Ankara'da kaldım. Bu yüzden ilk tercihim Ankara oldu. Ankara'yı istememin sebebi insanların tanıdığı ve sevdiği olmamdı. İstanbul'u daha önceden duyduğum için diğer tercihlerim İstanbul ve İstanbul'a yakın iller oldu.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Genel olarak Türkiye hakkındaki bildiklerimizi sordular. Sorular test yöntemiyle yapıldı. Bence mülakat yetersizdi. Soruların daha bilimsel olması gerekirdi. Kaliteli öğrencileri seçebilmek için genel sorulardan ziyade daha spesifik soruların sorulması gerekirdi. Eğitim almak istediğimiz alanlara yönelik sorular olmalıydı.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Evet ilk tercihim Türkiye'ydi. Türkiye kültür olarak bize çok yakın bir ülke. Türkiye'den Yemen'e gelen insanlar Türkiye hakkında çok olumlu şeyler söylediler. Müslüman bir ülke olduğu için daha rahat olabilirim diye düşündüm. Türkiye'de olacağım sürede yabancılik çekmeyeceğimi düşündüm. Bu nedenle eğitim için Türkiye'yi tercih ettim.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

Türkiye'ye ilk gelişim. YTB'den uzman biri kişi bizi karşıladı. İlk olarak ikamet izni ve gerekli prosedürleri yerine getirmede bize yardımcı oldu. İlk gün heyecanlıyım. Ama hiçbir sıkıntı yaşamadım.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

İlk üç gün genel bilgiler ve genel Türkçe kelimeler öğrendik. Bence bu yetersizdi. Daha uzun sürmesi gerekirdi. En azından 3 ay olması gerekirdi. Türkçe eğitimi alırken Trabzon gezisine gittik. Türkçe eğitimi bittikten sonra da mangal yaptık.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Bize herhangi bir danışman atanmadı. Sadece ikamet izni çıkarırken yardımcı oldular. Sonrasında kendileriyle iletişim kurmadım.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

İlk olarak KYK yurdunda kaldım. KYK çok kalabalık olduğu için sonrasında bir Türk ve bir Filistinli arkadaşım ile eve çıktım.

Türkiye’deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Eğitim beklentimin altındaydı. Okuldaki eğitim yetersizdi. Bence eğitim sistemi değiştirilmeli. Mezun olduktan sonra aldığım eğitimin iş hayatıma destek olması lazım. Ancak okul ile iş hayatı birbirinden çok farklı.

Türkiye’de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Yalova küçük bir şehir olduğu için halk ilk olarak bize tuhaf bakıyor. Ankara’da ise insanlar yabancı öğrenciye daha alışkın. Yine de Türk öğrencilerle aramız çok iyi.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Bence başarılı bir program. Öğrencilere fırsat vermesi %100’lük bir burs desteği sağlaması çok önemli. Bu program olmasa Türkiye’ye gelemezdim. Bu program farklı bir ülkeyi tanımama fırsat verdi. Programın eksik yanı ise bizi yönlendirecek bir danışmanın olmaması.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Diğer programlarla ilgili bilgim yok.

Türkiye’ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye’ye yönelik algınız değişti mi?

Türkiye’ye gelmeden önce Türkiye’nin Müslüman bir ülke olduğunu düşünüyordum. Ankara’nın özgür bir ülke olduğunu gördüm. Özgür olmaları iyi bir şey. Geldikten sonra Türkiye hakkındaki olumlu düşüncelerim devam etti. Şu an bu nedenle mezun olduktan sonra da Yalova’da yaşamaya devam ediyorum.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye’de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Öğrenci işlerinde çalışan personeller yabancı öğrencilere karşı olumsuz bir tavır sergiliyorlar. Her şey güzelken öğrenci işlerinin bu yaklaşımı beni biraz hayal kırıklığına uğrattı. Öğrenci işlerinin bu olumsuz tavrı hem okulun hem de ülkenin imajını olumsuz etkiliyor.

Sizce Türkiye’yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Türkiye’nin doğası, denizi, coğrafi yapısı çok cazip.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye’de eğitim almaya devam eder misiniz?

Şu an kendi imkanlarımla yüksek lisan eğitimi alıyorum. İmkânım olursa Türkiye’de doktora programına devam etmek isterim.

İmkânınız olursa Türkiye’de kalmak ister misiniz?

Yalova’da yaşayan bir Türk ile evlendim. Yalova üniversitesinde tanışmıştık. Şu an Yalova’da yaşıyorum.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye’de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Evet düşünüyorum. Yemen politik olarak problemler yaşadığı için Türkiye’den mezun olmak çok faydalı olacaktır. Bir gün ülkeme dönebilirim akademisyen olmak istiyorum. Bu konuda Türkiye’de eğitim almış olmamın bana fayda sağlayacağını düşünüyorum.

Türkiye’deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Türk bir kızla evlendim. İlerde ülkemi temsilen Türkiye’de çalışmak isterim. Türkiye ile ilişkilerimi sürdüreceğim.

Genel değerlendirmeniz: Ben Türkiye Bursları programı Türkiye’nin yumuşak gücüne katkı sağlayacağını düşünüyorum. Türkiye’ye gelen öğrencilerin Türkiye algılarının gelişeceğine inanıyorum.

Öğrencinin Adı Soyadı: İ. R. (UÖ2)

Cinsiyeti: Erkek

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: Uluslararası İlişkiler /Osmanlı Tarihi (Yüksek Lisans)

Uyruğu/Ülkesi: Dağıstan/Rusya

Öğrenim/ Mezuniyet Durumu: Lisans mezunu. Yüksek Lisans Yapıyor (burslu).

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Daha önce 2008 yılında turistik amaçlı olarak Türkiye'ye gelmiştim. Ama Türkiye hakkında çok fazla bilgim yoktu. Türkiye'nin Arap ülkeleri gibi olduğunu düşünüyordum. Bunun dışında turistik bir ülke olduğunu biliyordum. Genel olarak bilgilerim Osmanlı tarihi ile alakalıydı.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

İstanbul büyükşehir belediye başkanı olduğu yıllardan mevcut Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı tanıyordum. Türkiye'nin gelişmekte olan bir ülke olduğunu biliyordum. Babam eski bir siyasetçi olduğu için Türkiye ile ilgili bilgileri daha çok babamdan öğrendim. Türkiye'de rejimin değiştiği ve Osmanlı'nın geri döndüğüne yönelik bilgiler alıyorduk. Türkiye geliyor ve Avrupa'daki ülkeler gibi oluyor. Geliştiğini duyuyorduk. Genel olarak Türkiye'ye yönelik olumlu bir algı vardı.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Ben hep Rusya'da yaşadım. Bu yüzden farklı ülkeler görmek istedim. Farklı hayatlar, farklı kültürler tanımak istedim.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

2007'de başladığım lisede hocalarım Türkiye hakkında bilgi sahibiydiler. Ben Türkiye Bursları programının başladığını hocalarımdan öğrendim. Onlar vasıtasıyla internet üzerinden programa başvuru yaptım.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

İnternette başvuru yaparken 12 seçenek vardı. Ben de uluslararası ilişkiler bölümünü İngilizce olarak okumak istiyordum. Bu yüzden eğitim almak istediğim bölüme göre tercih yaptım.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Novorossisk şehrinde mülakata gittim. Mülakat Türk konsoloslukunda oldu. Mülakat çok hızlı bir şekilde bitti. Açıkçası neden seçildiğimi anlayamadım. Kriter neydi, neden beni seçtiler anlamadım. Bu nedenle mülakatın yetersiz olduğunu söyleyebilirim. Bence insanlarla tek tek görüşerek, daha kaliteli bir seçim yapılabilir. Ancak şimdi bu konuda daha başarılı olunduğunu duyuyorum.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Diğer programlar hakkında bilgi sahibi değildim. Lisede hocaların vasıtasıyla Türkiye Bursları'nı öğrendim. Benim için başka bir ülkede eğitim almak imkânsız gibi gelirdi. Eğitim için ilk tercihim Moskova'ydı. İkinci tercihim ise Dağıstan Devlet Üniversitesi'ydi. Moskova'ya başvuru yapmadım. Dağıstan Devlet Üniversitesine başvuru yaptım ve kabul edilerek derslere başladım. Daha sonra Türkiye'den kabul aldığımı öğrenince Türkiye'ye gelmeye karar verdim.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

Hayır. Daha önce İstanbul'a gelmişim. Türkiye Bursları için geldiğimde bizi kimse karşılamadı. İlk olarak İstanbul'a geldik. Kendi çabalarımızla bir KYK yurdu bulduk. Bu yurttan bir hafta misafir öğrenci olarak kaldım. YTB yetkililerine ulaşmaya çalıştım. 1 hafta sonra YTB'den mail geldi. Yalova'ya gitmem gerektiğini öğrendim ve Yalova'ya geçtim. Okuyacağım bölüm İngilizce olduğu için de TÖMER'de Türkçe eğitimi almadım.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

Herhangi bir program olmadı. Ancak günümüzde YTB'nin daha iyi çalıştığını biliyorum. Ben de bir keresinde YTB'de görev alarak gelen öğrencileri karşıladım. Benim geldiğim döneme kıyasla YTB'nin şimdi çok daha iyi çalıştığını biliyorum.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Bize herhangi bir mentör atanmadı. Mülakatta ve Moskova Büyükelçiliğindeki yetkililer YTB ve program hakkında bilgi sahibi değildiler. Bize email bekleyin dediler. Ben ve benimle gelen arkadaşlarım YTB'ye ulaşamadık. Ancak şu anki durumun çok daha iyi olduğunu biliyorum.

Türkiye’de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

KYK yurdunda kalıyordum. Bir sene YTB beni özel bir yurda gönderdi. Konaklama ücreti ödemiordum. Ben KYK yurtlarını çok yeterli bulmadım. Odalar çok sıkışık ve çok kalabalıktı. Özel yurdun şartları daha iyi. Ancak duyduğuma göre KYK yurtlarının şartları da gelişti.

Türkiye’deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Benim için avantajı eğitimin İngilizce olmasıydı. Bu sayede hem İngilizce hem de Türkçe öğrendim. Diğer bölümler hakkında bir şey söyleyemem ama uluslararası ilişkiler eğitiminin çok iyi olduğunu söyleyemem, kötü de diyemem. Bu alan hakkında temel bilgiler edindim. Eğitimin orta derecede olduğunu söyleyebilirim. Eğitimde öğrencilerin de dahil olabilecekleri şekilde derslerin işlenmesinin daha faydalı olacağını düşünüyorum. Teori ve pratik ilişkisine ağırlık verilmeli.

Türkiye’de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

İlişkilerim iyiydi. Yabancılık hissetmedim. Dağıstanlı olduğum için insanlar beni çok sıcak karşıladı. İnsanların bakışları çok iyiydi. Suriye krizi sonrası ise insanların yabancılara karşı bakışı olumsuz yönde değişti.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Bu program Türkiye’nin büyük bir ülke olması yolunda oldukça önemli. Programın Türkiye’nin tanıtımına destek vereceğini düşünüyorum. Bu nedenle çok olumlu bir program. Türkiye bu programı sürdürebilirse gelecekte çok önemli bir güç elde edebilir.

Programın dezavantajı ise her bölgede aynı programın yapılıyor olması. Bence bölgelerin durumuna ve ihtiyacına yönelik programlar geliştirilmeli. Örneğin Kafkasya’da IŞİD çok etkili. Birçok genç bu örgüte katıldı. Bu gençlerin kazanılması gerekiyor.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Türkiye Burslarının eğitim, konaklama, cep harçlığı, bilet desteği, sağlık sigortası gibi alanlarda destek vererek kapsamını geniş tutması en büyük avantajı bence.

Diğer programlar hakkında bilgi sahibi değilim.

Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye'ye yönelik algınız değişti mi?

Açıkçası çok değişti. Kafamdaki Türkiye imajı daha çok Ortadoğu ülkelerine benziyordu. Ancak Türkiye'nin çok daha seküler bir ülke olduğunu gördüm. Türkiye'deki özgürlük ortamı çok iyi bir şey. Genel olarak kafamdaki Türkiye imajı olumlu yönde değişti.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye'de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Büyük bir sorun yaşamadım. Türkiye bürokratik bir ülke. Bürokrasi bence daha kolay olmalı. Türkiye'deki bürokratik işler bence zorluk çıkarıyor. Bunun dışında petrol, gaz ve internet çok pahalı. Her yerde internetin olmaması ve internet alt yapısının gelişmemiş olması önemli bir problem. İstanbul ve diğer şehirler arası farklar çok fazla. Türkiye'de toplumsal eşitsizlik konusunda problemler var.

Sizce Türkiye'yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Bence Osmanlı Devleti'nin devamı olması ve tarihi yapıları Türkiye'yi cazip kılıyor. Tarihi ve Müslüman olması Türkiye'nin Müslüman coğrafyadaki en önemli cezbedici yanı. Çevre ülkelerdeki entelektüeller bu nedenle Türkiye'ye gelmek istiyor.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye'de eğitim almaya devam eder misiniz?

Halihazırda mezun olduktan sonra da burslu olarak yüksek lisans yapıyorum ve Türkiye'de eğitimime devam ediyorum.

İmkânınız olursa Türkiye'de kalmak ister misiniz?

Aslında ülkeme dönmek isterim. Yine de Türkiye benim hayatımda çok büyük rol oynayacak.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye'de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Rusya açısından şu an bu Türkiye diplomasının olması büyük bir avantaj değil. Ancak Türkçe öğrenmiş olmak benim için avantaj olacak. Türkçe bilmem ve Türkiye'de 7 yıl kalmış olmam, devlet ve özel sektörde bana yardımcı olacaktır.

Türkiye'deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Evet. Türk arkadaşlarım var. Yalova ve İstanbul'da. İrtibat halindeyiz. Yalova'da geniş bir Dağıstan diasporası var. Onlarla yakın ilişkilerim var. Ülkeme döndükten sonra da bu ilişkilerimi sürdürmek istiyorum.

Genel değerlendirmeniz: Türkiye'nin zengin tarihi, Osmanlı tecrübesi ve dış politikasındaki atılımları Türkiye'yi bölgesel bir güç haline getiriyor. Türkiye büyük ülke olmak istiyorsa diğer ülkelerden gelen insanlara açık olmalı. Bu Türkiye için kaçınılmaz.

Öğrencinin Adı Soyadı: Y. M. (UÖ3)

Cinsiyeti: Erkek

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: Uluslararası Ticaret ve Finans

Uyruğu/Ülkesi: Orta Afrika Cumhuriyeti (Bangi)

Öğrenim/ Mezuniyet Durumu: Lisans. Devam ediyor

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Türkiye'yi daha önce Türkiye'den mezun olan arkadaşlarımdan dinledim. Bu arkadaşlar Türkiye hakkında çok olumlu şeyler söylediler.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Türkler bize yardım için her sene geliyorlar. Yardım faaliyetinde bulunuyorlar. Bu nedenle Türkiye'yi yardımsever bir ülke olarak tanımlayabilirdim.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

2013'de ülkemde din savaşı başladı. Okula devam etmekte zorlandım. İlk olarak Çad'a gittim. Orada kampta yaşadım. Güvenliğim ve dinim için başka bir ülkeye gitmek istedim.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

İnternette öğrendim. Afrika'daki arkadaşlarım bana yardımcı olup, bilgi verdiler. Sonrasında da internette Türkiye Burslarına başvuru yaptım.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Ben ilk olarak kontenjan durumuna göre Bursa'ya geçtim ve Uludağ Üniversitesi TÖMER'de 9 ay Türkçe eğitimi aldım. Daha yetkililer Yalova Üniversite'sinde okuyacağımı söylediler. Dolayısıyla okuyacağım üniversiteyi ben seçmedim. Ama okuyacağım bölümü ben seçtim.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Mülakatta Türkiye'yle ve eğitimimle ilgili sorular sordular. Bence mülakat yeterliydi.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Ben ilk olarak Suudi Arabistan'ı seçmiştim. Çocukluğumdan beri aklımda Suudi Arabistan ve Türkiye vardı. Suudi Arabistan'dan kabul alamayınca Türkiye'yi seçtim ve çok şükür kabul aldım.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

17 Ekim 2016 yılında ilk olarak İstanbul'a geldim. Çad'da mülteci olarak bulunduğum için mülteci pasaportum vardı. Bu nedenle Türkiye'ye girişte 4 saat bekledim. Geç kaldığım için gittiler. Bu nedenle beni kimse karşılamadı. Ancak sonradan bana ulaştılar.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

İstanbul'da şu an hatırlayamadığım bir yerde bizi topladılar. İlk geldiğimizde iyi bir oryantasyon programı olmadı. Bence oryantasyon programları daha iyi olmalı.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Kişiye özel olarak atanan bir danışman yoktu. Kayıta bize verdikleri broşürlerle ilgili kişilerin iletişim bilgileri vardı.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

KYK yurdunda kalıyorum.

Türkiye'deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Ben Türkiye'deki eğitimi beğeniyorum. Bu nedenle yüksek lisansımı da Türkiye'de yapmak istiyorum. Kendi ülkeme kıyasla daha özgür bir eğitimi var Türkiye'nin.

Türkiye'de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

İnsanlar yardımsever ve sıcak kanlı. Çoğunlukla yabancı öğrencilere iyi bakıyorlar.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Derslerimi Türkçe aldığım için notlarım düşük. Bu nedenle bursumun yarısı kesildi. 9 ay eğitim bence dil öğrenebilmek için yeterli değil. Kurs sonrası hemen okul ve sınavlar başladı. Bu nedenle zorlandım.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Diğer programlarla ilgili bilgim yok.

Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye'ye yönelik algınız değişti mi?

Türkiye'nin daha önce bana anlatıldığı gibi bir ülke olduğunu gördüm. Algım zaten olumluydu. Bu nedenle değişmedi.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye'de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Herhangi bir sorunla karşılaşmadım. İş buldum ve çalışıyorum.

Sizce Türkiye'yi cazip kılan etmenler nelerdir?

İnsanların karakterleri çok iyi, hocalar bizimle ilgileniyor. Eğitim güzel. En önemlisi de Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye'de eğitim almaya devam eder misiniz?

Evet istiyorum. Aynı üniversite ve aynı bölümde yüksek lisans yapmak istiyorum.

İmkânınız olursa Türkiye'de kalmak ister misiniz?

Evli olduğum için daha iyi bir iş bulursam Türkiye'de kalmak isterim.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye'de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Faydalı olacağını düşünüyorum. Türkiye'deki diplomanın uluslararası geçerliliği olduğu için her yerde çalışabilirim. Türkiye'de okuduğum için daha iyi iş bulabilirim. Türkiye Afrika'ya çok yatırım yapıyor. Şirketler kuruyor. Türkiye'den mezun olduktan sonra bu firmalarda iş bulabileceğimi düşünüyorum.

Türkiye'deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Kesinlikle isterim. Burada edindiğim arkadaşlarım var. Onlarla görüşmek isterim.

Genel değerlendirmeniz:

Öğrencinin Adı Soyadı: G. A. (UÖ4)

Cinsiyeti: Erkek

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: Enerji Sistemleri Mühendisliği

Uyruğu/Ülkesi: Yemen

Öğrenim/ Mezuniyet Durumu: Lisans. Devam ediyor

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Osmanlı Devleti hakkında genel bilgilere sahiptim. Türkiye'nin Müslüman bir ülke olduğunu biliyordum.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Türkiye'den gelen arkadaşlarımdan öğrendiğim kadarıyla eğitimi iyi bir ülke. Gelişmiş bir ülke. Avrupa'daki ülkelerle kıyaslanacak olursa din ve kültür olarak bize (Yemen'e) daha yakın bir ülke.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Dil öğrenmek, yeni kültürler tanımak, tecrübeler kazanmak için başka bir ülkede eğitim almak istedim.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Programı daha önce burs kazanan arkadaşlarımdan öğrendim. Daha sonra kurumun (YTB'nin) web sayfasından araştırmalar yaptım.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Ben Enerji Sistemleri Mühendisliği alanında eğitim almak istediğim için bu bölüme sahip olan üniversiteleri seçtim. Okuyacağım üniversite ve gideceğim şehirlerle ilgili kabul mektubunu aldıktan sonra araştırma yaptım. Ankara ve İstanbul'a çok fazla sayıda başvuru olduğu için kazanma şansım düşüktü. Bu nedenle bu şehirleri tercih et.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

2016 yılında Yemen'de savaş başlayınca birçok ülkenin konsoloslukları ülkeden ayrıldı. O sene bu nedenle bir istisna oldu ve biz mülakata gitmedik. 2016 yılında Yemen'de 10,000 öğrenci Türkiye'de eğitim almak için başvuru yaptı. YTB personelleri tarafından 115 öğrenci seçildi.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Almanya'daki DAAD programı hakkında genel bilgiye sahiptim. Bu programa başvurmayı düşünüyordum. Bunun dışında Katar'da ve Çin'de de burs programları olduğunu duymuştum. Başvuru zamanın kafamda belirli bir ülke yoktu. Amacım farklı bir ülkede burs desteğiyle eğitim almaktı.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

2016 yılının Ekim ayında Türkiye Bursları programı sayesinde ilk defa Türkiye'ye geldim. İlk gün kendimi yeni bir dünyaya gelmiş gibi hissettim. Diğer insanların konuşmalarını anlayamıyordum. Ben ve arkadaşlarım Yemen'de yaşanan problemler nedeniyle kendi imkanlarımızla Türkiye'ye geldik. Bizi Yemenli arkadaşlarımız karşıladı. İlk olarak Ankara'ya gelmiştim.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

İlk haftalarda herhangi bir oryantasyon programı olmadı.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Yalova Üniversitesi'ne geldikten sonra YTB'li öğrencilerle ilgilenen bir kişiyle tanıştım. Kaldığım yurda geldi. İletişim bilgilerini verdi. İhtiyaç duyduğumuzda kendisine ulaşabileceğimizi söyledi.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

Termal'de (Yalova) KYK yurdunda konaklıyorum. Yurt bence düzenli ve temiz. Çalışma salonları yeterli. Görevliler bizlerle yeterince ilgileniyorlar.

Türkiye'deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Konuştığım diğer arkadaşlarım genel olarak hocalardan ve eğitim sisteminden şikâyet ediyorlar. Bence eğitim sistemi yeterli. Yine de öğrendiğimiz bilgiler pratikte de uygulanabilir hale getirilebilirse daha kaliteli bir eğitim olur bence.

Türkiye'de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Ben Bursa ve Yalova'da bulundum. Kaldığım yurtlardaki Türk öğrenciler yabancı öğrencilere alışkındı. Yalova'daki öğrenciler ise henüz uluslararası öğrencilere alışkın değillerdi. İlk günlerde Türkçe konusunda problem yaşadık.

Genelde insanlar ilk olarak bizi Suriyeli mülteci zannediyorlar. Yine de şu ana kadar herhangi bir problem yaşamadım.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Ben başarılı bir program olduğunu düşünüyorum. Türkiye Burslarının dünyanın en iyi burs programlarından biri olabileceğine inanıyorum.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Türkiye burslarının daha kapsamlı olması programın önemli bir avantajı. Diğer programlar bazen yalnızca eğitim masraflarını karşılıyor. Konaklama ve ulaşım desteği sağlamıyorlar.

Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye'ye yönelik algınız değişti mi?

Kişisel olarak kafamda çok fazla şey değişti Türkiye ile ilgili. Yemen'de dini anlamda çok baskı yaşıyorduk. Türkiye'de ise insanlar dinini özgürce yaşıyorlar. Bence bu durum çok olumlu ve beni çok etkiledi. Genel olarak Türkiye'deki yaşam olumlu anlamda beni çok etkiledi.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye'de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Bursa'da TÖMER'de Türkçe eğitimi aldım ama bu eğitim benim için çok yeterli olmadı. Ben Türkçeyi daha çok okulda ve kaldığım yurttan öğrendim.

Sizce Türkiye'yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Bence doğası, tarihi, kültürü, mutfağı Türkiye'nin cezbedici yönleri.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye'de eğitim almaya devam eder misiniz?

Evet devam etmek isterim. Tabi burada iş bulmam ya da yeniden burs kazanmam kaydıyla.

İmkânınız olursa Türkiye'de kalmak ister misiniz?

Eğitimim bittikten sonra ben ülkeme dönmek ve kendi ülkemde yaşamımı sürdürmek istiyorum. Bu sayede ülkeme faydalı olmak istiyorum.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye'de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Yurtdışında eğitim almak önemli bir avantaj. Bu nedenle alacağım diplomanın kariyerimde olumlu bir etkisi olacağını düşünüyorum.

Türkiye’deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Birkaç arkadaşım var. Ülkeme döndükten sonra da onlarla iletişimimi sürdüreceğim. Onları ülkeme davet edeceğim.

Genel değerlendirmeniz:

Öğrencinin Adı Soyadı: H. D. (UÖ5)

Cinsiyeti: Kadın

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: İktisat

Uyruğu/Ülkesi: Filistin (Gazze)

Öğrenim Durumu: Lisans öğrencisi (devam ediyor).

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Türkiye hakkında detaylı bilgiye sahip değildir. Türkiye'nin yardımsever bir ülke olduğunu biliyordum. Bize (Filistin'e) yardım ediyor. Filistin'deki insanlar genel olarak Türkiye hakkında olumlu şeyler söylüyorlardı.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Araştırdığım kadarıyla güzel bir ülke. Müslüman olan bir ülke.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Hayalim farklı bir ülkede eğitim almaktı. Bunun nedeni daha iyi bir eğitim alacağıma inanmam ve farklı kültürleri tanımak istemem.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

İnternette araştırma yaparken Türkiye Bursları programını keşfettim. Daha sonra bu programın ne olduğu, burs kapsamının ne olduğunu ve başvuru kriterleri hakkında araştırma yaptım. Sonrasında da Türkiye Bursları programına başvuru yaptım.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz?

Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Türkiye Bursları'na başvurduktan sonra Türkiye'deki okulları ve şehirleri araştırdım. Türkiye hakkında bilgi sahibi olan arkadaşlarıma danıştım. Başvuru sonrası tercih yapabiliyorduk. Ben de öncelikle iyi üniversitelere sahip ve gelişmiş olduğunu düşündüğüm Bursa, İstanbul, Adana, Ankara ve Eskişehir illerindeki üniversiteleri seçtim. Tercih ettiğim bölümler ise iktisadi ve idari bilimler fakültelerindeki bölümlerdi. Çoğunlukla iktisat bölümünü tercih ettim. Sonuçlar açıklandığında ilk olarak Bursa'daki Uludağ Üniversitesi'ni kazandığımı öğrendim. Ancak Türkiye'ye geldikten sonra başvuru yapmamama rağmen Yalova Üniversitesi'nde okuyacağımı öğrendim. Sanırım Uludağ Üniversitesi'nde kontenjan dolduğu için kaydımı Yalova Üniversite'sine taşıdılar.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

2016 yılında başvuru yaptıktan sonra Gazze'de bir otelde YTB yetkilileri tarafından mülakat gerçekleştirildi. Öncelik olarak kişisel bilgiler soruldu. Daha sonra başvuruda

yaptığım tercihler hakkında sorular sordular. ‘Neden Türkiye’de okumak istiyorsun ve neden bu illeri seçtin’ gibi sorular sordular. Türk markaları hakkında sorular sorduklarını hatırlıyorum. Hangi Türk markalarını tanıdığımı sordular. Ardından 2 tane matematik sorusu sordular.

Mülakatlar başvuru yapan kişilerin başvuruda paylaştıkları bilgilerine göre sürüyordu. Bu nedenle benzer sorularla birlikte başvuru yapan kişilere göre sorularda soruluyordu. Bu nedenle mülakat süresi kişiden kişiye değişiyordu. Bazı kişilerin uzun sürerken bazı kişilerin mülakatları birkaç dakika sürüyordu. Genel olarak gerçekleştirilen mülakatların yeterli olduğunu söyleyebilirim.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Aslında ben ilk olarak İngilizce seviyemi geliştirmek için ABD’de dil okullarına başvuru yaptım. Başvurduğum dil okulu da burslu öğrenci kabul ediyordu. Başvurum kabul edildi ama Filistin’de yaşanan sıkıntılar nedeniyle ülke dışına çıkış yapamadım. Diğer burs programlarından haberdardım ancak henüz lisede eğitimime devam ettiğim için bu programlara başvuru yapamıyordum. Bir gün internette Türkiye Bursları ilanını gördüm. İlane lise son sınıftaki öğrencilerin de başvuru yapabileceği belirtiliyordu. Ben de bu şartı taşıdığım için başvuru yaptım ve kazandım.

2.Bölüm: Türkiye’ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye’ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye’de kim/kimler karşıladı?

Evet Türkiye’ye ilk gelişim. 2016 yılında İstanbul’a geldim ilk olarak. Filistin’den Türkiye Bursları’nı kazanarak gelen toplamda 12 kişiydik. Bizi YTB’den 2 kişi karşıladı. Yanlarında da Filistinli bir arkadaş vardı. Türkçe iletişim konusunda bize çevirmenlik yaptı, çünkü geldiğimizde henüz Türkçe konuşamıyorduk. Bize daha çok bu kişi yardımcı oldu. İstanbul’a geldikten sonra Türkçe eğitim alacağım Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezine (TÖMER) katılmak için Bursa’ya gittim. Türkçe dil eğitimimi Bursa’da aldım. Daha sonra üniversite eğitimime başlamak için Yalova’ya geçtim. Halen Yalova’da yaşıyorum ve Yalova Üniversitesi’nde eğitim alıyorum.

Türkiye’ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye’yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

Ben diğer arkadaşlara göre geç katılım sağladığım için oryantasyon programına dahil olamadım. Ancak ben gelmeden önce TÖMER’de şehir gezileri ve kültürel aktiviteler gibi çeşitli faaliyetler yapıldığını öğrendim. Bence güzel bir çalışma ama bazı eksiklikleri var. Daha kapsamlı bir oryantasyon programı daha iyi olabilir.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Bize kişisel olarak özel bir danışman atanmadı. Ama öğrencilerin Türkçe, Arapça ve İngilizce olarak iletişim kurabileceği telefon numaraları verildi. Ben de bir konuda bilgi almak için bu numaraları aradığımda konuştuğum yetkili bana yardımcı oldu. Bu nedenle YTB personellerinin ulaşılabilir olduklarını söyleyebilirim.

Türkiye’de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

Yalova’da KYK yurdunda kalıyorum. Yurtlar bence çok yetersiz. İlk geldiğimde 6 kişilik bir odada kalıyordum. Şimdi de 5 kişilik bir odada kalıyorum. Odalar çok küçük olduğu için çok kalabalık ve sıkışık oluyor. Bunun dışında da yemeklerin çok yağlı olduğunu söyleyebilirim. Belki bu benim alışkanlığımla alakalıdır, bilemiyorum. Ama yemekler bana göre iyi değil. Genel olarak yurtların yetersiz olduğunu ve şartlarının kötü olduğunu düşünüyorum.

Türkiye’deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Bence Türkiye’deki eğitim kesinlikle yetersiz. Özellikle Yalova Üniversitesi’nde. Çünkü başka şehirlerde yaşayan ve başka üniversitelerde okuyan arkadaşlarımla konuştuğumda onların genel olarak aldıkları eğitimden memnun olduklarını biliyorum. Ama ben Yalova Üniversitesi’nde eğitim aldığım için burayı biliyorum. Bence hocalar sayısal olarak yetersiz.

Türkiye’de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Genel olarak iyi diyebilirim. En azından benim için. Bazı insanlar beni ilk gördüklerinde Suriyeli olduğumu düşünüyorlar. Arap olup olmadığını soruyorlar. Filistinli olduğumu öğrenince bana daha yakın ve sıcak davranıyorlar. Bence bu iyi bir şey değil.

Türk öğrencilerle ise iyi anlaştığımı söyleyebilirim. Genel olarak sosyal biri değilim. Bu nedenle çok fazla arkadaşım yok. Bu benimle ilgili bir durum. Yine de Türk öğrencilerle herhangi bir problem yaşamadım.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Genel olarak iyi bir program ama yetersiz olduğunu söyleyebilirim. Programının konaklama, sigorta, aylık ödeme gibi geniş kapsamlı olması bence Türkiye Bursları’nın olumlu yanı. Eksik yanı ise özellikle Türkçe bölümlerde eğitim alan öğrencilerin Türkçeyi tam olarak öğrenemeden üniversitedeki derslere başlamaları. Çünkü belirli bir ortalamanın altına düştüğünüzde bursunuz kesiliyor. Bazı öğrencilerde Türkçeleri yeterli olmadığı için başarılı olamıyorlar. Benim böyle bir sıkıntım yok. Ama genel olarak bu birçok öğrencide problem yaratıyor. Bu nedenle bu durum Türkiye Bursları’nın eksik olduğu yönü. Bunun yanında bence aylık burs miktarları yeterli değil. Özellikle yaz aylarında yurtlarda yemek olmadığı için harcamamız artıyor. Bu nedenle de geçim sıkıntısı yaşıyoruz.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Bildiğim kadarıyla diğer burs programlarının kapsamı Türkiye Bursları'na kıyasla çok dar. Bazı programlar sadece okul masrafını karşılıyor. Konaklama ve cep harçlığı desteği vermiyor. Türkiye Bursları ise uçak bileti, konaklama, cep harçlığı ve sigorta gibi geniş bir alanda destek veriyor. Bu Türkiye Bursları'nın diğer burs programlarına göre avantajı. Bunun dışında herhangi bir dezavantajı olduğunu düşünmüyorum.

Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye'ye yönelik algınız değişti mi?

Türkiye'ye ilk geldiğimde çok şaşırmıştım. Karşılaştığım insanların İngilizce ve Arapça bilmemesi beni çok şaşırtmıştı. Bence Türkiye'de çok sayıda Suriyeli mültecinin bulunması nedeniyle, Türkiye'deki insanların yabancılara karşı bakış açısı biraz olumsuz. Ama ben genel olarak Türkiye hakkında olumlu bir izlenime sahip olduğumu söyleyebilirim.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye'de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Üniversitede derslere başladığımda Türkçeyi tam olarak öğrenememiş olmam problem yarattı. Zorluk yaşadım. Bende TÖMER'deki eğitim yetersizdi. Ancak bizden sonraki dönemlerde TÖMER eğitimlerinin daha başarılı hale geldiği yeni gelen arkadaşlarımdan öğrendim.

Sizce Türkiye'yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Müslüman bir ülke olması, doğal güzellikleri, kültürü ve Filistin'e kıyasla eğitimin daha ucuz olması.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye'de eğitim almaya devam eder misiniz?

Emin değilim.

İmkânınız olursa Türkiye'de kalmak ister misiniz?

Ülkeme dönmek isterim. Belki daha sonra imkânım olursa seyahat amaçlı Türkiye'ye tekrar gelebilirim.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye'de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Evet. Kariyerimde olumlu bir etki yapabileceğini düşünüyorum.

Türkiye'deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Evet çeşitli dostluklar kurdum. Ülkeme döndükten sonra da arkadaşlarımla ilişkilerimi sürdürmek isterim.

Genel değerlendirmeniz:

Öğrencinin Adı Soyadı: Y. S. (UÖ6)

Cinsiyeti: Erkek

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: Uluslararası İlişkiler

Uyruğu/Ülkesi: Filistin

Öğrenim/ Mezuniyet Durumu: Mezun

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

19 yıl Katar'da yaşadım. Katar'da Türklere pek sıcak bakılmıyordu. O yüzden Türkiye'nin gelişmemiş bir ülke olduğunu düşünüyordum.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Mısır'a benzeyen gelişmemiş bir ülke. Öfkeli bir millet. Yabancıları sevmiyorlar diye tanımlardım. Bu yüzden ilk başlarda Türkiye'ye gelme konusunda tedirgindim.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Filistin'deki hayat zor. Özellikle Katar'dan sonra Filistin'e döndüğümde çok zorlandım. Ayrıca savaş durumu oluşunca eğitimime farklı bir ülkede devam etmek istedim.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Dayım Katar'da Filistin Başkonsolosluğunda çalışıyor. Onun vesilesiyle Türkiye Bursları'ndan haberdar oldum. Program yeni başlamıştı. Başvurduğum anda kazanma şansımın yüksek olabileceğini düşündüm ve 2010 yılında başvuru yaptım.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Ben ilk olarak kimya mühendisliği bölümüne başvurdum ve kazandım. 12 tane tercih yapmıştım. Bu tercihlerimin tamamı mühendislikti. Ancak başvurmadığım bir bölüme ve şehre gönderildim. Aslında İstanbul ve Ankara şehirlerini tercih etmiştim. Ancak bu şehirleri ve istediğim bölümü kazanamadım. Türkiye'ye gelince YTB'ye itiraz ettim ancak itirazım kabul edilmedi. YTB'li yetkililerin de tavrı setti.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Filistin'de herhangi bir mülakat olmadı. Başvuru yaptım ve kazandığıma dair bir email aldım. Gerekli evrakları hazırlayıp Türkiye'ye gelmem istendi. Hiç de profesyonel olmayan bir süreçti. Bence tanıtımın yapılması, Türkiye'ye nasıl geleceğim ve süreç hakkında bilgi verilmeliydi.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

İlk olarak Almanya'daki programa başvuru yapmak istedim ancak yaşı 21 olduğu için başvuru şartını sağlayamıyordum. Daha sonra Malezya'dan burs kazandım ancak savaş nedeniyle ülkeden dışarı çıkamadım. Sonrasında ise Türkiye Bursları'na başvuru yaptım.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

Evet ilk gelişim. 2011 yılında Türkiye'ye geldim. İlk olarak İstanbul'a geldim. TÖMER eğitimimi Antalya'da alacağımı biliyordum. Beni havaalanında kimse karşılamadı. Türkçem olmadığı için insanlarla zor iletişim kurdum. TÖMER'e ülkemdeki savaş nedeniyle 3 ay geç katılabildim. Bu yüzden sınıfta çok zorlandım.

Ayrıca sınıflar çok kalabalıktı ve bazı hocalar programa ve uluslararası öğrencilere karşı olduklarını açıkça söylüyorlardı.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

Herhangi bir program olmadı. Belki öncesinde olmuştur. Ama ben programa geç katıldığım için herhangi bir etkinlik hakkında bilgim olmadı.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

İlk yıl herhangi bir mentör yoktu. Burs ödeneklerini almak için imza atıyorduk. 2. Yıl banka kartları verildi. Program biraz daha düzene girdi.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

KYK yurdunda kalıyordum. Küçük bir odada 6 kişi kalıyorduk. Antalya'da da 8 kişilik odalarda kaldık.

Burs miktarı çok azdı (275 TL). Bu nedenle geçinemiyordum ve ülkeme geri dönmek istedim. Ancak savaş nedeniyle dönemedim.

Türkiye'deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Hocalarla iletişimimiz çok iyiydi. Ancak fakültede aktivite alanı yoktu. Öğrenciler için aktivite alanları yok. Ancak hocaların bana yakın davranması sonrası burada kalmaya devam ettim. Genel olarak üniversite ve sınav sisteminin iyi olmadığını düşünüyorum.

Türkiye’de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Ben çok sosyal biri değilim. Türkler çok sosyal insanlar. Türk öğrenciler genel olarak yabancılara karşı yakınlar ve sıcak kanlılar. Ancak Suriyeliler geldikten sonra insanların bize karşı bakışı da olumsuz yönde değişmeye başladı.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Açıkçası ben program nedeniyle çok mutluluk duyuyorum ve şükrediyorum. Bana önemli bir fırsat tanındı. Program bir şekilde hayatımı kurtardı.

Programın eksik yanları ise bence daha profesyonel bir şekilde yönetilmeli ve daha adil olunmalı. Burs miktarları daha yüksek olmalı. Çoğu öğrenci yaşam koşulları ve burs miktarının azlığı nedeniyle ülkesine döndü.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Türkiye bursları bence uluslararası alanda üst sıralardaki bir program değil. Almanya’dan burs desteği alan arkadaşlarımla tecrübeleriyle kıyasladığımda Türkiye Bursları’nın daha profesyonel olması gerektiğini düşünüyorum. Örneğin ben mühendislik kazanmama rağmen uluslararası ilişkiler okumak zorunda kaldım. Böyle olmamalı.

Türkiye’ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye’ye yönelik algınız değişti mi?

Türkiye’ye çok saygı duymaya başladım. Düşündüğümde daha gelişmiş bir ülke olduğunu görüyorum. Türkiye’ye geldikten sonra kafamdaki algı daha olumlu yönde değişti.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye’de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

En önemli olumsuzluk mühendislik kazanmama rağmen uluslararası ilişkiler bölümüne kaydımın yapılmasıydı. Seçenekler çok azdı ve ben seçim yapamıyordum. En önemli problem bu bence.

Eğitim aldığım okul (Yalova Üniversitesi) büyük bir okul olmasına rağmen yabancı ve uluslararası hocaların olmaması beni şaşırttı. Okulda yeterli sayıda profesör yok.

Sizce Türkiye’yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Ekonomik olarak uygun olması, Müslüman bir ülke olması ve kültürel olarak bize yakın olması.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye’de eğitim almaya devam eder misiniz?

Evet. Ben lisanstan mezun olduktan sonra yüksek lisans eğitimine başladım. Türk Alman Üniversitesi’nde kendi imkanlarımla eğitimime devam ediyorum.

İmkânınız olursa Türkiye’de kalmak ister misiniz?

Türkiye’de bir evlilik yapmayı planlıyorum, nişanlıyım. Bu yüzden evet Türkiye’de kalacağım.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye’de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Filistin’deki öğrencilerin çok büyük bir kısmı burslu olarak okuduğu için bu anlamda bir rekabet var. Yalova Üniversitesi’nin seviyesinin üzerinde üniversiteler de var. Bu nedenle eğitimime devam ediyorum. İş bulabilmek için yüksek lisans sonrası doktora da yapmayı düşünüyorum.

Türkiye’deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Evet çok sayıda Türk arkadaşım var. Türk bir kız arkadaşım var ve Türkiye’de evlilik yapmayı planlıyoruz. 2015 yılında Erasmus programıyla Polonya’ya gittiğimde hep Türk arkadaşlarla beraberdik.

Genel değerlendirmeniz: Burslar zamanında yatıyor ancak yeterli değil. Burs fikri bence çok güzel ama geliştirilmesi gerekiyor.

Öğrencinin Adı Soyadı: A.A. (UÖ7)

Cinsiyeti: Erkek

Okuduğu Okulu: Eskişehir Teknik Üniversitesi

Bölümü: Elektrik Elektronik Mühendisliği

Uyruğu/Ülkesi: Filistin (Gazze)

Mezuniyet Durumu: Yüksek Lisans (devam ediyor)

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Türkiye hakkında bilgi sahibi değildim. Genel olarak Müslüman nüfus oranının çok olduğu bir ülke olduğunu biliyordum.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Filistin'e destek veren bir ülke. Mısır ve Ürdün gibi gelişmemiş bir ülke olduğunu düşünüyordum.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Filistin'de eğitim iyi. Ancak ben daha iyi bir eğitim almak ve farklı kültürleri tanımak istiyordum. Bu nedenle farklı bir ülkede eğitim almak istedim.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Filistin'de Türkiye Bursları programı son yıllarda çok popüler hale gelmeye başladı. Ben önceleri Türkiye hakkında bilgi sahibi değildim. Hatta haritada Türkiye'nin yerini dahi bilmiyordum. Ama Filistin'de insanlar son yıllarda Türkiye ve Türkiye Bursları hakkında bilgi sahibi olmaya başladılar. Ben de Türkiye Bursları'nı çevremden öğrendim. Daha sonra internetten araştırma yaptım ve programa başvurdum.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz?

Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Evet. Okuyacağım bölümü ve şehri ben seçtim. Başvuru yapmaya karar verince Türkiye hakkında araştırma yaptım ve Eskişehir'de eğitim almak istedim.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

2016 yılında programa başvuru yaptım. Filistin'de YTB yetkilileri bir mülakat gerçekleştirdi. Mülakat İngilizce oldu. Türkiye hakkında bildiklerim ve neden Türkiye'de eğitim almak istediğim, neden elektrik elektronik mühendisliği eğitimi almak istediğim soruldu. Bence mülakat yeterliydi. Öncesinde zaten gerekli evraklar internette bildirilmişti. Biz de bu evrakları hazırladık.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Ben ilk önce İsviçre’de eğitim almak istiyordum ve burs programına başvuru yaptım. Bursu kazandım ama ülkemde yaşanan sorunlar nedeniyle yurtdışına çıkamadım. Bu nedenle de bursum iptal oldu. Daha sonra Almanya’daki bir burs programına başvuru yaptım. Ancak başvurum kabul edilmedi. Daha sonra da Türkiye Bursları’na başvuru yaptım. Ülke dışına çıkma konusunda problemler devam etmekteydi. Ancak Türk yetkililerin desteğiyle ülke dışına çıkabildik.

2.Bölüm: Türkiye’ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye’ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye’de kim/kimler karşıladı?

Türkiye’ye ilk gelişim. İlk olarak İstanbul’a geldim. İlk gün Türkiye’nin düşündüğümünden çok daha gelişmiş bir ülke olduğunu gördüm. YTB yetkilileri beni havaalanında karşıladı ve TÖMER’e katılacağım Eskişehir’e ulaşmamda bana yardımcı oldular.

Türkiye’ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye’yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

İlk hafta herhangi bir aktivite olmadı. Ancak TÖMER’de Türkçe eğitimi başladıktan sonra çeşitli faaliyetler gerçekleştirildi. Türk kültürü hakkında bilgiler edindik. İstanbul, Kapadokya, Abant’ a ve Çanakkale Şehitliği’ne geziler gerçekleştirildi. Ancak bence oryantasyon programı yeterli değildi. Çünkü bu aktivitelerde Türk halkıyla herhangi bir iletişimimiz olmadı. Yalnızca uluslararası öğrenciler olarak sürekli bir aradaydık. Bence yerel halkla iletişim kurabileceğimiz aktivitelerin olması çok daha yararlı olurdu.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Genel anlamda bir kişi değil ama YTB yetkilileriyle görüşme imkânımız vardı. İhtiyaç duyduğumuzda kendilerine ulaşabiliyorduk.

Türkiye’de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

İlk olarak özel bir yurda yerleştirildik. Daha sonra KYK yurduna geçtik. Benim kaldığım yurt güzeldi. Ama odaların 4 kişilik olması bence iyi değil. Kalabalık oluyordu. Genel olarak yemekler iyiydi, yurt temizdi ve çalışan personeller iyiydi. Ama yurttaki internet altyapısı çok kötüydü.

Türkiye’deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Benim okuduğum bölüm %100 İngilizce olan bir bölüm ve hocalarım alanlarında çok yetkin insanlar. Çoğu yurtdışında eğitim almış kişiler. Bence bu önemli bir avantaj. Ben

kendi bölümümden ve okulumdan memnunum ama gelen olarak Türkiye'deki eğitimin yetersiz olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Filistinli olduğum için yerel halkla ilişkilerim çok iyi. Türkler Filistinlilere karşı çok sıcak kanlı davranıyorlar. Halk genel olarak uluslararası öğrencilere olumlu bakıyor. Yardımsever insanlar. Türk öğrencilerle de ilişkilerim iyi. Şu ana kadar herhangi bir problem yaşamadım.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Genel olarak olumlu ve başarılı bir program olduğunu söyleyebilirim. YTB ile herhangi bir problem yaşamadım. Genel olarak çok yardımcı oluyorlar. İki kez Ankara'ya YTB'ye gittim ve beni çok sıcak karşıladılar. Programın eksik yanı ise bence burs miktarları yetersiz. İlk geldiğimde yeterliydi ancak doların yükselmesiyle birlikte her şey pahalılaştı. Bu nedenle de burs miktarı yeterli olmuyor. Bunun yanında yurtlarda bence yetersiz.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Diğer burslarda örneğin İsviçre'deki burs programındaki ödenek Türkiye'ye göre daha iyi. Türkiye'de ise özellikle yaz aylarında burs çok yetersiz oluyor. Ayrıca bazı dönemler istisna olarak burs başvurularında mülakatlar yapılmıyor. Bence bu yanlış. Mülakatların her yıl yapılması lazım. Bunun yanında diğer ülkelerde mezun olduktan sonra iş bulmak Türkiye'de iş bulmaktan daha kolay. Türkiye'de ise sosyal yaşam çok daha iyi. İnsanlar sıcak kanlı ve yardımseverler.

Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye'ye yönelik algınız değişti mi?

Evet Türkiye hakkındaki düşüncelerim tamamen değişti. Bu değişikli genel olarak olumlu bir değişiklik. Türkiye'deki insanlar ve Türkiye beklediğimden çok daha gelişmiş. Türkiye'de iyi üniversitelerin olduğunu gördüm. Eğitim açısından beklediğimden daha iyi olduğunu söyleyebilirim. Türkiye'ye geldikten sonra Türkiye hakkında daha olumlu bir izlenim edindim. Genel olarak Türkiye Bursları'na başvuru yapmış olmaktan ve Türkiye'de bulunmaktan dolayı mutluyum.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye'de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Türkiye'de bazı küçük sorunlar. Örneğim toplum içinde, toplu taşıma araçlarında Arapça konuştuğum zaman insanların rahatsız olduğunu gördüm. Bence bu durum Türkiye'de bulunan Suriyeli mültecilerden kaynaklanıyor. İnsanlar beni ilk gördüklerinde Suriyeli bir mülteci olduğumu düşünüyorlar. Ancak Filistinli olduğumu öğrenince daha sıcak davranıyorlar ve bana yardımcı oluyorlar.

Sizce Türkiye’yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Türkiye’deki sosyal hayatı çok beğendim. Kendimi Türkiye’de özgür hissediyorum. Kimse kimseye karışmıyor. Türkler sıcak kanlı ve yardımsever insanlar. Bence bu Türkiye’yi cazip kılıyor. Ancak iş bulabilmek konusunda zor bir ülke Türkiye.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye’de eğitim almaya devam eder misiniz?

Şu an yüksek lisans yapıyorum. İmkânım olursa Türkiye’de eğitimime devam etmek isterim. Ama bu ilk tercihim olmaz.

İmkânınız olursa Türkiye’de kalmak ister misiniz?

İsterim ama ilk olarak ülkeme dönmek isterim. Çünkü ailemi iki buçuk yıldır görmüyorum ve çok özledim. Ancak sonrasında imkânım olursa Türkiye’ye gelmek isterim. Eğer Avrupa’daki ülkelerle Türkiye arasında eşit şartlara ve imkanlara sahip olursam. Kesinlikle Türkiye’yi tercih ederim. Önceleri Türkiye’ye geldiğimde buradan Avrupa’daki ülkelere gitmek istiyordum. Ancak bu düşüncem değişti. İmkânım olursa Türkiye’de kalırım.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye’de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Evet. Türkiye’de alacağım eğitimin ve diplomanın kariyerimde faydalı olacağını düşünüyorum. Türkiye’de bulunmuş olmam kariyerime olumlu bir etki edecektir. Bu nedenle Türkiye Bursları’na başvuru yaptım.

Türkiye’deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Evet Türk arkadaşlarım var. Birlikte zaman geçiriyoruz. Ülkeme döndükten sonra da kendileriyle ilişkilerimizi sürdüreceğimizi düşünüyorum. Bunu çok isterim.

Genel değerlendirmeniz:

Öğrencinin Adı Soyadı: S.S. (UÖ8)

Cinsiyeti: Kadın

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: Uluslararası İlişkiler

Uyruğu/Ülkesi: Gine (Bissau)

Öğrenim/ Mezuniyet Durumu: Lisans. Devam ediyor

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Türkiye hakkında bilgim yoktu. Genel olarak haberlerden öğrendiğim kadarıyla terör saldırılarının yaşandığı bir ülke olduğunu duymuştum.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'nin Asya'da olduğunu ve terör saldırılarına maruz kaldığını düşünüyordum.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Daha farklı olabilmek, daha iyi eğitim almak ve farklı kültürleri tanımak istediğim için.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Ben daha önce Türkiye Bursları programını duymamıştım. Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı'nın burslarına başvuru yaptım. Türkiye Bursları programını Türkiye'ye geldikten sonra öğrendim.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

İlk olarak İzmir'de TÖMER'de 9 ay Türkçe eğitimi aldım. Eğitim bitince 15 tane üniversite ve bölüm tercih ettik. Ben İzmir, Çanakkale, İstanbul, Antalya ilerindeki üniversiteleri seçtim. Bu illeri arkadaşlarımdan öğrendiğim ve araştırdığım kadarıyla iyi olduklarını düşündüğüm için seçmiştim. İlk olarak Çanakkale Üniversitesi'ni kazandım. Ancak ben şehri beğenmedim ve bu durumu Milli eğitim bakanlığına ilettim. Bir dilekçe yadım. Daha sonra beni Yalova Üniversitesi'ne gönderdiler.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Ben lisede öğrenciyken uluslararası bir sınav yapıldı. Genel kültür ve Matematik ağırlıklı bir sınavdı. Bunun dışında herhangi bir mülakat olmadı. Aslında ben Türkiye'ye başvuru yapmamıştım. Yalnızca bu sınava girdim ve Türkiye'de burs kazandığımı öğrendim. Bunun dışında herhangi bir mülakat gerçekleştirilmedi.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Benim ülkemde Millî Eğitim Bakanlığı bir sınav yapıyor ve sınavın sonucunda kazandığınız ülke belli oluyor. Siz herhangi bir tercih yapmıyorsunuz. Bu nedenle ben Türkiye'yi seçmedim. Ben daha modern ve sakin bir ülke olduğunu düşündüğüm için Kanada'da eğitim almak istiyordum.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

Evet, Türkiye'ye ilk gelişim. Ben ilk günlerde Türkçe ve İngilizce bilmediğim için başlarda zorlandım. Beni Türkiye'de okuyan Bissau'lu arkadaşlar karşıladı. İlk olarak İstanbul'a geldim. Oradan da TÖMER'e katılacağım İzmir'e gidebilmem için bu arkadaşlar bana yardımcı oldular. İlk gün heyecanlı ve biraz tedirgindim. Ancak Türkiye'nin özgür bir ülke olduğunu görünce rahatladım. Yine de daha önce duyduğum terör saldırıları nedeniyle biraz korkuyordum.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

TÖMER'de herhangi bir oryantasyon olmadı. Ben YTB tarafından düzenlenen herhangi bir etkinlik de duymadım. Bu nedenle de (varsa bile) dahil olamadım. İngilizce ve Türkçe eğitimi konusunda pratik yapabilmek adına çok daha fazla program olmalıydı bence. Aktiviteler olmalıydı.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Benim için herhangi bir mentör atanmadı. Bir problem yaşadım ismim yanlış yazılmıştı. Bu nedenle de bursum yatmıyordu. Bu konu hakkında YTB'yi aradım ancak ulaşamadım. Sorunu çözebilmek için Ankara'ya YTB'ye gittim. Buradaki yetkililerle görüşerek sorunumu çözdüm. Ancak rahatça ulaşabileceğim herhangi bir mentör yoktu.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

KYK yurtlarında kalıyordum. Yurtta çok zorluk yaşadım. İlk kaldığım oda 10 kişilikti. Daha sonra da 6 kişilik başka bir odada kaldım. Son olarak da çok kalabalık ve temizlik konusunda problemlili olduğu için yurttan ayrıldım.

Türkiye’deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Bence Türkiye’deki eğitim genel olarak iyi. Ama sürekli ders değişiklikleri oluyor. Türkiye’deki sistem sınıf ortalaması üzerinden değerlendiriliyor. Bence kişisel başarıya göre değerlendirilmeli.

Türkiye’de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Yalova’daki insanlar yabancı öğrencilere alışkın değil. Bazı insanlar yabancılara alaycı yaklaşıyor. Bu nedenle ben dışarda çok fazla vakit geçirmek istemiyorum. İzmir’de çok daha rahattım. Öğrencilerle ilişkilerim ise genel olarak iyi diyebilirim. Yine de okuldan çok fazla arkadaşım yok.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Genel olarak burs programı iyi bir program. Bu Türkiye Cumhuriyeti’nin iyi bir projesi bence. Ancak burs programının katı kurallarının olması bence programın olumsuz yönü. 9 ay gibi bir süre bence Türkçe öğrenebilmek için yeterli değil. Tam olarak Türkçe öğrenmeden dersler başlıyor ve bazı öğrenciler dil konusunda yaşadıkları problemler nedeniyle başarılı olamayabiliyorlar. Başarısız olduklarında da hemen bursları kesiliyor. Bence daha iyi bir dil eğitimi verilmeli ve uluslararası öğrencilere başarı konusunda daha fazla şans tanınmalı.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Diğer programlarla kıyasladığımda dil eğitimi konusunda Türkiye Bursları programı bence zayıf. Kalacağımız yurdu ve burs hakkındaki sorunları biz kendimiz çözmek zorunda kalıyoruz. Bence YTB personelleri yardımcı olmalı. Gelen öğrenciler dil bilmedikleri için ilk günlerde çok zorlanıyorlar. Bunlar Türkiye Burslarının olumsuz yönleri.

Türkiye Burslarının başarılı yanı ise öğrencilere 2 dil öğrenme imkanını vermesi. Ben Türkçeyle birlikte İngilizceyi de Türkiye’de öğrendim.

Türkiye’ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye’ye yönelik algınız değişti mi?

Olumlu yönde Türkiye hakkındaki algım çok değişti. Daha önce Türkiye hakkında medyadan öğrendiklerimin gerçek olmadığını gördüm. Türk aile yapısını çok sevdim. Ailelerin birbirlerine bağlı olması çok güzel bir şey. Ben Türkiye’nin daha önce duyduğumdan ve öğrendiğimden daha özgür bir ülke olduğunu gördüm. Özgürlük iyi bir şey. Türkler vatansever insanlar. Birbirlerine karşı yardımseverler. Ancak yabancılara karşı çok sıcak değiller. Özellikle de kadınlara karşı. Ancak genel olarak Türkiye’ye karşı algım olumlu yönde değişti.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye’de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Genel olarak geçimle ilgili sıkıntılar yaşadım. Bazen okula gidemediğim zamanlar oldu. İlk zamanlarda Türkçeyi tam olarak öğrenemediğim için de problemler yaşadım

Sizce Türkiye’yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Tarihsel yapısı, Osmanlı tecrübesi, kültürü ve turistik yerleri Türkiye’nin cazip yönü.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye’de eğitim almaya devam eder misiniz?

Evet. İmkânım olsa Türkiye’de eğitimime devam etmek isterim.

İmkânınız olursa Türkiye’de kalmak ister misiniz?

Evet. İmkânım olsa Türkiye’de kalırım.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye’de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Genel olarak fayda sağlayabilir ancak bence daha önemli olan kişisel kapasite.

Türkiye’deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Evet arkadaşlarım var. Bu arkadaşlarımla her zaman görüşmek isterim. Artık onları kardeşim gibi görüyorum.

Genel değerlendirmeniz: İmkânım olsa Türkiye’ye daha önce gelirdim. Ailemin de gelmesini isterdim.

“My life in Turkey as a Student” adlı bir kitap yazıyorum. Gine’den Türkiye’ye olan gelişimi, yaşadığım tecrübeleri anlatıyorum kitabımda. Kitabımda Türkiye Burslarından da bahsedeceğim. Benden sonra Türkiye’ye gelecek olarak öğrencilere yardımcı olacağımı düşünüyorum.

Öğrencinin Adı Soyadı: J.B. (UÖ9)

Cinsiyeti: Kadın

Okuduğu Okulu: Kocaeli Üniversitesi

Bölümü: Uluslararası İlişkiler

Uyruğu/Ülkesi: Gine (Bissau)

Öğrenim/ Mezuniyet Durumu: Lisans. Devam ediyor

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Benim Türkiye hakkında pek bir bilgim yoktu.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Türkiye hakkında bilgim yoktu. 2012 yılında genel olarak terör saldırılarının yaşandığı bir ülke olarak tanımlayabilirdim.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Liseyi bitirdikten sonra diplomat olmak istiyordum. O dönem Gine'deki üniversitelerde Uluslararası İlişkiler bölümü olmadığı için bu bölümün olduğu farklı bir ülkede eğitim almak istedim. Ama artık Gine'de de Uluslararası İlişkiler bölümünün olduğunu söyleyebilirim.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Ben daha önce Türkiye Burslarını duymamıştım. Türkiye'ye geldikten sonra Türkiye Bursları programı hakkında bilgi sahibi oldum. Ben daha önce Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı'nın burs programı olduğunu biliyordum.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Ben 2012 yılında ilk olarak İstanbul'a geldim ve bu şehirde TÖMER'de Türkçe eğitimi aldım. Tercihimi de ilk olarak İstanbul'daki üniversitelerden yana kullandım. Genel olarak uluslararası ilişkiler bölümlerinin olduğu üniversiteleri seçtim. TÖMER'deki eğitim süresince İstanbul'da kaldığım için İstanbul ve bu şehre yakın illeri tercih ettim. Sonrasında da 3. tercihim olan Kocaeli Üniversitesi'ni kazandım.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Lisede eğitim alırken Gine Millî Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı bir sınava girdim. Bu sınav yurt dışında eğitim almanıza imkân tanıyan bir sınavdı. Sınav sonucuna göre farklı ülkelere burslu olarak gidilebiliyordu. Sınav dışında herhangi bir mülakat olmadı.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Ben lisede öğrenciyken Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı bir sınava girdim. Bu sınav sonucunda Türkiye'ye gideceğimi öğrendim. Herhangi bir tercih yapmamıştım. Ben Portekizce bildiğim için Portekiz'e gitmek isterdim.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

Evet Türkiye'ye ilk gelişim. Beni havaalanında (İstanbul Atatürk Havaalanı) Bissaulu arkadaşlarım karşıladı. Ben TÖMER eğitimi için İstanbul'da kaldım. TÖMER eğitimine katılabilmem ve kayıt yaptırabilmem için Bissaulu arkadaşlarım bana yardımcı oldular. İlk geldiğim günlerde daha önce haberlerden öğrendiğim terör saldırıları nedeniyle tedirgin olmuştum.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

İstanbul'da TÖMER'de eğitim alırken herhangi bir aktivite olmadı. Kocaeli Üniversitesi'nde Uluslararası Öğrenciler akademisi var. Bu akademi YTB tarafından kurulmuş. Seminerler, farklı alanlarda dersler, geziler ve kültürel faaliyetler yapılıyor. Bu nedenle bence bu program yeterliydi.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Bize Kocaeli Üniversite'sinde bir mentör atandı. Kendisine ihtiyaç duyduğumuzda ulaşabiliyorduk. Sorun yaşayan öğrencilere yardımcı oluyorlardı.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

KYK yurdunda konakladım. İlk 3 yıl yurttta kaldım. Daha sonra yurttta rahat edemediğim için arkadaşlarımla eve çıktım.

Türkiye'deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Bence Türkiye'deki eğitim iyi. Ancak bazı hocaların İngilizce konusunda yetersiz olduklarını düşünüyorum.

Türkiye'de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Benim yerel halkla ilişkilerim pek iyi değil. İnsanlar yabancı öğrencilere pek sıcak bakmıyor. Türk öğrencilerle de pek yakın ilişkiler kuramadım. Genel olarak yerel halkın yabancı öğrencilere bakışının olumsuz olduğunu söyleyebilirim.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Dil eğitiminde (TÖMER’de) başarısız olduğunda bursun hemen kesilmesi bence yanlış. Bu öğrencilere bir şans daha verilmesi gerekir. Bunun dışında genel olarak programın iyi olduğunu düşünüyorum.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Diğer programlar hakkında bilgi sahibi olmadığım için bir kıyaslama yapamam. Ama bence Türkiye Burslarının avantajı imkânı olmayan gençlere Türkiye’de eğitim alma fırsatını sunması.

Türkiye’ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye’ye yönelik algınız değişti mi?

Evet. Türkiye’ye karşı olan algım olumlu yönde çok değişti. Gine’deyken yaptığım araştırmalarda Türkiye’nin güvenlik problemi olan bir ülke olduğunu öğrenmişim. Ancak artık Türkiye ile ilgili medyadaki haberlerin doğruyu yansıtmadığını düşünüyorum.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye’de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Bursum kesildiği için son zamanlarda geçim sıkıntısı çekiyorum. Bunun dışında başka bir olumsuzluk yok.

Sizce Türkiye’yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Tarihi yapısı ve kültürü bence Türkiye’nin cazip yanları. Bunun yanında Türk vatandaşlarının vatanlarını çok sevmeleri beni çok etkiledi.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye’de eğitim almaya devam eder misiniz?

Açıkçası düşünmüyorum. Ben Portekiz’de eğitim hayatımı devam ettirmek istiyorum.

İmkânınız olursa Türkiye’de kalmak ister misiniz?

Hayır. İmkânım olsa Portekiz’e gitmek ve orada kalmak isterim.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye’de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Bilemiyorum. Etki edeceğini düşünmüyorum.

Türkiye’deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Elbette. Yakın arkadaşlarım var. Daha sonrasında da bu ilişkilerimi devam ettirmek isterim.

Genel değerlendirmeniz: Genel olarak Türkiye’ye karşı kendimi yakın hissediyorum. İlerde imkânım olursa Türkiye’ye yardımcı olmak isterim.

Öğrencinin Adı Soyadı: A.D. (UÖ10)

Cinsiyeti: Erkek

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: Uluslararası İlişkiler

Uyruğu/Ülkesi: Senegal

Öğrenim/ Mezuniyet Durumu: Lisans Mezunu

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

2002 Dünya kupasındaki Türkiye Senegal maçını hatırlıyorum. Üniversitede Atatürk ve Türkiye'nin demokratikleşmesi dersini seçmiştim.

Türkiye'ye gelmeden önce Türklerin Arap olduklarını düşünüyordum.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Türkiye hakkında çok fazla bilgim yoktu. Osmanlı Devleti'ni tarih derslerinde okumuştum. Bazı Türk futbolcuların ismini biliyordum. Müslüman bir ülke olduğunu biliyordum.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Daha iyi bir eğitim almak ve farklı bir kültürü tanımak, vizyonumu geliştirmek için.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Her sene Millî Eğitim Bakanlığı'na burs için başvurular yapılıyor. Benim öğrencilik notlarım iyiydi. Ben bakanlık vasıtasıyla Türkiye Bursları'nı öğrendim. Daha sonra program ve Türkiye hakkında araştırmalar yaptım.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

2011 yılında Türkiye'ye geldim. İlk olarak Ankara'ya geldim ve 9 ay TÖMER'de Türkçe eğitimi aldım. Daha sonra tercih yaptım. 10 tane üniversite seçtim. İlk tercihlerim Galatasaray Üniversitesi, OTDÜ ve Yalova Üniversitesi'ydi. İngilizce olan bir bölümde eğitim almak istediğim için bu okulları ve şehirleri seçtim.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Herhangi bir mülakata girmedim. O zamanlar (2010-2011) mülakat yoktu. Evraklarla başvuru yaptım. Sonra burs kazandığımı öğrendim. Ben 2010 yılında başvuru yaptım. O zaman YTB yoktu.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Ben sadece Türkiye ve Japonya'ya başvurdum. Daha sonra Türkiye'den burs kazandığımı öğrendim ve Türkiye'ye geldim.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

Evet ilk gelişim. İlk olarak İstanbul'a geldim. Beni Türkiye'de okuyan eski Senegalli öğrenciler karşıladı. Bu arkadaşlarım bana yardımcı oldular.

Türkiye'ye geldiğimde Kurban Bayramı'ydı. Havaalanında çok az insan vardı. Bu beni şaşırtmıştı.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

Herhangi bir oryantasyon programı olmadı. TÖMER'E biraz geç gittiğimiz için öncesini bilmiyorum. TÖMER'e Türkiye'den bazı bakanlık yetkilileri geldi. Türkiye hakkında kültürel programlar yapıldı. Bence genel olarak program yeterliydi.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Herhangi bir mentör yoktu. O zaman sistem yoktu, organizasyon yoktu. Bildiğim kadarıyla şimdi sistem daha iyi. Bize, daha önce Türkiye'ye gelmiş olan Senegalli arkadaşlarımız yardım etmişti.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

Ankara'da KYK yurdunda kaldım. Yalova'da da ilk sene KYK yurdunda kaldım. Daha sonra arkadaşlarımla ev kiraladım. KYK yurdu çok kalabalıktı. Odalar küçüktü ve biz 6 kişi kalıyorduk. Ders çalışmıyordum. Bu yüzden yurttan ayrıldım.

Türkiye'deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Bence eğitim genel olarak iyi. Bence Türkiye'nin en önemli avantajı kültürü. Dezavantajı ise hocaların Türk ve yabancı öğrencilere ayrı gözle bakması. Bence her öğrenciye eşit gözle bakılmalı.

Türkiye'de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Genelde insanlar olumlu bakıyorlar. Ama bazı insanlar yabancıları sevmiyorlar.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Bence iyi bir program. Benim gibi ilk gelen öğrenciler için zordu. Çok fazla eksikliği vardı. Şimdi daha iyi olduğunu düşünüyorum. Ama daha da iyi olabilir.

Bence program çift yönlü olmalı. Türk öğrenciler de Senegal'e gönderilmeli mesela. Bu sayede çift taraflı bir program daha faydalı olabilir.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Diğer programlar hakkında bilgi sahibi olmadığım için karşılaştırma yapamam. Ama genel hatlarıyla iyi bir program olduğunu biliyorum.

Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye'ye yönelik algınız değişti mi?

Evet düşüncelerim değişti. Türkiye Senegal için iyi bir model olabilir bence. Türkiye'ye gelince Türkler hakkında daha fazla bilgi sahibi oldum. Türkiye hakkında olumlu düşünüyorum. Türkiye güzel bir ülke.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye'de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Herhangi bir olumsuzluk yaşamadım.

Sizce Türkiye'yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Spor ve eğitim açısından iyi bir ülke. Kültürü iyi.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye'de eğitim almaya devam edermisiniz?

Evet. Ben lisanstan mezun olduktan sonra kendi imkanlarımla Türkiye'de yüksek lisans eğitimi aldım ve tamamladım. Doktora programına da başvurmayı düşünüyorum.

İmkânınız olursa Türkiye'de kalmak ister misiniz?

Şu an Türkiye'de çalışıyorum. Ama ileride kendi ülkeme dönebilirim.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye'de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Evet avantajı olacağını düşünüyorum. Ben dış işleri bakanlığında çalışmak istiyorum. Türkiye'de eğitim almış olmam bu konuda bana destek verebilir.

Türkiye'deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Türkiye'de çok arkadaşım var. İyi arkadaşlarım var. İlişkilerimiz iyi. Bu nedenle evet ilişkilerimi sürdürmek isterim. Türkiye'de farklı şehirlerde tanıştığım arkadaşlarımla da ilişkilerimi sürdürüyorum. Halen onlarla görüşüyorum.

Genel değerlendirmeniz: Türkiye'ye geldikten sonra Fransa, Almanya ve Belçika'ya gittim. Bu lkelerde Türkiye'nin çok sert bir şekilde eleştirildiğini gördüm. Ben bu eleştirilere karşı ıktım. Eleştirenlere Türkiye'yi yanlış tanıdıklarını, medyadaki haberlere göre fikir belirtmemeleri gerektiğini ve Türkiye'ye gidip gerçekleri görmeleri gerektiğini belirttim. Eleştiriler karşısında Türkiye'yi savundum.

Bir gün başka bir ülkede yaşasam da Türkiye'nin herhangi bir konuda yardıma ihtiyaçı olduğunu düşünürsem ve imkânım olursa seve seve yardım ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: N.S.(UÖ11)

Cinsiyeti: Kadın

Okuduğu Okulu: Yalova Üniversitesi

Bölümü: Hukuk

Uyruğu/Ülkesi: Suriye

Öğrenim Durumu (Mezun/Öğrenci): Mezun

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Demokratik bir ülke olduğunu ayrıca ekonomik açıdan da gelişmiş bir ülke olduğunu biliyordum.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Demokratik, özgür ve gelişmiş bir ülkedir.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Farklı kültürlerle tanışmak ayrıca yabancı dili öğrenmenin en kolay yolu o dili konuşan insanlarla aynı ortamda olmaktır.

Ancak benim Türkiye'de eğitimimi devam etme sebebim kendi ülkemde çıkan savaştan dolayı. Bu sebeple burada devam etmekten başka çarem yoktur.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Bir tanıdığım bana haber vermişti.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Evet. İnsanların yabancılarla nasıl davrandıklarını ve yaşamın kolaylıklarına dikkat etmiştim.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Heyecanlıydı. Bence mülakat yeterliydi.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Evet. Çünkü Türkiye kültür ve yaşam açısından kendi ülkeme benzemektedir. Burada yabancılik hissetmeyeceğimi düşündüğüm için Türkiye'yi tercih ettim. Tercih olarak, ilk tercihim Türkiye'ydi.

2. Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

Kendimi yabancı hissetmiştim. Alışmam zaman almıştı. Daha önceden tanıdığım kişiler bana yardım etmişti.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

Evet, birçok programlara dahil olmuşum. Ancak tek bir program yetersizdir.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Evet vardı. Yardımcı olan biriydi ve ona rahatça ulaşabiliyordum.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

Değişik yerlerde kaldım. İlk zamanlarda yurttaki kalıyordum daha sonra arkadaşlarla tanışıp ayrı bir eve çıkmıştım.

Türkiye'deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Yeterliydi.

Türkiye'de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Bizim kültürümüz genel olarak Türkiye kültürüne yakındır bu sebeple ilişkimiz güzeldi. Ancak bazen yabancı olarak kötü davranıyorlardı.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Öğrencinin tüm ihtiyaçlarını karşılamaktadır gerek sağlık gerek maddi yönünden karşılamaktadır. Bence eksik yönü yoktur.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Türkiye ilk tercihim ve amacım olduğu için diğer uluslararası burs programını araştırmadım.

Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye'ye yönelik algınız değişti mi?

Olumlu bakımından değişmedi.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye'de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir? Okuldaki öğrenci işleri biraz işlerini salveriyorlar.

Öğrencilerle gerektiği gibi ilgilenmemektedir.

Sizce Türkiye'yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Eğitimi yüksektir.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye'de eğitim almaya devam eder misiniz?

Evet eğer imkânım olursa devam ederim.

İmkânınız olursa Türkiye'de kalmak ister misiniz?

Evet. Kalırım.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye'de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Evet destek olacağına inanırım çünkü eğitimi yüksektir.

Türkiye'deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Okulda hatta okul dışında gerek dostluk gerek iş arkadaşlarımla tanıştım. Ülkeme dönsem bile arkadaşlarımla ilişkiyi kesmek istemem.

Genel değerlendirmeniz:

Benim için Türkiye'de yaşamak ve okumak büyük bir şanstır.

Öğrencinin Adı Soyadı: İ.A. (UÖ12)

Cinsiyeti: Erkek

Okuduğu Okulu: Bursa Uludağ üniversitesi

Bölümü: Fizik

Uyruğu/Ülkesi: Filistin

Mezuniyet Durumu: devam ediyor

1. Bölüm: Türkiye Bursları Öncesi Türkiye Algısı?

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında bildikleriniz nelerdir?

Benim ülkemle kıyaslayınca Türkiye daha gelişmiş bir ülke. Türkiye'nin turistik bir ülke olduğunu, Türkiye'de turistik yerlerin çok olduğunu biliyordum.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'yi nasıl tanımlardınız? Sizce Türkiye nasıl bir ülke?

Turistik, gelişmiş, büyük bir ülke.

Neden farklı bir ülkede eğitim almak istediniz?

Ülkemde fizik eğitimi zayıf olduğundan farklı bir ülkede eğitim görmek istedim.

Türkiye Bursları Programından nasıl haberdar oldunuz?

Sosyal medyadan haberdar oldum.

Türkiye'de eğitim aldığınız okulu ve yaşayacağınız şehri siz mi belirlediniz? Cevabınız evet ise bu kararınızda hangi etmenler etkili oldu?

Hayır ben belirlemedim.

Türkiye Bursları değerlendirme mülakatlarında neler yaşadınız? Sizce gerçekleştirilen mülakatlar öğrenci seçimleri için yeterli miydi? Varsa eksik yanları nelerdir?

Mülakat çok iyiydi, mülakatı gerçekleştirenler çok anlayışlıydı. Bence mülakat yeterdir.

Benzer alanda uluslararası öğrencilere yönelik burs programları varken neden Türkiye Burslarını tercih ettiniz? Farklı bir ülkede eğitim almak için ilk tercihiniz Türkiye miydi?

Türkiye İslami bir ülke olduğu için ve bana daha yakın yaşam tarzı bulabileceğim için Türkiye'yi tercih ettim.

2.Bölüm: Türkiye'ye Geldikten Sonraki Tecrübeler

Türkiye'ye ilk gelişiniz mi, geldiğiniz ilk gün neler hissettiniz? Sizi Türkiye'de kim/kimler karşıladı?

İlk geldiğimde Türklerin misafir sever bir topluluk olduğunu hissettim. Arkadaşlarım beni karışladı.

Türkiye'ye geldiğiniz ilk günlerde Türkiye'yi tanımak adına herhangi bir oryantasyon programına dahil oldunuz mu? Evet ise, bu program sizce yeterli miydi?

Hayır.

İhtiyaç duyduğunuzda ulaşabileceğiniz bir danışmanınız (mentör) var mıydı? Varsa kendisine rahatça ulaşabiliyor muydunuz?

Yok.

Türkiye'de öğrenci iken nerede konaklamaktaydınız? (Öğrenci Yurtları, Ev, Otel vb.)

Öğrenci yurdunda konaklıyorum.

Türkiye'deki eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce yeterli mi? Avantajı ve eksiklikleri nelerdir?

Türkiye'de eğitim iyidir ama bazı eksikleri var.

Türkiye'de bulunduğunuz sürede yerel halkla ilişkileriniz nasıldı? Sizce Türk vatandaşlarının uluslararası öğrencilere bakış açısı nedir?

Türk vatandaşları uluslararası öğrencileri seviyorlar ve yabancı kültürler hakkında bilgi sahibi olmak istiyorlar.

3. Bölüm: Türkiye Bursları Programı Sonrası Türkiye Algısı?

Türkiye Bursları Programını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce olumlu yönleri ve eksiklikleri nelerdir?

Program çok iyidir.

Diğer uluslararası burs programlarıyla karşılaştırılacak olursa Türkiye Burslarının avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Türkiye Burslarının verdiği bursların yetersiz olduğunu söylenebilir.

Türkiye'ye geldikten sonra ve Türkiye Bursları ile eğitim aldıktan sonra öncesinde sahip olduğunuz Türkiye'ye yönelik algınız değişti mi?

Hayır.

Eğitim döneminiz boyunca Türkiye'de karşılaştığınız olumsuzluklar var mı? Varsa nelerdir?

Burs yetersiz olduğundan maddi sorunlar yaşadım.

Sizce Türkiye’yi cazip kılan etmenler nelerdir?

Çalışma imkanları iyi, eğitim devam etmek imakni iyi.

İmkânınız olursa mezun olduktan sonra Türkiye’de eğitim almaya devam eder misiniz?

Evet.

İmkânınız olursa Türkiye’de kalmak ister misiniz?

Evet.

Ülkenize döndükten sonra Türkiye’de aldığınız eğitimin ve diplomanın kariyerinizde size destek olacağını düşünüyor musunuz? Neden?

Evet düşünüyorum. Çünkü daha iyi eğitim gördükten sonra bu eğitimi ülkeme taşıyabilirim ve ülkenin fizik eğitimini geliştirmeye çalışabilirim.

Türkiye’deki yerel öğrenci ve halk ile dostluk ilişkileri geliştirebildiniz mi? Ülkenize döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerinizi sürdürmek ister misiniz?

Evet.

Genel değerlendirmeniz:7,5/10

ÖZGEÇMİŞ

Ahmet Ejder, 1990 yılında Yalova’da dünyaya gelmiştir. İlk ve orta öğrenimi Yalova’da tamamlayarak 2007 yılında Yalova Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi’nden mezun olmuştur. Lisans eğitimini Kocaeli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde tamamlayan Ejder, 2014 yılında mezun olmuştur. Lise ve üniversite hayatından çeşitli sivil toplum kuruluşlarından görev yapan Ejder, ulusal ve uluslararası birçok sivil toplum faaliyetlerinde proje asistanı ve koordinatör olarak görev almıştır. 2014 yılında iş hayatına başlayan Ejder, expat danışmanlığı ve ürün yöneticiliği görevlerini yürütmüştür. 2016 yılında ise Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim dalında yüksek lisans programına başlamış ve 2019 yılında “Türk Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye Bursları Örneği” adlı tez çalışmasını tamamlamıştır.

